

ພາກທີ V :

ວິທີການທາງເຕັກນິກໃນການຄຸ້ມຄອງ
ໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ

ສະບັບປັບປຸງ ເດືອນ ສິງຫາ 2010

ເອກະສານອ້າງອີງ
ຂອງການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ

ໃນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ລົງທຶນຂອງລັດ

ຄຳນຳ

ເອກະສານອ້າງອີງນີ້ ແມ່ນຈະໄດ້ນຳໃຊ້ເປັນທິດທາງ ໃນການນຳເອົາການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມມາຮວມຢູ່ດ້ວຍ ສຳລັບ ການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນຜູ້ທີ່ຮັບຜິດຊອບວຽກງານຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນບັນດາ ໂຄງການລົງ ທຶນຂອງລັດ ເຊັ່ນ: ພະນັກງານ ຂອງກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ຫຼື ພະນັກ ງານພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ. ເບົ້າຫມາຍຫຼັກ ແມ່ນສ້າງໃຫ້ພະນັກງານເຫຼົ່ານີ້ ມີຄວາມສາມາດ ໃນການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ເພື່ອການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ ບັນດາໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ເຊິ່ງໃນນັ້ນ ປະເດັນ ຫຼື ຜົນກະທົບດ້ານສັງຄົມ ຄວນໄດ້ຮັບພິຈາລະນາຢ່າງເໝາະສົມ ແລະ ມີມາດຕະການແກ້ ໄຂຢ່າງລະອຽດ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງລົບທີ່ ເກີດຂຶ້ນຈາກໂຄງການເຫຼົ່ານັ້ນ.

ເພື່ອໃຫ້ຈະແຈ້ງຕື່ມ ສຳລັບພະນັກງານ ກະຊວງ ແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ຫຼື ພະແນກການແຜນ ການ ແລະ ການລົງທຶນ ເຖິງໜ້າທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດ, ເອກະສານອ້າງອີງນີ້ ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ໃຫ້ຄວາມກະຈ່າງແຈ້ງ ເຖິງຂັ້ນຕອນຕ່າງໆ ທີ່ຈະໄດ້ນຳເອົາການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມເຂົ້າໃນຂະບວນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງ ເຈົ້າຂອງໂຄງການທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດ. ສະນັ້ນ, ຫວັງວ່າບັນດາ ທ່ານຜູ້ນຳໃຊ້ ຄູ່ມືນີ້ຈະທຳຄວາມ ເຂົ້າໃຈໃຫ້ເລິກເຊິ່ງ ເຖິງຂັ້ນຕອນການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ແລະ ພາລະໜ້າທີ່ ຕ່າງໆສຳລັບເຈົ້າຂອງໂຄງການ. ອີກປະການໜຶ່ງ ເອກະສານສະບັບນີ້ຍັງຈະຊ່ວຍໃຫ້ເຂົາເຈົ້າເຂົ້າໃຈ ເຖິງຂັ້ນ ຕອນການລິເລີ່ມ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ.

ເປັນສິ່ງທີ່ສຳຄັນຫຼາຍ ທີ່ລັດຖະບານ ຂອງ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ໄດ້ອອກ “ດຳລັດວ່າດ້ວຍ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນ ຈາກໂຄງການພັດທະນາ (ດຳລັດ ເລກທີ 192/ນຍ),” ລົງວັນທີ 7 ກໍລະກົດ 2005. ຍ້ອນມີດຳລັດດັ່ງກ່າວນີ້, ອົງການ ຊັບພະຍາກອນນໍ້າ—ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (WREA) ຈຶ່ງໄດ້ອອກ “ບົດແນະນຳດ້ານວິຊາການ ວ່າດ້ວຍການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນ ຈາກໂຄງການ ພັດທະນາ” ໃນເດືອນ ພະຈິກ 2005 ຄຽງຄູ່ໄປກັບ ດຳລັດ ເລກທີ 192/ນຍ. ນີ້ແມ່ນບົດແນະນຳດ້ານວິຊາການ ທີ່ຮ່າງຂຶ້ນເປັນຢ່າງດີ ເຊິ່ງອະທິບາຍ ລະອຽດ ເຖິງຂັ້ນຕອນຕ່າງໆ ກ່ຽວກັບການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ຍົກຍ້າຍຈັດ ສັນປະຊາຊົນ ຈາກໂຄງການພັດທະນາຕ່າງໆ ແລະ ຍັງເປັນເຄື່ອງມືມີຜົນປະໂຫຍດຫຼາຍ ສຳລັບນັກວາງແຜນໂຄງການ.

ຍ້ອນແນວນັ້ນ, ເອກະສານອ້າງອີງສະບັບນີ້ ແມ່ນໄດ້ອີງຕາມເອກະສານນິຕິກຳເປັນບ່ອນອີງ ແລະ ຈະບໍ່ລົ້ມຄົນທຸກໆ ປະເດັນໃນເອກະສານເຫຼົ່ານັ້ນ, ພຽງແຕ່ຄັດຈ້ອນເອົາບັນດາຈຸດທີ່ສຳຄັນທີ່ເຫັນ ວ່າຈຳເປັນສຳລັບພະນັກງານຄະນະ ກຳມະການແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ຫຼື ພະແນກການແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ເພື່ອທຳຄວາມເຂົ້າໃຈໃນເວ ລາຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນ ໂຄງການຕ່າງໆ.

ເອກະສານອ້າງອີງນີ້ ປະກອບດ້ວຍ 2 ພາກ: ພາກນຳສະເໜີແນວຄວາມຄິດ ແລະ ພາກແນະນຳການຈັດຕັ້ງປະຕິ ບັດຕົວຈິງ. ພາກນຳສະເໜີແນວຄວາມຄິດ ຈະອະທິບາຍກ່ຽວກັບແນວຄວາມຄິດພື້ນຖານ ແລະ ຍັງຢືນຄວາມສຳ ຄັນຂອງການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ໃນການພັດທະນາໂຄງການ ລວມເຖິງບັນດາໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ. ພາກແນະ ນຳຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ເວົ້າເຖິງບາດກ້າວຕ່າງໆ ໃນການດຳເນີນການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ຕາມກະແສຄຸ້ມຄອງໂຄງ

ການ ຂອງການບໍລິຫານໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ແລະ ຈຸດຕ່າງໆທີ່ຕ້ອງກວດ ສອບ ໃນເວລາປະເມີນ ແລະ ຕິດຕາມ ໂຄງການຕ່າງໆ.

ເນື່ອງຈາກວ່າ ເອກະສານອ້າງອີງນີ້ ແມ່ນສ້າງຂຶ້ນມາ ເພື່ອເພີ່ມເຕີມໃສ່ “ຄູ່ມືສຳລັບ ການຄຸ້ມຄອງໂຄງການລົງ ທຶນຂອງລັດ ຈັດພິມໃນເດືອນ ສິງຫາ 2010, ເຊິ່ງຄາດວ່າ ເອກະສານສະບັບນີ້ ຈະຖືກນຳມາໃຊ້ ຄຽງຄູ່ກັບຄູ່ມື ທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງ ແລະ ສະໜັບສະໜູນພະນັກງານ ຂອງຂອງກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ຫຼື ພະແນກການແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນໃນການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນໂຄງການ.

ຄວາມໝາຍອັກສອນຫຍໍ້

MPI	ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ
DOE	ກົມປະເມີນຜົນ
DPI	ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ
EMDP	ແຜນພັດທະນາຊຸມຊາດຊືນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ
ECC	ໃບຢັ້ງຢືນຮັບຮອງສະພາບແວດລ້ອມ
F/S	ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້
ISA	ການປະເມີນສະພາບສັງຄົມເບື້ອງຕົ້ນ
LACR	ບົດລາຍງານການເວນຄືນທີ່ດິນ ແລະ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ
NSPAS	ແບບຟອມປະເມີນໂຄງການ ແບບກະທັດຮັດ ສໍາລັບໂຄງການທີ່ ນໍາສະເໜີໃໝ່
Ongoing SPAS	ແບບຟອມປະເມີນໂຄງການ ແບບກະທັດຮັດ ສໍາລັບໂຄງການທີ່ ກໍາລັງດໍາເນີນຢູ່
PIP	ແຜນງານການລົງທຶນຂອງລັດ
PM	ນາຍົກລັດຖະມົນຕີ
PO	ເຈົ້າຂອງໂຄງການ
RP	ແຜນຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນ
SIA	ການປະເມີນ ຜົນກະທົບດ້ານສັງຄົມ
WREA	ອົງການ ຊັບພະຍາກອນນໍ້າ-ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
PWREO	ຫ້ອງການ ຊັບພະຍາກອນນໍ້າ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມແຂວງ

ສາລະບານ

I.	ພາກສະເໜີແນວຄວາມຄິດ.....	1
1.	ແນວຄວາມຄິດພື້ນຖານ ຂອງການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ	1
1.1	ພາກສະເໜີ.....	1
1.2	ຄວາມສໍາພັນກັບການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ	1
1.3	ປະເດັນຕ່າງໆ ທີ່ຖືກນໍາມາພິຈາລະນາ ໃນການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ	2
2.	ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມໃນໂຄງການ	3
2.1	ພາກສະເໜີ.....	3
2.2	ຄວາມສໍາຄັນ ຂອງ ການນໍາເອົາການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມເຂົ້າໃນໂຄງການ.....	3
2.3	ປະເດັນຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງພິຈາລະນາ ໃນການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ	5
2.4	ກອບດ້ານກົດໝາຍ ກ່ຽວກັບການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ປະຊາຊົນໃນ ສປປ ລາວ	6
2.5	ພາລະບົດບາດ ແລະ ຫນ້າທີ່ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງ MPI/DPI.....	10
II.	ພາກແນະນໍາການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ	11
1.	ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ໃນຂະບວນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ລົງທຶນຂອງລັດ	11
1.1	ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ໃນຂັ້ນຕອນວາງແຜນ	12
1.2	ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ໃນຂັ້ນຕອນການປະເມີນ.....	15
1.3	ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ໃນຂັ້ນຕອນການຕິດຕາມການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.....	23
1.4	ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ໃນຂັ້ນຕອນການປະເມີນຜົນ	24
1.5	ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ໃນຂັ້ນຕອນການດໍາເນີນງານ ແລະ ບຸລະນະຮັກສາ	25
2.	ສັງລວມຫຍໍ້ ກ່ຽວກັບອົງການຮັບຜິດຊອບ ແລະ ມາດຕະການ ທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດ	26
1.1	3. ຟອມກວດກາເບິ່ງ ການດໍາເນີນງານຂອງການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ	30

I. ພາກສະເໜີແນວຄວາມຄິດ

ພາກນີ້ຈະໃຫ້ແນວຄວາມຄິດ ກ່ຽວກັບການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມໃນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ, ໂດຍກ່າວເຖິງ ຄວາມສຳຄັນ ທີ່ນຳເອົາ ບັນຫາດ້ານສັງຄົມ ເຂົ້າມາພິຈາລະນາໃນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ. ມີຫຼາຍກໍລະນີທີ່ ໂຄງການໄດ້ປະເຊີນກັບ ອຸປະສັກ ຍ້ອນວ່າການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ບໍ່ໄດ້ນຳມາປະຕິບັດ ເລີ່ມແຕ່ການ ອອກແບບ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ. ຄາດວ່າ ພາກນີ້ສະເໜີແນວຄວາມຄິດນີ້ ຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ອ່ານຮັບຮູ້ເຖິງ ຄວາມສຳຄັນ ຂອງການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ເຂົ້າໃນການ ຄຸ້ມຄອງໂຄງການ.

1. ແນວຄວາມຄິດພື້ນຖານ ຂອງການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ

1.1 ພາກສະເໜີ

ການວິເຄາະຄວາມຕ້ອງການດ້ານສັງຄົມຂອງຜູ້ທີ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກໂຄງການແມ່ນເປັນສິ່ງຈຳເປັນ ເພາະ ວ່າມັນຈະຮັບປະກັນໃຫ້ ບັນດາຜູ້ທີ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກໂຄງການ ສາມາດໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຢ່າງເຕັມສ່ວນ ຕາມແຜນງານຂອງໂຄງການທີ່ວາງໄວ້ ແລະ ປາສະຈາກຜົນກະທົບດ້ານສັງຄົມໃນທາງລົບ. ສະນັ້ນ ຖ້າຫາກການ ວິເຄາະດ້ານສັງຄົມຫາກບໍ່ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນຂະບວນການການວາງແຜນໂຄງການ, ແນ່ນອນມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ ສູງທີ່ໂຄງການ ຈະກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນເສຍ ຫຼາຍກວ່າຜົນໄດ້ ທີ່ຜູ້ທີ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ດັ່ງກ່າວ.

1.2 ຄວາມສຳຄັນກັບການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ

ຈຸດປະສົງຫຼັກຂອງບັນດາໂຄງການຢູ່ພາຍໃນ ສປປ ລາວ ສ່ວນຫຼາຍກໍແມ່ນເນັ້ນໃສ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດ ແລະ ການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຍາກຈົນ. ການທີ່ຈະຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກໃຫ້ມີປະສິດທິພາບນັ້ນ, ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ແມ່ນເປັນສິ່ງຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງນຳມາປະຕິບັດໃນຂັ້ນຕອນເລີ່ມຂອງໂຄງການ, ຍ້ອນວ່າ ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ສາມາດກວດສອບເບິ່ງປະເດັນຕ່າງໆທີ່ຢູ່ອ້ອມຕົວຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ຕະຫຼອດເຖິງແບບວິທີດຳລົງຊີວິດຂອງເຂົາເຈົ້າ.

ຄວາມທຸກຍາກ ບໍ່ພຽງແຕ່ການມີເງິນໜ້ອຍ ຫຼື ບໍ່ມີ ການມີຊັບສິນໜ້ອຍ ຫຼື ຂາດແຄນ, ແຕ່ປະຊາຊົນ ໃນສະພາບການດັ່ງກ່າວນີ້ ຍັງຂາດການພັດທະນາຂີດຄວາມສາມາດດ້ານບຸກຄະລາກອນທີ່ຍັງບໍ່ໄດ້ນຳມາ ພິຈາລະ ນາໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈໃນການດຳເນີນໂຄງການໃດໜຶ່ງ ແລະ ການຂາດໂອກາດທີ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ຈາກການປ່ຽນແປງໃນຮູບແບບຕ່າງໆ. ຍ້ອນສະພາບດັ່ງກ່າວນັ້ນ, ເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງປະເຊີນກັບ ການກົດກັນ, ຖືກເອົາປຽບ, ຂາດອຳນາດ ແລະ ມີຄວາມຢ້ານກົວ. ຈາກມູມມອງການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກແລ້ວ, ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມແມ່ນ ອົງປະກອບໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນ ທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ນຳມາພິຈາລະນາ.

1.3 ປະເດັດຕ່າງໆ ທີ່ຖືກນຳມາພິຈາລະນາ ໃນການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ

ຍຸດທະສາດທີ່ດີ ກໍຄືການທີ່ນຳເອົາປະເດັດສັງຄົມຕ່າງໆມາພິຈາລະນາ ສຳລັບການພັດທະນາໂຄງການ ແມ່ນເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ບັນດາຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ກຸ່ມທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດໄດ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການດຳເນີນກິດຈະກຳຕ່າງໆນຳໂຄງການ. ເຊັ່ນວ່າ: ການສ້າງຈິດສຳນຶກໃນການກະຈາຍອຳນາດ ແລະ ຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພ. ການວິເຄາະທີ່ແທດເຫມາະແມ່ນສາມາດຮັບປະກັນວ່າໂຄງການມີຄວາມອາດສາມາດສ້າງປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນ ແລະ ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການພັດທະນາ.

ການລວມເອົາຜູ້ທຸກຍາກ ແລະ ການໃຫ້ອຳນາດ

ການລວມເອົາຜູ້ທຸກຍາກ ແມ່ນສຳຄັນຫຼາຍ ຍ້ອນວ່າ ມັນໃຫ້ໂອກາດເຂົາເຈົ້າໄດ້ປັບປຸງແບບແຜນ ການດຳລົງຊີວິດທີ່ດີຂຶ້ນດັ່ງນີ້:

- ເພື່ອເຂົ້າເຖິງສິນຄ້າ ແລະ ການບໍລິການ ເພື່ອປັບປຸງໂອກາດດ້ານການເງິນ ແລະ ເສດຖະກິດຂອງເຂົາເຈົ້າ,
- ເພື່ອເຂົ້າຮ່ວມໃນການຕັດສິນບັນຫາກິດຈະກຳຕ່າງໆຂອງໂຄງການ, ສ້າງຄວາມຊື່ນເຄີຍ ໃຫ້ແກ່ເຂົາເຈົ້າກັບບັນດາ ສະຖາບັນ ແລະ ຂະບວນການຕ່າງໆ ເຊິ່ງເຂົາເຈົ້າອາດບໍ່ທັນເຄີຍໄດ້ເຂົ້າເຖິງມາກ່ອນ,
- ເພື່ອປັບປຸງ ສະພາບການດ້ານການເງິນ ແລະ ເຄືອຂ່າຍດ້ານສັງຄົມ ຂອງເຂົາເຈົ້າ,
- ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີຄວາມຮູ້ສຶກວ່າ ມີອຳນາດເພີ່ມຂຶ້ນ ກໍຄືເຂົາເຈົ້າໄດ້ມີໂອກາດເຂົ້າຮ່ວມການຕັດສິນບັນຫານຳໂຄງການທີ່ອາດສົ່ງຜົນສະທ້ອນ ຕໍ່ການດຳລົງຊີວິດຂອງເຂົາເຈົ້າ.

ຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຄວາມປອດໄພ

ການກຽມພ້ອມຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພໄວ້ລ່ວງໜ້າ ສຳລັບຜູ້ທຸກຍາກ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີຄວາມ ສ່ຽງໜ້ອຍລົງ ກໍຈະນຳໄປສູ່ເຮັດໃຫ້ໂຄງການປະສົບຜົນສຳເລັດ. ໂຄງການສາມາດເອື້ອຜົນປະໂຫຍດຫຼາຍຢ່າງ. ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນມັນ ກໍຍັງມີຜົນກະທົບຫຼາຍຢ່າງ ທີ່ຈຳເປັນຕ້ອງຫຼຸດຜ່ອນ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ສົ່ງຜົນສະທ້ອນ ແກ່ຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ, ໂດຍສະເພາະຜູ້ ທຸກຍາກ.

ປະຊາຊົນຈະມີທ່າອ່ຽງຢາກທີ່ຖອຍເມື່ອປະເຊີນກັບຄວາມສ່ຽງຫຼາຍ ເກີດຂຶ້ນໃນການດຳລົງຊີວິດຂອງເຂົາເຈົ້າ. ຄວາມສ່ຽງຕ່າງໆທີ່ເກີດຂຶ້ນກັບໂຄງການ ອາດລວມເຖິງການຍົກຍ້າຍຖິ່ນຖານ, ການສູນເສຍຊັບສິນ, ຫຼື ການສ້າງຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ດິນທຳການຜະລິດກະສິກຳ. ສິ່ງທີ່ສ້າງຄວາມຕົກໃຈສ່ວນໃຫຍ່ ແມ່ນຕໍ່ຜູ້ທີ່ມີຊັບສິນໜ້ອຍ, ມີເງິນສະສົມ ແລະ/ຫຼື ມີໂອກາດພຽງເລັກນ້ອຍ ທີ່ຈະຊ່ວຍໃຫ້ ສາມາດຫຼຸດຜົນກະທົບນັ້ນໄດ້ໃນການດຳລົງຊີວິດຂອງເຂົາເຈົ້າ. ການວິເຄາະຜົນກະທົບດ້ານສັງຄົມສຳລັບຜູ້ຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ປະເດັດ ຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບບັນຫາສັງຄົມ, ແລະ ແຜນດຳເນີນງານ ເພື່ອແກ້ໄຂຜົນສະທ້ອນດ້ານລົບດັ່ງກ່າວ ຈະສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ຫຼຸດຜົນກະທົບຈາກໂຄງການລົງໄດ້ຢ່າງແນ່ນອນ.

2. ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມໃນໂຄງການ

2.1 ພາກສະເໜີ

ຈຸດປະສົງເບື້ອງຕົ້ນ ຂອງການນຳເອົາການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມເຂົ້າໃນໂຄງການຕ່າງໆ ແມ່ນເພື່ອຊ່ວຍໂຄງການຮັບປະກັນຜົນສຳເລັດ, ໝາຍຄວາມວ່າ ໂຄງການຈະໃຫ້ປະໂຫຍດ ແກ່ກຸ່ມເປົ້າໝາຍ ແລະ ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການ ພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ແລະ ແບບສະເໝີພາບ¹ ໃນທົ່ວປະເທດ ຫຼື ໃນຂົງເຂດ.

ປັດໄຈດ້ານສັງຄົມຕ່າງໆ ທີ່ສົ່ງຜົນສະທ້ອນແກ່ໂຄງການ ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ນຳມາວິເຄາະ ໃນທຸກໆຂັ້ນຕອນຂອງໂຄງການ, ເລີ່ມແຕ່ຂັ້ນຕອນການວາງແຜນ ຈົນເຖິງການ ດຳເນີນງານ ແລະ ບຸລະນະຮັກສາ.

ໃນບັນດາຂັ້ນຕອນຕ່າງໆດັ່ງກ່າວ ນັ້ນ, ຂັ້ນຕອນ ຂອງການວາງແຜນ.

ແມ່ນບູລິມະສິດສູງສຸດ ຂອງການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ຕ້ອງໄດ້ນຳມາປະຕິບັດ.

ເມື່ອໂຄງການໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງເປັນຮູບແບບແລ້ວ, ການກວດກາເບິ່ງ ປັດໄຈຕ່າງໆ ດ້ານສັງຄົມ ແລະ ມາດຕະການຕ່າງໆທີ່ຈຳເປັນ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດ້ານລົບ ເຂົ້າໃນການອອກແບບຂອງໂຄງການແລ້ວ, ສະແດງວ່າໂຄງການໄດ້ປະສົບຜົນສຳເລັດໄປໄດ້ບາດກ້າວໜຶ່ງ. ຖ້າບາດສະຈາກການກວດສອບ ຫຼື ຂາດການນຳເອົາບັນດາປັດໄຈດ້ານສັງຄົມເຂົ້າມາພິຈາລະນາ ໃນເວລາສ້າງຕັ້ງໂຄງການແລ້ວ, ຈະບໍ່ມີມາດຕະການໃດທີ່ເໝາະສົມ ໃນແຜນຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນຂັ້ນຕອນຕໍ່ໄປຂອງໂຄງການ.

2.2 ຄວາມສຳຄັນ ຂອງ ການນຳເອົາການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມເຂົ້າໃນໂຄງການ

ມີບາງໂຄງການ ທີ່ຍັງຖືເປົ້າໃນການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມເຂົ້າໃນການສ້າງຕັ້ງໂຄງການ, ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງກໍ່ໃຫ້ເກີດຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບໃນສັງຄົມ ຫຼື ພາໃຫ້ໂຄງການປະສົບກັບຄວາມບໍ່ຍືນຍົງ. ເພື່ອຫຼີກເວັ້ນບັນຫານີ້ ການອອກແບບໂຄງການຕ້ອງໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ດ້ວຍການວິເຄາະຈຸດພິເສດຂອງຜູ້ຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ, ຄວາມຕ້ອງການຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ມາດຕະການແກ້ໄຂດ້ານສັງຄົມໃຫ້ແກ່ເຂົາເຈົ້າ ດ້ວຍການສະເໜີແຜນມາດຕະການແກ້ໄຂ/ ແຜນຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງລົບ ສຳລັບປະຊາຊົນ.

ກໍລະນີ ໂຄງການຂະແໜງສຶກສາ

ໂຄງການໄດ້ລິເລີ່ມຂຶ້ນ ເພື່ອປັບປຸງເຂົ້າເຖິງການສຶກສາ. ເພື່ອບັນລຸຈຸດປະສົງດັ່ງກ່າວ, ຄະນະກຳມະການໂຄງການ ໄດ້ຕັດສິນໃຈສ້າງໂຮງຮຽນ ແລະ ອອກແບບຫຼັກສູດການສອນ. ຍ້ອນວ່າໂຄງການບໍ່ໄດ້ເຮັດການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ໃນໂຄງການນີ້, ສະນັ້ນ ມີຫຼາຍປະເດັນຈຶ່ງຂາດຕົກບົກບ່ອງ. ປະເດັນຕ່າງໆເຫຼົ່ານັ້ນມີຄື:

¹ ການພັດທະນາແບບສະເໝີພາບ ແມ່ນການປັບລະດັບ ຜູ້ທີ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ສາມາດສະແດງຄຳຄິດເຫັນຂອງເຂົາເຈົ້າ ແລະ ມີໂອກາດເຂົ້າຮ່ວມການພັດທະນາທີ່ທາງໂຄງການສ້າງຂຶ້ນ.

ກໍລະນີ ໂຄງການຂະແໜງສຶກສາ

- **ການເຂົ້າເຖິງການສຶກສາ ຂອງເດັກຍິງ.** ຕາມປະເພນີແລ້ວ, ການສຶກສາສຳລັບເດັກຍິງ ຈະເຫັນວ່າ ເປັນເລື່ອງເສຍເວລາລ້າໆ. ເດັກຍິງຢູ່ຕ່າງແຂວງ ແມ່ນຄາດວ່າຕ້ອງແຕ່ງງານແຕ່ຍັງນ້ອຍ ແລະ ໄປຢູ່ກັບຜົວຂອງເຂົາເຈົ້າ. ເນື່ອງຈາກວ່າບໍ່ມີຜົນຕອບແທນຫຍັງໃຫ້ແກ່ພໍ່ແມ່ ຈາກການລົງທຶນ ສົ່ງລູກຮຽນ. ຍ້ອນແນວນັ້ນ, ຈິ່ງບໍ່ມີເດັກຍິງຫຼາຍຄົນເຂົ້າໂຮງຮຽນທີ່ໄດ້ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ແລະ ຄວາມ ແຕກຕ່າງກັນດ້ານການສຶກສາ ລະຫວ່າງເດັກຊາຍ ແລະ ເດັກຍິງ ກໍ່ຍິ່ງໜ້າເປັນຫວ່າງຫຼາຍ.

<ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ>

ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ຈະໃຫ້ບົດຮຽນກ່ຽວກັບສະພາບຄວາມເປັນຈິງ ຄືດັ່ງກ່າວ ແລະ ໃຫ້ ທິດທາງຕ່າງໆເຊັ່ນ: ສຶກສາອົບຮົມພໍ່ແມ່ ແລະ ຊຸກຍູ້ເຂົາເຈົ້າວ່າ ເດັກຍິງກໍ່ມີຄວາມສາມາດ ຮຽນຮູ້ ແລະ ການສຶກສາສາມາດປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງເຂົາເຈົ້າໄດ້. ນອກນັ້ນ ການຈ້າງຄູສອນ ທີ່ເປັນແມ່ຍິງ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ກາຍເປັນຕົວແບບ ແກ່ແມ່ຍິງໃນເຂດນັ້ນ ກໍ່ອາດຈະແນະນຳໃຫ້ເອົາ ເຂົ້າເປັນສ່ວນໜຶ່ງ ຂອງໂຄງການເຊັ່ນກັນ.

- **ການເຂົ້າເຖິງການສຶກສາ ຂອງຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ** ຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ ຫຼາຍກຸ່ມເວົ້າພາສາລາວ ບໍ່ໄດ້ດີ. ຍ້ອນແນວນັ້ນ ເຂົາເຈົ້າມີຄວາມລັງເລ ບໍ່ຢາກເຂົ້າໂຮງຮຽນ.

<ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ>

ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມສາມາດກຳນົດໄດ້ວ່າ ຫຼັກສູດການສິດສອນ ຂອງໂຮງຮຽນ ຈຳເປັນຕ້ອງ ໄດ້ປັບໃຫ້ເຂົ້າກັບສະພາບດັ່ງກ່າວ ເພື່ອຊຸກຍູ້ຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍເຂົ້າໂຮງຮຽນຫຼາຍຂຶ້ນ. ເພື່ອຜ່ານ ຜ່າອຸປະສັກດ້ານພາສາຄືດັ່ງກ່າວ ອາຈານທີ່ຮູ້ທັງສອງພາສາຄວນຖືກຈ້າງມາສອນເພື່ອຈະໄດ້ປັບ ປຸງການເຂົ້າເຖິງການສຶກສາ ຂອງກຸ່ມຄົນດັ່ງກ່າວນີ້ໄດ້.

ດ້ວຍການນຳເອົາປະເດັນເຫຼົ່ານີ້ ມາພິຈາລະນາ, ຕົວຈິງແລ້ວ ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ຈະຊ່ວຍປັບປຸງການ ອອກແບບ ໂຄງການ ແລະ ຈະຮັບປະກັນວ່າ ຜູ້ຄົນຈຳນວນຫຼາຍ ໄດ້ຮັບຄວາມສະເໝີພາບ ດ້ານໂອກາດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດ ຕ່າງໆ.

ມີບາງຫັດສະນະບອກວ່າ ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ຈະຕ້ອງໄດ້ເສຍຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສູງ. ໃນການວິເຄາະດ້ານ ສັງຄົມ, ຈຳ ເປັນຕ້ອງໄດ້ຈ້າງຊ່ວຍຊານ ເຮັດວຽກດັ່ງກ່າວນີ້ ເຊິ່ງອາດໃຊ້ເວລາເປັນເດືອນໆ ຈິ່ງຈະສຳເລັດ. ສິ່ງນີ້ເປັນທີ່ເຂົ້າໃຈວ່າ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂ້ອນຂ້າງສູງສົມຄວນ ແລະ ບັນດາໂຄງການ ທີ່ໃຊ້ງົບປະມານທ້ອງຖິ່ນ ຄົງບໍ່ສາມາດຮັບພາລະຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ແບບພູມເໜືອນີ້ໄດ້. ຍັງມີຄວາມເຊື່ອອີກວ່າ ການດັດແປງຮູບແບບ ຂອງໂຄງການ ຍ້ອນເຫດຜົນດ້ານສັງຄົມຈະເພີ່ມ ຕົ້ນທຶນໂຄງການສູງຂຶ້ນຕື່ມ.

ຖ້າຢັ້ງຢືນທາງດ້ານສັງຄົມ ຂອງໂຄງການທາງບໍ່ໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາ, ແນ່ນອນໃນໄລຍະຍາວ ມັນກໍ່ຍິ່ງຈະເຮັດໃຫ້ເສຍຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສູງຂຶ້ນອີກ ເຊິ່ງຈະຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ຈ່າຍເງິນ ແລະ ສະຫວັດດີການໃຫ້ແກ່ຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ. ເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈໄດ້ຕື່ມ ເບິ່ງຕົວຢ່າງໂຄງການໜຶ່ງ ທີ່ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢູ່ ສ.ປ.ປ.ລາວ ຜົນທີ່ຕາມມາຍ້ອນບໍ່ໄດ້ມີການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ.

ກໍລະນີ ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ຂອງໂຄງການສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້ານ້ຳຕົກເທີນຫີນບູນ

ໂຄງການເຂື່ອນໄຟຟ້ານ້ຳຕົກເທີນຫີນບູນ ມີຈຸດປະສົງເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ການຂະຫຍາຍຕົວດ້ານເສດຖະກິດ ຂອງ ສປປ ລາວ ໂດຍການເພີ່ມລາຍໄດ້ ທີ່ເປັນເງິນຕາຕ່າງປະເທດ ດ້ວຍການສົ່ງອອກພະລັງງານໄຟຟ້າ ໃຫ້ແກ່ປະເທດໄທ. ເຖິງວ່າ ໄດ້ມີການກຳນົດຜົນກະທົບດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ດ້ານສັງຄົມແລ້ວກໍ່ຕາມ, ແຕ່ກໍ່ຍັງບໍ່ໄດ້ມີມາດຕະການໃດໆ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດັ່ງກ່າວ. ຜົນທີ່ຕາມມາກໍ່ຄື ຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຂອງໂຄງການ ພົບກັບການສູນເສຍການຜະລິດ ຍ້ອນວ່າ ໂຄງການສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ ສວນຜັກແຄມນ້ຳຂອງປະຊາຊົນ, ການຫາປາ, ການສະໜອງນ້ຳ, ການລ່າສັດ, ທີ່ດິນ ແລະ ຕົ້ນໄມ້ຈຳນວນໜຶ່ງ.

ຍ້ອນວ່າຜົນກະທົບ ບໍ່ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂ ແລະ ນຳມາພິຈາລະນາ ໃນເວລາອອກແບບໂຄງການ, ຜົນກະທົບທາງລົບເຫຼົ່ານີ້ ຈຶ່ງປະກົດຂຶ້ນກັບຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ. ມູນຄ່າດ້ານການເງິນໂຄງການກໍ່ເພີ່ມຂຶ້ນອີກ ເພາະຈະໃຊ້ຈ່າຍເງິນຫຼາຍຂຶ້ນ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາທີ່ເກີດມາຈາກໂຄງການ, ສະນັ້ນປະຈຸບັນ ນີ້ ຈຶ່ງໄດ້ມີແຜນການຄຸ້ມຄອງສະພາບແວດລ້ອມໄລຍະ 10 ປີ (EMP)² ທີ່ກຳລັງຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢູ່.

2.3 ປະເດັນຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງພິຈາລະນາ ໃນການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ

ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ກວມເອົາປະເດັນຕ່າງໆ ແລ້ວແຕ່ເນື້ອໃນຂອງໂຄງການ: ໝາຍເຖິງ, ປະເພດຂອງໂຄງການ, ຂະແໜງການ, ຂະໜາດຂອງໂຄງການ, ຫຼື ຈຸດພິເສດຂອງກຸ່ມເປົ້າໝາຍທີ່ໂຄງການເລັ່ງໃສ່. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ອາດລວມເຖິງການກວດສອບ ແລະ ການກຳນົດ (1) ກຸ່ມຜູ້ທີ່ຈະໄດ້ ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກໂຄງການ, (2) ກຸ່ມຜູ້ທີ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການ, (3) ມາດຕະການແກ້ໄຂຕ່າງໆ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນ ຫຼື ທົດແທນຜົນກະທົບດັ່ງກ່າວ.

ປະເດັນຕ່າງໆດ້ານສັງຄົມຂອງໂຄງການໃດໜຶ່ງທີ່ຈະຕ້ອງນຳມາວິເຄາະ

ເມື່ອພົບເຫັນວ່າ ບໍ່ມີມາດຕະການແກ້ໄຂໃດເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນ ຫຼື ທົດແທນຜົນກະທົບດັ່ງກ່າວໄດ້ ສຳລັບປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ຖືກກະທົບ ແມ່ນມີຈຳເປັນ ຕ້ອງເບິ່ງຜົນຂອງການສຳຫຼວດ ໃນລະຫວ່າງການກະກຽມໂຄງການ, ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ແຜນການ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ ຈະຕ້ອງໄດ້ກະກຽມ ໂດຍເຈົ້າຂອງໂຄງການ. ໃນພາກໜ້າ ຈະໄດ້ເວົ້າ ລະອຽດຕື່ມກ່ຽວກັບປະເດັນນີ້.

² ເບິ່ງລາຍລະອຽດເພີ່ມເຕີມໄດ້ຢູ່ບົດລາຍງານຜົນສຳເລັດຂອງໂຄງການເທີນຫີນບູນ (pqr_lao27325.pdf in www.adb.org).

2.4 ດ້ານກົດໝາຍ ກ່ຽວກັບການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ປະຊາຊົນໃນ ສປປ ລາວ

ມາຮອດປະຈຸບັນ ລັດຖະບານໄດ້ອອກ ເອກະສານນິຕິກຳ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບດ້ານສັງຄົມ ເຊັ່ນ:

- ✓ ດຳລັດ ວ່າດ້ວຍການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນ ຈາກໂຄງການພັດທະນາ (ເລກທີ.192/ນຍ), ລົງວັນທີ 7 ກໍລະກົດ 2005
- ✓ ບົດແນະນຳດ້ານວິຊາການວ່າດ້ວຍ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນ ຈາກໂຄງການພັດທະນາ ອອກໂດຍ ອົງການວິທະຍາສາດ, ເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ເມື່ອເດືອນ ພະຈິກ 2005.

ເຖິງແມ່ນວ່າ ຊື່ຂອງເອກະສານດັ່ງກ່າວນີ້ ຂ້ອນຂ້າງວ່າຈະສຸມໃສ່ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຈັດສັນປະຊາຊົນ, ເອກະສານເຫຼົ່ານີ້ ກໍ່ຍັງໄດ້ກວມເອົາຂະບວນການ ແລະ ຂັ້ນຕອນທີ່ສຳຄັນ ໃນການລວມເອົາເງື່ອນໄຂດ້ານສັງຄົມເຂົ້າໃນໂຄງການຢ່າງຄົບຖ້ວນ. ສະນັ້ນ, ບໍ່ສະເພາະ ແຕ່ກະກຽມແຜນ ທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຈັດສັນປະຊາຊົນເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງຕ້ອງດຳເນີນການສຳຫຼວດ ເພື່ອການປະເມີນດ້ານສັງຄົມ, ໂຄງການຕ້ອງປະຕິບັດຕາມລະບຽບ ແລະ ຂັ້ນຕອນ ທີ່ໄດ້ກຳນົດ ໃນເອກະສານ ດັ່ງກ່າວ.

ດຳລັດກ່ຽວກັບການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນ ຈາກໂຄງການພັດທະນາ
(ເລກທີ.192/ນຍ), ລົງວັນທີ 7 ກໍລະກົດ, 2005

ດຳລັດສະບັບນີ້ ກຳນົດຫຼັກການ, ລະບຽບການ ແລະ ມາດຕະການຕ່າງໆ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ເພື່ອທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ຕໍ່ຜົນກະທົບດ້ານລົບຕໍ່ສັງຄົມ ເຊິ່ງເກີດຂຶ້ນຈາກການເວນ ຫຼື ການໂອນກຳມະສິດຄຸ້ມຄອງ, ນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ຂັບສົນຄົງທີ່ຄືນໃຫ້ລັດຖະບານແບບບໍ່ສະໝັກໃຈ. ດຳລັດດັ່ງກ່າວແນໃສ່ຮັບປະກັນວ່າປະຊາຊົນຈາກໂຄງການຈະຕ້ອງ ໄດ້ຮັບການທົດແທນ ຫຼື ຮັກສາໄວ້ ລະດັບລາຍໄດ້ກ່ອນການມີໂຄງການເກີດຂຶ້ນ ແລະ ມາດຖານການດຳລົງຊີວິດ ຂອງເຂົາເຈົ້າ ຂີ້ຮ້າຍໄປກວ່າແຕ່ກ່ອນ ³. ດຳລັດ ຍັງໃຫ້ນິຍາມບັນດາຄຳສັບຕົ້ນຕໍທີ່ ສຳຄັນສຳລັບການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ, ເຊັ່ນ: ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ, ມູນຄ່າປຸງແຜນ, ປະຊາຊົນຜູ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການ, ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ, ຫຼື ກຸ່ມຄົນທີ່ບໍ່ສາມາດ ຊ່ວຍເຫຼືອຕົນເອງໄດ້.

ອີງຕາມດຳລັດສະບັບນີ້, ບັນຫາເລື່ອງການທົດແທນ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ຈະຕ້ອງແມ່ນຄວາມ ຮັບຜິດຊອບຂອງເຈົ້າຂອງໂຄງການ. ດຳລັງຍັງໄດ້ກຳນົດໃນ “ມາດຕາທີ 18 ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ” ອີກວ່າ: ອຳນາດ ຊື້ນຳການພັດທະນາໂຄງການ ຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດ ຕາມດຳລັດ ດັ່ງກ່າວຄື: ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ແລະ ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕາມ ເຊັ່ນກັນໃນຖານະເປັນອົງການ ຊື້ນຳບັນດາໂຄງການ ການລົງທຶນຂອງລັດ.

---

³ ປະໂຫຍກເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນຄັດຈ້ອນມາຈາກ ມາດຕາທີ 1 ຂອງ ດຳລັດ ເລກທີ 192/ນຍ.

ນິຍາມຄຳສັບວິຊາການທີ່ກຳນົດຢູ່ໃນ ດຳລັດເລກທີ 192/ນຍ

ຄຳສັບຕໍ່ໄປນີ້ ແມ່ນຄັດມາຈາກນິຍາມ ທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນດຳລັດເລກທີ.192/ນຍ.

ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ: ແມ່ນການຈ່າຍເປັນເງິນສົດ ຫຼື ວັດຖຸ ສຳລັບຊັບສິນທີ່ຖືກເວນຄົນ ຫຼື ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຈາກໂຄງການດ້ວຍມູນຄ່າປ່ຽນແທນ.

ມູນຄ່າປ່ຽນແທນ: ມູນຄ່າທີ່ຄິດເປັນເງິນ ຫຼື ບໍ່ແມ່ນວັດຖຸ ທີ່ຈຳເປັນຕ້ອງນຳໃຊ້ ເພື່ອປ່ຽນແທນທີ່ດິນ, ສິ່ງກໍ່ສ້າງໂຄງລ່າງພື້ນຖານ, ຊັບສິນຕ່າງໆເທິງໜ້າດິນ (ຜົນລະບູກ, ຕົ້ນໄມ້ ກິນຫມາກ ແລະ ຊັບສິນອື່ນໆ (ທີ່ສ້າງລາຍຮັບ) ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຈາກໂຄງການພັດທະນາ.

ປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຈາກໂຄງການ: ໝາຍເຖິງບຸກຄົນ, ນິຕິບຸກຄົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງ ເຊິ່ງໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການ ຍ້ອນມີການເວນຄົນຊັບສິນ ຫຼື ປ່ຽນແປງການນຳໃຊ້ທີ່ດິນກ່ອນວັນເລີ່ມຕົ້ນໂຄງການ ເຊິ່ງໃນນັ້ນ:

- i) ມາດຖານການດຳລົງຊີວິດ ຂອງເຂົາເຈົ້າໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໄປໃນທາງລົບ
- ii) ສິດທິ, ກຳມະສິດ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດຕ່າງໆຂອງຄອບຄົວ, ທີ່ດິນ ໂດຍສະເພາະສະຖານ ທີ່ພັກອາໄສ, ດຳເນີນທຸລະກິດ, ທຳການຜະລິດກະສິກຳ, ການປູກໄມ້ ແລະ ເນື້ອທີ່ລ້ຽງສັດ, ຊັບພະຍາກອນນ້ຳ ຫຼື ຊັບສິນເຄື່ອນທີ່ ຫຼື ຊັບສິນຄົງທີ່ຕ່າງໆ ທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ການຄຸ້ມຄອງ, ທັງໝົດ ຫຼື ສ່ວນໃດໜຶ່ງ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບທາງລົບແບບຖາວອນ ຫຼື ແບບຊົ່ວຄາວ;
- iv) ຊັບພະຍາກອນລວມຂອງຊຸມຊົນ ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບທາງລົບ.

ການພື້ນຟູຊີວິດການເປັນຢູ່: ການຊ່ວຍເຫຼືອແກ້ປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໜັກໜ່ວງ ຍ້ອນສູນເສຍຊັບສິນເພື່ອທຳການຜະລິດ, ສູນເສຍລາຍຮັບ, ສູນເສຍວຽກເຮັດງານທຳ ຫຼື ພື້ນຖານການ ດຳລົງຊີວິດ ເຊິ່ງຕ້ອງມີການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ ຊັບສິນທີ່ໄດ້ມີການເວນຄົນ ເພື່ອປັບປຸງ ມາດຕະຖານຊີວິດ ການເປັນຢູ່ໃຫ້ດີຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ ຫຼື ຢ່າງໜ້ອຍ ແມ່ນພື້ນຟູຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງ ພວກເຂົາເຈົ້າໃຫ້ເທົ່າກັບລະດັບກ່ອນເວລາໂຄງການເກີດຂຶ້ນ.

ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ:

ໝາຍເຖິງມາດຕະການແກ້ໄຂທີ່ດຳເນີນໂດຍເຈົ້າຂອງໂຄງການເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດ້ານລົບຕໍ່ສັງຄົມ ຈາກໂຄງການໃດໜຶ່ງ, ຖືກກະທົບຫມົດ ຫຼື ພາກສ່ວນໃດໜຶ່ງຂອງປະຊາຊົນໃນພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ ລວມທັງການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ຈາກການສູນເສຍຊັບສິນ ແລະ ລາຍຮັບດ້ວຍການໃຫ້ສິດທິຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້, ຊ່ວຍພື້ນຟູການສ້າງລາຍຮັບ ແລະ ການຕັ້ງຖິ່ນຖານໃໝ່ ທີ່ຈຳເປັນ.

ກຸ່ມຄົນທີ່ບໍ່ສາມາດຊ່ວຍຕົນເອງໄດ້: ກຸ່ມຄົນໃດໜຶ່ງ ທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມເສຍຫາຍທີ່ບໍ່ສົມສ່ວນ ຈາກການສູນເສຍຊັບສິນຄົງທີ່ ແລະ ບໍ່ຄົງທີ່, ຊັບສິນອັນອື່ນ ແລະ ພື້ນຖານການຜະລິດ ຫຼື ປະເຊີນກັບຄວາມສ່ຽງອັນໃຫຍ່ຫຼວງອີກຕື່ມ ຍ້ອນຜົນກະທົບດັ່ງກ່າວ.

ບົດແນະນຳດ້ານວິຊາການ ວ່າດ້ວຍການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນ ຈາກໂຄງການພັດທະນາອອກໃຫ້ໂດຍ ອົງການຊັບພະຍາກອນນໍ້າ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ(WREA) ໃນເດືອນ ພະຈິກ 2005.

ບົດແນະນຳສະບັບນີ້ ແນໃສ່ໃຫ້ທິດທາງລະອຽດ ແກ່ເຈົ້າຂອງໂຄງການ, ຂະແໜງເອກະຊົນ ແລະ ພາກລັດ ແລະ ທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກ່ຽວກັບການແກ້ໄຂບັນຫາຕ່າງໆດ້ານສັງຄົມ ໃນໂຄງການພັດທະນາ ໂດຍສະເພາະ ໃນການວາງແຜນ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນຍົກຍ້າຍຈັດສັນ, ແຜນພັດທະນາຊົນເຜົ່າ ສ່ວນນ້ອຍ ໃນບ່ອນທີ່ຈຳເປັນ. ບົດນີ້ຍັງໄດ້ໃຫ້ທິດທາງສຳລັບການດຳເນີນການປະເມີນດ້ານສັງຄົມໃນໂຄງການ ທີ່ສົ່ງຜົນກະທົບໂດຍທາງອ້ອມຕໍ່ປະຊາຊົນຢູ່ພາຍໃນ ຫຼື ຢູ່ນອກຂອບເຂດບໍລິເວນຂອງໂຄງການ.

ບົດແນະນຳນີ້ ລວມມີລາຍລະອຽດກ່ຽວກັບຂະບວນການ ແລະ ຂັ້ນຕອນທີ່ຈຳເປັນສຳລັບການເກັບກຳຂໍ້ມູນ, ການສຳຫຼວດ, ແລະ ການກະກຽມເອກະສານຕ່າງໆ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນດຳລັດ ເລກທີ 192 ກ່ຽວກັບ ການຍົກ ຍ້າຍ ຈັດສັນ ແລະ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ. ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ, ບົດແນະນຳນີ້ ຍັງໄດ້ຮວບຮວມ ບັນດາແບບຟອມ ທີ່ເປັນປະໂຫຍດເພື່ອສົ່ງເສີມການວິເຄາະປັດໃຈຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວພັນກັບບັນຫາສັງຄົມ ເຊິ່ງໄດ້ຄັດຈ້ອນໄວ້ ໃນຕາຕະລາງລຸ່ມນີ້.

ເລກທີ	ຫົວຂໍ້
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 1	ລາຍການກວດສອບ ການປະເມີນຜົນກະທົບ ຕໍ່ສັງຄົມເບື້ອງຕົ້ນ ກ່ຽວກັບຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນ ໃນການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 2	ລາຍການຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນ ສຳລັບແຜນການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 3	ຮ່າງແຜນຍົກຍ້າຍຈັດສັນ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 4	ການວິໄຈເບື້ອງຕົ້ນ ກ່ຽວກັບຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 5	ການປະເມີນຜົນກະທົບ ຕໍ່ສັງຄົມ ສຳລັບຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 6	ຕາຕະລາງເວລາ ຕົວຢ່າງສຳລັບການປຶກສາຫາລື ກັບຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 7	ແຜນດຳເນີນງານ ທີ່ນຳສະເໜີ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 8	ລາຍການຂໍ້ມູນ ສຳລັບການສຳຫຼວດພົນລະເມືອງ ທີ່ແນະນຳໃຫ້ມີ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 9	ລາຍການຂໍ້ມູນ ສຳລັບເກັບກຳບັນຊີການເສຍຫາຍ ທີ່ແນະນຳໃຫ້ມີ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 10	ຂໍ້ມູນ ການສຳຫຼວດຂໍ້ມູນພື້ນຖານ ທີ່ແນະນຳໃຫ້ມີ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 11	ບັນຊີຊັບສິນມັດ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຈາກໂຄງການ (ຕົວຢ່າງ)
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 12	ຮ່າງແບບຢ່າງ ສຳລັບຕາຕະລາງຂໍ້ມູນເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງຄົວເຮືອນ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 13	ລາຍການກວດສອບ ສຳລັບຄວາມສະເໝີພາບຍິງຊາຍ: ກ່າວເຖິງບົດບາດຍິງຊາຍ ໃນການເກັບກຳຂໍ້ມູນ ສຳລັບການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 14	ການຈັດປະເພດປະຊາຊົນ ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການ (ຕົວຢ່າງ)

ເລກທີ	ຫົວຂໍ້
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 15	ຕາຕະລາງທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ (ຕົວຢ່າງ)
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 16	ປະເພດຂອງໂຄງຮ່າງ (ຕົວຢ່າງ ຈາກປະເທດກຳປູເຈຍ)
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 17	ລາຄາຕໍ່ຫົວໜ່ວຍ ສຳລັບອົງປະກອບດ້ານໂຄງສ້າງ ຕາມປະເພດຂອງການກໍ່ສ້າງ (ຕົວຢ່າງ ຈາກປະເທດກຳປູເຈຍ)
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 18	ອັດຕາການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ສຳລັບຕົ້ນໄມ້ ແລະ ຜົນລະບູກ (ຕົວຢ່າງ ຈາກປະເທດກຳປູເຈຍ)
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 19	ລາຍການກວດສອບ ດ້ານຄວາມສະເໝີພາບຍິງຊາຍ: ການຈັດປະເພດ ແລະ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານກົດໝາຍ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 20	ລາຍການກວດສອບ ດ້ານຄວາມສະເໝີພາບຍິງຊາຍ: ການຟື້ນຟູລາຍຮັບ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 21	ປະເພດຂອງປະຊາຊົນ ຜູ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ມາດຕະການການຟື້ນຟູລາຍຮັບ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 22	ລາຍການກວດສອບ ດ້ານຄວາມສະເໝີພາບຍິງຊາຍ: ປະເດັດດ້ານການຍົກຍ້າຍບ່ອນຢູ່ອາໄສ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 23	ລາຍການກວດສອບ ດ້ານຄວາມສະເໝີພາບຍິງຊາຍ: ການປຶກສາຫາລື ແລະ ການເຂົ້າຮ່ວມໃນການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 24	ການປຶກສາຫາລື ກັບມວນຊົນ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມ ໃນວົງຈອນໂຄງການ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 25	ຕົວຢ່າງ ແຜນການປຶກສາຫາລືກັບມວນຊົນ ແລະ ເປີດກວ້າງສູ່ມະຫາຊົນ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 26	ລາຍການກວດສອບ ດ້ານຄວາມສະເໝີພາບຍິງຊາຍ: ກິນໂກການຊົດເຊີຍຄວາມທຸກຍາກທໍລະມານ ໃນການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 27	ລາຍການກວດສອບ ດ້ານຄວາມສະເໝີພາບຍິງຊາຍ: ການຕິດຕາມ ແລະ ການປະເມີນຜົນ ໃນການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 28	ຕົວຢ່າງ ລາຍລະອຽດຂອງໜ້າວຽກ ສຳລັບການຕິດຕາມ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ຂອງພາກສ່ວນພາຍນອກ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 29	ຮ່າງໂດຍລວມ ສຳລັບບົດລາຍງານການຕິດຕາມ ຂອງພາກສ່ວນພາຍນອກ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 30	ຮ່າງ ສຳລັບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 31	ລາຍການກວດສອບ ດ້ານຄວາມສະເໝີພາບຍິງຊາຍ ສຳລັບງົບປະມານ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 32	ຄວາມເປັນໄປໄດ້ດ້ານກົດໝາຍ ຂອງຕົ້ນທຶນການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ພາຍໃຕ້ເງິນກູ້ຢືມ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 33	ກົດຈະກຳຕ່າງໆ ແລະ ກຸ່ມເປົ້າໝາຍ ຂອງການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ທີ 34	ຕົວຢ່າງ ລຳດັບຂອງກົດຈະກຳຕ່າງໆ ທີ່ກຳນົດໄວ້ ສຳລັບໂຄງການທາງນ້ຳ ໃນຫວຽດນາມ

ແບບຟອມຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ເປັນປະໂຫຍດຫຼາຍ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ສຳລັບເຈົ້າຂອງໂຄງການ ເຊິ່ງເປັນຜູ້ທີ່ຈະນຳສະເໜີ ໂຄງການ. ໃນເມື່ອວ່າ ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ແລະ ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ແມ່ນອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ຮັບຜິດຊອບປະເມີນ ແລະ ຕິດຕາມໂຄງການຕ່າງໆ ທີ່ໄດ້ສະເໜີມາ ຫຼື ກຳລັງຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ອົງການດັ່ງກ່າວສາມາດ ອ້າງອີງໃສ່ບົດແນະນຳ ແລະ ຟອມຕົວຢ່າງ ເລົ່ານີ້ ທີ່ລວມໄວ້ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ, ແລະ ໃນຂະນະດຽວກັນ ກໍ່ສົ່ງເສີມໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ປະຕິບັດຕາມບົດແນະນຳ.

2.5 ພາລະບົດບາດ ແລະ ຫນ້າທີ່ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງ MPI/DPI

ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ແລະ ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ແມ່ນອົງການທີ່ມີອຳນາດ ໃນການບໍລິຫານບັນດາໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ແລະ ມີຫນ້າທີ່ຫຼັກໃນການປະເມີນບັນດາໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ທີ່ ໄດ້ສະເໜີມາ. ໃນເມື່ອເກີດມີຜົນກະທົບດ້ານສັງຄົມ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນເວລາມີການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ຫຼື ການທົດແທນ ສຳລັບປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ຖືກຜົນກະທົບ ຍ້ອນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ ການປະເມີນຜົນກະທົບດ້ານສັງຄົມ ແມ່ນຈະຖືກຊີ້ນຳ ແລະ ຮັບຮອງໂດຍ ອົງການຊັບພະຍາກອນນໍ້າ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ(WREA)

ໂດຍອີງໃສ່ດຳລັດ ເລກທີ 192/ນຍ. ສ່ວນ MPI ແລະ DPI ແມ່ນມີຫນ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບ ກວດກາເບິ່ງເພື່ອໃຫ້ແນ່ ໃຈ ວ່າໂຄງການທີ່ນຳສະເໜີມາ ເໝາະສົມ ແລະ ປະຕິບັດ ຕາມຂັ້ນຕອນ ຕາມລະບຽບຫຼັກການແລ້ວບໍ່ ແລະ ຮັບເອົາການຮັບຮອງກ່ອນຈະປະເມີນ ບັນດາໂຄງການຕ່າງໆ

ຖ້າວ່າບັນດາໂຄງການທີ່ສະເໜີມາ ມີແນວໂນ້ມວ່າບໍ່ມີຜົນກະທົບຫຍັງທີ່ຮ້າຍແຮງສຳລັບປະຊາຊົນ ແລະ ຖືກຍັ້ງຢືນ ຮອງໂດຍ WREA ທີ່ບໍ່ໄດ້ທຳການປະເມີນ ຜົນກະທົບດ້ານສັງຄົມ. MPI ແລະ DPI ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບກວດເບິ່ງວ່າ ບັນດາໂຄງການເລົ່ານັ້ນບໍ່ມີແນວໂນ້ມຈະສາມາດຫລຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດ້ານສັງຄົມລົງໄດ້ ເຊັ່ນວ່າ: ມີການຈຳແນກບົດ ບາດຍິງຊາຍ, ການສຶກສາເດັກຍິງ, ການປ່ຽນແປງວິຖີຊີວິດຂອງປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ຖືກຜົນກະທົບ, ແລະ ອື່ນໆ

ສະຫຼຸບແລ້ວ MPI ແລະ DPI ແມ່ນອົງການສຸດທ້າຍທີ່ ຮັບຜິດຊອບ ແລະ ຮັບປະກັນການລຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດ້ານ ສັງຄົມໃນທາງລົບ ຍ້ອນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບັນດາໂຄງການຕ່າງໆ

II. ພາກແນະນຳການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ

ພາກນີ້ ຈະນຳສະເໜີຂະບວນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໃນການນຳເອົາການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ເຂົ້າໃນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ. ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຖືກຕ້ອງທີ່ວ່າ ຍິ່ງວາງແຜນໂຄງການໄດ້ດີເທົ່າໃດ ກໍຍິ່ງພາໃຫ້ມີຜົນໄດ້ຮັບຂອງໂຄງການທີ່ດີກວ່າເກົ່າເຫຼົ່ານັ້ນ. ສິ່ງນີ້ກໍຍັງນຳໃຊ້ໄດ້ເຊັ່ນກັນ ຕໍ່ການວິເຄາະ ດ້ານສັງຄົມ. ເມື່ອບັດ ໃຈຕ່າງໆດ້ານສັງຄົມໄດ້ຮັບການວິເຄາະຢ່າງລະມັດລະວັງໃນຂັ້ນຕອນວາງແຜນ ແລະ ໄດ້ມີການກະກຽມແຜນເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ປະຊາຊົນ ຫຼື ແບບແຜນດຳລົງຊີວິດຂອງເຂົາເຈົ້າເປັນຢ່າງດີ, ໂຄງການກໍຈະສາມາດຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໄດ້ຢ່າງຄ່ອງຕົວ ແລະ ສ້າງປະໂຫຍດໄດ້ຕາມທີ່ປະສົງໄວ້. ໃນພາກແນະນຳການປະຕິບັດນີ້, ຈະໄດ້ອະທິບາຍກ່ຽວກັບປະເດັນຕົ້ນຕໍດ້ານສັງຄົມ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ນຳເຂົ້າໃນໂຄງການ ຕາມຂັ້ນຕອນຕ່າງໆ ຂອງ ການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ.

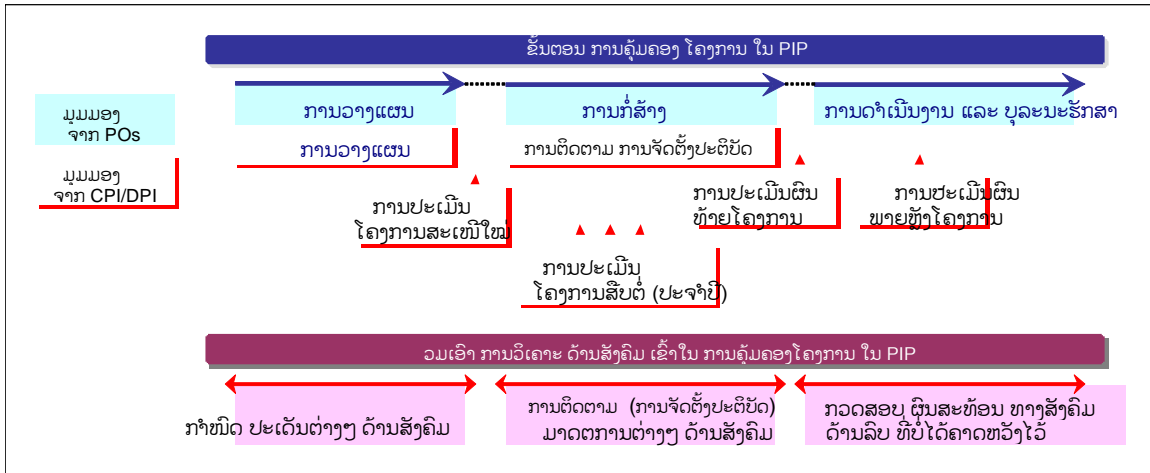
1. ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ໃນຂະບວນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ລົງທຶນຂອງລັດ

ທຸກໆໂຄງການ ໃນໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ຈະຕ້ອງດຳເນີນໄປຕາມແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ ເຊິ່ງ ເລີ່ມຕົ້ນຈາກການ ວາງແຜນ, ການປະເມີນ, ການຕິດຕາມເບິ່ງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ການປະເມີນຜົນ ແລະ ຈົນເຖິງເປີດດຳເນີນງານ ແລະ ບຸລະນະຮັກສາ. ລະດັບຄວາມເຂັ້ມຂອງການນຳເອົາການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ແລະ ປະເດັນຕົ້ນຂອງມັນແມ່ນຈະແຕກຕ່າງກັນໄປຕາມແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ. ພາກນີ້ ຈະສັງລວມໂດຍຫຍໍ້ ບັນດາກິດຈະກຳຕ່າງໆທີ່ຈຳເປັນ ສຳລັບການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມຕາມແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ ບົນພື້ນຖານເນື້ອໃນ ຂອງ “ບົດແນະນຳດ້ານວິຊາການວ່າດ້ວຍ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນ ຈາກໂຄງການພັດທະນາ (ຈາກນີ້ໄປເອີ້ນວ່າ “ບົດແນະນຳ”), ຍ້ອນວ່ານີ້ແມ່ນເອກະສານທາງດ້ານກົດໝາຍ ໃນ ສປປ ລາວ.

ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ບົດແນະນຳດ້ານເຕັກນິກສະບັບນີ້ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເລັ່ງໃສ່ບັນດາຜູ້ທີ່ລິເລີ່ມໂຄງການ, ນັ້ນກໍຄືເຈົ້າຂອງໂຄງການ, ໃນພາກນີ້ ຈະໄດ້ນຳພາປະຕິບັດຕາມຂັ້ນຕອນ ແລະ ບາດກ້າວຕ່າງໆຂອງການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ໃນແຜນງານການລົງທຶນຂອງລັດ ສະເໜີໂດຍ “ຄູ່ມືສຳລັບການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ PIP (ຈາກນີ້ໄປ ເອີ້ນວ່າ “ຄູ່ມື”). ຄູ່ມືສະບັບນີ້ ເລັ່ງໃສ່ພະນັກງານ ທີ່ຮັບຜິດຊອບການປະເມີນ ແລະ ຊີ້ນຳໂຄງການ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນພະນັກງານ ຂອງ MPI ແລະ DPI. ສະນັ້ນ ຂັ້ນຕອນ ແລະ ບາດກ້າວຕ່າງໆ ທີ່ນຳໃຊ້ໃນຄູ່ມືສະບັບນີ້ ເຮັດໃຫ້ພະນັກງານ ຂອງ MPI ແລະ DPI ສາມາດຕິດຕາມ ຊຸກຍູ້ຂະບວນການ ຂອງ ໂຄງການ ໄດ້ງ່າຍຂຶ້ນ ແລະ ສາມາດກຳນົດວ່າມີບັນດາກິດຈະກຳໃດແດ່ ທີ່ຈຳເປັນທີ່ເຂົາເຈົ້າຄວນເຮັດ. ຂັ້ນຕອນ ເຫຼົ່ານັ້ນ ແມ່ນລວມທັງການວາງແຜນ, ການປະເມີນຜົນກະທົບ, ການຕິດ ຕາມການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ການປະເມີນຜົນ ແລະ ການດຳເນີນງານ ແລະ ບຸລະນະຮັກສາ.

ຮູບສະແດງລຸ່ມນີ້ ອະທິບາຍເຖິງຂັ້ນຕອນຕ່າງໆ ຂອງໂຄງການ ຕາມມຸມມອງຕ່າງໆຈາກເຈົ້າຂອງໂຄງການ (POs) ແລະ MPI/DPI, ແລະ ການລວມເອົາການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມເຂົ້າໃນຂະບວນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ.

ຮູບສະແດງ __: ຂະບວນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ PIP ແລະ ການລວມເອົາການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມເຂົ້ານຳ

1.1 ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ໃນຂັ້ນຕອນວາງແຜນ

ດັ່ງທີ່ກ່າວມາແລ້ວ, ການຮວມເອົາການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມເຂົ້າໃນຂັ້ນຕອນການສ້າງຕັ້ງໂຄງການ ແມ່ນສຳຄັນຫຼາຍ ສຳລັບໂຄງການ ເພື່ອຮັບປະກັນການອອກແບບໂຄງການໃຫ້ມີຄຸນນະພາບດີກວ່າ. ໃນພາກນີ້ ຈະອະທິບາຍ ວ່າມີຫຍັງ ແດ່ຕ້ອງໄດ້ເຮັດໃນການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ, ໂດຍການນຳໃຊ້ 3 ບາດກ້າວ ⁴ (1) ການກຳນົດ ໂຄງການ, (2) ກໍ່ສ້າງໂຄງການ, ແລະ (3) ວາງແຜນລະອຽດ ດ້ານວິຊາການ, ດັ່ງທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນຄູ່ມື.

(1) ການກຳນົດໂຄງການ

ເປົ້າໝາຍຫຼັກຂອງບາດກ້າວນີ້ ແມ່ນເພື່ອຊອກຫາແນວຄວາມຄິດໂຄງການ ຫຼື ກຳນົດຄວາມຈຳເປັນ ຫຼື ຄວາມຕ້ອງ ການຕໍ່ໂຄງການ. ກິດຈະກຳຕ່າງໆທີ່ໄດ້ດຳເນີນໄປ, ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ແມ່ນການສຳຫຼວດຊອກຫາຂໍ້ມູນຕົວຈິງ ຫຼື ທົບທວນຂໍ້ມູນດ້ານພົນລະເມືອງ ຫຼື ຂໍ້ມູນຈາກແຫຼ່ງສຳຮອງທີ່ມີຢູ່. ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບປັດໄຈດ້ານສັງຄົມຕ່າງໆຄວນຈະ ຕ້ອງເກັບກຳໂດຍການຮວບຮວມຂໍ້ມູນເຫຼົ່ານີ້ ຫຼື ທົບທວນບັນດາກິດຈະ ກຳຕ່າງໆ, ທີ່ເອີ້ນວ່າ ການປະເມີນດ້ານສັງຄົມ ເບື້ອງຕົ້ນ.

⁴ ນິຍາມ ແລະ ການອະທິບາຍລະອຽດຂອງແຕ່ລະບາດກ້າວ ໃນຂັ້ນຕອນການວາງແຜນ ແມ່ນໃຫ້ໄວ້ໃນພາກທີ 3.1 ຂັ້ນຕອນວາງແຜນ ໃນປຶ້ມຄູ່ມື.

⁵ ນີ້ແມ່ເພດໂດຍຫຍໍ້ ທີ່ໄດ້ອະທິບາຍໄວ້ໃນບົດແນະນຳເຕັກນິກ. ເພາະວ່າບົດແນະນຳ ເຕັກນິກແມ່ນ ເວົ້າລະອຽດ ກວ່າດ້ານລະດັບການຈັກປະເພນີກະທົບຕໍ່ສັງຄົມ, ແລະ ຄວນເອົາເປັນບົດອ້າງອີງແລະນຳໃຊ້ຢ່າງເຄັ່ງຄັດເມື່ອມີການຈັດປະເພດໂຄງການ

ບົດແນະນຳນີ້ໄດ້ອະທິບາຍ ການປະເມີນດ້ານສັງຄົມເບື້ອງຕົ້ນ ໃນ “ຂໍ້ 2.2.2 ການປະເມີນດ້ານສັງຄົມ ເບື້ອງຕົ້ນ” ແມ່ນມີຄື ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

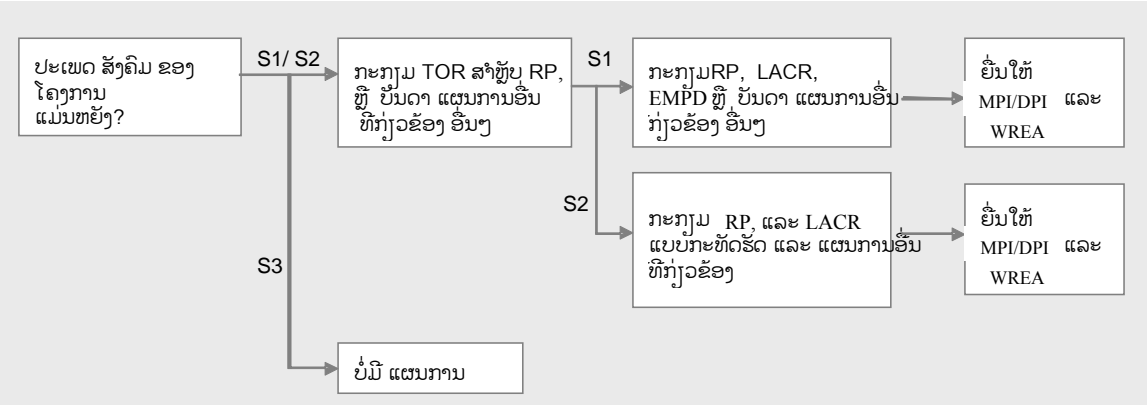
ການປະເມີນດ້ານສັງຄົມເບື້ອງຕົ້ນ ລວມມີການກຳນົດປະເດັນ ແລະ ຜົນກະທົບດ້ານສັງຄົມຕ່າງໆທີ່ອາດ ຈະເກີດຂຶ້ນ ແລະ ຜູ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຕົ້ນຕໍໃນຂັ້ນຕອນການກຳນົດໂຄງການ. ບົດຝຶກຫັດດັ່ງກ່າວນີ້ລວມ ມີການວິໄຈຂໍ້ມູນທີ່ມີຢູ່ ສຳລັບປະເມີນປະເພດ, ຂະໜາດ ແລະ ລະດັບຂອງຜົນກະທົບ ແລະ ເພື່ອກຳນົດ ຄວາມຈຳເປັນທີ່ຕ້ອງມີເອກະສານຕ່າງໆ ເຊິ່ງອາດຈຳ ເປັນສຳລັບຂະບວນການຂອງໂຄງການ.

ດັ່ງນັ້ນ, ອີງໃສ່ຜົນຂອງການປະເມີນດ້ານສັງຄົມເບື້ອງຕົ້ນ, ເຈົ້າຂອງໂຄງການຈຳເປັນຕ້ອງປະເມີນວ່າ ຜົນສະທ້ອນຂອງ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນນັ້ນ ລະດັບຮ້າຍແຮງສຳໃດ ແລະ ຕ້ອງກະກຽມແຜນຮອງຮັບຫຍັດແຕ່ທີ່ຈຳເປັນ ເຊັ່ນເອກະສານ: ແຜນຍົກຍ້າຍຈັດສັນ (RP), ແຜນພັດທະນາຊຸມເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ (EMDP), ຫຼື ບົດລາຍງານ ການເວນຄືນທີ່ດິນ ແລະ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ (LACR).

ບັດທັດຖານ ສຳລັບການວິໄຈ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນບົດແນະນຳ
<p>ບົດແນະນຳກຳນົດໄວ້ວ່າ ບັດທັດຖານ ເພື່ອກຳນົດລະດັບ ຂອງຜົນກະທົບດ້ານສັງຄົມ ຈະແມ່ນ ຈຳນວນ ຂອງປະຊາຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນສະທ້ອນຈາກໂຄງການ ແລະ ລະດັບຂອງຜົນກະທົບ.</p> <p>ຂະໜາດ: ຈຳນວນຂອງປະຊາຊົນຜູ້ຮັບຜົນສະທ້ອນ, ກຸ່ມຜູ້ບໍ່ສາມາດຊ່ວຍເຫຼືອຕົນເອງໄດ້, ຫຼື ກຸ່ມຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ, ຫຼື ກຸ່ມຊົນເຜົ່າພື້ນເມືອງ.</p> <p>ລະດັບ: ຄວາມຜົນກະທົບ (ຮຸນແຮງ ຫຼື ເລັກນ້ອຍ)</p>
ການຈັດປະເພດ ແລະ ມາດຕະການ ທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນບົດແນະນຳ5
<p>ປະເພດດ້ານສັງຄົມ “S1”: ບັນດາໂຄງການ ທີ່ມີຜົນກະທົບຮ້າຍແຮງ</p> <p>ກ. 200 ຄົນ ຫຼື ຫຼາຍກວ່າ ໄດ້ຮັບຜົນສະທ້ອນຮ້າຍແຮງ</p> <p>ຂ. 200 ຄົນ ຫຼື ຫຼາຍກວ່າ ນອນຢູ່ໃນກຸ່ມຜູ້ຊ່ວຍເຫຼືອຕົນເອງບໍ່ໄດ້ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນສະທ້ອນ ຮ້າຍແຮງຍ້ອນໂຄງການ</p> <p>ບັນດາໂຄງການທີ່ຈັດເຂົ້າໃນປະເພດ S1 ແມ່ນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ກະກຽມແຜນຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ເຕັມຮູບແບບ.</p> <p>ປະເພດດ້ານສັງຄົມ “S2”: ໂຄງການ ທີ່ມີຜົນກະທົບ ບໍ່ຮ້າຍແຮງ</p> <p>ຜົນກະທົບມີພຽງເລັກນ້ອຍ ເຖິງແມ່ນວ່າຈຳນວນຜູ້ຄົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນສະທ້ອນ ອາດຫຼາຍກວ່າ 200 ຄົນ ໃນກໍລະນີການສູນເສຍຊັບສິນທຳການຜະລິດ ຫຼື ກຸ່ມຜູ້ຊ່ວຍເຫຼືອຕົນເອງບໍ່ໄດ້.</p> <p>ບັນດາໂຄງການ ທີ່ຈັດເຂົ້າໃນປະເພດ S2 ແມ່ນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ກະກຽມແຜນຍົກຍ້າຍຈັດສັນແບບ ກະທັດຮັດ ຫຼື ບົດລາຍງານການເວນຄືນທີ່ດິນ ແລະ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ (LACR).</p>

ປະເພດດ້ານສັງຄົມ “S3”: ໂຄງການບໍ່ຈຳເປັນ ຫຼື ບໍ່ແນະນຳ ໃຫ້ມີການເວນຄືນຊັບສິນ, ການປ່ຽນແທນ, ການສູນເສຍລາຍຮັບ ແລະ ການຈ້າງງານ, ການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາ ກອນຂອງຊຸມຊົນທີ່ຈຳກັດ, ແລະອື່ນໆ.
 ໂຄງການທີ່ຈັດເຂົ້າໃນປະເພດ S3 ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງສຶກສາຕື່ມ ກ່ຽວກັບການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ.

ຮູບສະແດງ__: ຂະບວນການການຍື່ນແຜນໂດຍຫຍໍ້

(2) ການສ້າງຕັ້ງໂຄງການ

ນີ້ແມ່ນບາດກ້າວ ເພື່ອສ້າງໂຄງຮ່າງຂອງໂຄງການ, ກຳນົດຈຸດປະສົງຂອງໂຄງການ, ຄາດຄະເນຜົນໄດ້ຮັບ ຈາກໂຄງການ, ກິດຈະກຳທີ່ຈຳເປັນຕ່າງໆ ຫຼື ປັດໃຈນຳເຂົ້າຕ່າງໆເພື່ອຜົນສຳເລັດ ຕາມຈຸດປະສົງຂອງ ໂຄງການທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ຖືກກຳນົດໃນບາດກ້າວນີ້. ຕາມການແນະນຳ ໂຄງການໜຶ່ງຄວນມີການສຶກສາ ການສ້າງຕັ້ງຮູບແບບໂຄງການໄປຄຽງຄູ່ກັບການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້. ທຸກໆແຜນການທີ່ຈຳເປັນ, ເຊັ່ນ: ແຜນພັດທະນາສັງຄົມ SDP ທີ່ປະກອບດ້ວຍແຜນ RP, EMPD, LACR ຫຼື ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ແມ່ນຈະຕ້ອງໄດ້ຮ່າງຂຶ້ນ.

ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ, ໃນກໍລະນີທີ່ຈຳເປັນ ອາດມີການປະເມີນດ້ານສັງຄົມສາກ່ອນ. ອີງຕາມບົດແນະນຳ, ການປະເມີນດ້ານສັງຄົມເບື້ອງຕົ້ນ ແມ່ນສາມາດຊື້ໃຫ້ເຫັນລະດັບຄວາມຄວາມຫຍຸ້ງຍາກຕາມແຕ່ລະປະເດັນຂອງສັງຄົມ ອາດລວມເຖິງຜົນກະທົບທາງອ້ອມດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຕໍ່ກັບປະຊາຊົນພາຍໃນຂອບ ເຂດ ຫຼື ຢູ່ໃນພື້ນທີ່ໃກ້ຄຽງໂຄງການ. ບົດແນະນຳອະທິບາຍປະເດັນ ດັ່ງກ່າວຄື:

ການສຶກສາ ການປະເມີນດ້ານສັງຄົມ 6 ລວມເອົາການກຳນົດປະເພດ ແລະ ຂະໜາດຂອງຜົນກະທົບຂອງໂຄງການ, ການວິເຄາະຜູ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ການວິເຄາະອົງການ. ການສຶກສາ ສາມາດຊ່ວຍການກະກຽມມາດຕະການແກ້ໄຂເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນດ້ານລົບທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ສ້າງເຄື່ອງມືທີ່ຈຳເປັນເພື່ອແກ້ໄຂປະເດັນຕ່າງໆດ້ານສັງຄົມຂອງໂຄງການ. ການປະເມີນດ້ານສັງຄົມ ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ກວມເອົາປະເດັນສັງຄົມ

ລະດັບມະຫາພາກ ແລະ ຮ່າງຟອມສຳຫຼວດທີ່ລະອຽດກວ່າເກົ່າ ສຳລັບການວາງແຜນ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ
ມາດຕະການ ແກ້ໄຂເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນບັນຫາສະເພາະດ້ານ.

6 ລາຍລະອຽດເບິ່ງ ບົດແນະນຳດ້ານເຕັກນິກຕື່ມຂໍ້ (2.2.2, 4.1.1)

(3) ແຜນລະອຽດດ້ານວິຊາການ

ບາດກ້າວນີ້ ການອອກແບບດ້ານວິຊາການສຳລັບໂຄງການກໍ່ສ້າງ ລວມການອອກແບບຂັ້ນພື້ນຖານ ແລະ ການອອກ
ແບບລະອຽດ (ຫຼື ການອອກແບບດ້ານວິສະວະກຳຂັ້ນລະອຽດ). ໃນບາດກ້າວນີ້, ບັນຫາຕ່າງໆ ດ້ານສັງຄົມທີ່ຕ້ອງ
ພິຈາລະນາ ຫຼື ມາດຕະການສຳລັບຫຼຸດຜ່ອນບັນດາຜົນກະທົບທາງລົບ ແມ່ນຕ້ອງເຮັດ ໃຫ້ແລ້ວ ແລະ ຮຽບຮຽງເຂົ້າ
ໃນເອກະສານແຜນງານເຊັ່ນ: ແຜນພັດທະນາສັງຄົມ, ແລະ ແຜນພັດທະນາສັງຄົມຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ເມື່ອທຸກໆແຜນງານ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງລົບດ້ານສັງຄົມຂອງໂຄງການໄດ້ມີການກະກຽມຮຽບຮ້ອຍ ແລ້ວ,
ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຕ້ອງໄດ້ຍື່ນແຜນດັ່ງກ່າວ ໂດຍຄັດຕິດກັບບົດສະເໜີໂຄງການໃຫ້ແກ່ WREA ນອກນັ້ນ ກໍ່ຕ້ອງ
ສົ່ງໃຫ້ອຳນາດການປົກຄອງລັດ ທີ່ມີສ່ວນຮັບຜິດຊອບ ດັ່ງທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນ ມາດຕາທີ 15 ຂອງດຳລັດເລກທີ 192.
ເມື່ອທຸກໆປະເດັນດ້ານສັງຄົມເປັນທີ່ຈະແຈ້ງແລ້ວ, WREA ຈະອອກໃບຢັ້ງຢືນຮັບຮອງດ້ານສະພາບແວດລ້ອມ
(ECC) ສຳລັບໂຄງການທີ່ນຳສະເໜີ

1.2 ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ໃນຂັ້ນຕອນການປະເມີນ

ຂັ້ນຕອນນີ້ ມັ່ງເປົ້າໃສ່ການປະເມີນໂຄງການ ທັງໂຄງການທີ່ສະເໜີໃໝ່ ແລະ ໂຄງການທີ່ກຳລັງດຳເນີນຢູ່. ໜ້າທີ່
ຮັບຜິດຊອບຕົ້ນຕໍ ສຳລັບການປະເມີນໂຄງການ ແມ່ນປະຕິບັດໂດຍ MPI ແລະ DPI ສຳລັບ ໂຄງການ ລົງທຶນຂອງລັດ.
ຄູ່ມືນັ້ນ ແນະນຳໃຫ້ໃຊ້ແບບຟອມ NSPAS (ແບບຟອມ ປະເມີນໂຄງການແບບກະທັດຮັດ ສຳລັບໂຄງການທີ່ນຳສະ
ເໜີໃໝ່) ແລະ ແບບຟອມປະເມີນໂຄງການແບບກະທັດຮັດສຳລັບໂຄງການ ທີ່ກຳລັງດຳເນີນຢູ່ Ongoing SPAS ເຊິ່ງ
ເປັນເຄື່ອງມືສຳລັບການປະເມີນໂຄງການ, ແລະ ຈຸດຕ່າງໆທີ່ ຈຳເປັນຕ້ອງປະເມີນ ໃນແງ່ຂອງການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ
ແມ່ນໄດ້ລວມໄວ້ໃນ NSPAS ແລະ Ongoing SPAS.

(1) ການປະເມີນ ສຳລັບໂຄງການ ທີ່ນຳສະເໜີໃໝ່

ບັນດາອຳນາດການປົກຄອງກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ມີສ່ວນໃນການປະເມີນໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ, ເຊັ່ນ MPI ແລະ DPI, ທີ່ຈະ
ຕ້ອງໄດ້ທົບທວນແຜນງານຕ່າງໆກ່ຽວກັບບັນຫາດ້ານສັງຄົມ, ເຊິ່ງຄວນຈະຄັດຕິດມາພ້ອມ ກັບບົດ ສະເໜີໂຄງການ.
ແຜນເຫຼົ່ານັ້ນ ລວມມີ RP, ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ, ການຟື້ນຟູ, EMDP, LACR, ຫຼື ແຜນອື່ນໆທີ່ ຍື່ນໂດຍ
ເຈົ້າຂອງໂຄງການ. ຖ້າຈຳເປັນ, MPI ແລະ DPI ຊອກເອົາບົດລາຍງານການປະເມີນ ດ້ານສັງຄົມເບື້ອງຕົ້ນ ISA,
ການປະເມີນຜົນກະທົບດ້ານສັງຄົມ ຫຼື ແຜນພັດທະນາສັງຄົມ ພ້ອມສະໜັບສະໜູນ ການທົບທວນບົດສະເໜີໂຄງການ.

MPI ແລະ DPI ໄດ້ທົບທວນແຜນກ່ຽວກັບບັນຫາຕ່າງໆດ້ານສັງຄົມເຂົ້າໃນການປະເມີນໂຄງການ ໂດຍນຳໃຊ້
NSPAS. NSPAS ສ້າງຄຳຖາມສະເພາະເຈາະຈົງຕ່າງໆ 3 ຂໍ້ ເພື່ອຖາມຊອກຫາບັນຫາຕ່າງໆ ດ້ານສັງຄົມ.

ລາຍການ ຂອງການ ປະເມີນຜົນ	ລາຍການ ຂອງການ ປະເມີນຜົນ	ຄຳຖາມ
1) ຄວາມສອດຄ່ອງ	1) 2 ຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ	(i) ໄດ້ມີການກຳນົດຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ແລ້ວບໍ່? (ii) ໂຄງການຕອບສະໜອງໄດ້ກັບຄວາມ ຈຳເປັນຂອງຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດແລ້ວບໍ່?
3) ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ດ້ານປະສິດທິພາບ	3) 4 ມາດຕະການທີ່ຕ້ອງ ປະຕິບັດສຳລັບບັນຫາ ຕ່າງໆດ້ານສັງຄົມ ແລະ ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ	(iii) ມີແຜນດຳເນີນງານຫຍັງບໍ່ ສຳລັບປະເດັນ ດ້ານສັງຄົມຕ່າງໆ

ໃບປະເມີນໂຄງການ ແບບກະທັດຮັດ (ໂຄງການສະເໜີໃໝ່)

ຊື່ໂຄງການ:
ລະຫັດໂຄງການ:
ຊື່ຂອງ ຜູ້ປະເມີນ:
ຊື່ຂອງ ຜູ້ປະເມີນ:

ຂໍ້ມູນ ພື້ນຖານ	ໃຫ້ອະທິບາຍ ເຖິງ ສະຖານະພາບ ຂອງໂຄງການ, ລວມທັງ ການສຶກສາ ຄວາມ ບັນເປັນໄປໄດ້, ການອອກແບບ ພື້ນຖານ, ການອອກແບບ ລະອຽດ ແລະ ການສຶກສາ ອື່ນໆ ວ່າ ໄດ້ມີການ ເລີ່ມຕົ້ນ ແລ້ວບໍ່. ຖ້າ ໂຄງການ ໄດ້ຖືກ ຈັດ ກຳນົດ ຈຳນວນ ທີ່ຈະ ຈັດ ກຳນົດ ຈຳນວນ ທີ່ຈະ ຈັດ ກຳນົດ	ຄຳຄິດຄຳເຫັນ					
1) ຄວາມສອດຄ່ອງ	1)-1 ຄວາມກົມກຽວ	ຈຸດປະສົງໂຄງການ ໄດ້ມີການຕັ້ງໄດ້ ຢ່າງຈະແຈ້ງ ແລະ ໝາະສົມຫຼືບໍ່?					
		ບັນດາຕົວຊີ້ບອກ ໄດ້ຖືກອອກຢ່າງ ຖືກຕ້ອງ ເຖິງຈຸດປະສົງໂຄງການຫຼືບໍ່?					
		ຈຸດປະສົງໂຄງການ ມີຄວາມກົມກຽວ ກັບເປົ້າໝາຍລວມ ຫຼືບໍ່?					
		ເປົ້າໝາຍລວມ ມີຄວາມກົມກຽວ ກັບຈຸດປະສົງໂຄງການ 5 ປີ ການພັດທະນາ ເສດຖະກິດ ສັງຄົມ ຂອງຊາດ, ແຂວງ ແລະ ພະແນອນ ຫຼືບໍ່?					
1)-2 ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ	ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ໄດ້ມີການ ກຳນົດແລ້ວຫຼືບໍ່?						
	ເລື່ອງການແນວເອບສະໜອງ ຄວາມຈຳເປັນ ຂອງ ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ຫຼືບໍ່?						
1)-3 ຄວາມໝາະສົມ ຂອງການຄັດເລືອກ ຫຼື ຫຼື ໂຄງການ	ຫຼັກຖານ ແມ່ນ ໄດ້ຄັດເລືອກຢ່າງ ໝາະສົມ (ທາງດ້ານ ຢຸດທະສາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ)?						
1)-4 ຄວາມໝາະສົມ ທາງດ້ານ ເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ	ອັດຕາສ່ວນຂອງຜົນຕອບແທນ ຕໍ່ລາຍຈ່າຍ ແມ່ນຫຼາຍກວ່າ 1 ຫຼືບໍ່?						
	ຜົນປະໂຫຍດ ທີ່ຄາດໝາຍຈາກໂຄງການ ແມ່ນ ມີຂໍ້ໃດ?						
2) ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ຂອງ ປະສິດທິຜົນ	2)-1 ຈຸດປະສົງໂຄງການ	ບັນດາສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ກິດຈະກຳ ແມ່ນມີຄືບຖວມ ທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ ບັນດາ ຈຸດປະສົງໂຄງການ ຫຼືບໍ່?					
3) ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ຂອງ ປະສິດທິພາບ	3)-1 ການຄາດຄະເນມູນຄ່າ	ການຄາດຄະເນມູນຄ່າ ຂອງໂຄງການ ແມ່ນມີຄວາມໝາະສົມ ຫຼືບໍ່?					
	3)-2 ຕາຕະລາງ ເວລາ	ຕາຕະລາງ ເວລາຂອງການກໍ່ສ້າງ ແລະ ບັນດາກິດຈະກຳ ແມ່ນມີເຫດ ມີຜົນຫຼືບໍ່?					
	3)-3 ຄຸນນະພາບ ຂອງວຽກງານ	ບັນດາວັດສະດຸ ທີ່ຕ້ອງການ ສຳຫຼັບວຽກງານ ແມ່ນໄດ້ມີການ ອະທິບາຍຢ່າງຈະແຈ້ງຫຼືບໍ່?					
	3)-4 ການດຳເນີນງານ ສຳຫຼັບ ປະເດີນທາງດ້ານ ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ	ເຜົາໃນໂລຍີ ແລະ ອຸປະກອນ ທີ່ຕ້ອງການສຳຫຼັບວຽກງານ ແມ່ນ ໄດ້ມີການອະທິບາຍຢ່າງຈະແຈ້ງ ຫຼືບໍ່?					
4) ຄວາມຍືນຍົງ	4)-1 ຄວາມຍືນຍົງ ທາງດ້ານ ການເງິນ	ມີແຜນດຳເນີນງານ ສຳຫຼັບປະເດີນ ສັງຄົມ ຫຼືບໍ່?					
	4)-2 ຄວາມຍືນຍົງ ທາງດ້ານ ເຕັກນິກ	ມີແຜນດຳເນີນງານ ສຳຫຼັບປະເດີນ ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ລວມເຖິງ EIA ຫຼືບໍ່?					
	4)-3 ຄວາມຍືນຍົງ ທາງດ້ານ ການຈັດຕັ້ງ	ມີແຜນການດຳເນີນງານ ແລະ ການ ບູລະນະຮັກສາ ທີ່ໄດ້ກ່າວເຖິງ ຢ່າງ ຈະແຈ້ງ ກ່ຽວກັບແຜນການ ຄວາມຍືນຍົງ ທາງດ້ານ ການເງິນ ຫຼືບໍ່?					
		ມີແຜນການດຳເນີນງານ ແລະ ການ ບູລະນະຮັກສາ ທີ່ໄດ້ກ່າວເຖິງ ຢ່າງ ຈະແຈ້ງ ກ່ຽວກັບແຜນການ ຄວາມຍືນຍົງ ທາງດ້ານ ເຕັກນິກ ຫຼືບໍ່?					
		ມີແຜນການດຳເນີນງານ ແລະ ການ ບູລະນະຮັກສາ ທີ່ໄດ້ກ່າວເຖິງ ຢ່າງ ຈະແຈ້ງ ກ່ຽວກັບແຜນການ ຄວາມຍືນຍົງ ທາງດ້ານ ການຈັດຕັ້ງ ຫຼືບໍ່?					

ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວພັນກັບບັນຫາສັງຄົມ ໃນ NSPAS

1) ຄວາມສອດຄ່ອງ

1) 2 ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ

3) ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້

3) 4 ກິດຈະກຳທີ່ໄດ້ປະຕິບັດສຳລັບ ປະເດີນດ້ານສັງຄົມ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມ

ລາຍການ ຂອງການປະເມີນຜົນ: ຄວາມສອດຄ່ອງ – ຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ

(i) ໄດ້ກຳນົດຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດແລ້ວບໍ່?

“ຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ” ໝາຍເຖິງຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ຈາກໂຄງການ ແລະ ນຳໃຊ້ການບໍລິການ ທີ່ໂຄງການສ້າງຂຶ້ນ.

ໃນຖານະເປັນອຳນາດການປົກຄອງ ກ່ຽວຂ້ອງກັບການປະເມີນໂຄງການ, MPI ແລະ DPI ສາມາດຕັ້ງຄຳຖາມທີ່ເຈາະຈົງໄດ້ດັ່ງນີ້:

□ ຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດໄດ້ຮັບການກຳນົດ/ລະບຸໄວ້ຢ່າງຈະແຈ້ງ ແລ້ວບໍ່ ໃນບົດສະເໜີໂຄງການ?

- ກ່ອນອື່ນໝົດ, MPI/DPI ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ກວດສອບເບິ່ງວ່າ ໂຄງການທີ່ສະເໜີມາ ໄດ້ກຳນົດ ແລະ ກ່າວເຖິງຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຢ່າງຈະແຈ້ງແລ້ວບໍ່ ໃນບົດສະເໜີໂຄງການ.
- ຖ້າບໍ່, ປະເດັນຕ່າງໆທີ່ເຫຼືອ ໃນບົດສະເໜີໂຄງການ ກໍ່ບໍ່ສາມາດປະເມີນໄດ້ຢ່າງເໝາະສົມ, ຍ້ອນວ່າຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ຂອງໂຄງການ ແມ່ນຈຸດໃຈກາງ ຂອງການປະເມີນໂຄງການ.

“ກຳນົດ/ລະບຸໄວ້ຈະແຈ້ງ” ໝາຍເຖິງຈຸດຕ່າງໆລຸ່ມນີ້ ແມ່ນໄດ້ກ່າວໄວ້ໃນບົດສະເໜີໂຄງການ ຄື:

- ✓ ຂະໜາດ ຂອງຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ເປັນຈຳນວນ
- ✓ ຄຸນລັກສະນະ ຂອງຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ
- ✓ ສະຖານທີ່ ບ່ອນທີ່ຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດດຳລົງຊີວິດຢູ່

□ ໂຄງການ ໄດ້ກຳນົດຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ຢ່າງເໝາະສົມແລ້ວບໍ່?

- ນິຍາມ ຫຼື ຄຳອະທິບາຍ ຂອງຄຳວ່າ “ເໝາະສົມ” ອາດແຕກຕ່າງກັນໄປ, ຂຶ້ນກັບສະພາບຂອງ ໂຄງການ, ແລະ ມັນກໍ່ຍາກ ທີ່ຈະສ້າງບັນທັດຖານທີ່ເປັນມາດຖານ ເພື່ອປະເມີນລະດັບ “ຄວາມເໝາະສົມ.”
- ຍ້ອນແນວນັ້ນ, ເອກະສານອ້າງອີງສະບັບນີ້ ສະເໜີວ່າ ເພື່ອປະເມີນລະດັບຄວາມເໝາະສົມ, MPI/DPI ສາມາດເບິ່ງວ່າ ເຫດຜົນຂອງການເລືອກຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ແມ່ນມີເຫດຜົນບໍ່ ຫຼື ສົມເຫດສົມຜົນບໍ່.
- ຖ້າບັນດາເຫດຜົນ ຂອງການເລືອກຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດໄດ້ກຳນົດໄວ້ຢ່າງຈະແຈ້ງ ແລະ ອີງໃສ່ ຕົວເລກ ຫຼື ຂໍ້ມູນທີ່ເຈາະຈົງ, ມັນກໍ່ສາມາດປະເມີນໄດ້ວ່າໂຄງການໄດ້ກຳນົດເອົາຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຢ່າງເໝາະສົມດີ.

(ii) ໂຄງການ ໄດ້ຕອບສະໜອງຄວາມຈຳເປັນ ຂອງຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດໄດ້ບໍ່?

MPI ແລະ DPI ສາມາດຕັ້ງຄຳຖາມທີ່ເຈາະຈົງໄດ້ດັ່ງນີ້.

- ❑ **ບົດສະເໜີໂຄງການທີ່ລະບຸ ບໍ່ວ່າຄວາມຈຳເປັນ ຫຼື ຄວາມຕ້ອງການ ຂອງຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຫຍດນັ້ນ ແມ່ນຫຍັງ?**
  - ກວດສອບເບິ່ງວ່າ ຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຫຍດ ມີຄວາມຈຳເປັນ ຫຼື ຄວາມຕ້ອງການ ຫຍັງແດ່.
  - ແລະກວດສອບເບິ່ງວ່າ ໂຄງການສາມາດສ້າງຄວາມເພິ່ງພໍໃຈ ຫຼື ຕອບສະໜອງໄດ້ຕາມຄວາມຈຳເປັນ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຫຼືບໍ່.

- ❑ **ຈຸດປະສົງຂອງໂຄງການ ແລະ ເນື້ອໃນຂອງໂຄງການ ມີແນວໂນ້ມວ່າຈະຕອບສະໜອງໄດ້ ຕາມຄວາມຈຳເປັນ ຂອງຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຫຍດບໍ່?**
  - ເພື່ອປະເມີນຈຸດນີ້, ຄວນກວດເບິ່ງຄວາມດຸ່ນດ່ຽງລະຫວ່າງຈຸດປະສົງຂອງໂຄງການ, ຂະໜາດຂອງຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຫຍດ ດ້ານຈຳນວນ, ປັດໄຈນຳເຂົ້າຂອງໂຄງການ (ຕົ້ນທຶນທັງໝົດ, ໄລຍະເວລາ, ແລະ ອື່ນໆ). ຖ້າຂະໜາດຂອງຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຫຍດໃຫຍ່ກວ່າ ຈຸດປະສົງຂອງ ໂຄງການMPI/DPIອາດແນະນຳໃຫ້ ເຈົ້າຂອງໂຄງການໄປທົບທວນຂະໜາດຂອງຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຫຍດຄືນໃໝ່.
  - ໃນເມື່ອມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກທີ່ໃຫ້ມີມາດຖານສະເພາະເຈາະຈົງ, ອາດເປັນການດີທີ່ມີການສຶກສາເປັນສິ່ງ ອ້າງອີງ ໃນກໍລະນີໂຄງການທີ່ຄ້າຍຄືກັນໃນຂະແໜງການດຽວກັນ.

ລາຍການ ຂອງການປະເມີນຜົນ: ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ດ້ານປະສິດທິພາບ ມາດຕະການທີ່ຕ້ອງດຳເນີນ ສຳລັບ ບັນຫາຕ່າງໆດ້ານສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

(iii) ມີແຜນດຳເນີນງານ ສຳລັບບັນຫາຕ່າງໆດ້ານສັງຄົມບໍ່?

“ແຜນດຳເນີນງານໃດໜຶ່ງ” ໝາຍເຖິງແຜນຕ່າງໆ ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວໄວ້ຂ້າງເທິງເຊັ່ນ: RP, ການທົດແທນ ຄ່າເສຍຫາຍ, EMDP ຫຼື ແຜນອື່ນໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດ້ານສັງຄົມ.

“ບັນຫາດ້ານສັງຄົມ” ໝາຍເຖິງບັນຫາຕ່າງໆ ທີ່ກຳນົດໄດ້ໃນການປະເມີນດ້ານສັງຄົມເບື້ອງຕົ້ນ, ການປະເມີນ ດ້ານສັງຄົມ, ຫຼື ທຸກການສຳຫຼວດພາກສະໜາມອື່ນໆ. ເຈາະຈົງໄປກວ່ານັ້ນ, ສິ່ງນີ້ ລວມເຖິງການສູນເສຍ ຊັບສິນບັດ, ການປ່ຽນແປງສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ການປ່ຽນແທນເຊິ່ງສິ່ງຜົນ ສະທ້ອນຕໍ່ວິຖີລົງຊີວິດ ຫຼື ລາຍຮັບຂອງປະຊາຊົນ.

MPI ແລະ DPI ສາມາດຕັ້ງຄຳຖາມເຈາະຈົງດັ່ງນີ້.

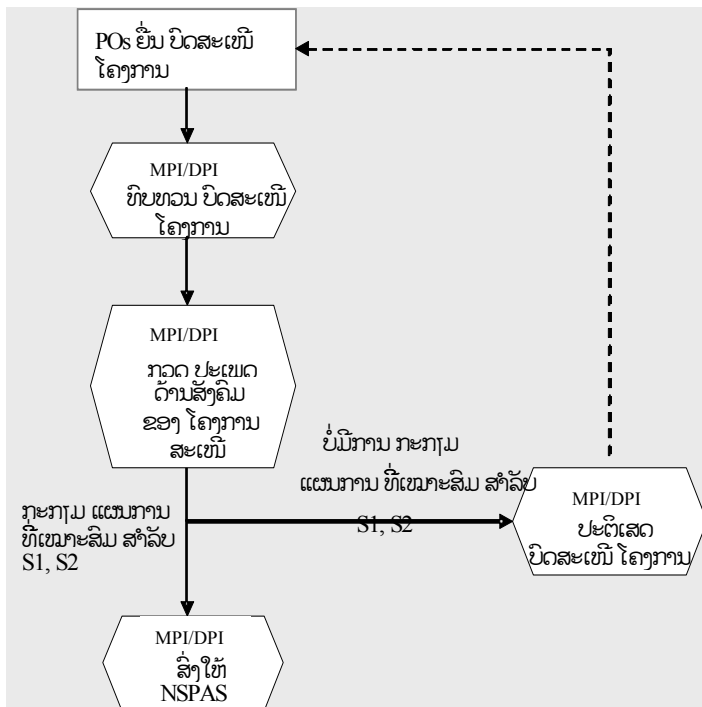
- ❑ **ກວດເບິ່ງບົດສະເໜີໂຄງການ ໄດ້ຄັດຕິດໃບຢັ້ງຢືນດ້ານສະພາບແວດລ້ອມ(ECC)ແລ້ວຫຼືບໍ່?**
  - ກວດກາເບິ່ງໃບ ECC ທີ່ຄັດຕິດມາ ອອກໃຫ້ໂດຍ WREA
  - ຖ້າວ່າໃບຢັ້ງຢືນ ບໍ່ໄດ້ຄັດຕິດມາໃຫ້ສິ່ງ ບົດສະເໜີໂຄງການດັ່ງກ່າວຄືນໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການ
- ❑ ຖ້າວ່າໃບຢັ້ງຢືນ ECC ຫາກໄດ້ຜ່ານການຕີລາຄາດ້ານສັງຄົມແລ້ວ, ແຜນຕ່າງໆໄດ້ກະກຽມແລ້ວບໍ່?

- ຖ້າວ່າໂຄງການຈຳເປັນຈະຕ້ອງມີແຜນຮອງຮັບດ້ານສັງຄົມ, ເບິ່ງໃຫ້ໝັ້ນໃຈວ່າແຜນໄດ້ກຽມມາເປັນທີ່ຮຽບຮ້ອຍຫຼືບໍ່. ຖ້າຈຳເປັນກໍແນະນຳໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການເຮັດແຜນມາໃໝ່

□ ຖ້າໃນໃບຢັ້ງຢືນທີ່ກວມເອົາທັງບັນຫາສັງຄົມຄັດຕິດມາ ຄວນພິຈາລະນາເບິ່ງຈະໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການແຜນໃດແດ່ເພື່ອເປັນມາດຕະການແກ້ໄຂຜົນກະທົບໃນທາງລົບຈາກໂຄງການ?

- ໃນກໍລະນີ ທີ່ໂຄງການບໍ່ຈຳເປັນຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດແຜນພັດທະນາສັງຄົມ SDP, ກວດເບິ່ງມາດຕະການແກ້ໄຂຕ່າງໆໃຫ້ຄັກທີ່ທາງໂຄງການຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດ

ຮູບສະແດງ __: ຂະບວນການຮັບເອົາແຜນໂດຍຫຍໍ້

(2) ການປະເມີນ ສຳລັບໂຄງການທີ່ກຳລັງດຳເນີນຢູ່

MPI/DPI ທົບທວນເບິ່ງບົດລາຍງານຄວາມຄືບໜ້າປະຈຳໄຕມາດທີ່ເຈົ້າຂອງໂຄງການໄດ້ລາຍງານ ແລະ ກວດເບິ່ງແຜນການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດ້ານສັງຄົມຕ່າງໆນັ້ນ ໄດ້ຮັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໄດ້ສຳໃດແລ້ວ. ຖ້າຈຳເປັນ,ໃຫ້ MPI/DPIເອົາຂໍ້ມູນການຕິດຕາມລະອຽດ ກ່ຽວກັບແຜນກ່ຽວຂ້ອງ ຈາກເຈົ້າຂອງໂຄງການ ເພື່ອປະເມີນຄວາມຄືບໜ້າຂອງໂຄງການ.

MPI/DPI ຕີລາຄາຄວາມຄືບໜ້າ ກໍຄືການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດ້ານສັງຄົມໃນການປະເມີນໂຄງການ ໂດຍນຳໃຊ້ Ongoing SPAS 4 ສຳລັບປະເມີນໂຄງການກຳລັງດຳເນີນຢູ່, ເຊິ່ງມີ 3 ຄຳຖາມສະເພາະສຳລັບຊອກຫາ ບັນຫາຕ່າງໆ ດ້ານສັງຄົມ.

ລາຍການ ຂອງການປະເມີນຜົນ		ຄຳຖາມ
1) ຄວາມສອດຄ່ອງ	1) ຄວາມສອດຄ່ອງກັບແຜນພັດທະນາ ປະຈຳປີ ແລະ ຄວາມຈຳເປັນ	(i) ໂຄງການຍັງກົມກຽວ ກັບຄວາມ ຈຳເປັນ ຂອງຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດບໍ່?
3) ປະສິດທິພາບ	3) ມາດຕະການຮອງຮັບປັດໄຈຕ່າງໆ ດ້ານສັງຄົມ	(ii) ກິດຈະກຳຕ່າງໆ ຂອງມາດຕະການ ຮອງຮັບດ້ານສັງຄົມແລະສິ່ງແວດລ້ອມ ໄດ້ດຳເນີນໄປຕາມທີ່ໄດ້ວາງແຜນໄວ້ ຫຼື ບໍ່?
4) ຜົນກະທົບ	4) ຜົນກະທົບຕໍ່ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ບໍ່ຄາດຄິດມາກ່ອນ	(iii) ມີຜົນກະທົບທາງລົບ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຄາດຄິດ ແນວໃດແດ່?

7 ຄຳອະທິບາຍລະອຽດ ຂອງ Ongoing SPAS ຢູ່ໃນປຶ້ມຄູ່ມື

ໃບປະເມີນໂຄງການ ແບບກະທັດຮັດ (ໂຄງການສືບຕໍ່)

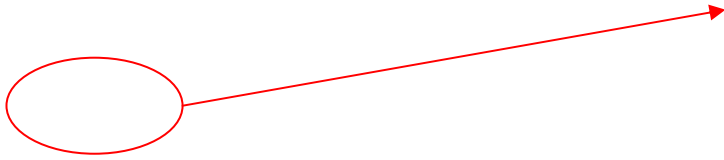
ຊື່ໂຄງການ:
ລະຫັດໂຄງການ:
ຮູບແບບຂອງການ ປະເມີນ:
ຊື່ຂອງ ຜູ້ປະເມີນ:

		ຄຳຄິດຄຳເຫັນ	ສະແນວ	ສະເຫຼີຍ
1	ຄວາມສອດຄ່ອງ ກັບ ແຜນພັດທະນາປະຈຳປີ ແລະ ຄວາມຈຳເປັນ	ໂຄງການ ແມ່ນສອດຄ່ອງ ກັບ ແຜນ ພັດທະນາ ເສດຖະກິດ ສັງຄົມ ປະຈຳປີ ຫຼື ກຸ່ມ, ແຜນພັດທະນາ ເສດຖະກິດ ສັງຄົມ ຂອງ ແຂວງ ແລະ ພະແນກການ ອ້ອມຂ້າງຫຼືບໍ່?		
2	ປະສິດທິຜົນ	ສະຖານະພາບ ບັດຈຸ ສະຖານະພາບ ໃນບັດຈຸບັນ ຂອງ ຄວາມສຳເລັດຂອງໂຄງການ		
	ຄວາມສາດຫວັງ	ຈຸດປະສົງຂອງໂຄງການ ແມ່ນມີອັນທີ່ ຈະສຳເລັດ ຫຼືບໍ່?		
3	3-1 ຄຳໃຊ້ຈ່າຍລວມຂອງ ໂຄງການ	ມູນຄ່າລວມ ມີການປ່ຽນແປງ ໄປຈາກ ມູນຄ່າຕາມແຜນເບື້ອງຕົ້ນຫຼືບໍ່?		
	3-2 ຕາຕະລາງເວລາ	ການເກັບສິ່ງ ໄດ້ມີອັນເຕົ້າໂຮງ ຕາມແຜນເບື້ອງຫຼືບໍ່?		
	3-3 ສູນນະພາບ ຂອງວຽກງານ	ສູນນະພາບ ຂອງວຽກງານ ແມ່ນ ຕອບສະໜອງໄດ້ຕາມ ບັນ ດາມາດຕະຖານ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ ໃນ ບັດສະໜັມໂຄງການ ແລະ ບັດລາຍງານ ເບື້ອງຕົ້ນຫຼືບໍ່?		
	3-4 ການດຳເນີນ ການ ລຳຫຼັບ ປະເດີນ ດ້ານ ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ	ການດຳເນີນການ ລຳຫຼັບ ປະເດີນ ດ້ານ ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມແມ່ນໄປຕາມ ແຜນເບື້ອງຕົ້ນຫຼືບໍ່?		
4	ຜົນກະທົບດ້ານລົບ ທາງສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຄາດໝາຍໄວ້	ມີຜົນກະທົບດ້ານລົບ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຄາດໝາຍໄວ້ ຫຼືບໍ່?		
5	ຄວາມອື່ນໆ	ມີແຜນການດຳເນີນງານ ແລະ ການ ບູລະນະຂັກສາ ທີ່ສາມາດເຮັດໄດ້ ພາຍຫຼັງ ສຳເລັດໂຄງການຫຼືບໍ່?		

ຄວາມສອດຄ່ອງ
1)-1 ຄວາມສອດຄ່ອງກັບ ແຜນພັດ ທະນາປະຈຳປີ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການ

3) ຄວາມເປັນໄປໄດ້ດ້ານປະສິດທິຜົນ
3)-4 ບັນດາມາດຕະການແກ້ໄຂປະ ເດີນສັງຄົມ

4) ຜົນກະທົບ
4)-1 ຜົນກະທົບດ້ານສັງຄົມ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມທີ່ບໍ່ຄາດຄິດ

ລາຍການ ຂອງການປະເມີນຜົນ: ຄວາມສອດຄ່ອງ – ສອດຄ່ອງກັບແຜນພັດທະນາປະຈຳປີ ແລະ ຄວາມຈຳເປັນ

(i) ໂຄງການຍັງກົມກຽວ ກັບຄວາມຄວາມຈຳເປັນ ຂອງຜູ້ຮັບຜິດປະໂຫຍດບໍ່?

MPI ແລະ DPI ສາມາດຕັ້ງຄຳຖາມທີ່ເຈາະຈົງດັ່ງນີ້:

- ຈຸດປະສົງ ແລະ ເນື້ອໃນຂອງໂຄງການ ຍັງມີແນວໂນ້ມວ່າຈະຕອບສະໜອງໄດ້ ຄວາມຈຳເປັນ ຂອງກຸ່ມຜູ້ຮັບຜິດປະໂຫຍດ ທີ່ຕັ້ງເປົ້າໄວ້ ຫຼືບໍ່?
  - ເນື່ອງຈາກວ່າ ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ກ່ຽວພັນກັບປະເດັນຕ່າງໆ ອ້ອມຂ້າງປະຊາຊົນ, ຈິ່ງຄວນ ມີການ ກວດກາເບິ່ງຄວາມຈຳເປັນຂອງຜູ້ຮັບຜິດປະໂຫຍດ. ບັນດາຄຳຖາມ ກ່ຽວກັບຜູ້ຮັບຜິດປະໂຫຍດ ແມ່ນ ໄດ້ນຳມາກວດກາ ອີກເທື່ອໜຶ່ງ ໂດຍ SPAS (ສຳລັບໂຄງການທີ່ກຳລັງດຳເນີນ ຢູ່), MPI/DPI ຕ້ອງໄດ້ ຍັງຍືນອີກເທື່ອໜຶ່ງວ່າ ໂຄງການນັ້ນໄປຖືກທາງແລ້ວ ຫຼື ບໍ່ ໃນການສະໜອງຜົນປະໂຫຍດ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ໄດ້ ຮັບຜິດປະໂຫຍດ ຕາມທີ່ໄດ້ຕັ້ງເປົ້າໄວ້.

ລາຍການ ຂອງການປະເມີນຜົນ: ປະສິດທິພາບ – ມາດຕະການຮອງຮັບ ກັບປັດໄຈດ້ານສັງຄົມຕ່າງໆ

(ii) ບັນດາກິດຈະກຳ ທີ່ເປັນສະລັບສ້າງມາດຕະການຮອງຮັບດ້ານສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ໄດ້ດຳເນີນໄປຕາມທີ່ ວາງແຜນໄວ້ແລ້ວບໍ່?

MPI ແລະ DPI ຕັ້ງຄຳຖາມເຈາະຈົງດັ່ງນີ້:

- ເມື່ອໂຄງການກະກຽມແຜນການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ, ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ, ການຟື້ນຟູ, ບົດລາຍງານການເວນຄືນທີ່ດິນ ແລະ ການຟື້ນຟູ, ແຜນພັດທະນາຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍ ຫຼື ແຜນອື່ນໆ, ແຜນການເຫຼົ່ານີ້ ເຊິ່ງລວມທັງມາດຕະການດ້ານສັງຄົມຕ່າງໆ ໄດ້ດຳເນີນໄປຕາມທີ່ໄດ້ວາງແຜນ ແລ້ວບໍ່?
  - ກວດສອບເບິ່ງວ່າ ມີແຜນກ່ຽວກັບບັນຫາດ້ານສັງຄົມ ໄດ້ຖືກກະກຽມ ແລະ ຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດມາຮອດປະ ຈຸບັນແນວໃດ.

- ກວດສອບເບິ່ງຄວາມຄືບໜ້າຂອງແຜນ.
- ຖ້າພົບເຫັນບາງບັນຫາ ເຊິ່ງສິ່ງຜິດພາດສະທ້ອນຢ່າງ ໃຫຍ່ຫຼວງ, ໃຫ້ແກ້ຄວາມຄືບໜ້າຂອງໂຄງ ການ ສະນັ້ນ ຈຶ່ງຄວນຄຳແນະນຳໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການ.

ລາຍການ ຂອງການປະເມີນຜົນ: ຜົນກະທົບ – ຜົນກະທົບຕໍ່ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຄາດຄິດ

(iii) ມີຜົນກະທົບທາງລົບ ທີ່ບໍ່ຄາດຄິດ ແນວໃດແດ່?

MPI ແລະ DPI ສາມາດຕັ້ງຄຳຖາມເຈາະຈົງດັ່ງນີ້:

- *ມີຜົນກະທົບທາງລົບ ທີ່ບໍ່ຄາດຄິດມາກ່ອນ ເຊິ່ງສາເຫດມາຈາກໂຄງການບໍ່?*
  - ກວດສອບເບິ່ງ ຖ້າວ່າມີຜົນກະທົບດ້ານລົບ ຕໍ່ສັງຄົມ ເຊິ່ງບໍ່ໄດ້ຄາດຄິດມາກ່ອນເກີດຂຶ້ນ ກ່ອນການກຳນົດ.
  - ຖ້າມີຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ສັງຄົມ ທີ່ບໍ່ຄາດຄິດມາກ່ອນ, ໃຫ້ກວດສອບເບິ່ງວ່າ ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ໄດ້ມີມາດຕະການອັນໃດໜຶ່ງ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບເຫຼົ່ານັ້ນບໍ່. ຖ້າບໍ່, ຈຶ່ງໃຫ້ຄຳແນະນຳແກ້ ເຈົ້າຂອງໂຄງການ.

1.3 ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ໃນຂັ້ນຕອນການຕິດຕາມການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ

ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ ແລະ ແຜນພັດທະນາສັງຄົມ ແມ່ນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງ ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ແລະ MPI/DPI, ໃນຖານະເປັນອຳນາດການປົກຄອງຂອງລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນ ການຕິດຕາມບັນດາ ກິດຈະກຳຕ່າງໆທີ່ຖືກກຳນົດໄວ້ໃນແຜນໄດ້ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໄປຢ່າງເໝາະສົມບໍ່; ຈາກນັ້ນໃຫ້ຄຳແນະນຳ ຫຼື ໃຫ້ການ ສະໜັບສະໜູນ ໃນເວລາຈຳເປັນ.

ຄວາມຄືບໜ້າ ການແກ້ໄຂບັນຫາດ້ານສັງຄົມ ຈະຖືກກວດສອບ ຢູ່ໃນບົດລາຍງານຄວາມຄືບໜ້າ ທີ່ທາງເຈົ້າຂອງ ໂຄງການ ລາຍງານຕາມແຕ່ລະໄຕມາດ ຫຼື ແຜນພັດທະນາສັງຄົມ SDP. ຖ້າຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ກະກຽມ, ຄຳຖາມ ສະເພາະທີ່ MPI/DPI ສາມາດຖາມເພື່ອ ການຕິດຕາມມີດັ່ງນີ້:

- *ເມື່ອມີແຜນການກະກຽມການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ຫຼື ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ, ຫຼື ທຸກໆແຜນອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ນັ້ນ, ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໄດ້ດຳເນີນໄປຕາມວາງແຜນໄວ້ບໍ່? ໂດຍສະເພາະ ບັນດາ ມາດຕະການລຸດຜ່ອນ ດ້ານສັງຄົມໄດ້ປະຕິບັດຕາມວາງແຜນບໍ່?*
- *ມີຜົນກະທົບທາງລົບ ທີ່ບໍ່ຄາດຄິດມາກ່ອນ ອັນເປັນສາເຫດມາຈາກໂຄງການບໍ່?*

ຈຸດສຳຄັນຂອງຄຳຖາມເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນໄດ້ອະທິບາຍໄວ້ພາຍໃຕ້ຫົວຂໍ້ “ປະສິດທິພາບ,” ແລະ “ຜົນກະທົບ,” ໃນ “(2) ການປະເມີນໂຄງການທີ່ກຳລັງດຳເນີນຢູ່,” “1.2 ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ໃນຂັ້ນຕອນ ການປະເມີນ.”

1.4 ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ໃນຂັ້ນຕອນການປະເມີນຜົນ

ດັ່ງທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນຖານະ, ຂັ້ນຕອນການປະເມີນຜົນ ມີວຽກ 2 ໜ້າວຽກຄື: ການປະເມີນຜົນຕອນທ້າຍໂຄງການ ແລະ ການປະເມີນຜົນພາຍຫຼັງໂຄງການ.

(1) ການປະເມີນຜົນຕອນທ້າຍໂຄງການ

ການປະເມີນຜົນຕອນທ້າຍໂຄງການ ແມ່ນດຳເນີນໄປໃນໄລຍະໂຄງການສຳເລັດ, ນັ້ນຄື ກ່ອນທີ່ຈະເປີດດຳເນີນງານຕົວຈິງ ຂອງສິ່ງເອື້ອອຳນວຍຄວາມສະດວກຕ່າງໆຈະເລີ່ມຕົ້ນຂຶ້ນ ໂດຍສະເພາະ ສຳລັບໂຄງການ ການກໍ່ສ້າງ. ຈຸດສຸມຕົ້ນຕໍ ຂອງການປະເມີນຜົນຕອນທ້າຍໂຄງການ ແມ່ນເພື່ອຮູ້ວ່າ ໂຄງການໄດ້ບັນລຸ ຈຸດປະສົງຫຼືບໍ່. ບັນດາອົງການທີ່ຮັບຜິດຊອບການປະເມີນຜົນທ້າຍໂຄງການ ແມ່ນ MPI ຫຼື DPI. ຈາກມຸມມອງຂອງ ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ, MPI/DPI ອາດຕັ້ງຄຳຖາມດັ່ງນີ້:

❑ ທຸກມາດຕະການແກ້ໄຂສັງຄົມ ທີ່ຈຳເປັນໄດ້ວາງແຜນໄວ້ ໄດ້ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢ່າງ ເໝາະສົມແລ້ວບໍ່?

- ກວດສອບເບິ່ງວ່າ ມີປະເດັນດ້ານສັງຄົມອັນໃດແດ່ ທີ່ຍັງຈຳຕ້ອງໄດ້ດຳເນີນຕໍ່ໄປ ບໍ່ວ່າຈະຢູ່ໃນຕອນທ້າຍ ຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການກໍຕາມ?

❑ ມີຜົນກະທົບທາງລົບ ທີ່ບໍ່ຄາດຄິດມາກ່ອນຫຍັງບໍ່ ອັນເປັນສາເຫດມາຈາກໂຄງການ?

- ກວດສອບເບິ່ງວ່າ ມີຜົນກະທົບທາງລົບດ້ານສັງຄົມ ເຊິ່ງບໍ່ໄດ້ຄາດຄິດມາກ່ອນ ແລະ ຖືກກຳນົດຍ້ອນມີການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ.

(2) ການປະເມີນຜົນພາຍຫຼັງໂຄງການ

ການປະເມີນຜົນພາຍຫຼັງໂຄງການ ແມ່ນດຳເນີນໄປພາຍຫຼັງໂຄງການສຳເລັດແລ້ວ ພາຍໃນໄລຍະ 3, 5 ປີ ຫຼື ຫຼາຍກວ່ານັ້ນ: ໄລຍະການເປີດດຳເນີນງານ. ເປົ້າໝາຍຫຼັກຂອງການປະເມີນນີ້ ແມ່ນເລັ່ງໃສ່ ການກວດເບິ່ງຜົນກະທົບທີ່ຕັ້ງໄວ້ ຈາກການນຳໃຊ້ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ ທີ່ທາງໂຄງການກໍ່ສ້າງນັ້ນ ໄດ້ປະກົດມີຫຼືບໍ່. ອົງການທີ່ຮັບຜິດຊອບການປະເມີນຜົນຫຼັງໂຄງການ ແມ່ນ MPI ຫຼື DPI. ຈາກມຸມມອງຂອງການວິເຄາະ ດ້ານສັງຄົມ, MPI/DPI ສາມາດຕັ້ງຄຳຖາມຕ່າງໆດັ່ງລຸ່ມນີ້:

❑ ມີຜົນກະທົບທາງບວກດ້ານສັງຄົມໃດແດ່ຈາກໂຄງການ?

- ເນື່ອງຈາກວ່າ ການປະເມີນຜົນພາຍຫຼັງໂຄງການ ສຸມໃສ່ຜົນກະທົບ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງ ຂອງ ໂຄງການ, ການປະເມີນຜົນ ຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ກວດສອບເບິ່ງວ່າມີ ຜົນກະທົບທາງບວກ ທີ່ຄາດຄະເນໄວ້/ບໍ່ໄດ້ຄາດຄະເນໄວ້ມີຫຍັງແດ່ ທີ່ເກີດຂຶ້ນຍ້ອນໂຄງການ.

- ຍ້ອນແນວນັ້ນ, ຈຶ່ງມີການກວດສອບເບິ່ງ ຜົນກະທົບດ້ານສັງຄົມທັງທາງບວກ ກໍຄື ທາງລົບ ແລະ ສິ່ງທີ່ຄາດຄະເນໄວ້ ກໍຄື ບໍ່ໄດ້ຄາດຄິດໄວ້ ໄດ້ຖືກກຳນົດຫຼືບໍ່.

☐ *ມີຜົນກະທົບທາງລົບຕໍ່ສັງຄົມ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຄາດຄິດມາກ່ອນ ເຊິ່ງເປັນສາເຫດມາຈາກໂຄງການບໍ່?*

- ກວດສອບເບິ່ງອີກວ່າ ມີຜົນກະທົບທາງລົບດ້ານສັງຄົມ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຄາດຄິດມາກ່ອນ ເກີດຂຶ້ນກ່ອນ ທີ່ຈະກຳນົດໄດ້ ຫຼືບໍ່.
- ເມື່ອ ສັງເກດເຫັນມີການຮ້ອງຮຽນຈາກຜູ້ຢູ່ອາໄສ ໃຫ້ກວດເບິ່ງຈຸດສຳຄັນທີ່ນອນຢູ່ໃນຄວາມ ຮັບຜິດຊອບ ຂອງໂຄງການດັ່ງລຸ່ມນີ້:

✚ ຊ່ອງວ່າງຕໍ່ການສ້າງລາຍໄດ້ ຫຼາຍຂຶ້ນ

✚ ບົດບາດຍິ່ງຊາຍຖືກຈຳແນກກວ່າເກົ່າ

✚ ໂອກາດເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ, ການສຶກສາ, ວຽກເຮັດງານທຳ ແລະ ຕະຫຼອດເຖິງນ້ຳໃຊ້ ຫຼາຍຂຶ້ນ

1.5 ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ໃນຂັ້ນຕອນການດຳເນີນງານ ແລະ ບຸລະນະຮັກສາ

ເຖິງແມ່ນວ່າການປະເມີນຜົນພາຍຫຼັງໂຄງການ ດຳເນີນໄປໃນລະຫວ່າງການດຳເນີນງານ, ປະເດັ່ນຕ່າງໆ ຕ້ອງໄດ້ຕິດຕາມຢ່າງລະມັດລະວັງ ແລະ ເປັນປະຈຳ ໃນຂັ້ນຕອນນີ້(O/M). ເມື່ອມີຜົນກະທົບທາງລົບເກີດຂຶ້ນ ຍ້ອນການດຳເນີນງານສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ ທີ່ໂຄງການສ້າງຂຶ້ນ, ບໍ່ມີເຫດຜົນໃດ ທີ່ຈະຕ້ອງລໍຖ້າຈົນ ຮອດການປະເມີນຜົນພາຍຫຼັງໂຄງການ. ອົງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ບໍ່ພຽງແຕ່ອົງການ ທີ່ຮັບຜິດຊອບການດຳເນີນ ງານ/ບຸລະນະຮັກສາ ຫຼື ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບສຳປະທານເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງແມ່ນອົງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງອື່ນໆເຊັ່ນ: ກົມທີ່ ຮັບຜິດຊອບ, ອຳນາດການປົກຄອງແຂວງ ລວມທັງ DPI, ຫຼື MPI, ຈະຕ້ອງໄດ້ດຳເນີນມາດຕະການ ອັນຮີບດ່ວນເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງລົບ ຫຼື ແກ້ໄຂບັນຫາ. ໃນ ຖານະເປັນອົງການກ່ຽວຂ້ອງ, MPI/DPI ສາມາດຕັ້ງຄຳຖາມຕ່າງໆລຸ່ມນີ້ ເພື່ອກວດສອບເບິ່ງ ທັດສະນະຈາກມຸມມອງ ຂອງການວິເຄາະສັງຄົມ.

- ☐ *ມີຜົນກະທົບທາງລົບດ້ານສັງຄົມໃດບໍ່ ທີ່ເປັນສາເຫດມາຈາກການໃຊ້ງານ?*
- ☐ *ມີແຜນການໃດເພື່ອຈັດການກັບຜົນກະທົບທາງລົບດ້ານສັງຄົມ ທີ່ເປັນສາເຫດມາຈາກການ ໃຊ້ງານ?*

2. ສັງລວມຫຍໍ້ ກ່ຽວກັບອົງການຮັບຜິດຊອບ ແລະ ມາດຕະການ ທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດ

ຕາຕະລາງ __ ລຸ່ມນີ້ ສັງລວມເອົາບັນດາອົງການທີ່ຮັບຜິດຊອບ ແລະ ມາດຕະການ ຫນ້າທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດ ຂອງເຂົາເຈົ້າ ເພື່ອໃຫ້ເກີດຜົນໃນແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ ຂອງການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ໃນແຜນງານການລົງທຶນຂອງລັດ. ເພື່ອເປັນບ່ອນອີງ, ໃນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການຕາມແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ ທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນບົດແນະນຳດ້ານເຕັກນິກ ແລະ ຄູ່ມື ທີ່ໄດ້ບົ່ງໄວ້:

ຕາຕະລາງ __: ຫນ້າທີ່ຂອງອົງການ ທີ່ຮັບຜິດຊອບ ໃນຂັ້ນຕອນຕ່າງໆ ຂອງການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ໃນແຜນງານ ການລົງທຶນຂອງລັດ

ຂັ້ນຕອນຕ່າງໆ		ຜູ້ຮັບຜິດ ຊອບ	ຫນ້າທີ່ຫຼັກ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບ
ບົດແນະນຳເຕັກນິກ	ຄູ່ມືສຳລັບການຄຸ້ມຄອງ ໂຄງການ ໃນແຜນງານ ການລົງທຶນຂອງລັດ		
ບາດກ້າວຕ່າງໆ ໃນຂະບວນການ ຂອງໂຄງການ	ຂັ້ນຕອນ ຕ່າງໆ	ບາດກ້າວຕ່າງໆ	
ການວາງແຜນ			
ການກຳນົດ ໂຄງການ	ການກຳນົດໂຄງການ	ເຈົ້າຂອງ ໂຄງການ	<ul style="list-style-type: none"> ດຳເນີນການປະເມີນດ້ານສັງຄົມເບື້ອງ ຕົ້ນ (ISA) ກຳນົດ ຖ້າວ່າ ການ ປຶກສາຫາລືກັບປະຊາຊົນແມ່ນຈຳເປັນ ກຳນົດ ຖ້າວ່າ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ເປັນສິ່ງຈຳເປັນຫຼາຍ. ປະເມີນທາງເລືອກຕ່າງໆ ເພື່ອ ທູດຜ່ອນ ຫຼື ຫຼີກລ່ຽງ ການຍົກຍ້າຍ ຈັດສັນປະຊາຊົນ ຫຼື ປະເດີນຕ່າງໆ ດ້ານສັງຄົມ. ກະກຽມ ບົດອ້າງອີງ ສຳລັບ ແຜນການ ຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນ, ຖ້າມີທ່າ ທີ່ວ່າຈະມີການຍົກຍ້າຍ, ແຜນການ ພັດທະນາ ບັນດາຊຸມເຜົາ ກຸ່ມໜ້ອຍ, ຫຼື ບັນດາແຜນການຕ່າງໆ ທີ່ຈຳເປັນ. ກະກຽມ ການເວນຄືນທີ່ດິນ ແລະບົດ ລາຍງານ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ເມື່ອມີຄວາມຈຳເປັນ.
ບັນດາການສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ເບື້ອງຕົ້ນ	ການສ້າງຕັ້ງໂຄງການ	PO	<ul style="list-style-type: none"> ດຳເນີນການ ການປະເມີນ ດ້ານສັງ ຄົມ, ຖ້າມີຄວາມຈຳເປັນ ກະກຽມ RP, EMDP, ແລະ ບັນດາແຜນການອື່ນໆ ທີ່ຈຳເປັນ
ບັນດາການສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້			

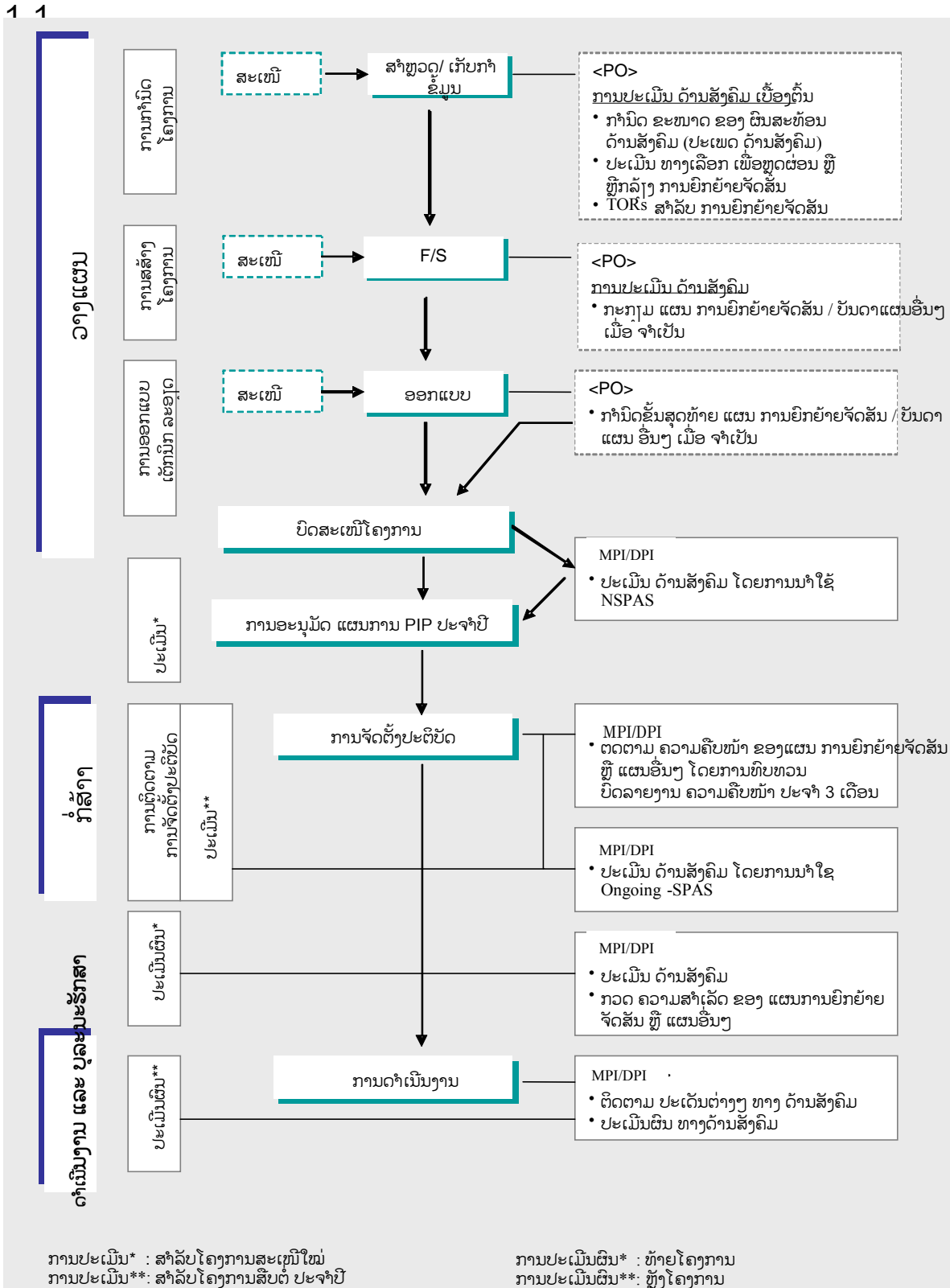
ຂັ້ນຕອນຕ່າງໆ		ຜູ້ຮັບຜິດ ຊອບ	ໜ້າທີ່ຫຼັກ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບ
ບົດແນະນຳເຕັກນິກ	ຄູ່ມືສຳລັບການຄຸ້ມຄອງ ໂຄງການ ໃນແຜນງານ ການລົງທຶນຂອງລັດ		
ບາດກ້າວຕ່າງໆ ໃນຂະບວນການ ຂອງໂຄງການ	ຂັ້ນຕອນ ຕ່າງໆ		
ການອອກແບບ ເຕັກນິກ ລະອຽດ	ແຜນການ ລະອຽດ ດ້ານເຕັກນິກ	PO	<ul style="list-style-type: none"> ດັດແກ້ ແລະ ສຳເລັດຂັ້ນສູດທ້າຍ RP, EMDP, ຫຼື ບັນດາແຜນການ ອື່ນໆ ຍື່ນ ບັນດາແຜນການ ກັບ ບົດສະເໜີ ໂຄງການ ໃຫ້ MPI/DPI. ບັນດາແຜນ ການ ກໍ່ຕ້ອງຍື່ນ ໃຫ້ອົງການຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ດັ່ງທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນ ບົດ ແນະນຳ. .
	ການປະເມີນ		
	ສຳລັບໂຄງການສະເໜີໃໝ່	MPI/DPI (WREA)	<ul style="list-style-type: none"> ທົບທວນ RP, EMDP ຫຼື ບັນດາແຜນ ການອື່ນໆ ທີ່ໄດ້ຍື່ນໂດຍ ເຈົ້າຂອງ ໂຄງການ ລວບລວມ ບັນດາຜົນຂອງການທົບ ທວນ ເຂົ້າໃນການປະເມີນໂຄງການ ໂດຍການນຳໃຊ້ NSPAS⁵ ປະກອບ ຄຳຄິດຄຳເຫັນ ຖ້າມີຄວາມ ຈຳເປັນ
	ສຳລັບໂຄງການພວມດຳເນີນ ຢູ່		<ul style="list-style-type: none"> ກວດຄວາມຄົບໜ້າ ການຈັດຕັ້ງ ປະຕິ ບັດ ຂອງ RP, EMDP or ຫຼື ບັນດາ ແຜນການອື່ນໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບປະ ເດັ່ນດ້ານສັງຄົມ. ລວບລວມ ບັນດາຜົນ ຂອງການ ທົບ ທວນ ຄວາມຄົບໜ້າ ເຂົ້າໃນການປະ ເມີນໂຄງການ ໂດຍການນຳໃຊ້ SPAS⁶ ປະກອບ ຄຳຄິດຄຳເຫັນ ຖ້າມີຄວາມ ຈຳເປັນ
ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ	ການຕິດຕາມ ການຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດ	PO	<ul style="list-style-type: none"> ການຫ້າງຫາ ການປະຕິບັດ ສຳລັບ ບັນດາແຜນການ ແລະ ລວມເອົາມາດຕະການ ດ້ານສັງຄົມ ເຂົ້າໃນ ບັນດາ ບົດລາຍງານຄວາມຄົບໜ້າ
		MPI/DPI (WREA)	<ul style="list-style-type: none"> ຕິດຕາມ ແລະ ຊີ້ນຳ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຂອງບັນດາແຜນການ
	ການປະເມີນຜົນ		

ຂັ້ນຕອນຕ່າງໆ		ຜູ້ຮັບຜິດ ຊອບ	ໜ້າທີ່ຫຼັກ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບ
ບົດແນະນຳເຕັກນິກ	ຄູ່ມືສຳລັບການຄຸ້ມຄອງ ໂຄງການ ໃນແຜນງານ ການລົງທຶນຂອງລັດ		
ບາດກ້າວຕ່າງໆ ໃນຂະບວນການ ຂອງໂຄງການ	ຂັ້ນຕອນ ຕ່າງໆ ບາດກ້າວຕ່າງໆ		
	ການປະເມີນຜົນທ້າຍໂຄງ ການ	MPI/DPI (WREA)	<ul style="list-style-type: none"> ກວດກິດຈະກຳ ທັງໝົດ ຂອງມາດຕະ ການດ້ານສັງຄົມ ທີ່ໄດ້ດຳເນີນການ ດັ່ງໄດ້ວາງແຜນໄວ້
	ການປະເມີນຜົນ ພາຍຫຼັງໂຄງການ		<ul style="list-style-type: none"> ກວດ ຖ້າວ່າມີ ຜົນກະທົບຕ່າງໆ ດ້ານ ສັງຄົມ ທາງບວກ/ລົບ ທີ່ເກີດຈາກໂຄງ ການຕ່າງໆ
	ການດຳເນີນງານ ແລະ ບຸລະນະຮັກສາ	MPI/DPI (WREA)	<ul style="list-style-type: none"> ຕິດຕາມ ຖ້າມີ ບັນດາຜົນກະທົບ ດ້ານ ສັງຄົມ ທາງລົບ ທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຈາກການ ດຳເນີນງານ

⁸ “3-4. ແຜນດຳເນີນການ ສຳລັບ ປະເດັນ ດ້ານສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ” ໃນ “3. ຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງປະສິດທິພາບ” ແມ່ນເປັນພາກທີກຸ່ວຂອງສຳລັບກວດ
ປະເດັນດ້ານຕ່າງໆ ທາງສັງຄົມ ສຳລັບການປະເມີນໂຄງການ

⁹ ໃນ “3-4. ມາດຕະການຕ່າງໆ ດ້ານສັງຄົມ” ໃນ “3. ປະສິດທິພາບ,” ແລະ “4-1. ບັນດາຜົນສະທ້ອນ ທາງສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຄາດຫວັງໄວ້ ” ໃນ
“4. ຜົນສະທ້ອນ,” ແມ່ນເປັນພາກທີກຸ່ວຂອງສຳລັບກວດ ປະເດັນດ້ານຕ່າງໆ ທາງສັງຄົມ ສຳລັບການປະເມີນໂຄງການ

ຮູບສະແດງ ___: ຂັ້ນຕອນ ການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ PIP ແລະ ກິດຈະກຳຕ່າງໆ ຂອງການວິເຄາະ ທາງດ້ານສັງຄົມ

3. ຟອມກວດກາເບິ່ງ ການດຳເນີນງານຂອງການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ

ໃນຕົວຈິງແລ້ວ, ປະເດັນ ແລະ ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ ຈະຕ້ອງຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໃນຂັ້ນຕອນການສ້າງຕັ້ງ ໂຄງການ ແລະ ຂັ້ນຕອນການວາງແຜນ, ໃນເວລາໂຄງການຖືກປະເມີນແລ້ວ, ໃນເວລາໂຄງການຖືກ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ຫຼື ໄດ້ດຳເນີນງານ. ເປັນເຊັ່ນນັ້ນ, ການວິເຄາະທາງສັງຄົມ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນເລື້ອຍໆ ສຳລັບການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ໃນທຸກຂັ້ນຕອນ. ຕາຕະລາງຂ້າງລຸ່ມນີ້ ສັງລວມໂດຍຫຍໍ້ ບັນດາຈຸດຕົ້ນຕໍ ດ້ານສັງຄົມ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ມີການຄຳນຶງເຖິງ ໃນຂັ້ນຕອນຕ່າງໆ ຕາມລຳດັບ.

ການວາງແຜນ (ເຈົ້າຂອງໂຄງການເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບ. ມີແມ່ນການອ້າງອີງສຳລັບ ພະນັກງານ MPI/DPI	
☐ ບັນດາຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຫຍດ ຖືກກຳນົດ ຫຼື ລະບຸຢ່າງຈະແຈ້ງ ຫຼື ບໍ່?	ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ⁷
☐ ໂຄງການທີ່ໄດ້ສະເໜີນັ້ນ ຈະໃຫ້ປະໂຫຍດຢ່າງແນ່ນອນ ແກ່ ບັນດາຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຫຍດ ທີ່ຕັ້ງເປົ້າໄວ້ ຫຼືບໍ່? <ul style="list-style-type: none"> • ກວດຄວາມສົມດູນ ລະຫວ່າງ ຈຸດປະສົງໂຄງການ, ຂະໜາດຂອງບັນດາຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂຫຍດ, ປັດໄຈຂາເຂົ້າ ຂອງໂຄງການ (ມູນຄ່າລວມໂຄງການ, ໄລຍະເວລາ ແລະ ອື່ນໆ) 	
☐ ໂຄງການຈະບໍ່ສົ່ງຜົນສະທ້ອນທາງລົບຕໍ່ກັບຜູ້ທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບຜິດຊອບໂຫຍດຫຼືບໍ່ ?	
☐ ໂຄງການຕ້ອງໄດ້ມີການພິຈະລະນາເຖິງ ບັນດາກຸ່ມຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ ດັ່ງທີ່ໄດ້ສະແດງດັ່ງລຸ່ມນີ້ ຫຼືບໍ່? <ul style="list-style-type: none"> • ຄວາມໂຕນກັນ ລະຫວ່າງບົດບາດ ຍິງຊາຍ, ແມ່ຍິງ/ເດັກຍິງ • ຊົນເຜົ່າກຸ່ມນ້ອຍ • ເດັກນ້ອຍ • ຜູ້ເຖົ້າ • ບັນດາກຸ່ມຄົນຜູ້ເສຍຜິດຊອບໂຫຍດ • ຜູ້ເສຍອົງຄະ 	
☐ ຖ້າເປັນແນວນັ້ນ, ມີຄວາມຈຳເປັນ ທີ່ໂຄງການຕ້ອງມີບັນດາມາດຕະການທີ່ເໝາະສົມ ສຳລັບບັນດາກຸ່ມຜູ້ດ້ອຍໂອກາດ ⁸ ຫຼືບໍ່?	
☐ ໂຄງການ ຕ້ອງການໃຫ້ມີການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ຜູ້ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນສະຖານທີ່ໂຄງການ ຫຼືບໍ່?	
☐ ຖ້າຕ້ອງການ, ໂຄງການໄດ້ນຳສະເໜີແຜນການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ຫຼື ບໍ່?	

¹⁰ ສຳລັບ ລາຍລະອຽດເພີ່ມເຕີມ, ໃຫ້ອ້າງອີງ ມາດຕາ 4 ໃນດຳລັດ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ແລະ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ຈາກ ໂຄງການພັດທະນາ (ເລກທີ. 192/ນຍ), ສະບັບວັນທີ 7 ເດືອນ 7, 2005. ເຊິ່ງລະບຸເຖິງ “ໜ້າວຽກ ຂອງເຈົ້າຂອງໂຄງການ ໃນການ ຊີ້ແຈງຜົນສະທ້ອນຕ່າງໆ ທາງສັງຄົມ ດ້ານລົບ”

¹¹ ການລວມເອົາ ບັນດາກຸ່ມຄົນ ທີ່ດ້ອຍໂອກາດ ເຂົ້າໃນໂຄງການ ແມ່ນມາດຕະການທີ່ວ່າໄປ ທີ່ມີການປະຕິບັດທົ່ວໄປ.

☐ ບັນດາຜູ້ຢູ່ອາໄສ ຈະສູນເສຍ ຊັບສິນຕ່າງໆ ຂອງເຂົາເຈົ້າ ຍ້ອນໂຄງການ, ເຂັ້ມທີ່ດິນ, ເຮືອນ, ຕົ້ນໄມ້ຕ່າງໆ, ພື້ນທີ່ປູກຝັງ ອື່ນໆ ຫຼືບໍ່ . ☐ ຖ້າເປັນແນວນັ້ນ, ໂຄງການໄດ້ກະກຽມ ແຜນທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ⁹ ຫຼືບໍ່?	
--	--

ການຕີລາຄາ	
<p>ການປະເມີນ ໂຄງການສະເໜີໃໝ່</p> ☐ ບັນດາຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ຖືກກຳນົດ ຫຼື ລະບຸຢ່າງຈະແຈ້ງ ໃນບົດສະເໜີ ຫຼືບໍ່? ☐ ໂຄງການ ກຳນົດ ເອົາບັນດາຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຢ່າງເໝາະສົມ ຫຼືບໍ່? <ul style="list-style-type: none"> • ເຫດຜົນຕ່າງໆ ໃນການຄັດເລືອກ ບັນດາຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ແມ່ນສົມເຫດສົມຜົນ ຫຼືບໍ່ ? ☐ ບົດສະເໜີ ໄດ້ລະບຸ ຄວາມຈຳເປັນ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການ ຕ່າງໆ ຂອງບັນດາຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ຫຍັງແດ່? ☐ ຈຸດປະສົງແລະ ເນື້ອໃນຕ່າງໆ ຂອງໂຄງການ ມີທ່າທີ ທີ່ຈະຕອບສະໜອງຄວາມຈຳເປັນຂອງບັນດາຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຫຼືບໍ່? <ul style="list-style-type: none"> • ກວດຄວາມສົມດູນ ລະຫວ່າງ ຈຸດປະສົງໂຄງການ, ຈຳນວນຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ, ປັດໄຈນຳເຂົ້າ ຂອງໂຄງການ (ມູນຄ່າລວມ ໂຄງການ, ຊ່ວງເວລາ ແລະ ອື່ນໆ) ☐ ໂຄງການຈຳເປັນຕ້ອງ ກະກຽມ ແຜນການຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນ ແລະ ການທົດແທນ ການເສຍຫາຍຫຼືບໍ່? ☐ ຖ້າຈຳເປັນ, ແຜນການທີ່ຈຳເປັນໄດ້ກະກຽມແລ້ວຫຼືບໍ່? ແຜນທີ່ໄດ້ຖືກກະກຽມ ແມ່ນພຽງພໍແລ້ວບໍ່ ເພື່ອບັນເທົາຜົນກະທົບສັງຄົມທາງລົບ?	MPI/DPI
<p>ການປະເມີນ ໂຄງການສືບຕໍ່</p> ☐ ຈຸດປະສົງແລະ ເນື້ອໃນຕ່າງໆ ຂອງໂຄງການ ຍັງມີທ່າທີ ເປັນທີ່ຫນ້າພໍໃຈຂອງບັນດາຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ຫຼື ບໍ່? ☐ ໃນເວລາໂຄງການ ໄດ້ກະກຽມ ແຜນການຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນ, ການຟື້ນຟູ, ການເວນຄືນທີ່ດິນ ແລະ ບົດລາຍງານການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ, ແຜນ ພັດທະນາຊຸມເຜົ່າກຸ່ມນ້ອຍ ຫຼື ບັນດາແຜນອື່ນໆ, ແຜນຕ່າງໆ ເຫຼົ່ານີ້ ບັນດາມາດຕະການແກ້ໄຂທີ່ກຳນົດໄດ້ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດດັ່ງທີ່ໃນແຜນ ຫຼືບໍ່? ☐ ມີຜົນສະທ້ອນທາງລົບດ້ານສັງຄົມທີ່ບໍ່ໄດ້ຄາດຄິດມາກ່ອນ ຍ້ອນໂຄງການ ຫຼືບໍ່?	MPI/DPI
ການຕິດຕາມ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ	

12 ອີງຕາມ ດຳລັດ ການທົດແທນ ຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ປະຊາຊົນ ຈາກໂຄງການພັດທະນາ (ເລກທີ 192/ນຍ) ວັນທີ 7 ເດືອນ 7, 2005, ມາດຕາ 3 ໄດ້ໃຫ້ຄຳນິຍາມ ຂອງ ການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ໝາຍເຖິງ ການທົດແທນເປັນເງິນ ຫຼື ວັດຖຸ ສຳລັບ ຊັບສິນບັດ ທີ່ຖືກເວນຄືນ ຫຼື ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການ ດ້ວຍມູນຄ່າປຸງແຜນ.

ການຕີລາຄາ	
☐ ໃນເວລາໂຄງການ ໄດ້ສ້າງແຜນການຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນ ຫຼື ການທົດແທນ ຄ່າເສຍຫາຍ, ຫຼື ແຜນການຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ບັນດາແຜນການຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ ກຳລັງຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດດັ່ງທີ່ວາງໄວ້ ຫຼືບໍ່? ໂດຍສະເພາະ, ມາດຕະການແກ້ໄຂດ້ານສັງຄົມ?	MPI/DPI
☐ ມີຜົນສະທ້ອນທາງລົບ ດ້ານສັງຄົມ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຄາດຄິດມາກ່ອນ ຍ້ອນໂຄງການ ຫຼືບໍ່?	

ການປະເມີນຜົນ	
ການປະເມີນຜົນ ຕອນທ້າຍໂຄງການ	
☐ ບັນດາມາດຕະການທີ່ຈຳເປັນ ດ້ານສັງຄົມ ເຊິ່ງໄດ້ແຜນວາງໄວ້ ວ່າຈະຕ້ອງປະຕິບັດນັ້ນ ໄດ້ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢ່າງເໝາະສົມ ຫຼືບໍ່? <ul style="list-style-type: none"> • ຍັງມີປະເດັນແດ່ ດ້ານສັງຄົມ ຄືທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດໃນຂັ້ນຕອນນີ້ ? 	MPI/DPI
☐ ມີຜົນສະທ້ອນທາງລົບດ້ານສັງຄົມທີ່ບໍ່ໄດ້ຄາດຄິດມາກ່ອນຫຍັງແດ່ ຍ້ອນໂຄງການ?	
ການປະເມີນຜົນ ຫຼັງໂຄງການ	
☐ ມີຜົນສະທ້ອນທາງບວກດ້ານສັງຄົມຫຍັງແດ່ ຈາກໂຄງການ?	MPI/DPI
☐ ມີຜົນສະທ້ອນທາງລົບດ້ານສັງຄົມຫຍັງແດ່ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຄາດຄິດມາກ່ອນຍ້ອນໂຄງການ?	

ການດຳເນີນງານ ແລະ ບູລະນະຮັກສາ	
☐ ມີຜົນສະທ້ອນທາງລົບດ້ານສັງຄົມຫຍັງແດ່ທີ່ຕາມມາ ຍ້ອນການດຳເນີນງານຂອງໂຄງການ?	PO MPI/DPI
☐ ມີແຜນຮອງຮັບບັນດາຜົນກະທົບທາງລົບດ້ານສັງຄົມຫຍັງແດ່ ຍ້ອນການດຳເນີນງານ?	

ເອກະສານ ອ້າງອີງ

ການວິໄຈ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ

ໃນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ

ຄຳນຳ

ເອກະສານ ອ້າງອີງສະບັບນີ້ ແມ່ນໃຊ້ ເພື່ອເປັນການແນະນຳ ເພື່ອນຳເອົາ ການວິໄຈ ທາງດ້ານ ສິ່ງແວດລ້ອມເຂົ້າໃນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ, ນຳໃຊ້ສຳລັບຜູ້ທີ່ມີໜ້າທີ່ ໃນການປະເມີນ ຫຼື ຕິດຕາມກວດ ກາ ບັນດາໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ເຊັ່ນ ຂອງກະຊວງແຜນການແລະ ການລົງທຶນ ແລະ ພະແນກ ແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນແຂວງ. ສິ່ງທີ່ຄາດຫວັງໄວ້ແມ່ນ ໃນການປະເມີນ ຫຼື ຕິດຕາມກວດກາ ບັນດາໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ຕ້ອງມີການພິຈາລະນາເຖິງສິ່ງແວດລ້ອມ/ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດ ລ້ອມ ແລະ ມີມາດຕະການ ທີ່ເໝາະສົມ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ບັນເທົາຜົນກະທົບ ດ້ານລົບຕ່າງໆ ທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຈາກໂຄງການ.

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ມີຄວາມຊັດເຈນ ຕາມພາລະບົດບາດຕົ້ນຕໍຂອງ ຂອງກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ແລະ ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນແຂວງ, ເອກະສານອ້າງອີງສະບັບນີ້ ໄດ້ອະທິບາຍ ຢ່າງຈະແຈ້ງ ເຖິງການ ນຳເອົາການວິໄຈທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ເຂົ້າໃນຂັ້ນຕອນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ລົງທຶນຂອງລັດ, ພ້ອມນັ້ນ ຍັງໄດ້ອະທິບາຍເຖິງພາລະບົດບາດ ຂອງເຈົ້າຂອງໂຄງການອີກດ້ວຍ. ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງຄາດຫວັງ ໄວ້ວ່າ ຜູ້ນຳໃຊ້ເອກະສານນີ້ ຈະເຂົ້າໃຈໄດ້ຢ່າງເລິກເຊິ່ງເຖິງຂັ້ນຕອນ ການວິໄຈທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ພາລະບົດ ບາດຂອງເຈົ້າຂອງໂຄງການ, ແລະ ກໍ່ເຂົ້າໃຈໄດ້ເຖິງພາລະບົດບາດ ຂອງຕົນເຊັ່ນກັນ. ນອກຈາກນີ້, ຍັງເປັນປະໂຫຍດສຳລັບ ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ໃນການລິເລີ່ມ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ.

ປັດຈຸບັນໄດ້ມີ “ ດຳລັດ ວ່າດ້ວຍການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ” ໃຫ້ເບິ່ງ WWW.WREA.LA .ໃຫ້ເຂົ້າໄປ ENV.DEPARTMENT

ເອກະສານສະບັບນີ້ໄດ້ສອດຄ່ອງກັບບັນດາເອກະສານຕ່າງໆ ທາງດ້ານລະບຽບການ, ດຳລັດ ແລະ ກົດໝາຍ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ເຊິ່ງຈະບໍ່ແມ່ນການລິ້ມຄືນເນື້ອໃນທັງໝົດ, ພຽງແຕ່ໄດ້ຍົກເອົາ ບາງຈຸດສຳຄັນ ເພື່ອເປັນບ່ອນອີງ ໃຫ້ ຜທ ແລະ ພຜທ ແຂວງ ເຂົ້າໃຈ ໃນການປະເມີນ, ຕິດຕາມ ແລະ ກວດກາໂຄງການ.

ເອກະສານອ້າງອີງສະບັບນີ້ ແມ່ນປະກອບມີສອງພາກສ່ວນ ຄື: ສະເໜີແນວຄວາມຄິດ ແລະ ການປະຕິບັດຕົວຈິງ. ພາກສ່ວນສະເໜີແນວຄວາມຄິດ ຈະອະທິບາຍເຖິງແນວຄວາມຄິດ ພື້ນຖານ ແລະ ຄວາມໝາຍສຳຄັນ ຂອງການວິໄຈ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມຂອງບັນດາໂຄງການພັດທະນາ ຕ່າງໆລວມ ເຖິງບັນດາໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ. ສຳລັບພາກສ່ວນການປະຕິບັດຕົວຈິງ ຈະລົງເລິກບາດກ້າວຕ່າງໆ

ໃນການວິໄຈສິ່ງແວດລ້ອມ, ໂດຍອີງໃສ່ ຂັ້ນຕອນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ແລະ ບັນຫາຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ມີການກວດກາ ໃນເວລາປະເມີນ ຫຼື ຕິດຕາມ ບັນດາໂຄງການ.

ເອກະສານອ້າງອີງສະບັບນີ້ ແມ່ນໄດ້ສ້າງຂຶ້ນ ເພື່ອນຳໃຊ້ປະກອບເຂົ້າກັບ “ປຶ້ມຄູ່ມື ການຄຸ້ມຄອງ ໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ, ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງຄາດໄວ້ວ່າ ເອກະສານສະບັບນີ້ ຈະໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ ຮ່ວມກັນກັບ ຄູ່ມືດັ່ງກ່າວ ແລະ ເພື່ອເປັນເອກະສານຊ່ວຍ ຂອງກະຊວງແຜນການແລະ ການລົງທຶນ ແລະ ພະແນກແຜນການແລະ ການລົງທຶນແຂວງ ໃນການປະເມີນ ຫຼື ຕິດຕາມກວດກາໂຄງການຕ່າງໆ.

ຄຳຫຍໍ້

B/D	Basic Design ການອອກແບບເບື້ອງຕົ້ນ
CPC	Committee for Planning and Cooperation ຄະນະກຳມະການ ແຜນການ ແລະ ການຮ່ວມມື
MPI	Ministry of Planning and Investment ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ (ຄຜທ)
D/D	Detail Design ການອອກແບບລະອຽດ
DOP	Department of Planning ກົມແຜນການ
DOE	Department of Evaluation ກົມປະເມີນຜົນ
DPI	Department of Planning and Investment ພະແນກ ແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ (ພຜທ)
DLM	Department of Line Ministry ພະແນກ ການອ້ອມຂ້າງກະຊວງ
EA	Environmental Assessment ການປະເມີນ ສິ່ງແວດລ້ອມ
ECC	Environmental Compliance Certificate ໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ
EIA	Environmental Impact Assessment ການປະເມີນ ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ
EMP	Environmental Management Plan ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ສິ່ງແວດລ້ອມ

EMS	Environmental Management System ລະບົບ ການຄຸ້ມຄອງ ສິ່ງແວດລ້ອມ
EPL	Environmental Protection Law ກົດໝາຍ ການປ້ອງກັນ ສິ່ງແວດລ້ອມ
F/S	Feasibility Study ການສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້
IEE	Initial Environmental Examination ການປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມ ເບື້ອງຕົ້ນ
LM	Line ministries ບັນດາກະຊວງ
MOAF	Ministry of Agriculture and Forestry ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້
MCTPC	Ministry of Communications, Transport, Post and Construction ກະຊວງຄົມມະນາຄົມ, ຂົນສົ່ງ, ໄປສະນີ ແລະ ກໍ່ສ້າງ
MIH	Ministry of Industry and Handicrafts ກະຊວງ ອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຫັດຖະກຳ
PCAP	Project for Capacity Building in PIP Management ໂຄງການ ເສີມສ້າງ ຄວາມອາດສາມາດ ທາງດ້ານການຄຸ້ມຄອງໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ
PI	Public Involvement ການມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງສາທາທາລະນະ
PMO	Prime Minister Office ຫ້ອງການສຳນັກ ນາຍົກລັດຖະມົນຕີ
PO	Project Owner ເຈົ້າຂອງໂຄງການ

ສາລະບານ

1. ແນວຄວາມຄິດ ພື້ນຖານ ຂອງການວິໄຈດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ	1
1.1 ພາກສະເໜີ.....	1
1.2 ການພົວພັນ ກັບ ການພັດທະນາ ແບບຍືນຍົງ.....	3
1.3 ຊັບພະຍາກອນ ທຳມະຊາດ ທີ່ມີຄຸນຄ່າໃນ ສປປ ລາວ	13
1.4 ປະເດັນຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ຄວນເອົາໃຈໃສ່ພິຈະລະນາ ໃນການວິໄຈ ທາງດ້ານສິ່ງ ແວດລ້ອມ ...	15
2. ການວິໄຈທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນໂຄງການຕ່າງໆ	16
2.1 ຜົນກະທົບ ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ເກີດຈາກ ໂຄງການ.....	16
2.2 ການປະເມີນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ	22
2.3 ຂອບເຂດ ທາງກົດໝາຍ ກ່ຽວກັບ EIA ໃນ ສປປ ລາວ.....	29
2.4 ຂັ້ນຕອນຂອງ EIA.....	30
2.5 ໜ້າທີ່ ຂອງບັນດາ ຜູ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ EIA	35
1. ການວິໄຈ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນຂັ້ນຕອນ ການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ລົງທຶນຂອງລັດ	36
1.1 ການ ດຳເນີນວຽກງານ ຕົວຈິງຂອງເຈົ້າຂອງໂຄງການ	43
1.2 ການດຳເນີນການວຽກງານ ຕົວຈິງຂອງ ຄຜທ ແລະ ພຜທ.....	47
2. ເຄື່ອງມື ໃນການວິໄຈ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ.....	52
3. ຂໍ້​ມູນ ທາງດ້ານຊີວະນານາພັນ ໃນ ສປປ ລາວ	60
4. ສັດສາວາສິ່ງ.....	62

I. ພາກສະເໜີ ແນວຄວາມຄິດ

ພາກສ່ວນນີ້ ຈະອະທິບາຍເຖິງ ແນວຄວາມຄິດ ຂອງການວິໄຈ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ.

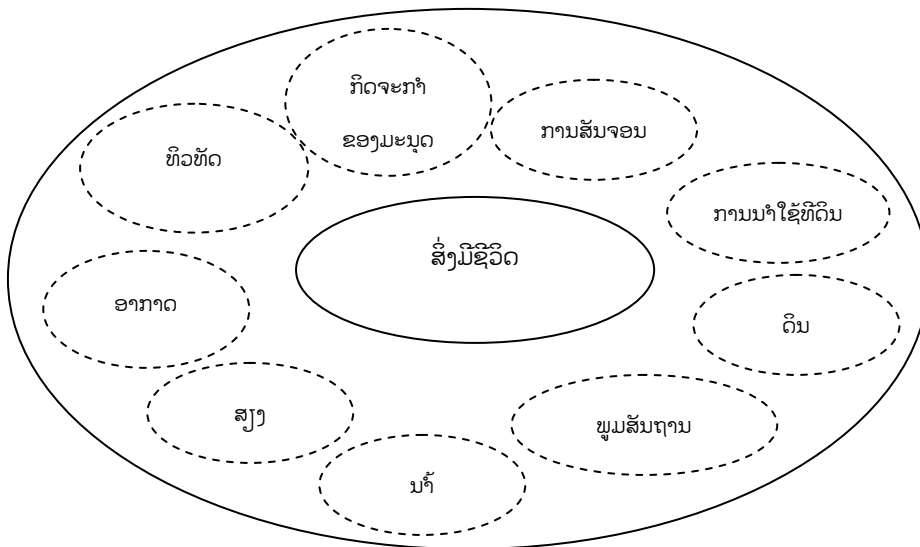
1. ແນວຄວາມຄິດ ພື້ນຖານ ຂອງການວິໄຈດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ

1.1 ພາກສະເໜີ

(1) ສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນຫຍັງ?

ສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນສິ່ງຕ່າງໆ ທີ່ຢູ່ຮອບຕົວເຮົາ ຫຼື ສະພາບເງື່ອນໄຂຕ່າງໆ ທີ່ ຄົນ, ສັດ, ພືດ ອາໄສຢູ່ ຫຼື ກຳລັງດຳເນີນກິດຈະກຳ. ສິ່ງແວດລ້ອມ ບໍ່ພຽງແຕ່ໝາຍເຖິງ ສະພາບເງື່ອນໄຂ ທາງກາຍະພາບເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງໝາຍເຖິງສະພາບເງື່ອນໄຂ ທາງດ້ານສັງຄົມ. ຕົວຢ່າງເຊັ່ນ, ອາກາດ, ສຽງ, ນ້ຳ, ດິນ, ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ການສັນຈອນ, ກິດຈະກຳ ຂອງມະນຸດ, ທິວທັດ ແລະ ອື່ນໆ ຖ້າສິ່ງແວດລ້ອມ (ສະພາບແວດລ້ອມ) ຂອງມະນຸດ ແລະ ສັດສາວາສິ່ງມີການປ່ຽນແປງຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ, ຄຸນນະພາບຊີວິດ ຫຼື ປະລິມານຂອງສິ່ງມີຊີວິດ ກໍ່ອາດ ຈະປ່ຽນແປງໄດ້ເຊັ່ນກັນ.

ຮູບທີ່ 1: ສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນຫຍັງ?

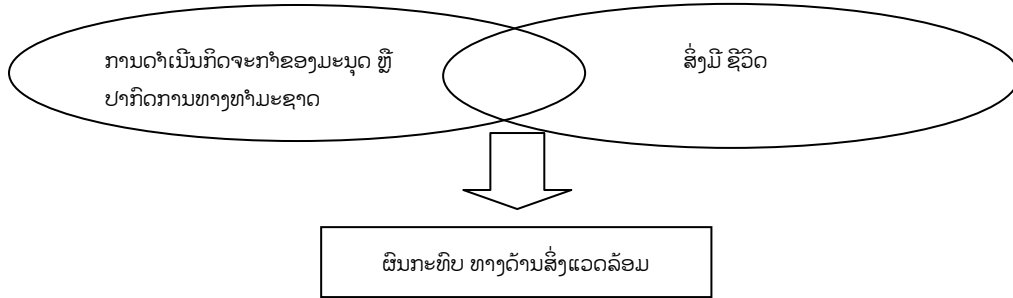

(2) ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນຫຍັງ?

ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນ ຜົນກະທົບ ທີ່ມີຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ມີສາເຫດມາຈາກ ການດຳເນີນກິດ ຈະກຳຕ່າງໆ ຂອງມະນຸດ ຫຼື ຍ້ອນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານທຳມະຊາດ ລວມເຖິງໄພພິບັດຕ່າງໆ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດ ມີການປ່ຽນແປງ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຂອງຊີວິດມະນຸດ ຫຼື ສັດສາວາສິ່ງ, ເຊິ່ງປະກອບມີທັງ ດ້ານບວກ ແລະ ດ້ານລົບ.

ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຈະເກີດຂຶ້ນ ເມື່ອບັນດາສາຍເຫດ (ຜູ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນ ກະທົບ) ແລະ ຜູ້ຄົນ ຫຼື ສັດສາວາສິ່ງ (ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ) ແມ່ນຢູ່ໃນບ່ອນດຽວກັນ ແລະ ເມື່ອຂະໜາດຂອງຜົນກະທົບ ແມ່ນຫຼາຍກວ່າ ຂອບເຂດທີ່ຍອມຮັບໄດ້. ຖ້າບັນດາສາຍເຫດ ເກີດໃນບ່ອນທີ່ບໍ່ມີສິ່ງມີຊີວິດ ຫຼືວ່າ ຂະໜາດຂອງຜົນກະທົບ ບໍ່ກ່າຍຂອບເຂດທີ່ຍອມຮັບໄດ້, ກໍ່ຖືວ່າ ບໍ່ມີຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ.

ຮູບທີ 2: ການເກີດຂຶ້ນຂອງຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ

(3) ການປະເມີນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນຫຍັງ?

ການປະເມີນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນ ການຄາດຄະເນຂະໜາດຂອງຜົນກະທົບທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ. ການປະເມີນ ແມ່ນລວມມີການ ຄົ້ນຄວ້າສະຖານະພາບທາງດ້ານ ສິ່ງແວດລ້ອມໃນປັດຈຸບັນ, ບັນດາກິດຈະກຳຕ່າງໆ ທີ່ສະເໜີຂຶ້ນຈາກໂຄງການ ແລະ ຄາດຄະເນຜົນກະທົບ. ການປະເມີນທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ສາມາດນຳໃຊ້ບໍ່ສະເພາະໃນການປະເມີນໂຄງການເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງນຳໃຊ້ ໃນການວາງແຜນ ແຜນງານ ຫຼື ການວາງແຜນນະໂຍບາຍ. ບັນດາຈຸດຕີຂອງ ການປະເມີນຜົນ ກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນມີດັ່ງນີ້:

- ໃຫ້ຮູ້ເຖິງ ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຫຍັງແດ່ ທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ.
- ຮູ້ໄດ້ ທາງເລືອກໃນ ການຫຼຸດຜ່ອນ ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
- ຊ່ວຍໃນການຕັດສິນໃຈ ຈາກການໄດ້ເຫັນ ຫຼາຍໆ ຕົວຢ່າງ ໃນຫຼາຍໆ ມຸມມອງ.

(4) ເປັນຫຍັງ ຈຶ່ງຕ້ອງມີ ການປະເມີນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ?

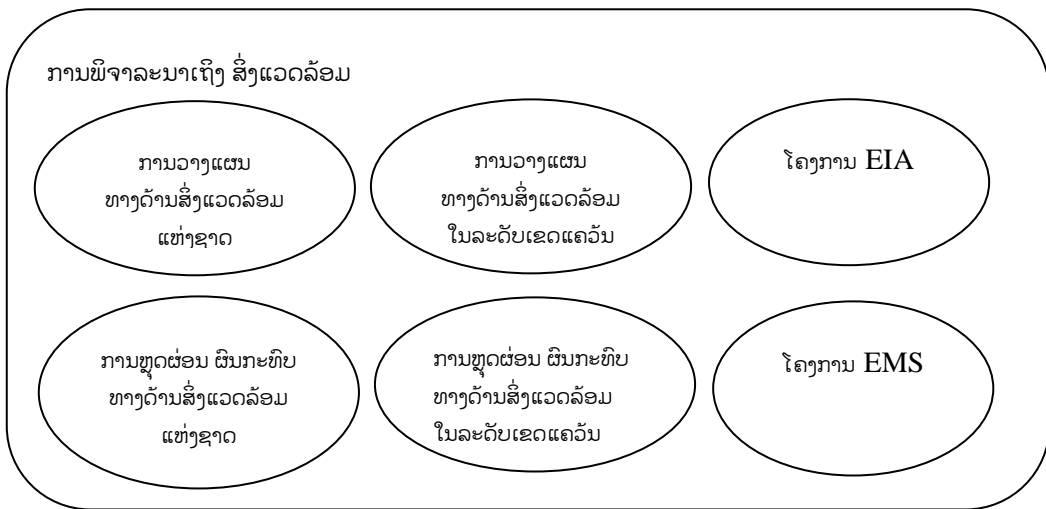
ການປະເມີນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ (EIA) ແມ່ນເກີດຂຶ້ນ ຍ້ອນການໄດ້ຮັບບົດຮຽນຕ່າງໆ ທີ່ຖອດຖອນໄດ້ ຈາກ ການເສື່ອມໂຊມ ຂອງສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ຜ່ານມາ. ຜ່ານມາມີບາງໂຄງການທີ່ມີຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແຕ່ບໍ່ມີການປະເມີນ ແລະ ບໍ່ມີແຜນປ້ອງກັນ ຫຼື ຄຸ້ມຄອງ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ພວກເຮົາ ສູນເສຍສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ມີຄຸນຄ່າໄປ. ບົດຮຽນນີ້ ເຮັດເຮົາຮູ້ວ່າ ການປະເມີນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ (EIA) ເປັນສິ່ງຈຳເປັນຕ້ອງມີໃນທຸກໆໂຄງການ ທີ່ເຫັນວ່າຈະມີຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ. ຕົວຢ່າງເຊັ່ນ ແມ່ນຈຳຕ່າງໆໃນໂລກເຮົານີ້ ໄດ້ສູນເສຍພັນປາຕ່າງໆທີ່ມີຄຸນຄ່າ ຈາກການປ່ອຍນ້ຳເສຍ ຂອງບັນດາໂຮງງານ ຫຼື ຈາກການເຮັດເໝືອງແຮ່. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ພວກເຮົາ ເຫັນໄດ້ວ່າ ຖ້າພວກເຮົາມີໂຄງ

ການທີ່ຕິດພັນກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ຫຼາຍກວ່ານີ້ (ມີການ ການປະເມີນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ), ພວກເຮົາອາດຈະບໍ່ສູນເສຍ ທຳມະຊາດທີ່ມີຄຸນຄ່າໄປ. ຖ້າພວກເຮົາ ບໍ່ຮຳຮຽນຈາກຄວາມຜິດພາດດັ່ງກ່າວ ພວກເຮົາອາດຈະຕ້ອງຜິດພາດອີກ ແລະ ກໍ່ຈະຕ້ອງສູນເສຍ ທຳມະຊາດໄປອີກ.

(5) ການພິຈາລະນາເຖິງ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ EIA

EIA ແມ່ນໜຶ່ງໃນບັນດາກິດຈະກຳໃນການພິຈາລະນາເຖິງສິ່ງແວດລ້ອມ. ນອກຈາກນີ້ແລ້ວຍັງມີ ບັນດາຂອບຮ່າງ ທາງດ້ານກົດໝາຍສິ່ງແວດລ້ອມ, ລະບົບການກວດກາ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ການໃຫ້ການສຶກສາ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ເຊິ່ງຈະເຮັດໃຫ້ພວກເຮົາໄດ້ມີການພິຈາລະນາ ເຖິງຄວາມສຳຄັນ ຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ.

ຮູບທີ 3: ການພິຈາລະນາເຖິງ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ EIA

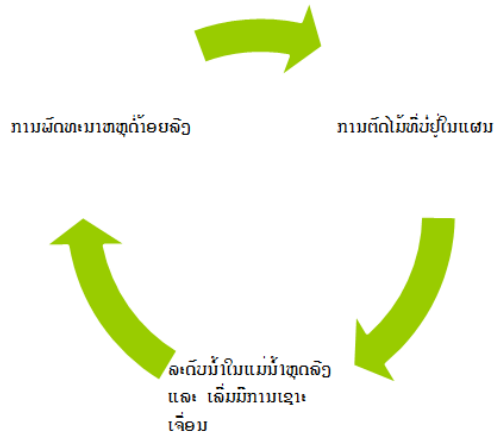
1.2 ການພົວພັນ ກັບ ການພັດທະນາ ແບບຍືນຍົງ

ການພິຈາລະນາເຖິງ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນມີການພົວພັນຢ່າງສະໝິດແໜ້ນ ກັບການພັດທະນາ ແບບຍືນຍົງ. ຖ້າປາດສະຈາກແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນ ທຳມະຊາດ ຈະມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ໃນການພັດທະນາຕໍ່ໄປ. ຫຼາຍໆປະເທດ ທີ່ກຳລັງພັດທະນາ ແມ່ນໄດ້ສູນເສຍສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ມີຄຸນຄ່າຂອງຕົນໄປ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດໃນໄລຍະສັ້ນໆ ເທົ່ານັ້ນ. ດັ່ງນັ້ນເພື່ອຈະພັດທະນາຕໍ່ໄປເລື້ອຍໆ ການພິຈາລະນາສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນມີຄວາມ ຈຳເປັນ.

(1) ວົງຈອນ ທີ່ມີຄວາມຍືນຍົງ ແລະ ບໍ່ຍືນຍົງ

ຮູບສະແດງຂ້າງລຸ່ມນີ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ວົງຈອນ ທີ່ມີຄວາມຍືນຍົງ ແລະ ບໍ່ຍືນຍົງຂອງການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ. ເມື່ອປະເທດໃດໜຶ່ງໄດ້ເຂົ້າໃນວົງຈອນ ທີ່ບໍ່ຍືນຍົງແລ້ວຈະເປັນການຍາກທີ່ຈະຫຼຸດພື້ນ ອອກຈາກວົງຈອນນັ້ນ. ຕົວຢ່າງເຊັ່ນ, ປະເທດເນປານ ເມື່ອໄດ້ເຂົ້າໃນວົງຈອນທີ່ບໍ່ມີຄວາມຍືນຍົງ ແລະ ໄດ້ສູນເສຍ ຜົນດິນທີ່ມີຄ່າຂອງຕົນ. ເຊິ່ງພວກເຮົາໄດ້ຮັບຮູ້ດີວ່າ ນ້ຳ, ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ ແມ່ນມີການພົວພັນຢ່າງ ສະໝິດແໜ້ນ ແລະ ມີຜົນປະໂຫຍດ ກັບພວກເຮົາຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ. ດັ່ງນັ້ນເພື່ອເຂົ້າສູ່ວົງຈອນ ທີ່ ຍືນຍົງ ພວກເຮົາຕ້ອງເບິ່ງເຖິງຜົນປະໂຫຍດທີ່ຍາວໄກ ແລະ ຄັດເລືອກເສັ້ນທາງທີ່ສະຫຼາດທີ່ສຸດເພື່ອໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງ.

ຮູບທີ 4 ວົງຈອນ ທີ່ບໍ່ມີຄວາມຍືນຍົງ ແລະ ມີຄວາມຍືນຍົງ

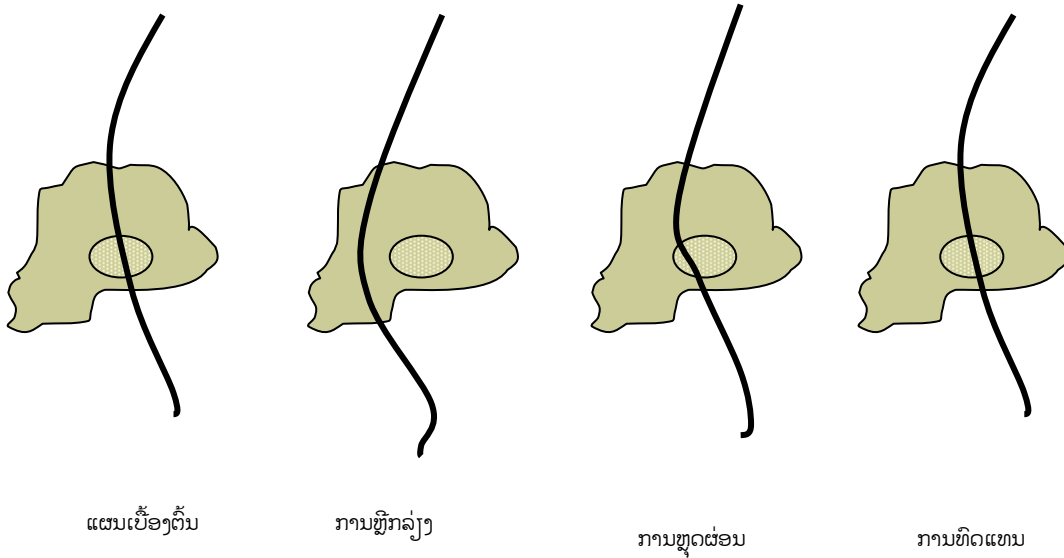

(2) ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ມາດຕະການຫຼຸດຜ່ອນ ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ

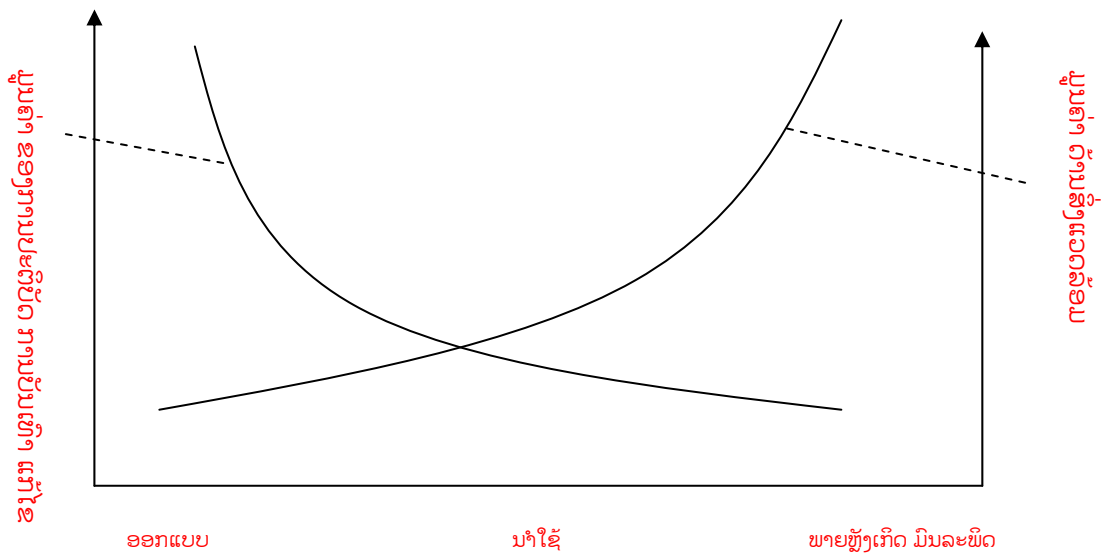
ນັກພັດທະນາ ຫຼາຍໆ ຄົນ ຄິດວ່າພວກເຮົາສາມາດພິຈາລະນາເຖິງ ສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນຂັ້ນຕອນສຸດທ້າຍຂອງການວາງແຜນ. ແຕ່ແນວຄິດນີ້ແມ່ນຜິດພາດທີ່ສຸດ. ຖ້າພວກເຮົາພິຈາລະນາເຖິງສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນຂັ້ນເລີ່ມຕົ້ນຂອງການວາງແຜນ ການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຈະໄດ້ຮັບຜົນດີ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຈະບໍ່ສິ້ນເປືອງ. ດັ່ງທີ່ໄດ້ສະແດງໃນຮູບຂ້າງລຸ່ມ ເຊິ່ງມີ ການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ ຢູ່ 3 ຮູບແບບ. ແບບທີ 1 ແມ່ນ ການຫຼີກລ່ຽງ, ແບບທີ 2 ແມ່ນການຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ແບບ ທີ 3 ແມ່ນ ການທົດແທນຄືນ. ການຫຼີກລ່ຽງ ແມ່ນເປັນສິ່ງທີ່ດີທີ່ສຸດ ແລະ ການທົດແທນແມ່ນກໍລະນີ ທີ່ມີບັນຫາຫຍຸ້ງຍາກທີ່ສຸດ. ການຫຼີກລ່ຽງ ແມ່ນຈະມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມຖືກທີ່ສຸດ ແລະ ການທົດແທນ ແມ່ນຈະມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມແພງທີ່ສຸດ. ມີພຽງແຕ່ຢູ່ໃນຂັ້ນຕອນການວາງແຜນ ເທົ່ານັ້ນ ທີ່ເຮົາສາມາດເລືອກແບບທີ 1 ຄືການຫຼີກລ່ຽງໄດ້ສຳລັບຂັ້ນຕອນສຸດທ້າຍຂອງການວາງແຜນ ແມ່ນພວກເຮົາບໍ່ມີທາງເລືອກອື່ນໄດ້ອີກ ນອກຈາກການທົດແທນຄືນເທົ່ານັ້ນ. ດັ່ງນັ້ນ ວິທີທາງດີທີ່ສຸດ ແມ່ນການພິຈາລະນາເຖິງ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຕັ້ງແຕ່ຂັ້ນເລີ່ມຕົ້ນ ເທົ່າທີ່ຈະເປັນໄປໄດ້ ໃນ ຂັ້ນຕອນການວາງແຜນ.

ຮູບທີ 5 ການຫຼີກລ່ຽງ, ການຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ການທົດແທນ

ຮູບທີ 6 ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ທາງດ້ານ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຂັ້ນຕອນໂຄງການ

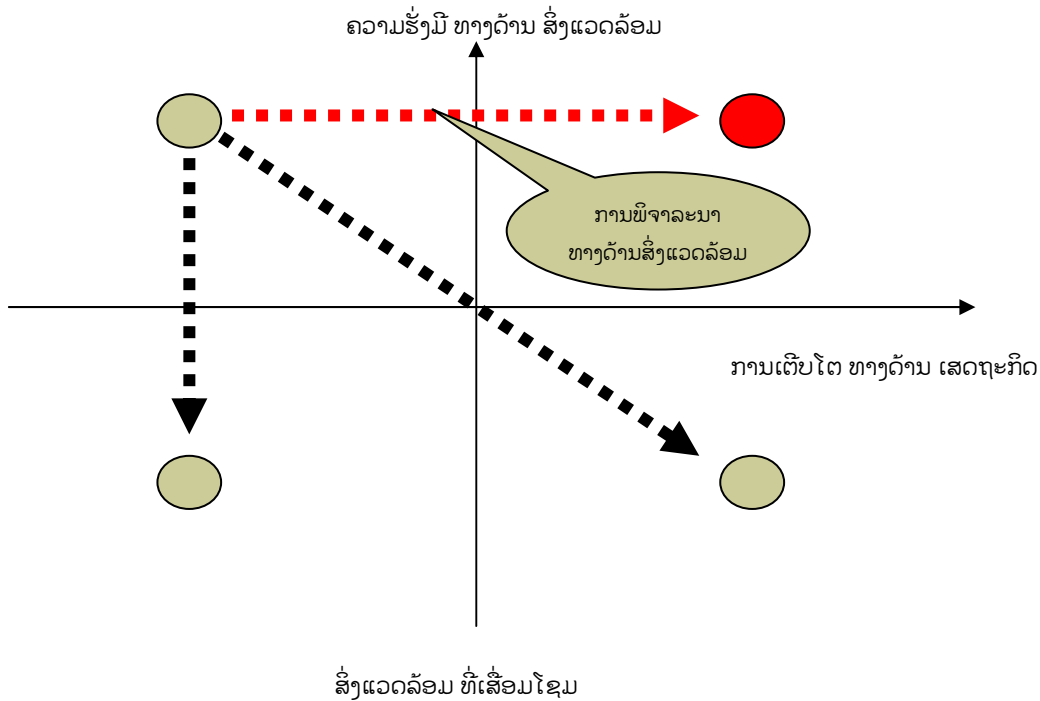
ການຫຼີກລ່ຽງ → ການຫຼຸດຜ່ອນ → ການທົດແທນ

(3) ເສັ້ນທາງທີ່ຈະກ້າວໄປເຖິງຄຳວ່າ ໄດ້ ກັບ ໄດ້

ທ່ານເຄີຍໄດ້ຍິນຄຳເວົ້າ ທີ່ວ່າ ໄດ້ ກັບ ໄດ້ ຫຼືບໍ່ ຄຳເວົ້ານີ້ ໝາຍເຖິງ ພວກເຮົາສາມາດບັນລຸຜົນສຳເລັດ ທາງດ້ານ ເສດຖະກິດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມໄປພ້ອມໆ ກັນ. ຕົວຢ່າງເຊັ່ນ ເອີລົບ ແລະ ປະເທດຈີນ ບັນລຸຜົນສຳເລັດ ທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແຕ່ເຂົາເຈົ້າຕ້ອງສູນເສຍ ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ມີຄຸນຄ່າໄປ. ເພື່ອຢາກໃຫ້ ໄດ້ ກັບ ໄດ້

ການພັດທະນາ ທີ່ມີການພິຈາລະນາເຖິງ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນເປັນສິ່ງສໍາຄັນ ສໍາລັບພວກເຮົາ ແລະ ຜູ້ອື່ນ ແລະ ພູມສັນຖານ ແມ່ນມີໜ້າທີ່ສໍາຄັນ ໃນການເຮັດໃຫ້ບັນລຸຜົນສໍາເລັດນີ້.

ຮູບທີ 7 ເສັ້ນທາງທີ່ຈະກ້າວໄປເຖິງຄຳວ່າ ໄດ້ ກັບ ໄດ້

(4) ບາງຕົວຢ່າງຕົວຈິງ ຂອງກໍລະນີ ທີ່ບໍ່ມີຄວາມຍືນຍົງ

- ການຕັດໄມ້ ໃນປະເທດ ມາດາກາສກາ

ມາດາກາສກາ ເປັນໜຶ່ງໃນບັນດາປະເທດທີ່ມີຄວາມສວຍງາມໃນໂລກ. ນອກຈາກນີ້ແລ້ວ ປະເທດນີ້ຍັງມີຊື່ສຽງທາງດ້ານ ພືດພັນ ແລະ ສັດສາວາສິ່ງ ທີ່ອຸດົມສົມບູນ. ໃນປັດຈຸບັນນີ້, ປະເທດດັ່ງກ່າວ ນັບມື້ນັບສູນເສຍດິນດຳນ້ຳຊຸ່ມ ທີ່ມີຄຸນຄ່າ ຍ້ອນການຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ. ການຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ ເກີດຈາກການເຮັດໄຮ່ແບບເລື່ອນລອຍ, ການຕັດໄມ້ເພື່ອເຮັດຜະລິດພັນໄມ້, ນຳໃຊ້ໄມ້ເພື່ອເຮັດພິນ ແລະ ເປັນຖ່ານດັງໄຟ. ເຖິງແມ່ນວ່າປະເທດນີ້ຈະຖືເອົາການຜະລິດ ທາງດ້ານກະສິກຳ ເປັນພື້ນຖານທາງດ້ານ ເສດຖະກິດກໍຕາມ, ແຕ່ເຂົາເຈົ້າກຳລັງສູນເສຍພື້ນຖານ ທາງດ້ານເສດຖະກິດນີ້ໄປ ມັນເປັນການຍາກທີ່ເຮັດ ໃຫ້ປະເທດ ຂອງຕົນ ກ້າວໄປໄປເຖິງຄຳວ່າ ໄດ້ ກັບ ໄດ້.

ຮູບທີ 8 ການຕັດໄມ້ ທຳລາຍປ່າ ໃນປະເທດ ມາດາກາສກາ ເຮັດໃຫ້ເກີດມີການເຊາະເຈື່ອນ¹

ຮູບທີ 9 ສາຍນ້ຳ ທີ່ມີຄຸນຄ່າ ກ່ອນຈະມີການຕັດໄມ້ ທຳລາຍປ່າ, ເດືອນ 6 ປີ 1983²

---

¹ (http://photos.wildmadagascar.org/images/lavaka_0091.shtml)

² ການເຊາະເຈື່ອນໃນ ປະເທດ ມາດາກາສກາ (<http://www.wildmadagascar.org/conservation/erosion.html>)

ຮູບທີ 10 ສາຍນ້ຳ ໄດ້ກາຍເປັນ ສີແດງ, ເດືອນ 3 ປີ 2004³

March 25, 2004 (ISS008-E-19233)

- ແມ່ນ້ຳທີ່ເປັນມົນລະພິດ ໃນ ປະເທດ ປາປົວນິວກິນີ

ການລົ້ມເຫຼວ ຂອງກິດຈະກຳ ການສ້ອມແປງ ເໝືອງແຮ່ ບໍ່ພຽງແຕ່ເປັນສາເຫດ ເຮັດໃຫ້ສູນເສຍປາເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ ມັນຍັງເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມເສຍຫາຍ ຂອງທຳນຳທີ່ຢູ່ປາຍນ້ຳ ເປັນເວລາຫຼາຍກວ່າ 50 ປີ.

- ການຂອດແຫ້ງຂອງທະເລ ອາລອນ ⁴

ທະເລ ອາລອນ ໄດ້ປົກແຫ້ງໄປຢ່າງໄວວາກວ່າ ທີ່ພວກເຮົາເຄີຍຄິດໄວ້. ເລີ່ມຈາກປີ 1960, ທະເລໄດ້ເລີ່ມ ແຫ້ງລົງ ຍ້ອນບໍ່ມີການບໍລິຫານ ການນຳໃຊ້ຊົນລະປະທານ ທີ່ໄດ້ເອົານ້ຳຈາກທະເລ. ແລະ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ເນື້ອທີ່ ນ້ຳທະເລທີ່ ຫຼຸດລົງເຫຼືອພຽງແຕ່ 1 ສ່ວນ 4 ຈາກສະພາບເດີມ ແລະ ໄດ້ແຕກແຍກ ອອກເປັນທະເລເໜືອ ແລະ ທະເລໄຕ້ (ເບິ່ງຮູບປະກອບ).

ຍ້ອນຂໍ້ຈຳກັດທາງດ້ານງົບປະມານ, ມີພຽງແຕ່ ທະເລຕອນເໜືອ ເທົ່ານັ້ນ ທີ່ໄດ້ມີການພິ່ນຟູ (ຈາກຂໍ້ມູນ: New Scientist print edition, 4 January 2003), ແລະ ເຂື່ອນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໄດ້ຮັບການສ້າງຂຶ້ນໃນປີ 1990 ເປັນຕົ້ນມາ.

ສ່ວນທາງ ທະເລຕອນໄຕ້ ບໍ່ມີການພິ່ນຟູ ແລະ ບໍ່ມີຄົນອາໄສຢູ່ເລີຍ, ຍ້ອນວ່າທະເລໄດ້ແຫ້ງຂອດລົງ ແລະ ເຮັດໃຫ້ສະພາບແວດລ້ອມເສື່ອມໂຊມ. ສິ່ງທີ່ຍັງເຫຼືອຢູ່ ແມ່ນ ພື້ນແຜ່ນດິນ ທີ່ມີລົດເຕັມ ເຮັດໃຫ້ອາກາດຮ້ອນ

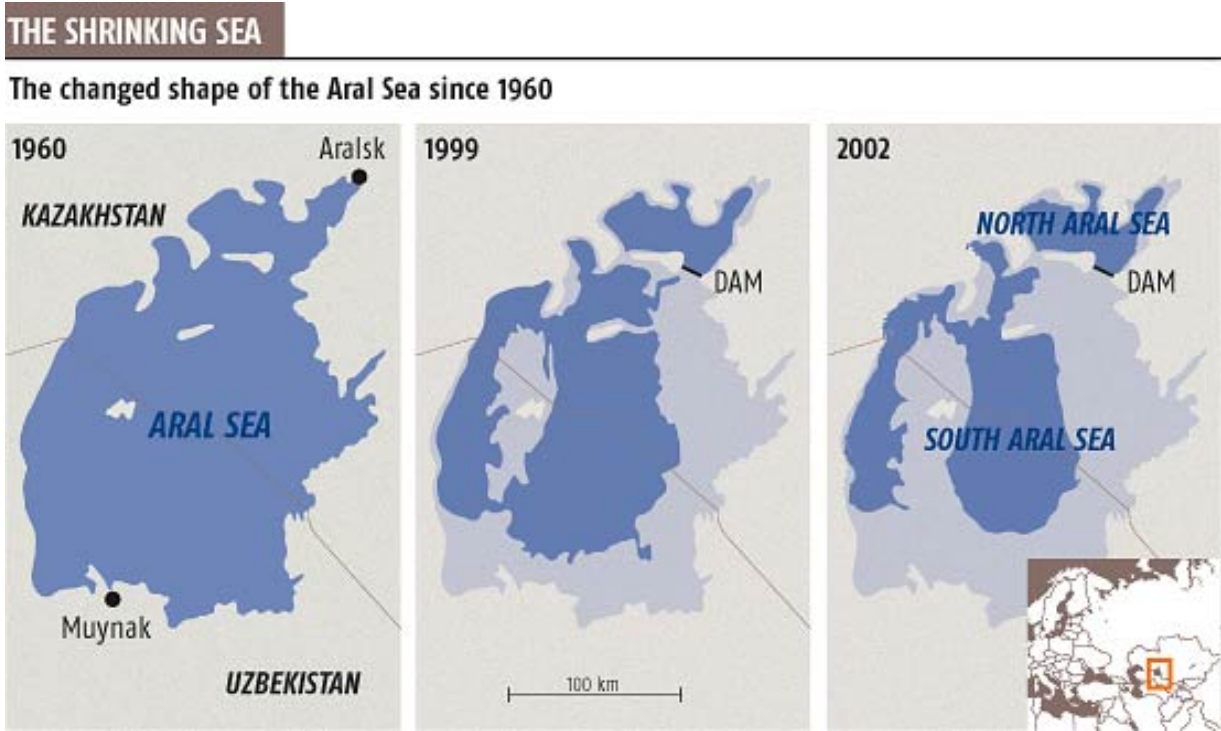
³ ການເຊາະເຈື່ອນໃນ ປະເທດ ມາດາກາສກາ (<http://www.wildmadagascar.org/conservation/erosion.html>)

⁴ Exclusive from New Scientist Print Edition. Subscribe and get 4 free issues. (<http://www.newscientist.com/article.ns?id=dn3947>)

ຫຼາຍຂຶ້ນກວ່າປົກກະຕິ ໃນລະດູຮ້ອນ ແລະ ໜາວຂຶ້ນກວ່າປົກກະຕິ ໃນລະດູໜາວ, ການປະມົງໃນທ້ອງຖິ່ນດັ່ງກ່າວ ຖືກທຳລາຍ ແລະ ເກີດມີຂີ້ຜຸນຂຶ້ນ ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ທີ່ເຕັມໄປດ້ວຍພະຍາດ.

ໂຄງການຕ່າງໆ ໄດ້ເກີດຂຶ້ນ ໃນບໍລິເວນນີ້ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນ ຜົນກະທົບດັ່ງກ່າວ, ເຊັ່ນວ່າ ການປູກພືດຜັກ ຕ່າງໆ ເຊິ່ງມີຄວາມຈຳເປັນ ທີ່ຕ້ອງດຳເນີນການຢ່າງຮີບດ່ວນ.

ຮູບທີ 11 ການຫົດຕົວ ຂອງທະເລ⁵

⁵ Exclusive from New Scientist Print Edition. Subscribe and get 4 free issues (<http://www.newscientist.com/article.ns?id=dn3947>)

ຮູບທີ 12 ເຮືອຕ້ອງໄດ້ຍຸດການຫາປາ ຍ້ອນທະເລໄດ້ຂອດແຫ້ງລົງ ⁶

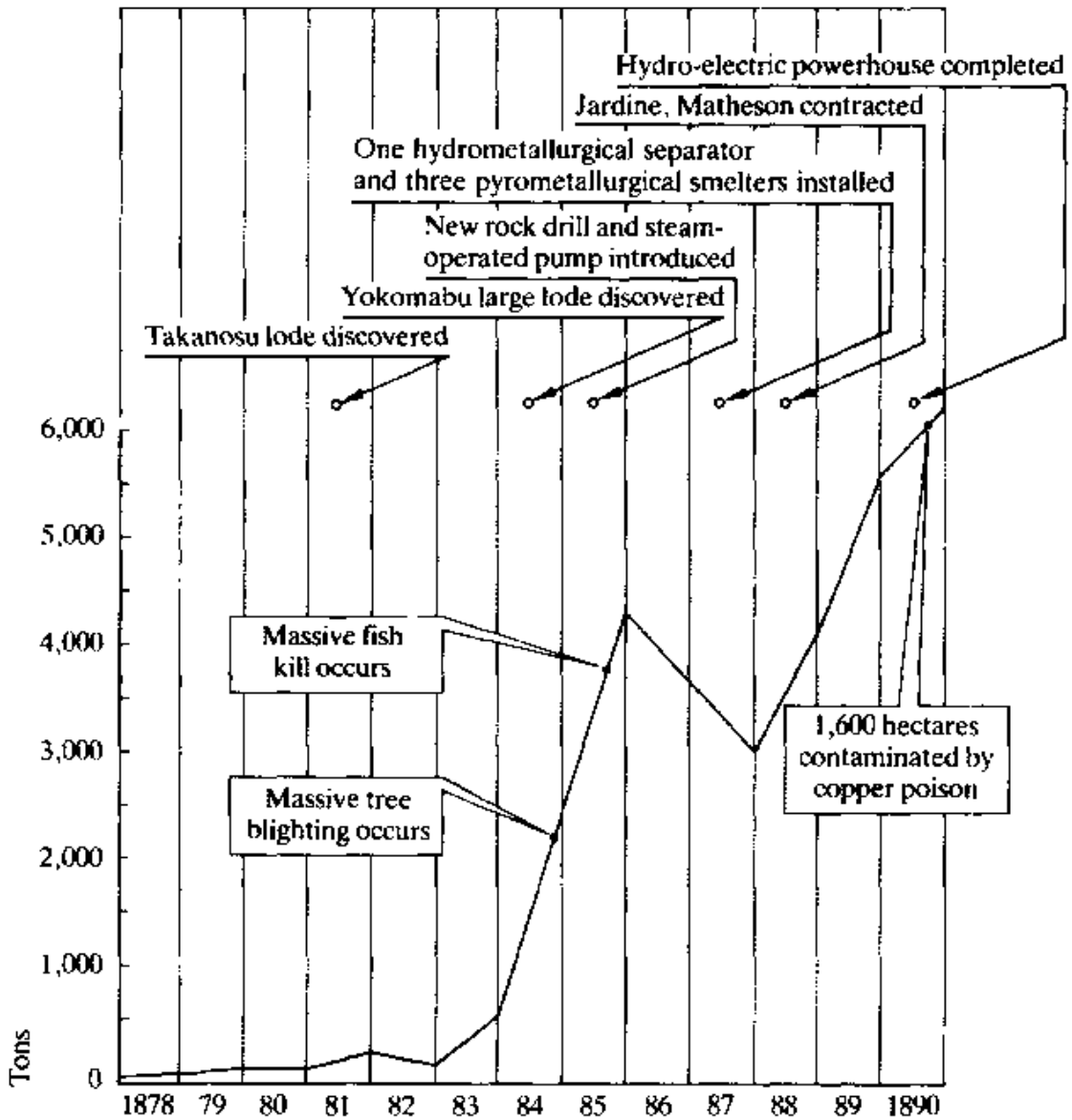
- ແມ່ນ້ຳ ແລະ ແຜ່ນດິນ ທີ່ເປັນມົນລະພິດ ໃນປະເທດຍີ່ປຸ່ນ

ບໍລິສັດຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່ ໄດ້ປ່ອຍອາຍ ແລະ ນ້ຳທີ່ເປັນຜິດອອກ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ ຕົ້ນໄມ້ ແລະ ພັນພືດຫຼາຍກວ່າ 100 ເຮັກຕາ ໄດ້ຕາຍລົງ, ຊາວບ້ານຈຳຕ້ອງໄດ້ ປະລະຖິ່ນຖານແລະ ອອກຈາກພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ. ພວກເຮົາໄດ້ສືບຕໍ່ ປູກຕົ້ນໄມ້ ຫຼາຍກວ່າ 50 ປີ ແລ້ວ ແຕ່ຍັງບໍ່ສາມາດຟື້ນຟູ ພື້ນທີ່ປ່າຄົນມາໄດ້.

---

⁶ Mismanaged (Inappropriate) Irrigation (<http://www.virtualglobe.org/en/info/env/06/desert08.html>)

ຮູບທີ 13 ບາດກ້າວ ຂອງການທຳລາຍ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຂອງເໝືອງແຮ່ ທອງແດງໃນເມືອງ ອາຊີໂອ ປະເທດ ຍີ່ປຸ່ນ

(ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: K. Shoji, production figures from Furukawa Kogyo sogyo 100 nenshi, p. 82)

ຮູບທີ 14 ເມື່ອທີ່ປູກເຂົ້າ ທີ່ໄດ້ຖືກທຳລາຍ ຈາກ ສານເຄມີທອງແດງ

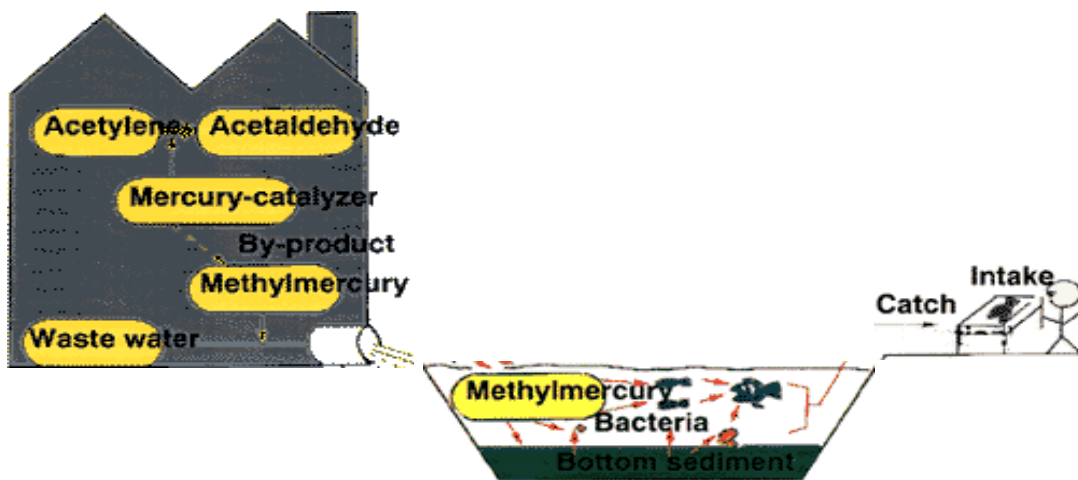

ທົ່ງນາ ໄດ້ຖືກທຳລາຍ ຈາກມົນລະພິດ ສານທອງແດງ ໃນໝູ່ບ້ານ ອາໂຊກຸນ, ໂທຊິເກັນ (from T. Matsumoto, ea., Ashio koudoku sanjou gaho, Seinen Doushi Koudoku Chousakai. 1901).

- ທະເລ ທີ່ເປັນມົນລະພິດໃນ ປະເທດ ຍີ່ປຸ່ນ

ໂຮງງານເຄມີ ໄດ້ປ່ອຍນ້ຳປົນສານພິດ, ຫຼາຍກວ່າ 1000 ຄົນ ທີ່ກິນປາໄກ້ໆ ກັບໂຮງງານນັ້ນ ເຈັບປ່ວຍ ແລະ ເສຍຊີວິດຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ.

ຮູບທີ 15 ການເກີດພະຍາດ ມິນາມິຕະ

ຕາຕະລາງ ທີ 1: ມູນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເກີດຈາກ ພະຍາດ ມີນາມາຕາ ໃນຂົງເຂດ ອ່າວ ມີນາມາຕາ ມູນຄ່າ ຂອງ ມາດຕະການປ້ອງກັນ ມີນລະພິດ

ມູນຄ່າ ສຳລັບປ້ອງກັນ ມີນລະພິດ ແລະ ມາດຕະການປ້ອງກັນ	\$1,064,000 /year
ລາຍລະອຽດຂອງຄ່າເສຍຫາຍ:	
ຄວາມເສຍຫາຍ ທາງດ້ານສຸກຂະພາບ ¹⁾	\$66,358,000 /year
ຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ¹⁾	\$123,452,000 /year
ຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ກັບສັດນ້ຳ ¹⁾	\$5,960,000 /year

(ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: "Nihon no Kogai Keiken" Japan's Experience with Pollution, 1991)

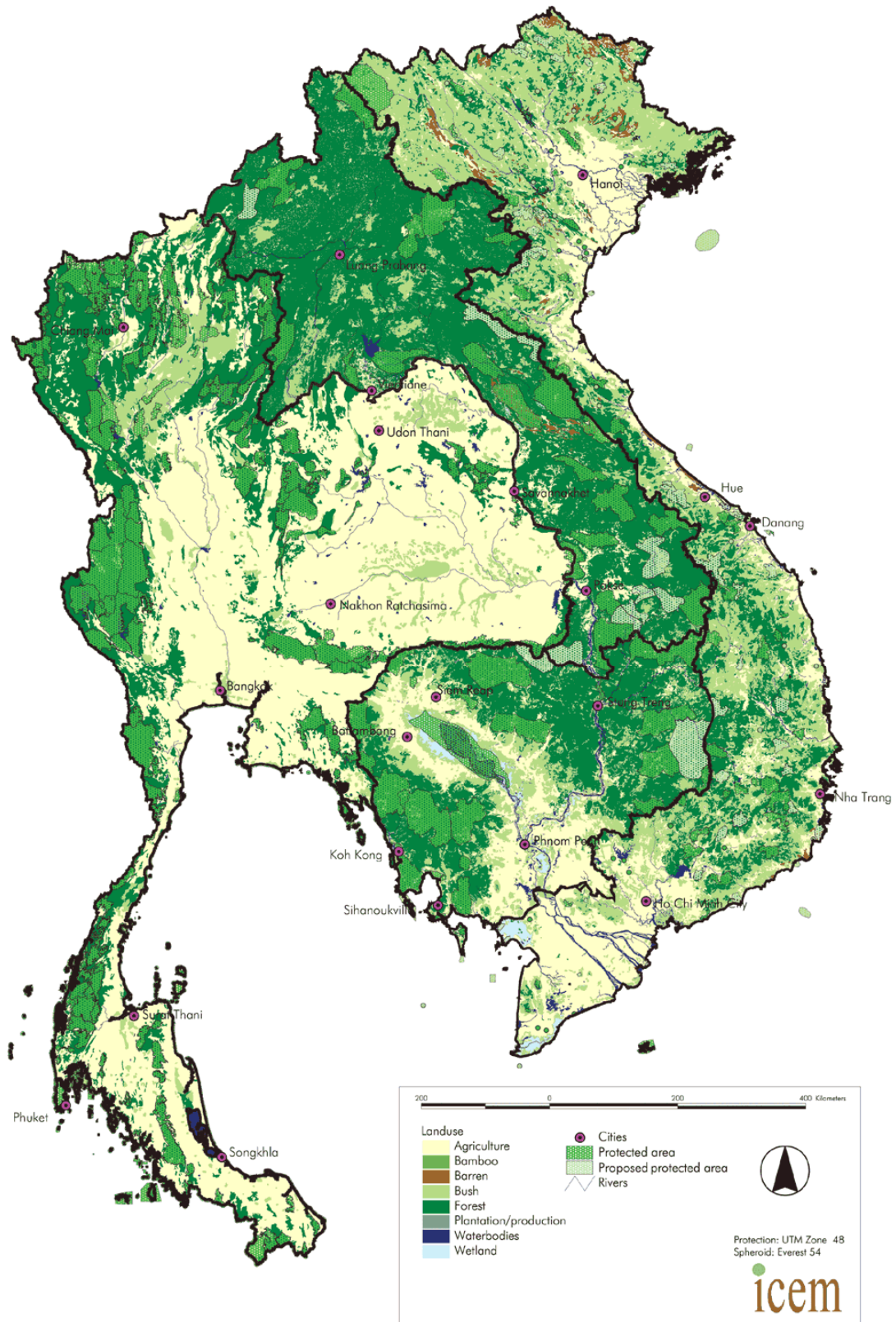
(5) ກໍລະນີ ທີ່ມີຄວາມຍືນຍົງ

- ນະໂຍບາຍ ທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ ໃນປະເທດ ໂກສະຕາ ລິກາ

1.3 ຊັບພະຍາກອນ ທຳມະຊາດ ທີ່ມີຄຸນຄ່າໃນ ສປປ ລາວ

ທຳມະຊາດ ຂອງ ສປປ ລາວແມ່ນມີຄຸນຄ່າຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ບໍ່ສະເພາະຕໍ່ກັບ ສປປ ລາວເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງມີຄຸນຄ່າ ຕໍ່ກັບບັນດາປະເທດອື່ນໆ ໃນອາຊີອີກດ້ວຍ. ບາງປະເທດ ໃນອາຊີ ແມ່ນເຄີຍມີປ່າໄມ້ ທຳມະຊາດ ທີ່ອຸດົມສົມບູນ ຄືກັບ ສປປ ລາວ. ແຕ່ຍ້ອນມີການຂຸດຄົ້ນຊັບພະຍາກອນຫຼາຍໂພດ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ສູນເສຍ ເນື້ອທີ່ປ່າໄມ້ທີ່ມີຄຸນຄ່າໄປ. ໃນປັດຈຸບັນ ສປປ ລາວ ແມ່ນປະເທດສຸດທ້າຍໃນລຸ່ມແມ່ນ້ຳຂອງ ຍັງມີສັດທີ່ຫາຍາກອາໄສຢູ່. ປາກົດເຫັນວ່າ ໃນສຸມປີ1900 ສັດພັນໃໝ່ ໃນຕະກູນມັມມອນ ແມ່ນໄດ້ຖືກຄົ້ນພົບໃນ ສປປ ລາວ. ດັ່ງນັ້ນ ພວກເຮົາ ຕ້ອງສືບຕໍ່ການພັດທະນາ ໄປຄຽງຄູ່ກັບການປົກປັກຮັກສາລະບົບນິເວດວິທະຍາ ຂອງ ສປປ ລາວ ແລະ ຂອງໂລກ.

ຮູບທີ 12 ແຜນທີ່ ພື້ນທີ່ສີຂຽວ ໃນລຸ່ມແມ່ນ້ຳຂອງ

1.4 ປະເດັ່ນຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ຄວນເອົາໃຈໃສ່ພິຈະລະນາ ໃນການວິໄຈ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ

ໃນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ຕ້ອງໄດ້ພິຈະລະນາ ເຖິງຫຼາຍໆ ປະເດັ່ນທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຢ່າງຖີ່ຖ້ວນ ຄືດັ່ງຕາຕະລາງຂ້າງລຸ່ມນີ້ ທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງປະເດັ່ນຕົ້ນຕໍ ກ່ຽວຂ້ອງກັບ EIA.

ຕາຕະລາງທີ 2 ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຕົ້ນຕໍ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ EIA

ຜົນກະທົບ ທາງກົງ	ຜົນກະທົບ ທາງອ້ອມ	
	ຕໍ່ກັບຜູ້ຄົນ	ຕໍ່ກັບສັດ
ມົນລະພາວະ ທາງອາກາດ	ຕໍ່ລະບົບການຫາຍໃຈ ບໍ່ສະດວກ ສະບາຍ ຍ້ອນກິ່ນເໝັນ	ສັດປ່າ ຫຼຸດລົງ
ມົນລະພາວະ ທາງສຽງ	ເປັນສິ່ງລົບກວນ ໃນການໃຊ້ຊີວິດ ປະຈຳວັນ	ສັດປ່າ ຫຼຸດລົງ
ມົນລະພາວະ ທາງແສງ	ເປັນສິ່ງລົບກວນ ການເບິ່ງເຫັນ	ແມງໄມ້ ຫຼຸດລົງ
ມົນລະພາວະ ທາງນ້ຳ	ເຈັບປ່ວຍ ຍ້ອນມົນລະພາວະ ທາງນ້ຳ	ພັນປາ ແລະ ແມງໄມ້ ຫຼຸດລົງ
ບໍລິມາດ ນ້ຳ ມີການ ປ່ຽນແປງ	ຂາດແຄນນ້ຳໃນການເຮັດຊົນລະປະທານ ຂາດແຄນນ້ຳກິນ ພື້ນດິນຍຸບ	ຈຳນວນ ປາຫຼຸດລົງ
ພື້ນຜິວດິນມີການປ່ຽນແປງ	ຈຳເປັນ ຕ້ອງມີການເຄື່ອນຍ້າຍຖິ່ນຖານ ເສຍຫາຍຕໍ່ກັບສະຖານທີ່ທາງປະຫວັດສາດ ແລະ ວັດທະນະທຳ ເສຍຫາຍຕໍ່ກັບ ທັດສະນີຍະພາບ	ສິ່ງມີຊີວິດຫຼຸດລົງ
ມີການ ຕົກຕະກອນ ຫຼື ເຊາະເຈື່ອນ	ຫີນາ ປູກຝັງ ຫຼຸດລົງ ບໍລິມາດນ້ຳໃນເຂື່ອນຫຼຸດລົງ	ສັດຫຼຸດລົງ
ການຈາລະຈອນ ມີການ ປ່ຽນແປງ	ອຸບັດຕິເຫດ ທາງດ້ານ ການຈາລະຈອນ ເພີ່ມຂຶ້ນ	ສູນເສຍຊີວິດ
ການຍົກຍ້າຍ ເຂົ້າອອກ ຂອງຜູ້ຄົນ	ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງ HIV/AIDS	ສັດຫຼຸດລົງ
ການດຳເນີນກິດຈະກຳຂອງມະນຸດ ມີ ການປ່ຽນແປງ	ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງ ການປ່ອຍ CO2 ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຂີ້ເຫຍື້ອ ການເພີ່ມຂຶ້ນ ຂອງຄວມສ່ຽງຕໍ່ການເກີດອຸບັດຕິ ເຫດ	

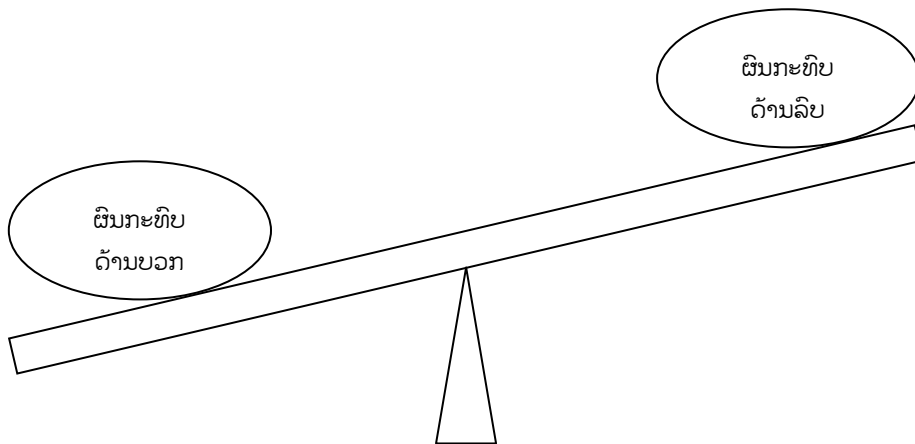
2. ການວິໄຈທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນໂຄງການຕ່າງໆ

2.1 ຜົນກະທົບ ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ເກີດຈາກ ໂຄງການ

(1) ເປັນຫຍັງຜູ້ປະເມີນ ຕ້ອງ ເຂົ້າໃຈ ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ

ທຸກໆໂຄງການ ມີທັງຈຸດທີ່ເປັນດ້ານບວກ ແລະ ດ້ານລົບ. ຜູ້ວາງແຜນໂຄງການສ່ວນໃຫຍ່ ແມ່ນຈະເນັ້ນໜັກສະເພາະ ດ້ານບວກ ຂອງໂຄງການເທົ່ານັ້ນ. ສ່ວນບັນດາຜົນກະທົບ ດ້ານລົບ ທັງທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນບໍ່ໄດ້ຮັບຄວາມສົນໃຈ ຈາກນັກວາງແຜນ ແຕ່ຢ່າງໃດ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ໂຄງການນັ້ນຈະສ້າງຜົນປະໂຫຍດຢ່າງຫຼວງຫຼາຍຕໍ່ກັບຜູ້ຄົນ, ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ ໂຄງການອາດຈະທຳລາຍ ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ມີຄຸນຄ່າຕ່າງໆ ເຊັ່ນກັນ. ເມື່ອເຮົາໄດ້ທຳລາຍ ສັດປ່າທີ່ຫາຍາກໄປແລ້ວ, ເຮົາບໍ່ສາມາດເອົາກັບມາຄືນໄດ້. ເຖິງແມ່ນວ່າ ໃນໄລຍະສັ້ນໆ ຈະເປັນການໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ຫຼາຍກວ່າ ການທີ່ຈະຮັກສາລະບົບນິເວດວິທະຍາໄວ້, ແຕ່ໃນໄລຍະຍາວ ມັນອາດຈະຕ້ອງເສຍຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ຫຼາຍກວ່າ 10 ເທື່ອ ເພື່ອຈະເຮັດໃຫ້ຊັບພະຍາກອນ ທຳມະຊາດນັ້ນຟື້ນຄືນມາໄດ້. ດັ່ງທີ່ທ່ານໄດ້ເຫັນຈາກ ກໍລະນີຕ່າງໆ ຈາກປະເທດອື່ນໆ. ຄຜທ ໃນນາມເປັນຜູ້ປະເມີນ ທ່ານບໍ່ຄວນຈະອະນຸມັດໃຫ້ມີໂຄງການດັ່ງກ່າວເກີດຂຶ້ນ. ຄຜທ ຕ້ອງຊີ້ນຳໄປເຖິງໂຄງການທີ່ມີການພັດທະນາ ຢ່າງຍືນຍົງ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ.

ຮູບທີ 17 ປະເດັນ ຕ່າງໆ ທີ່ ຄຜທ ຕ້ອງມີການປຽບທຽບ

(2) ຜູ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບ ແລະ ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ

ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຈະບໍ່ເກີດຂຶ້ນ ໃນບ່ອນທີ່ບໍ່ມີຄົນ ເຖິງແມ່ນວ່າ ຜົນກະທົບຈະຮ້າຍແຮງກໍຕາມ. ເມື່ອໃດທີ່ມີ ຜູ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບ ແລະ ມີຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຢູ່ນຳກັນ ໃນສະຖານທີ່ດຽວກັນ ແລະ ໃນເວລາດຽວກັນ ເວລານັ້ນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມຈະເກີດຂຶ້ນ. ເມື່ອພວກເຮົາຄົ້ນຄິດທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ພວກເຮົາຕ້ອງພິຈະລະນາເຖິງ ທັງຜູ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດ ແລະ ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ,

ຕາຕະລາງທີ 3 ຕົວຢ່າງຂອງ ຜູ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບ ແລະ ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ

ຜູ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບ

- 1-1. ຄວັນ ທີ່ເປັນມົນລະພິດ
- 1-2. ຂີ້ຝຸ່ນ
- 1-3. ກິນເພັ່ນ
- 1-4. ມົນລະພາວະ ຈາກສຽງໜວກຫູ ແລະ ການສັ່ນສະເທືອນ
- 1-5. ນ້ຳເສຍ
- 1-6. ຂອງເສຍ
- 1-7. ການຕັດໄມ້ ທຳລາຍປ່າ
- 2-1. ການຂຸດດິນ ແລະ ຖິ້ມດິນ
- 2-2. ການສ້າງເຂື່ອນ ແລະ ການປ່ຽນແປງຂອງແລວນ້ຳ
- 2-3. ການປ່ຽນແປງຂອງ ຂອບເຂດໜ້ານ້ຳ
- 2-4. ການຂອດແຫ້ງຂອງນ້ຳ
- 3-1. ການສັ່ນຈອນຂອງລົດ
- 3-2. ການພິ່ນສານ ເຄມີ
- 3-3. ການໄຕ້ໄຟ ໃນຕອນກາງຄືນ
- 3-4. ການກໍ່ສ້າງ ຕ່າງໆ ຂອງມະນຸດ

ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ

- 1-1 ດິນນາ ຫຼືເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສໄກ້ກັບ ແມ່ນ້ຳ
- 2-1 ຕົ້ນໄມ້ ທີ່ປັງ ທິດທາງລົງ

-
- 2-2 ບັນດາຈຸດຊົມວິວ ຫຼື ຫົວຫັດ
  - 2-3 ພື້ນທີ່ພັກຜ່ອນ ແຄມທະເລ
  - 2-4 ເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສ
  - 2-5 ດິນນາ
  - 2-6 ສິ່ງມີຄ່າ ທາງດ້ານວັດທະນະທຳ
  - 2-7 ຖະໜົນຫົນທາງ
  - 2-8 ວິທະຍາສາດ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການເບິ່ງດວງດາວ
  - 3-1 ປ່າໄມ້
  - 3-2 ທົ່ງຫຍ້າ
  - 3-3 ບຶງ, ໜອງ
  - 3-4 ທະເລສາບ
  - 3-5 ແມ່ນ້ຳ ຢູ່ເບື້ອງລຸ່ມ ຂອງໂຄງການ
-

(3) ຜົນກະທົບທາງອ້ອມ ແລະ ທາງກົງ

ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນມີຢູ່ 2 ແບບ ເມື່ອພວກເຮົາ ເບິ່ງກ່ຽວກັບການພົວພັນ ກັນລະຫວ່າງ ຜູ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບ ແລະ ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ.

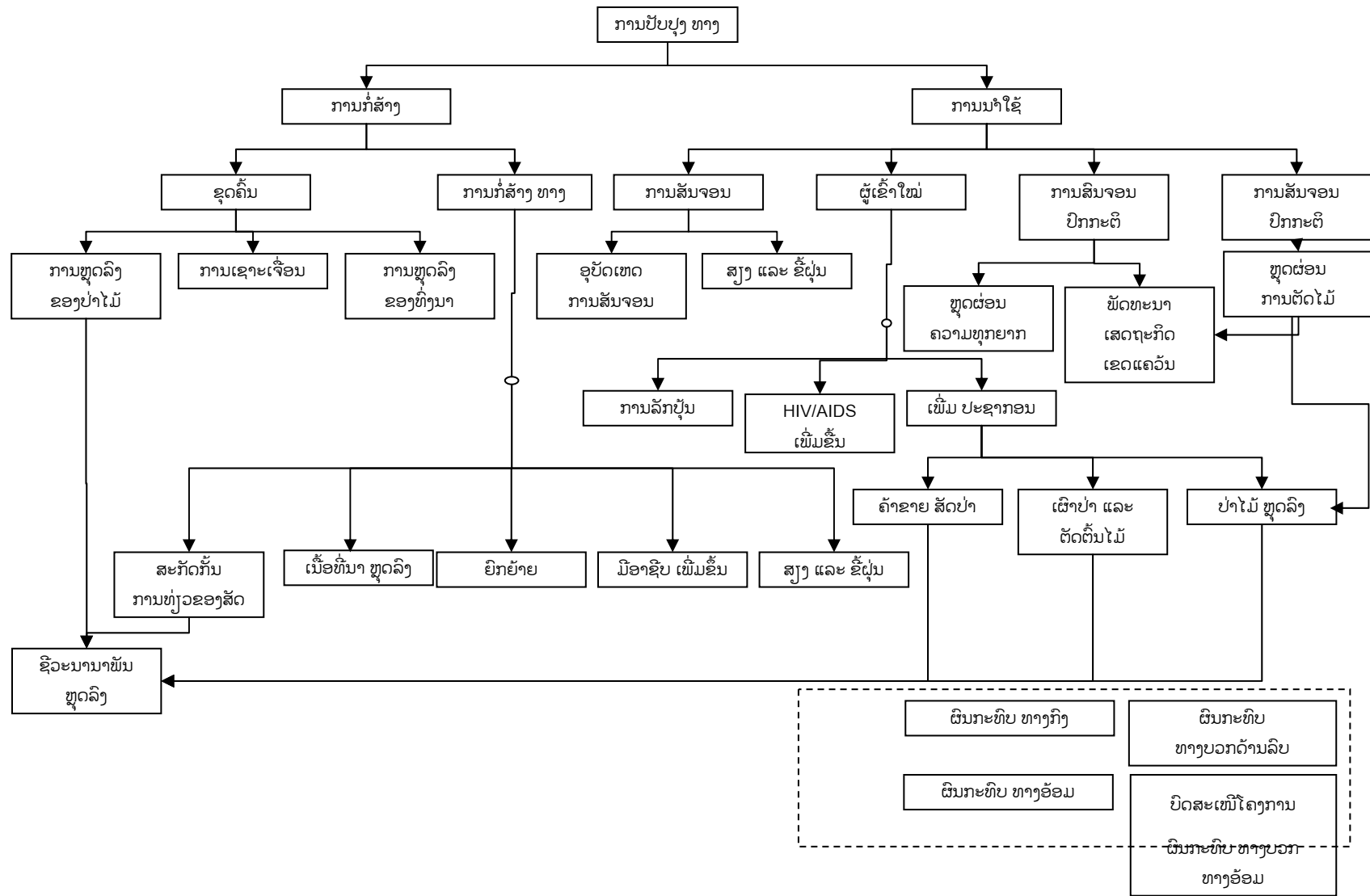
- ແບບທີ່ 1 ແມ່ນ ຜົນກະທົບ ທາງກົງ. ເຊິ່ງ ແມ່ນ ຜູ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບ ສິ່ງຜົນໂດຍກົງກັບ ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ. ຕົວຢ່າງເຊັ່ນ ນ້ຳຕ້ອງເນົ່າເສຍ ຫຼື ເປັນພິດ ຍ້ອນໂຄງການ.

- ແບບທີ່ 2 ແມ່ນ ຜົນກະທົບທາງອ້ອມ. ຜົນກະທົບທາງອ້ອມແມ່ນ ຜູ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບ ສິ່ງຜົນທາງອ້ອມ ຕໍ່ກັບຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ. ຕົວຢ່າງເຊັ່ນ ຜູ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບ ກະທົບ ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຜູ້ທຳອິດກ່ອນ ຫຼັງຈາກນັ້ນ ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຜູ້ທຳອິດ ຈະກະທົບ ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນ ກະທົບຜູ້ທີ່ສອງ.

ເມື່ອພວກເຮົາຄົ້ນຄິດ ເຖິງຜົນກະທົບ ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ພວກເຮົາຈະຕ້ອງພິຈະລະນາເຖິງຜົນກະທົບ ທາງກົງ ແລະ ທາງອ້ອມເຊັ່ນດຽວກັນ

ຮູບສະແດງ ຕໍ່ໄປ ຈະສະແດງເຖິງຕົວຢ່າງ ຂອງຜົນກະທົບ ທາງກົງ ແລະ ທາງອ້ອມ.

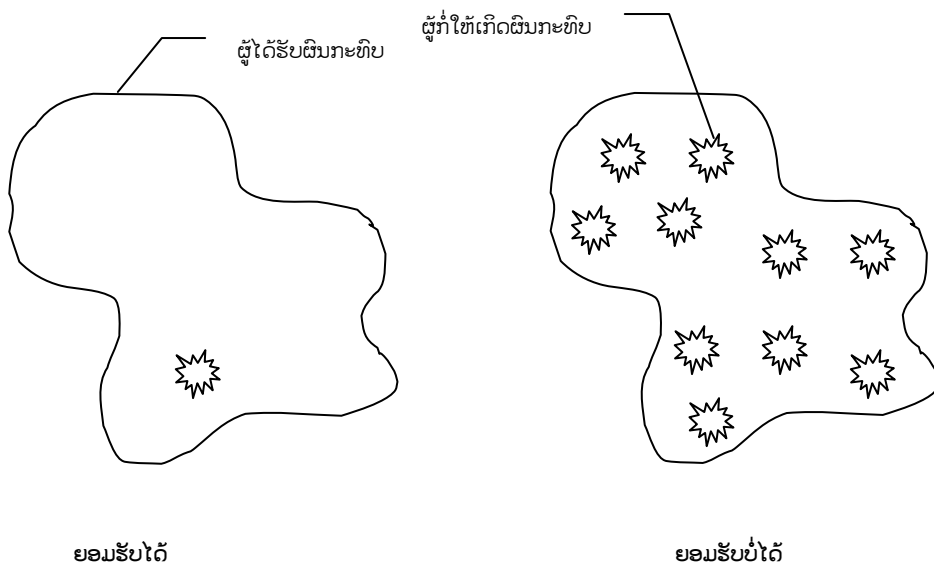
ຮູບທີ 18 ຜົນກະທົບ ທາງກົງ ແລະ ທາງອ້ອມ

(4) ຜົນກະທົບແບບດຸ່ງແລະ ຜົນກະທົບແບບສະສົມ

ໃນມຸມມອງອື່ນ, ພວກເຮົາສາມາດຈັດປະເພດ ຜົນກະທົບ ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ອອກເປັນ ຜົນກະທົບແບບດຸ່ງແລະ ແບບສະສົມ. ຜົນກະທົບ ແບບດຸ່ງ ໝາຍເຖິງ ຜູ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບ ແລະ ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ມີອັນໜຶ່ງອັນດຽວເທົ່ານັ້ນ. ຜົນກະທົບ ແບບສະສົມແມ່ນ ມີຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໜຶ່ງດຽວ ແຕ່ມີຫຼາຍຜູ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ຜົນກະທົບທີ່ເກີດຈາກ ຜູ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບໜຶ່ງດຽວນັ້ນ ຢູ່ໃນຂອບເຂດທີ່ຍອມຮັບໄດ້, ແຕ່ເມື່ອມີຫຼາຍໆ ຜູ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບ ກະທົບຕໍ່ກັບຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໜຶ່ງດຽວນັ້ນ ຜົນກະທົບດັ່ງກ່າວ ຈະບໍ່ສາມາດຍອມຮັບໄດ້. ໃນຕົວຈິງແລ້ວ ໂຮງງານຕ່າງໆ ຕາມ ທະເລ Setonaikai ປະເທດຍີ່ປຸ່ນ ແມ່ນປ່ອຍນ້ຳເສຍ ຢູ່ໃນຂອບເຂດ ມາດຕະຖານ ແຕ່ຍ້ອນວ່າ ຈຳນວນໂຮງງານ ແມ່ນມີຫຼາຍເກີນໄປ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ນ້ຳໃນທະເລເກີດມົນລະພາວະ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ບັນດາເຈົ້າຂອງໂຄງການ ແມ່ນເບິ່ງສະເພາະ ໂຄງການດຽວຂອງຕົນເທົ່ານັ້ນ. ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງເປັນການຍາກ ທີ່ເຂົາເຈົ້າຈະພິຈະລະນາເຖິງ ຜົນກະທົບແບບສະສົມ. ແຕ່ ຜູ້ປະເມີນ ເຊັ່ນ ຄຜທ ແມ່ນສາມາດເບິ່ງ ຜົນກະທົບ ແບບສະສົມ ໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ ແລະ ຈະເປັນອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ມີພາລະບົດບາດທີ່ສຳຄັນ ໃນການປ້ອງກັນ ກ່ອນທີ່ບັນຫາດັ່ງກ່າວຈະເກີດຂຶ້ນ.

ຮູບທີ 19 ຜົນກະທົບແບບດຸ່ງແລະ ຜົນກະທົບແບບສະສົມ

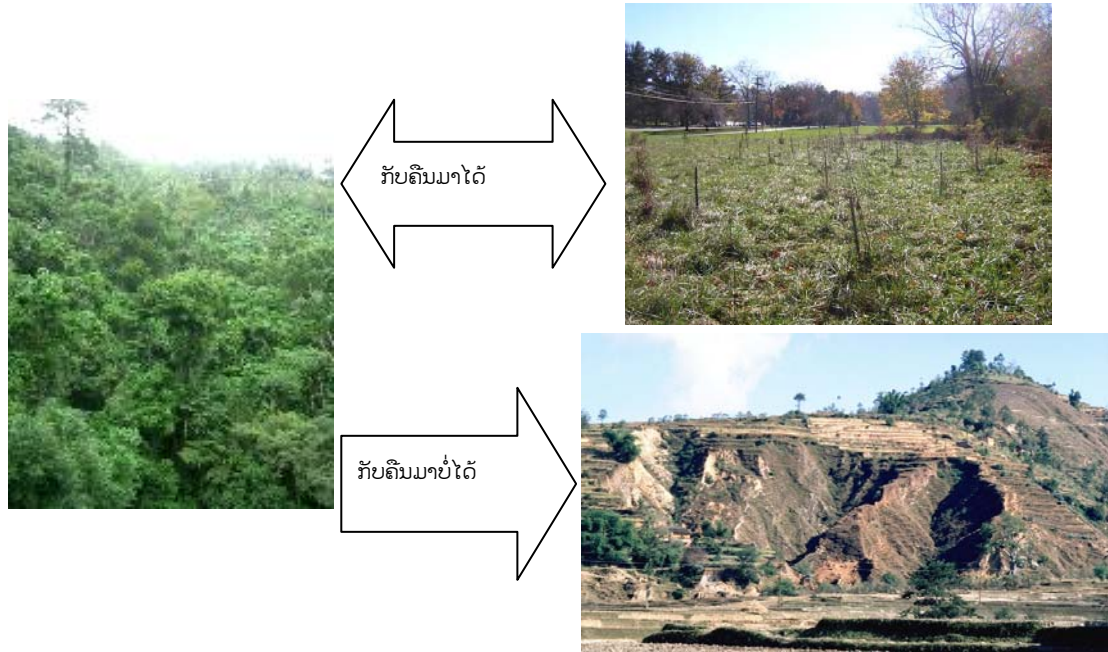
(5) ຜົນກະທົບທີ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ຄົນມາໄດ້ ແລະ ບໍ່ສາມາດຄົນມາໄດ້

ຖ້າພວກເຮົາປຸງມຸມມອງອີກເທື່ອໜຶ່ງ. ພວກເຮົາສາມາດຈັດແບ່ງ ຜົນກະທົບ ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ອອກເປັນຜົນກະທົບທີ່ສິ່ງແວດລ້ອມກັບຄົນມາໄດ້ ແລະ ຜົນກະທົບທີ່ສິ່ງແວດລ້ອມບໍ່ສາມາດຄົນມາໄດ້. ຜົນກະທົບທີ່ສິ່ງແວດລ້ອມຄົນມາໄດ້ ໝາຍເຖິງ ຜົນກະທົບທີ່ສິ່ງແວດລ້ອມສາມາດກັບຄືນສະພາບເກົ່າໄດ້ຢ່າງງ່າຍດາຍ, ບາງເທື່ອມັນສາມາດ ກັບຄືນສະພາບເກົ່າດ້ວຍຕົວຂອງມັນເອງ.

ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ ຜົນກະທົບ ທີ່ສິ່ງແວດລ້ອມກັບຄືນມາຄືເກົ່າບໍ່ໄດ້ ໝາຍເຖິງ ຜົນກະທົບ ທີ່ກໍ່ໃຫ້ເກີດສະພາບກັບມາ ເໝືອນເດີມບໍ່ໄດ້. ຖ້າເປັນໄປໄດ້ພວກເຮົາຕ້ອງພະຍາຍາມຫຼີກລ່ຽງ ຜົນກະທົບ ທີ່ສິ່ງແວດລ້ອມກັບຄືນມາບໍ່ໄດ້ເພື່ອຮັກສາສະພາບແວດລ້ອມໃຫ້ລູກຫຼານພວກເຮົາ. ຜູ້ປະເມີນຜົນກະທົບ ສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ດີ ຕ້ອງສາມາດໄຈ້ແຍກໄດ້ ທັງສອງຜົນກະທົບດັ່ງກ່າວ.

ຮູບທີ 20 ຜົນກະທົບທີ່ ສິ່ງແວດລ້ອມຄືນມາໄດ້ ແລະ ຜົນກະທົບ ທີ່ສິ່ງແວດລ້ອມກັບຄືນມາບໍ່ໄດ້

(6) ຜົນກະທົບຊົ່ວຄາວ ແລະ ຜົນກະທົບທີ່ສືບຕໍ່ໄປ

ໃນມຸມມອງອື່ນ ພວກເຮົາສາມາດ ແບ່ງຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ເປັນ ຜົນກະທົບ ແບບຊົ່ວຄາວ ແລະ ຜົນກະທົບແບບສືບຕໍ່. ຜົນກະທົບແບບຊົ່ວຄາວ ແມ່ນຜົນກະທົບ ທີ່ເກີດໃນຊ່ວງກໍ່ສ້າງ ເທົ່ານັ້ນ. ຜົນກະທົບ ທີ່ສືບຕໍ່ ໝາຍເຖິງຜົນກະທົບທີ່ສືບຕໍ່ເກີດຂຶ້ນ ພາຍຫຼັງການກໍ່ສ້າງ.

ຕົວຢ່າງ ຖ້າພວກເຮົາ ສັງເກດເຫັນເຖິງ ການກໍ່ສ້າງທາງ ຜົນກະທົບ ຈາກສຽງ ທີ່ເກີດຈາກເຄື່ອງຈັກ ກໍ່ສ້າງແມ່ນເປັນການຊົ່ວຄາວ ແລະ ຜົນກະທົບຈາກສຽງທີ່ເກີດຈາກການສັນຈອນຂອງລົດ ແມ່ນຍັງສືບຕໍ່ເກີດຂຶ້ນ. ເມື່ອເຮົາຕ້ອງມີການປຽບທຽບຊ່ວງໄລຍະເວລາຂອງຜົນກະທົບ ພວກເຮົາຕ້ອງ ຈຳແນກໄດ້ເຖິງ ຄວາມແຕກຕ່າງ ກັນລະຫວ່າງ ສອງຜົນກະທົບດັ່ງກ່າວ.

ຮູບທີ 21 ຜົນກະທົບຊົ່ວຄາວ ແລະ ຜົນກະທົບສືບຕໍ່

ຜົນກະທົບຊົ່ວຄາວ

ຜົນກະທົບສືບຕໍ່

(7) ຜົນກະທົບ ທີ່ຍອມຮັບໄດ້ ແລະ ຜົນກະທົບທີ່ຍອມຮັບບໍ່ໄດ້

ມັນບໍ່ເປັນການງ່າຍເລີຍ ທີ່ຈະເວົ້າໄດ້ວ່າ ຜົນກະທົບອັນໃດທີ່ຍອມຮັບໄດ້ ແລະ ຜົນກະທົບອັນໃດທີ່ຍອມຮັບບໍ່ໄດ້. ນີ້ຂຶ້ນກັບ ຂົງເຂດພື້ນທີ່, ຂອບເຂດເວລາແຕ່ລະຍຸກແຕ່ລະສະໄໝ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ນະໂຍບາຍຂອງປະເທດນັ້ນ. ຕົວຢ່າງເຊັ່ນ ການຕັດຕົ້ນໄມ້ 10 ເຮັກຕາ ໃນວຽງຈັນ ອາດຈະຍອມຮັບບໍ່ໄດ້, ແຕ່ເຖິງແມ່ນວ່າເຮົາຈະຕັດໄມ້ 100 ເຮັກຕາ ໃນເຂດຊົນນະບົດ ອາດຈະຍອມຮັບໄດ້ກໍ່ມີ. ອາດຈະຍອມຮັບໄດ້ ຖ້າພວກເຮົາປ່ອຍຂອງເສຍ 100 ໂຕນ/ປີ ໃນຊ່ວງເວລາ 30 ປີ ທີ່ແລ້ວ ແຕ່ອາດຈະຍອມຮັບບໍ່ໄດ້ ຖ້າພວກເຮົາເຮັດແບບເດີມໃນປັດຈຸບັນນີ້. ບາງປະເທດ ໄດ້ຕັ້ງມາດຖານທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ສຳລັບການການປ່ອຍນ້ຳເສຍ ແລະ ປ່ອຍອາກາດທີ່ເປັນມົນລະພິດ ເພື່ອຈະກຳນົດໄດ້ວ່າ ຈຸດໃດ ຫຼື ຂະໜາດຊຳໃດ ທີ່ຍອມຮັບໄດ້ ຫຼື ຍອມຮັບບໍ່ໄດ້. ໃນອະນາຄົດ ປະເທດເຮົາກໍ່ຈະຕັ້ງບັນດາມາດຖານຄ້າຍຄືກັນ.

2.2 ການປະເມີນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ

(1) EIA ແມ່ນຫຍັງ

EIA ແມ່ນ ລະບົບກວດສອບ ກ່ອນທີ່ຈະອະນຸມັດໂຄງການ. WREA ຈະກວດ ເບິ່ງວ່າ ການປະເມີນທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນຄົບຖ້ວນຫຼືບໍ່ ແລະຈະອອກໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມໃຫ້. ຖ້າບໍ່ມີໃບຢັ້ງຢືນ ຈາກ WREA, ຄຜທ ຈະບໍ່ ອະນຸມັດ ໂຄງການກໍ່ສ້າງນັ້ນ. ຜູ້ໃດເປັນຜູ້ ເຮັດການປະເມີນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ (ເຮັດ EIA)

ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບ ໃນການເຮັດ EIA. ຖ້າ WREA ຕັດສິນວ່າ ໂຄງການນີ້ ຕ້ອງການ EIA ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຕ້ອງໄດ້ຈ້າງທີປຶກສາ ທີ່ໄດ້ຮັບການຮັບຮອງຈາກ WREA ແລະ ກະກຽມ ບົດລາຍງານ EIA ຈາກນັ້ນ ທີປຶກສາຈະໄດ້ ເຮັດການສຳຫຼວດ ແລະ ປະເມີນຕົວຈິງ.

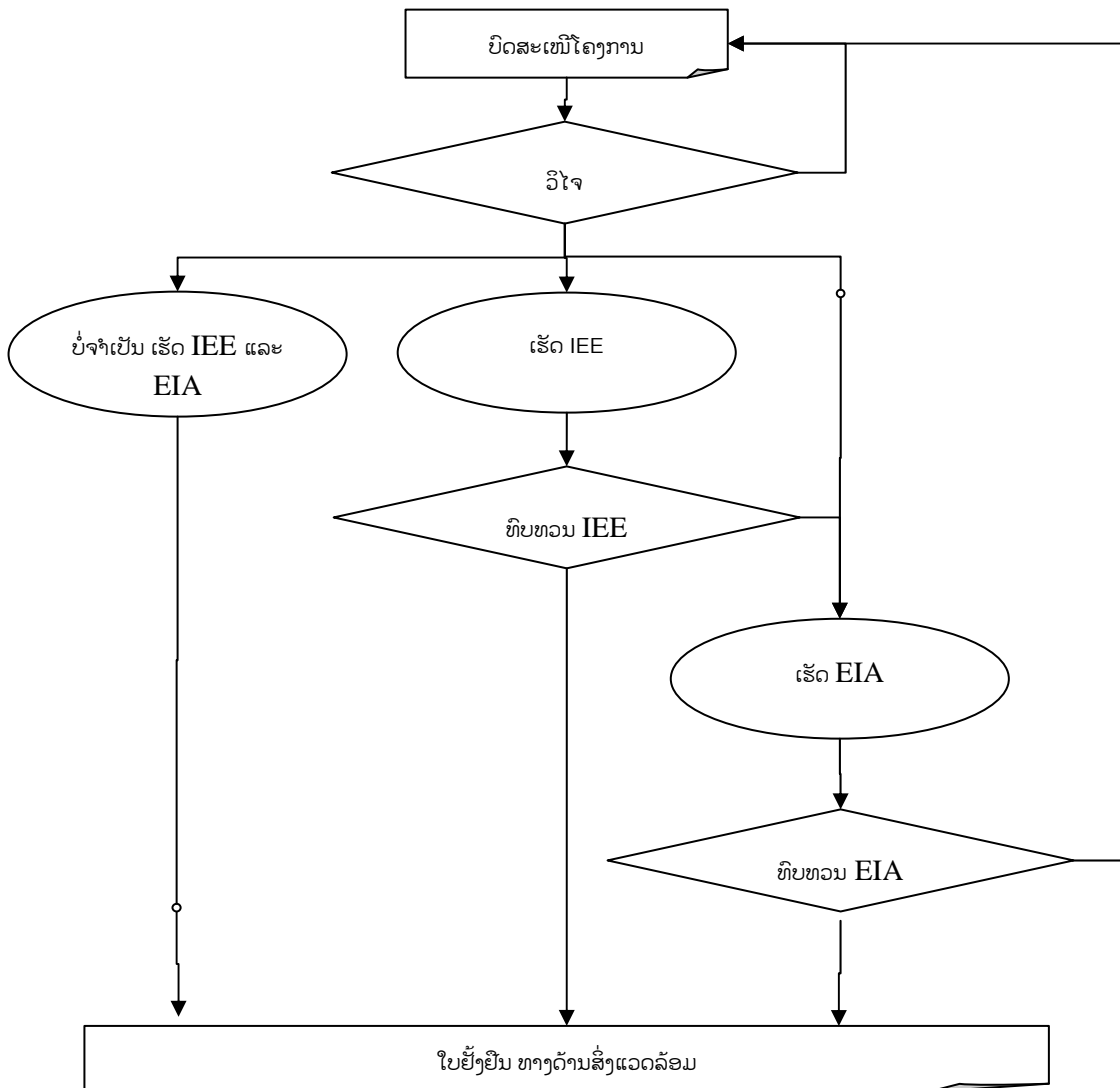
(2) ຕ້ອງມີການພິຈະລະນາຫຍັງແດ່ ໃນ ການປະເມີນ ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ

ໃນທາງທີ່ຖືວ່າຖືກຕ້ອງຄົບຖ້ວນທີ່ສຸດ, ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຕ້ອງພິຈະລະນາ ເຖິງ ທຸກໆ ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນຊ່ວງດຳເນີນການກໍ່ສ້າງ, ໃນຊ່ວງນຳໃຊ້ໂຄງການ, ຜົນກະທົບ ທາງກົງ, ຜົນກະທົບ ທາງອ້ອມ, ຜົນກະທົບຕໍ່ກັບຜູ້ຄົນ, ຜົນກະທົບຕໍ່ກັບສັດສາວາສິ່ງ, ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານກາຍະພາບ ແລະ ທາງດ້ານສັງຄົມ. ຢ່າງໃດກໍຕາມ ທຸກໆ ຜົນກະທົບຈະບໍ່ສາມາດ ພິຈະລະນາໄດ້ໝົດຍ້ອນງົບປະມານ ແລະ ເວລາມີຈຳກັດ. ດັ່ງນັ້ນ ເຈົ້າຂອງໂຄງການຕ້ອງໄດ້ຄັດເລືອກ ປະເດັນທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ ທີ່ສຸດເທົ່ານັ້ນ ມາພິຈະລະນາ.

(3) ຂັ້ນຕອນຫຼັກ ຂອງ ການປະເມີນ ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ

ຂັ້ນຕອນຫຼັກ ຂອງ ການປະເມີນ ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ປະກອບດ້ວຍ ການວິໄຈ, ເຮັດ IEE ຫຼື EIA (ການປະເມີນ ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ເບື້ອງຕົ້ນ ແລະ ການປະເມີນ ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ) ແລະ ທົບທວນຄືນ. ໃນການວິໄຈ WREA ຈະຕັດສິນໃຈວ່າ ໂຄງການດັ່ງກ່າວນັ້ນ ຈຳເປັນຕ້ອງມີ IEE, EIA ຫຼືບໍ່. ຖ້າໂຄງການ ຈຳເປັນຕ້ອງມີ IEE ຫຼື EIA, ເຈົ້າຂອງໂຄງການຕ້ອງເຮັດ IEE ຫຼື EIA ພ້ອມກັບ ຊຽນບົດລາຍງານ ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ. ຂັ້ນຕອນສຸດທ້າຍ ແມ່ນການທົບທວນ ບົດລາຍງານ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມຈາກ WREA ເພື່ອຈະຕັດສິນວ່າ ຈະອອກໃບຢັ້ງຢືນ ໃຫ້ຫຼືບໍ່? ເຊິ່ງຈະມີຢູ່ 3 ຮູບແບບ: “ບໍ່ຈຳເປັນ IEE ແລະ EIA”, “ເຮັດ IEE (ໃນບາງກໍລະນີ ຕ້ອງມີການເຮັດ EIA ເພີ່ມເຕີມ)”, ແລະ “ຈຳເປັນໃຫ້ມີ EIA ຢ່າງດຽວ”

ຮູບທີ 22 ຂັ້ນຕອນຫຼັກ ຂອງ EIA

(4) ບັນດາເອກະສານ ຕົ້ນຕໍ ຂອງ EIA

ບັນດາເອກະສານ ຕົ້ນຕໍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຂອງ EIA ແມ່ນ ບົດສະເໜີໂຄງການ, ຜົນການວິໄຈ, ໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ບົດລາຍງານ IEE, ບົດລາຍງານ EIA.

ບັນດາເອກະສານ ຕົ້ນຕໍ ຂອງ EIA ແມ່ນ ສະແດງໃນຕາຕະລາງຂ້າງລຸ່ມນີ້: ສຳລັບ SIA, ESIA, EMP ແມ່ນຖືວ່າ ຄືກັນກັບ EIA. ຫຼັງຈາກ ຜ່ານການວິໄຈ WREA ຈະຕັດສິນໄດ້ວ່າເອກະສານໃດແດ່ ທີ່ຕ້ອງກະກຽມ.

(ໃນເອກະສານອ້າງອີງສະບັບນີ້ EIA ຈະລວມເຖິງ SIA, ESIA ແລະ EMP.)

ຕາຕະລາງ 4 ເອກະສານຕົ້ນຕໍຂອງ EIA

ຊື່ຂອງເອກະສານ	ຜູ້ທີ່ຕ້ອງກະກຽມ	ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍ
ບົດສະເໜີໂຄງການ	ເຈົ້າຂອງໂຄງການ	ຈຸດປະສົງໂຄງການ, ການອອກແບບ ໂຄງການ, ທີ່ຕັ້ງໂຄງການ,
ຜົນການວິໄຈ	WREA	ການຕັດສິນໃຈວ່າ ໂຄງການມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງມີ IEE ຫຼື EIA ບໍ່
ໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ	WREA	ຂໍ້ຄວາມທີ່ຢັ້ງຢືນໃຫ້ເຫັນວ່າ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຈາກໂຄງການຈະບໍ່ຮ້າຍແຮງ ຜົນກະທົບ ທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນ
IEE (ການປະເມີນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ເບື້ອງຕົ້ນ)	ເຈົ້າຂອງໂຄງການ	ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ເກີດຈາກໂຄງການ ໂດຍຫຍໍ້ ແລະ ມາດຕະການຫຼຸດຜ່ອນ ຜົນກະທົບ
EIA (ການປະເມີນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ)	ເຈົ້າຂອງໂຄງການ	ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ເກີດຈາກໂຄງການ ແລະ ມາດຕະການ ຫຼຸດຜ່ອນ ຜົນກະທົບ ຢ່າງລະອຽດ
SIA (ການປະເມີນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານ ສັງຄົມ)	ເຈົ້າຂອງໂຄງການ	ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສັງຄົມ ທີ່ເກີດຈາກໂຄງການ ແລະ ມາດຕະການ ຫຼຸດຜ່ອນ ຜົນກະທົບ ຢ່າງລະອຽດ
ESIA (ການປະເມີນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານ ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ)	ເຈົ້າຂອງໂຄງການ	ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ເກີດຈາກໂຄງການ ແລະ ມາດຕະການ ຫຼຸດຜ່ອນ ຜົນກະທົບ
EMP (ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ)	ເຈົ້າຂອງໂຄງການ	ການຕິດຕາມກວດກາ, ແຜນການ ຫຼຸດຜ່ອນ ພາຍຫຼັງການກໍ່ສ້າງ ການປະເມີນ ແລະ ຜົນກະທົບ

(5) ຕົວຢ່າງ ຂອງເນື້ອໃນຂອງ IEE

ບົດລາຍງານ ການສຶກສາ ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມເບື້ອງຕົ້ນ
ຕໍ່ໂຄງການພັດທະນາຕ່າງໆ ຢູ່ໃນ ສປປລາວ

1. ພາກສະເໜີ:

- ຊື່ ແລະ ທີ່ຢູ່ຂອງເຈົ້າຂອງໂຄງການ.
- ຊື່, ທີ່ຢູ່ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການເຮັດບົດລາຍງານ.
- ຈຸດປະສົງຂອງບົດລາຍງານ.
- ຈຸດປະສົງຂອງໂຄງການ.

2. ການອະທິບາຍກ່ຽວກັບໂຄງການ:

- ປະເພດ, ຂະໜາດ ແລະ ທີ່ຕັ້ງໂຄງການ.
- ວຽກງານໂຄງການ ແລະ ຕາຕະລາງ ເວລາດຳເນີນໂຄງການ:
  - (1) ໄລຍະກໍ່ສ້າງໂຄງການ.
  - (2) ໄລຍະດຳເນີນໂຄງການ.
  - (3) ໄລຍະສິ້ນສຸດໂຄງການ(ຖ້າຮູ້).
- ປະລິມານ ແລະ ຄຸນລັກສະນະຂອງວັດຖຸດິບທີ່ຈະນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນໂຄງການ.
- ປະລິມານ ແລະ ຄຸນລັກສະນະຂອງສິ່ງເສດເຫຼືອທີ່ຈະປ່ອຍອອກສູ່ອາກາດ, ນ້ຳ ແລະ ດິນ.
- ມູນຄ່າໂຄງການ.

3. ການອະທິບາຍກ່ຽວກັບສິ່ງແວດລ້ອມໂຄງການ:

- ດ້ານກາຍະພາບ.
- ດ້ານ ຊີວະພາບ.
- ດ້ານເສດຖະກິດໃນເຂດໂຄງການ.
- ດ້ານສັງຄົມໃນເຂດໂຄງການ.

4. ຜົນກະທົບຕົ້ນຕໍ ຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ:

- ຜົນກະທົບໃນໄລຍະກໍ່ສ້າງໂຄງການ.
  - (1) ດ້ານກາຍະພາບ (ອາກາດ, ນ້ຳ, ດິນ).
  - (2) ດ້ານຊີວະພາບ (ພືດ ແລະ ສັດ).
  - (3) ດ້ານເສດຖະກິດ.
  - (4) ດ້ານ ສັງຄົມ.
- ຜົນກະທົບໃນໄລຍະດຳເນີນໂຄງການ.
  - (1) ດ້ານກາຍະພາບ (ອາກາດ, ນ້ຳ, ດິນ).
  - (2) ດ້ານຊີວະພາບ (ພືດ ແລະ ສັດ).
  - (3) ດ້ານເສດຖະກິດ.
  - (4) ດ້ານສັງຄົມ.
- ຜົນກະທົບໃນໄລຍະສິ້ນສຸດໂຄງການ.
  - (1) ດ້ານກາຍະພາບ (ອາກາດ, ນ້ຳ, ດິນ).
  - (2) ດ້ານຊີວະພາບ (ພືດ ແລະ ສັດ).
  - (3) ດ້ານເສດຖະກິດ.
  - (4) ດ້ານ ສັງຄົມ.

5. ແຜນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ຫລື ຮ່າງແຜນວຽກສຳລັບເຮັດການສຶກສາ

ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແບບລະອຽດ:

ກ. ໃນກໍລະນີທີ່ຄາດຄະເນວ່າ ໂຄງການບໍ່ມີຄວາມຈຳເປັນເຮັດການສຶກສາຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດ ລ້ອມແບບລະອຽດ.

- ແຜນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ:

- ມາດຕະການປ້ອງກັນ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນ ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ.
- ມາດຕະການໃນການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ(ຖ້າມີ).
- ການກຳນົດການຈັດຕັ້ງ, ເວລາ ແລະ ງົບປະມານໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ.
- ແຜນການຕິດຕາມກວດກາສິ່ງແວດລ້ອມ.

ຂ. ໃນກໍລະນີທີ່ຄາດຄະເນວ່າໂຄງການມີຄວາມຈຳເປັນເຮັດ
ການສຶກສາຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມແບບລະອຽດ.

- ຮ່າງແຜນວຽກສຳລັບການເຮັດການສຶກສາຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມແບບ ລະອຽດ(ເຈົ້າຂອງ
ໂຄງການຕ້ອງໄດ້ຮ່າງແຜນວຽກຕາມຂໍ້ຕົກລົງ ຫລື ຄຳແນະນຳວ່າ ດ້ວຍການປະ ເມີນຜົນກະທົບ
ຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມຂອງຂະແໜງການ.

ໃນກໍລະນີຮ່າງແຜນວຽກບໍ່ໄດ້ກຳນົດໂດຍຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງແມ່ນມອບໃຫ້ເຈົ້າ
ຂອງໂຄງການເປັນຜູ້ກຳນົດຮ່າງແຜນວຽກແລ້ວນຳສະເໜີ ອົງການວິທະຍາສາດ ເຕັກໂນໂລຊີ
ແລະ ສິ່ງແວດ ລ້ອມພິຈາລະນາ ແລະ ຮັບຮອງ.

6. ການອະທິບາຍກ່ຽວກັບວຽກງານການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງມວນຊົນໃນເວລາດຳເນີນການປະ
ເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມໂຄງການ.

7. ພາກສະຫຼຸບ ແລະ ຂໍ້ແນະນຳຕ່າງໆ

(6) ຕົວຢ່າງຂອງເນື້ອໃນຂອງ EIA

ສຳລັບການເຮັດບົດລາຍງານ ການຕິດຕາມກວດກາສິ່ງແວດລ້ອມ

ຕໍ່ໂຄງການພັດທະນາຕ່າງໆ ຢູ່ໃນ ສປປລາວ

1. ສະຫຼຸບຫຍໍ້ ກ່ຽວກັບຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມຂອງໂຄງການ ຊຶ່ງຄາດຄະເນໄວ້ກ່ອນແລ້ວ
ໃນໄລຍະການສ້າງແຜນການໂຄງການ.

2. ສະຫຼຸບຫຍໍ້ກ່ຽວກັບຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມຂອງໂຄງການ ທີ່ໄດ້
ສ້າງເກດການມາເຖິງປະຈຸບັນນີ້:

- ຜົນກະທົບທີ່ຄາດຄະເນໄວ້ກ່ອນ ແລະ ລັກສະນະຂອງການສ້າງເກດການ.
- ຜົນກະທົບທີ່ບໍ່ຄາດຄະເນໄວ້ກ່ອນ ແລະ ລັກສະນະຂອງການສ້າງເກດການ.

3. ການປະຕິບັດຕາມແຜນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມໂຄງການ, ເປັນຕົ້ນ ການຕິດຕາມກວດກາ, ມາດຕະການປ້ອງກັນແລະຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ, ມາດຕະການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ.
4. ຜົນໄດ້ຮັບຂອງວຽກງານ ການຕິດຕາມກວດກາ ຕໍ່ຜົນກະທົບທາງດ້ານຊີວະພາບ - ກາຍະພາບ ແລະ ເສດຖະກິດ - ສັງຄົມ
ລວມທັງການສົມທຽບຜົນໄດ້ຮັບຂອງການຕິດຕາມກວດກາໃສ່ຂໍ້ມູນພື້ນຖານທີ່ມີໄວ້ແລ້ວ (ຖ້າມີ).
5. ຂໍ້ແນະນຳໃຫ້ມີການປັບປຸງວຽກງານໂຄງການ, ຖ້າມີ, ລວມທັງເຫດຜົນສຳລັບຂໍ້ແນະນຳຕ່າງໆ.
6. ຂໍ້ແນະນຳໃຫ້ມີການປັບປຸງຕໍ່ແຜນຕິດຕາມກວດກາ ທີ່ຖືກແນະນຳມາກ່ອນ, ຖ້າມີ, ລວມທັງເຫດຜົນສຳລັບຂໍ້ແນະນຳຕ່າງໆ.
7. ຂໍ້ສະຫລຸບສັງລວມ ລວມທັງ ຂໍ້ສັງເກດການ ແລະ ຂໍ້ແນະນຳຕ່າງໆ.

2.3 ຂອບເຂດ ທາງກົດໝາຍ ກ່ຽວກັບ EIA ໃນ ສປປ ລາວ

(1) ຂອງກະຊວງ-ແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ (ຜທ)

ຜທ ໄດ້ມີພາລະບົດບາດ ໂດຍອີງໃສ່ ກົດໝາຍລົງຂອງລັດ ລົງວັນທີ 29/11/2009 ທີ່ໄດ້ກ່າວເຖິງ ຄວາມຈຳເປັນ ແລະ ການພິຈະລະນາເຖິງ ສິ່ງແວດລ້ອມ ເຂົ້າໃນທຸກໆ ຂະແໜງການ ຂອງການຄຸ້ມຄອງ ໂຄງການການລົງທຶນຂອງລັດ.

ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ດຳລັດ ແລະ ລະບຽບການບໍ່ໄດ້ອະທິບາຍລະອຽດ ກ່ຽວກັບຂັ້ນຕອນຕ່າງໆ ຂອງ EIA ເຊິ່ງເປັນສິ່ງສຳຄັນ ແລະ ມີຄວາມຈຳເປັນ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ມີການດຳເນີນການ ໃນຂັ້ນຕອນການວາງແຜນ ຂອງແຕ່ລະໂຄງການ (ໃຫ້ເບິ່ງເອກະສານຕິດຄັດ)

(2) ອົງການ ຊັບພະຍາກອນນໍ້າ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ(WREA)

WREA ແມ່ນເປັນຜູ້ອອກກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການກ່ຽວກັບ ການປະເມີນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ.). “ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ການປົກປັກຮັກສາ ສິ່ງແວດລ້ອມ” ເຊິ່ງກຳນົດຂອບເຂດໜ້າວຽກ ສຳລັບ ການປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມ “ດຳລັດຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍການປົກປັກຮັກສາ ສິ່ງແວດລ້ອມ” ເຊິ່ງກຳນົດ ລະບຽບ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຂອງກະຊວງຕ່າງໆ ແລະ ແລະອົງການ ຈັດຕັ້ງ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມ . “ລະບຽບການ ກ່ຽວກັບ ການປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມ” ເຊິ່ງກຳນົດ ບັນດາຫຼັກການທີ່ໄປສຳລັບ EIA.

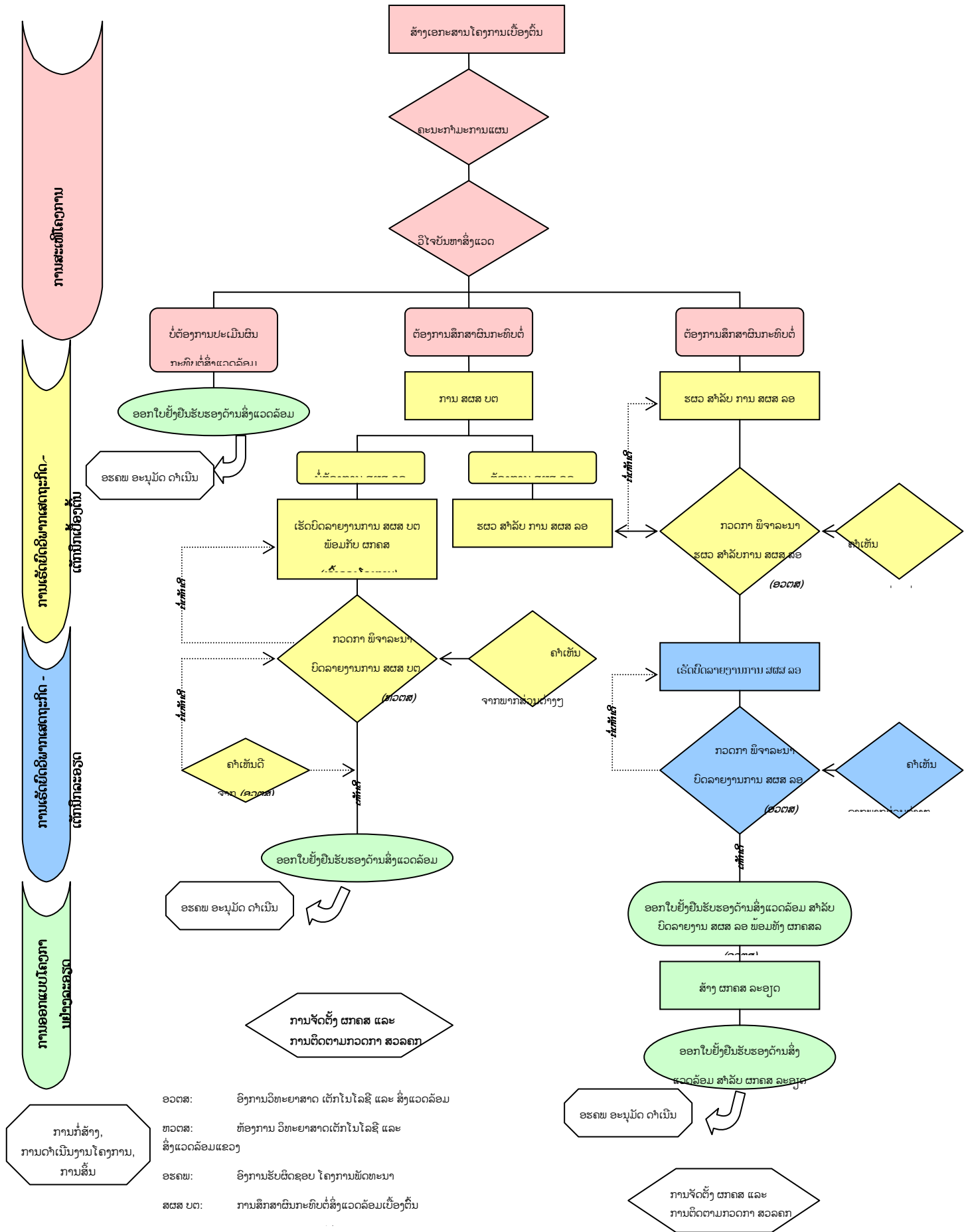
(2) ບັນດາກະຊວງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

ກົມຂົວທາງ ກະຊວງຄົມມະນາຄົມ ຂົນສົ່ງ ໄປສະນີ ແລະ ກໍ່ສ້າງ, ໄດ້ມີ “ລະບຽບການ ກ່ຽວກັບການ ປະເມີນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຂອງໂຄງການທາງໃນ ສປປ ລາວ, 2926/ ຄຂປກ, 29 ເດືອນ 7, 2003”, ແລະ ກົມໄຟຟ້າ ກະຊວງ ອຸດສະຫະກຳ ມີ ລະບຽບການ ກ່ຽວກັບ “ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ການປະເມີນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ສຳຫຼັບ ບັນດາໂຄງການໄຟຟ້າ ໃນ ສປປ ລາວ, ເລກທີ 447/ກະຊວງອຸດສະຫະກຳ, ວັນທີ 20 ເດືອນ 11 ປີ 2001”, ເຊິ່ງແຕ່ລະ ອົງການຈັດຕັ້ງ ແມ່ນມີລະບຽບການຂອງຕົນເອງ. ສຳລັບກະຊວງອື່ນໆ ແມ່ນບໍ່ທັນແນ່ໃຈວ່າຈະມີ ລະບຽບການກ່ຽວກັບ EIA ຫຼືບໍ່.

2.4 ຂັ້ນຕອນຂອງ EIA

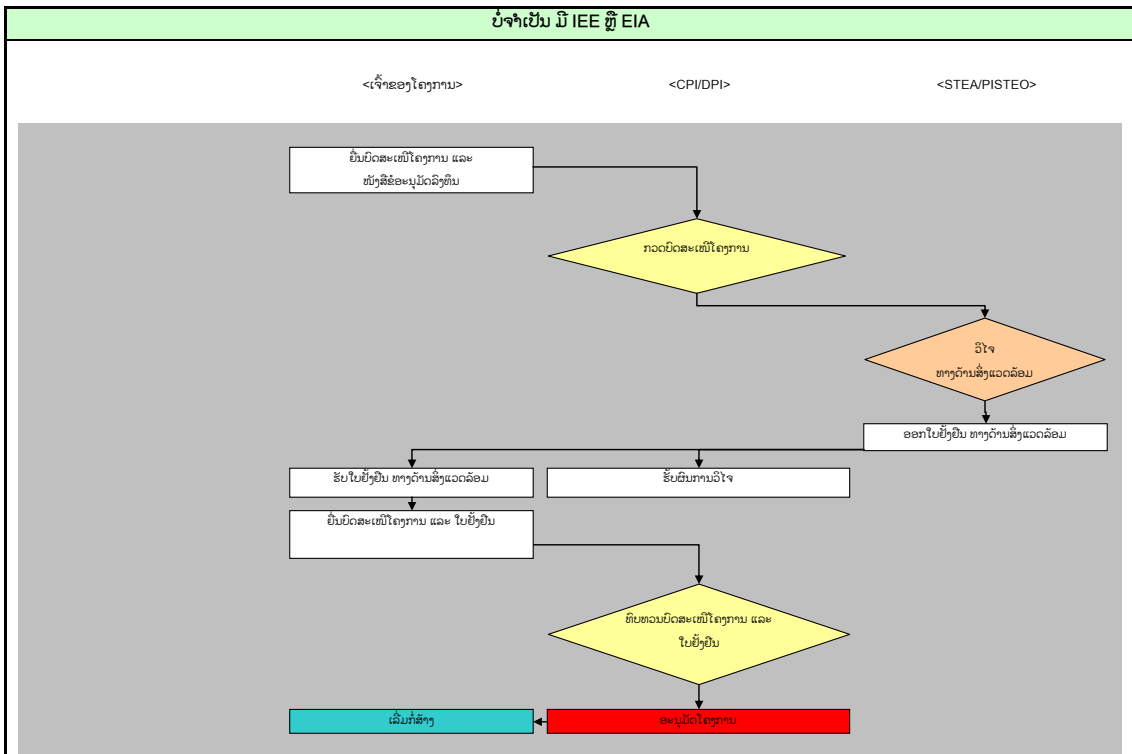
ຂັ້ນຕອນ EIA ແມ່ນຕ້ອງເປັນໄປຕາມ ຂັ້ນຕອນຂອງການກະກຽມໂຄງການ ເຊັ່ນ ການສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ຂອງໂຄງການ, ການອອກແບບເບື້ອງຕົ້ນ, ການອອກແບບລະອຽດ.

ແຜນວາດ: ຂະບວນການປະເມີນຜົນກະທົບສິ່ງແວດລ້ອມ ຢູ່ໃນ ສປປລາວ

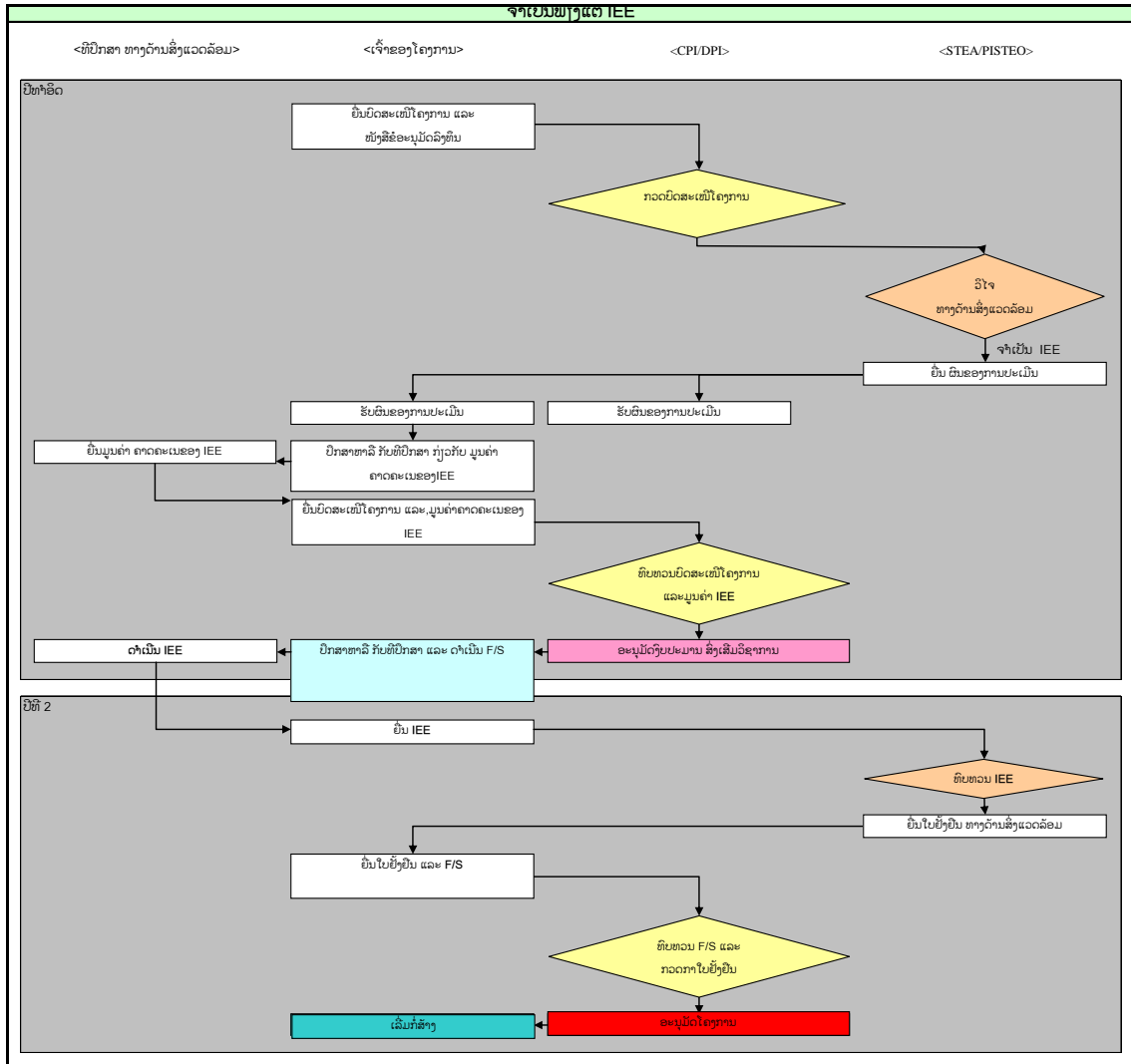

ຮູບທີ 23 ຂັ້ນຕອນ ການປະເມີນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມຂອງ WREA

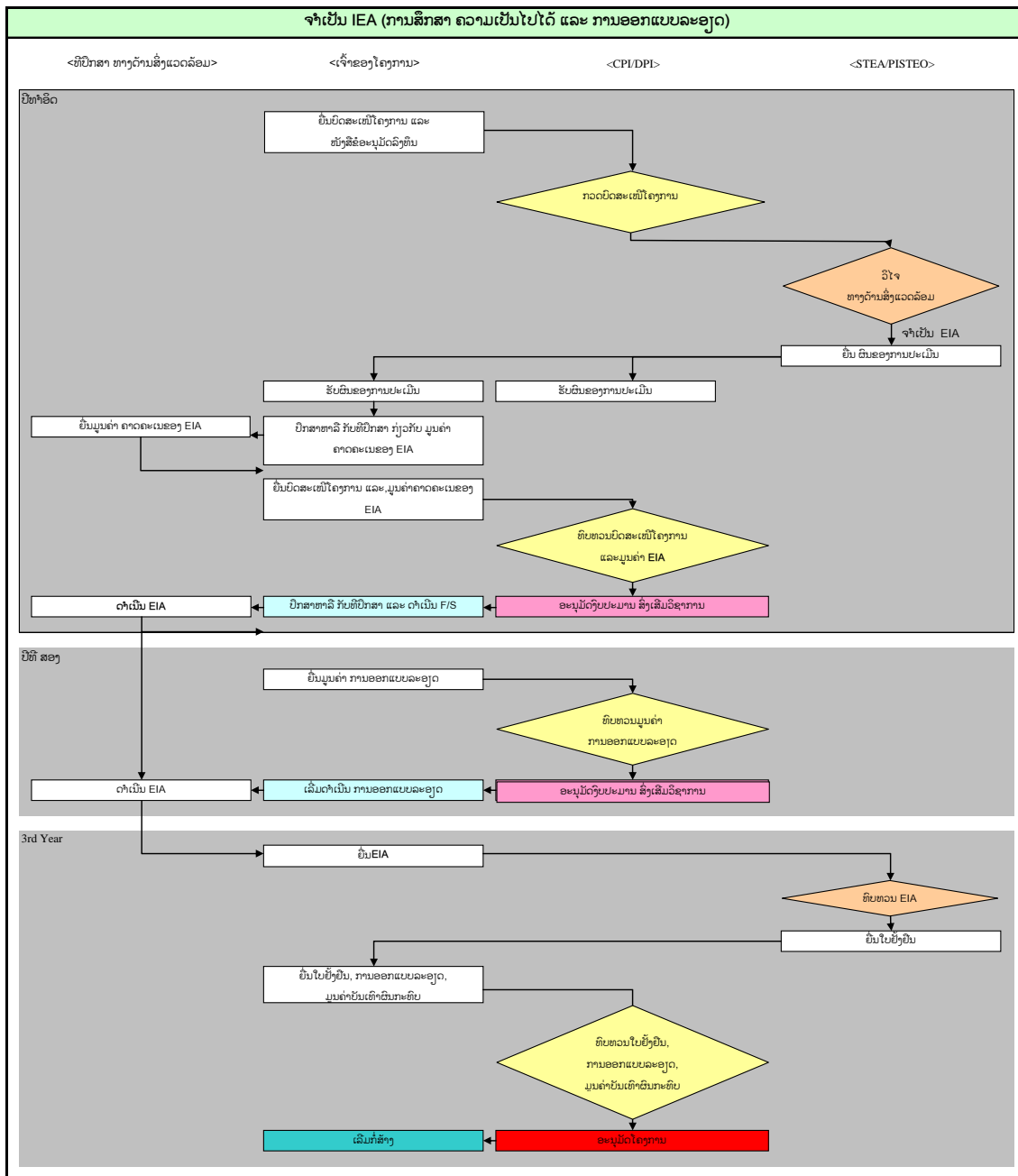
ຮູບທີ 24 ຂັ້ນຕອນ ສຳລັບໂຄງການ ທີ່ ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງມີ IEE ຫຼື EIA

ຮູບທີ 25 ຂັ້ນຕອນ ສຳລັບໂຄງການ ທີ່ຈຳເປັນຕ້ອງມີ IEE

ຮູບທີ 26 ຂັ້ນຕອນ ສຳລັບໂຄງການ ທີ່ຈຳເປັນຕ້ອງມີ EIA

2.5 ໜ້າທີ່ ຂອງບັນດາ ຜູ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ EIA

ມີຫຼາຍໆ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ EIA. ບໍ່ສະເພາະມີພຽງແຕ່ເຈົ້າຂອງໂຄງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງມີຜູ້ຄົນຢູ່ໃນພື້ນທີ່ນັ້ນ ທີ່ເຮົາຖືວ່າເປັນຜູ້ມີຄວາມສໍາຄັນ. ຕາຕະລາງຂ້າງລຸ່ມນີ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນບັນດາຜູ້ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງເຂົາເຈົ້າ.

ຕາຕະລາງ 5 ໜ້າທີ່ຂອງບັນດາຜູ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ EIA

ຜູ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ	ໜ້າທີ່
ເຈົ້າຂອງໂຄງການ	ສົ່ງບົດລາຍງານ IEE ຫຼື EIA ໃຫ້ WREA
ຜູ້ຄົນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນຂົງເຂດນັ້ນ	ອ່ານ ບົດລາຍງານ ແລະປະກອບຄໍາຄິດເຫັນ ໃຫ້ແກ່ WREA ຫຼື PWREO
ຄຸມທ/ພຜທ	ນຳສົ່ງ ບົດສະເໜີໂຄງການ ຈາກເຈົ້າຂອງໂຄງການ ໃຫ້ WREA ຫຼື PWREO ກວດມູນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ກວດໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມວ່າໄດ້ຕິດຄັດມາຫຼືບໍ່ ກ່ອນທີ່ຈະອະນຸມັດໂຄງການ
WREA	ວິໄຈ ແລະ ທົບທວນ ບົດລາຍງານ IEE ຫຼື EIA ຂອງຂະແໜງການຕ່າງໆ ແລະ ອອກໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ
ກະຊວງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ	ທົບທວນ ບົດລາຍງານ IEE ຫຼື EIA ຂອງຂະແໜງການ ແລະ ຍິນໃຫ້ WREA
ທີ່ປຶກສາ	ໄດ້ຮັບການຈ້າງຈາກເຈົ້າຂອງໂຄງການ ເພື່ອດຳເນີນ IEE ຫຼື EIA

II. ພາກປະຕິບັດ ຕົວຈິງ

ພາກນີ້ຈະນຳສະເໜີ ຂັ້ນຕອນການປະຕິບັດຕົວຈິງ ໃນການນຳເອົາ ການວິໄຈ ທາງດ້ານ ສິ່ງແວດລ້ອມ ເຂົ້າໃນ ການຄຸ້ມຄອງ ໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ.

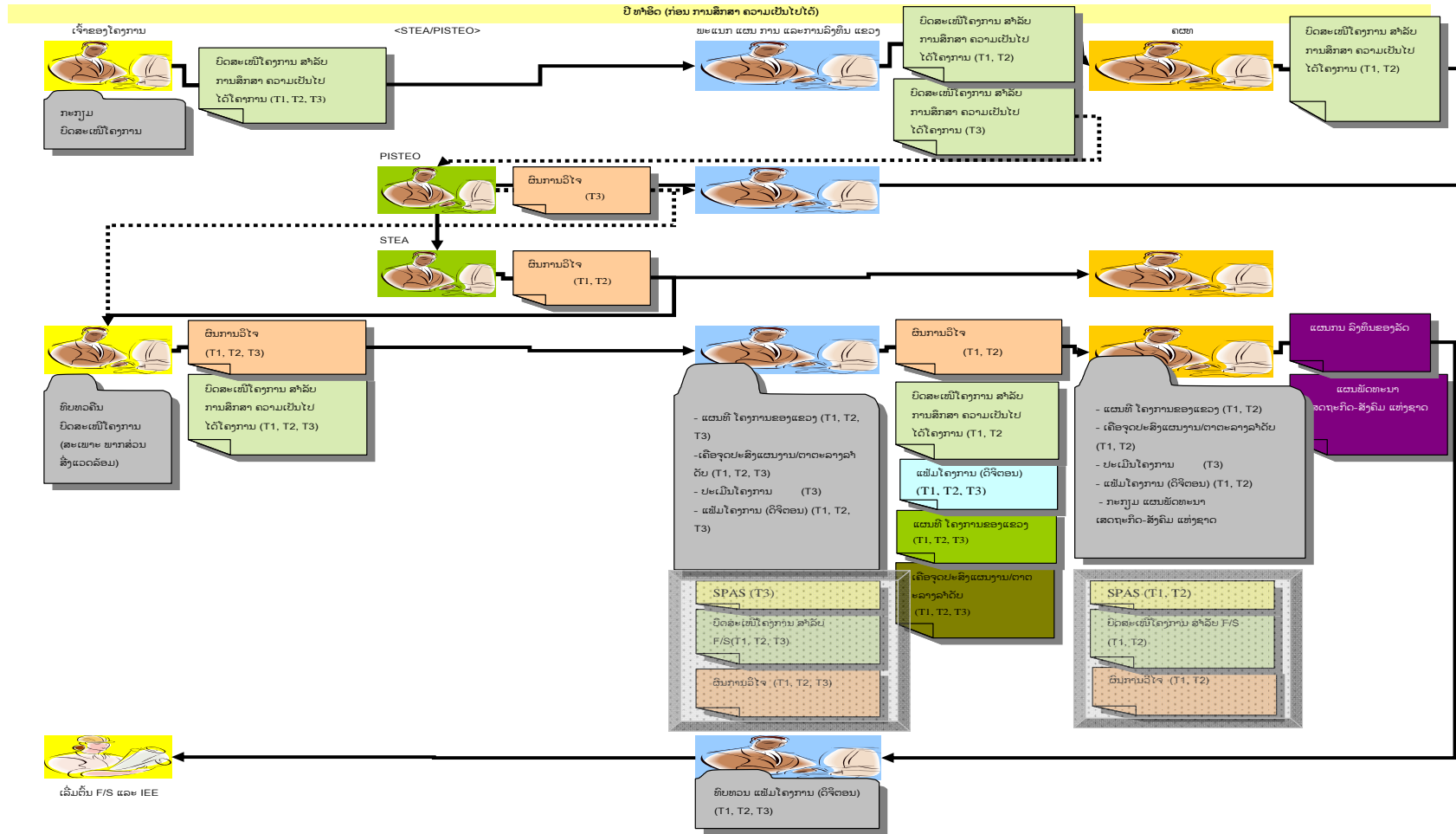
1. ການວິໄຈ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນຂັ້ນຕອນ ການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ລົງທຶນຂອງລັດ

ກົດລະບຽບພື້ນຖານ ຂອງການວິໄຈ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນທຸກໆໂຄງການກໍ່ສ້າງ ຕ້ອງໄດ້ຮັບ ໃບຢັ້ງຢືນທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມຈາກ WREA ກ່ອນທີ່ໂຄງການນັ້ນຈະໄດ້ຮັບການປະເມີນ ເພື່ອອະນຸມັດໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປ.

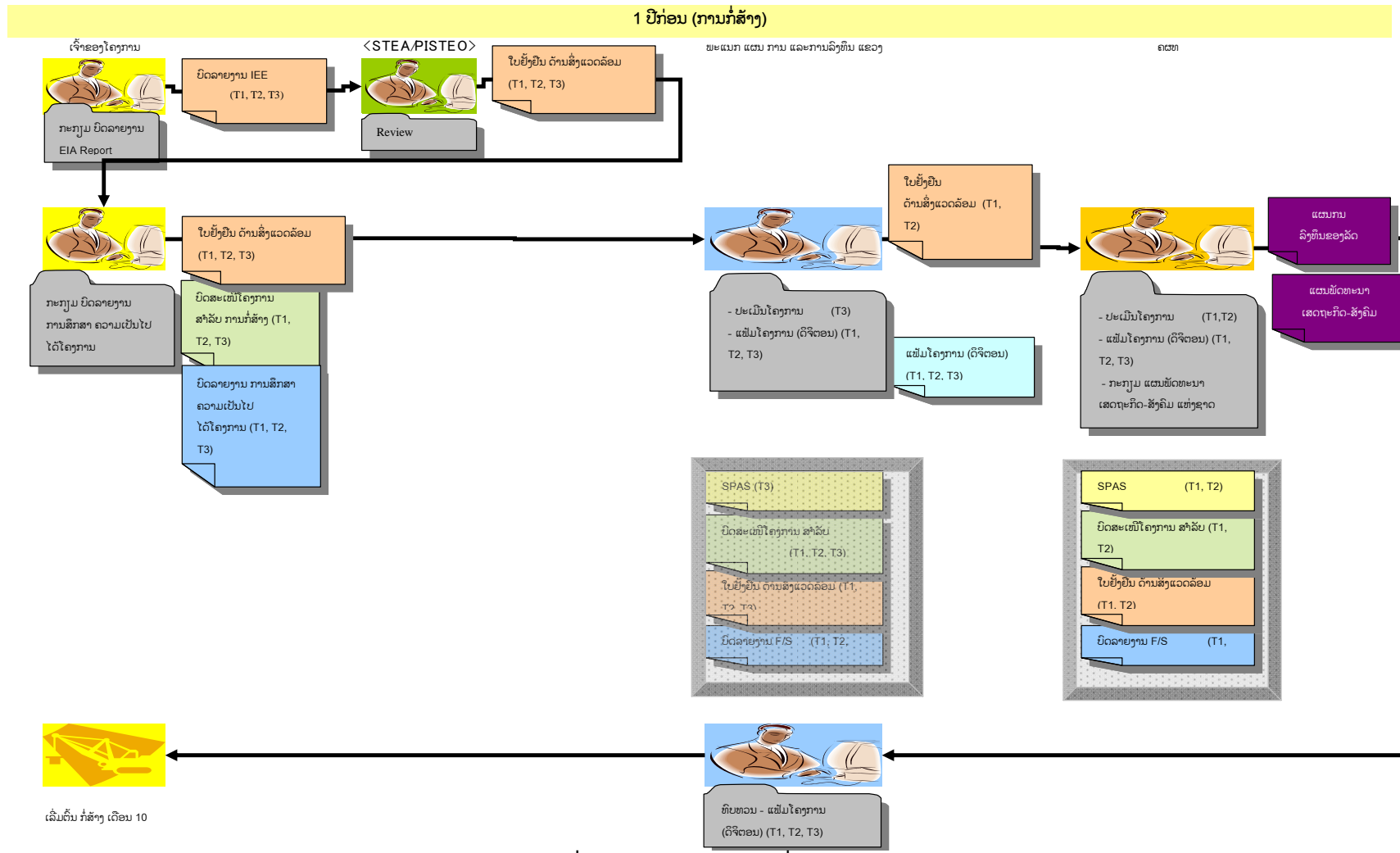
ການນຳສິ່ງເອກະສານ ໃນແຕ່ລະໄລຍະເວລາ ແມ່ນສະແດງດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

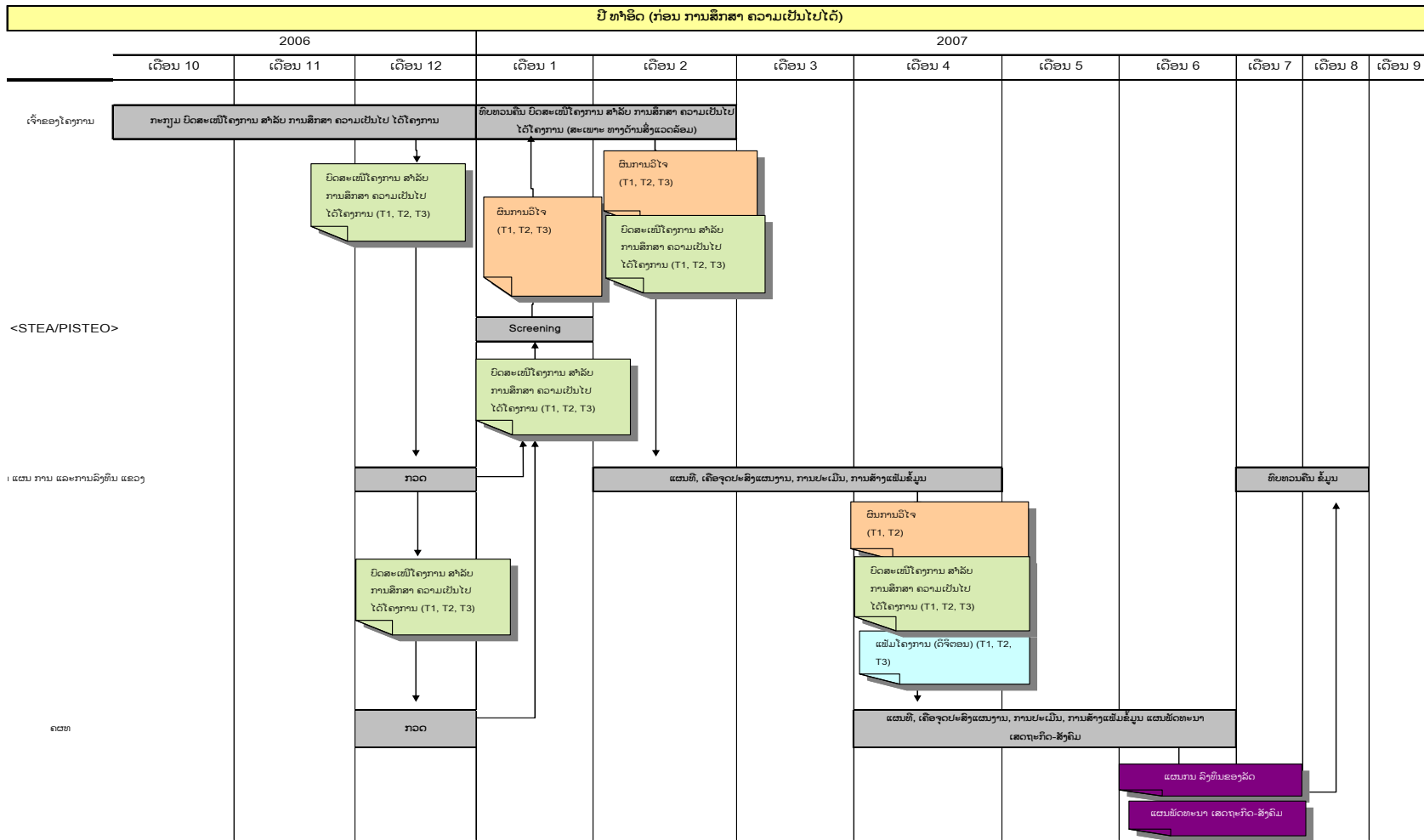
ຮູບທີ 27 ການນຳສົ່ງເອກະສານຂອງໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ເພື່ອສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ ໂຄງການ (ການວິໄຈ ແລະ IEE)

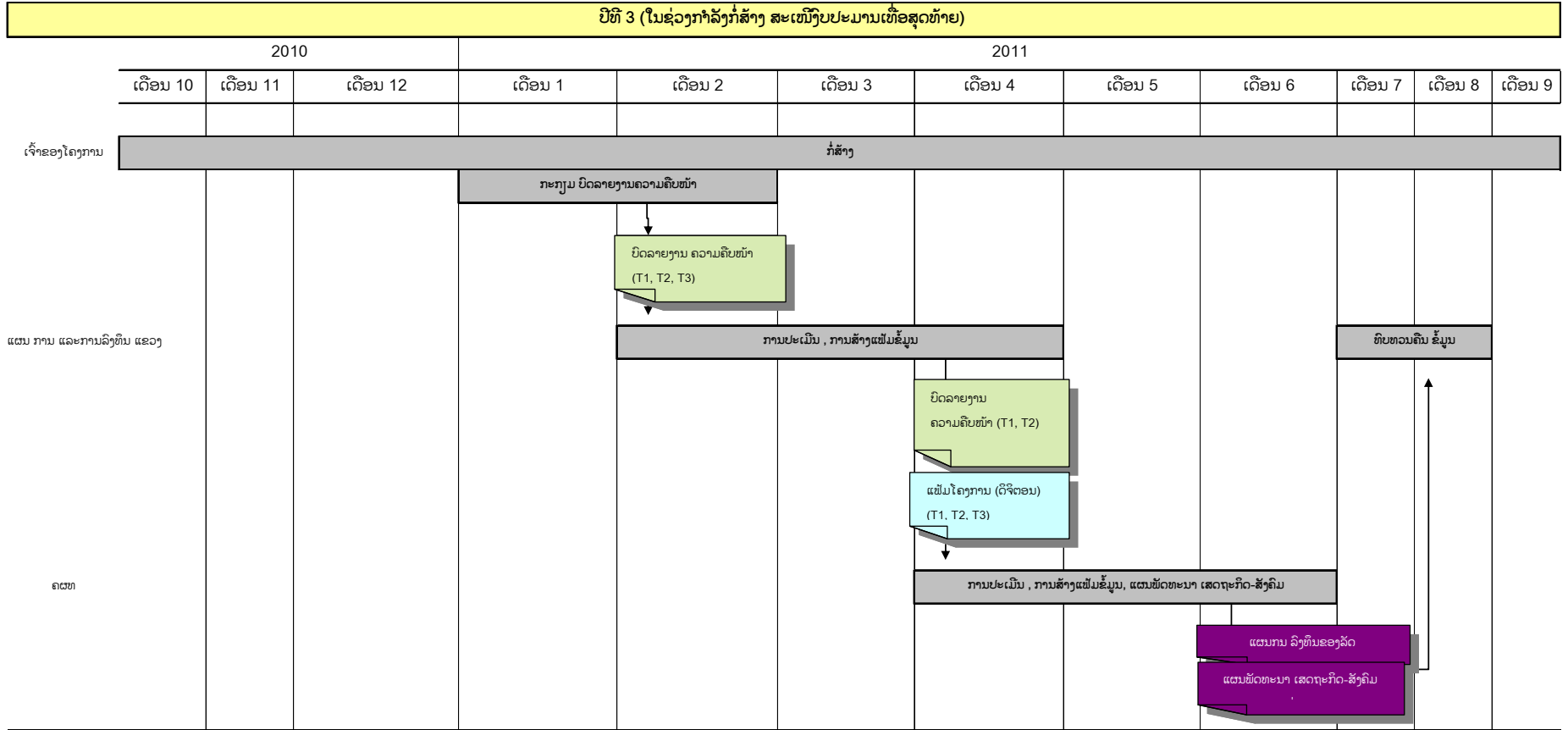
ຮູບທີ 28 ການນຳສົ່ງເອກະສານຂອງໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ກ່ອນການກໍ່ສ້າງ (ຈຳເປັນຕ້ອງມີ IEE)

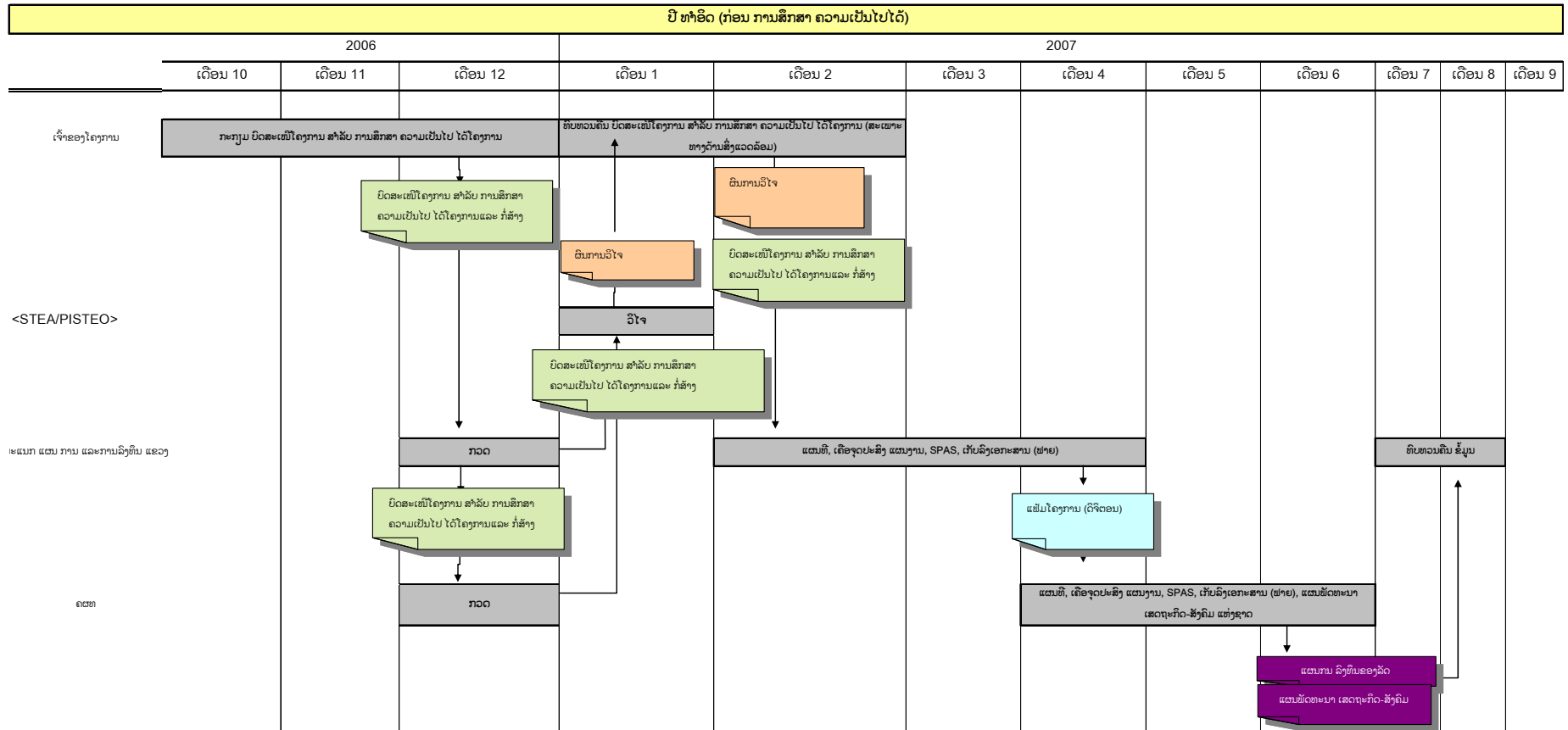
ຮູບທີ 29 ເອກະສານຂອງໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ແລະ ເວລາການຍື່ນເອກະສານ (ສະເໜີ ເພື່ອ ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້)

ຮູບທີ 30 ເອກະສານຂອງໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ແລະ ເວລາການຍື່ນເອກະສານ (ສະເໜີເພື່ອ ການກໍ່ສ້າງ)

ຮູບທີ 31 ເອກະສານຂອງໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ແລະ ເວລາການຍື່ນເອກະສານ (ສະເໜີເພື່ອການສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ແລະ ການກໍ່ສ້າງ ບໍ່ຈຳເປັນ IEE ຫຼື EIA)

1.1 ການ ດຳເນີນວຽກງານ ຕົວຈິງຂອງເຈົ້າຂອງໂຄງການ

(1) ກ່ອນ ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້

- ກະກຽມບົດສະເໜີໂຄງການ ສຳລັບການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ (ເດືອນ 10 - ເດືອນ 12)

ກ່ອນການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງໂຄງການ ເຈົ້າຂອງໂຄງການຕ້ອງໄດ້ກະກຽມ “ບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ຂອງໂຄງການ”. ແບບຟອມທີ່ຕ້ອງນຳໃຊ້ແມ່ນ “ບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງໂຄງການ” ໃນບົດສະເໜີໂຄງການນັ້ນ ຕ້ອງໄດ້ກ່າວເຖິງບັນດາເນື້ອໃນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຄາດຄະເນ ຈຳນວນຂອງນ້ຳເສ້ຍ, ຂີ້ເຫຍື້ອ, ອາກາດເປັນພິດ ທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນຊ່ວງກຳລັງກໍ່ສ້າງ ແລະ ໃນຊ່ວງນຳໃຊ້ໂຄງການ.
- ຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ຜົນເສຍຫາຍ ທີ່ມີຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ
- ມາດຕະການແກ້ໄຂ ແລະ ປ້ອງກັນ ທີ່ຈະນຳໃຊ້ ໃນຊ່ວງກຳລັງກໍ່ສ້າງ ແລະ ນຳໃຊ້ໂຄງການ (ຖ້າມີຄວາມຈຳເປັນ).

- ການຍື່ນບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອ ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ ໃຫ້ ຄຜທ ຫຼື ພຜທ (ເດືອນ 12)

ກ່ອນເດືອນ 12 ເຈົ້າຂອງໂຄງການຈະຍື່ນ ບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ ໃຫ້ ຄຜທ ຫຼື ພຜທ. ໃນເວລານີ້ ມູນຄ່າ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ເຊັ່ນວ່າ ມູນຄ່າຂອງ IEE ແລະ EIA ມູນຄ່າ ການແກ້ໄຂ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ, ມູນຄ່າ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ, ອາດຈະບໍ່ທັນໄດ້ລວມເຂົ້າ ໃນມູນຄ່າລວມ ໂຄງການເທື່ອ.

- ຮັບເອົາ ຜົນການວິໄຈ ຈາກ WREA ຫຼື PWREO (ເດືອນ 1.)

ປະມານເດືອນ 1 ເຈົ້າຂອງໂຄງການຈະໄດ້ຮັບຜົນການວິໄຈ ຈາກ WREA ຫຼື PWREO . ຜົນຂອງການວິໄຈຈະມີຢູ່ 3 ຢ່າງຄື: ອັນທຳອິດ ແມ່ນ “ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງມີ IEE ແລະ EIA”, ຢ່າງທີ 2 ແມ່ນ “ຈຳເປັນຕ້ອງມີ IEE” ອັນທີ 3 ແມ່ນ “ຈຳເປັນຕ້ອງມີ EIA”. ໃນກໍລະນີ ຜົນການວິໄຈແມ່ນ ອັນທຳອິດ ເວລານີ້ ໃບຢັ້ງຢືນທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມກໍ່ສາມາດຕິດຄັດໄດ້ເລີຍ.

- ທົບທວນ ບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງໂຄງການ (ເດືອນ1 - ເດືອນ 2)

ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຕ້ອງໄດ້ມີການທົບທວນ ບົດສະເໜີໂຄງການຄືນໃໝ່ ຫຼືບໍ່ ນັ້ນແມ່ນ ຂຶ້ນກັບຜົນການວິໄຈ

- ກໍລະນີ ຜົນການວິໄຈແມ່ນ ບໍ່ຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ IEE ແລະ EIA

ຖ້າຜົນການວິໄຈ ແມ່ນ “ບໍ່ຈຳເປັນ IEE ແລະ EIA”, ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ບໍ່ຕ້ອງທົບທວນ ບົດສະເໜີໂຄງການຄືນໃໝ່.

- ກໍລະນີ ຜົນການວິໄຈແມ່ນ ຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ IEE

ຖ້າຜົນການວິໄຈແມ່ນ “ຈຳເປັນຕ້ອງມີ IEE” ເຈົ້າຂອງໂຄງການຕ້ອງເພີ່ມເຕີມ ກົດຈະກຳ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງ IEE ເຂົ້າຕື່ມໃນບົດສະເໜີໂຄງການ. ເພື່ອຢາກຮູ້ເຖິງ ມູນຄ່າ ຢ່າງຖືກຕ້ອງຊັດເຈນ, ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຕ້ອງໄດ້ປຶກສາກັບ ທີ່ປຶກສາທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ໄດ້ຮັບການຮັບຮອງຈາກ WREA.

➢ ກໍລະນີ ຜົນການວິໄຈແມ່ນ ຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ EIA

ຖ້າຜົນການວິໄຈແມ່ນ “ຈຳເປັນຕ້ອງມີ EIA” ເຊັ່ນດຽວກັນ ເຈົ້າຂອງໂຄງການຕ້ອງເພີ່ມເຕີມ ໜ້າວຽກ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງ EIA ເຂົ້າຕື່ມໃນບົດສະເໜີໂຄງການ. ເພື່ອຢາກຮູ້ເຖິງ ມູນຄ່າ ຢ່າງຖືກຕ້ອງຊັດເຈນ, ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຕ້ອງໄດ້ປຶກສາກັບ ທີ່ປຶກສາທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ໄດ້ຮັບການຮັບຮອງຈາກ WREA.

● ຍື່ນບົດສະເໜີໂຄງການ ພ້ອມກັບ ຜົນການວິໄຈໃຫ້ ພຜທ ຫຼື ຄຜທ (ເດືອນ 2)

ປະມານເດືອນ 2 ເຈົ້າຂອງໂຄງການຕ້ອງຍື່ນບັນດາເອກະສານ ດັ່ງລຸ່ມນີ້ ໃຫ້ກັບ ພຜທ ຫຼື ຄຜທ ໂດຍຂຶ້ນກັບຜົນຂອງ ການວິໄຈ

ຕາຕະລາງທີ 6: ເອກະສານຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງຍື່ນ ກ່ອນການສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ຂອງໂຄງການ

ຜົນການວິໄຈ	ເອກະສານຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງຍື່ນ
ບໍ່ຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ IEE ແລະ EIA	<ul style="list-style-type: none"> ● ຜົນການວິໄຈ ● ບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ● ໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ
ຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ IEE	<ul style="list-style-type: none"> ● ຜົນການວິໄຈ ● ບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ● ໃບປະເມີນລາຄາ ຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ
ຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ EIA	<ul style="list-style-type: none"> ● ຜົນການວິໄຈ ● ບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ● ໃບປະເມີນລາຄາ ຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ

(2) ກ່ອນການກໍ່ສ້າງ

- ຍື່ນ ບົດລາຍງານໃຫ້ WREA (ເດືອນ 1)

ຫຼັງຈາກ ສຳເລັດການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ IEE ແລ້ວ ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຕ້ອງນຳສົ່ງໃຫ້ ບົດລາຍງານໃຫ້ WREA ຫຼື PWREO. ຖ້າ ບໍ່ທັນສຳເລັດ ກ່ອນເດືອນ 1, ເຈົ້າຂອງໂຄງການຕ້ອງນຳສົ່ງໃນປີຕໍ່ໄປ.

- ໄດ້ຮັບ ໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຈາກ WREA (ເດືອນ 2)

ຫຼັງຈາກໄດ້ຮັບຜົນກວດບົດລາຍງານແລ້ວ, ເຈົ້າຂອງໂຄງການຈະໄດ້ຮັບໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງ ແວດລ້ອມ ຈາກ WREA ຫຼື PWREO. ໃນກໍລະນີທີ່ WREA ຫຼື PWREO ມີຄຳເຫັນວ່າ ຈຳເປັນ ຕ້ອງໄດ້ເຮັດບົດລາຍງານ EIA ເພີ່ມເຕີມ, ແທນທີ່ຈະໄດ້ຮັບໃບຢັ້ງຢືນເລີຍ ເຈົ້າຂອງໂຄງການຈະ ໄດ້ຮັບ ຜົນການວິໄຈ ຄົ້ນໃໝ່ອີກເທື່ອໜຶ່ງ. ໃນກໍລະນີນີ້ ເຈົ້າຂອງໂຄງການຕ້ອງໄດ້ ມີການເລື່ອນ ການສະເໜີງົບປະມານໃນການກໍ່ສ້າງໄປກ່ອນ ຈົນກວ່າຈະໄດ້ຮັບ ໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມກ່ອນ.

- ກະກຽມບົດສະເໜີໂຄງການ ສຳລັບ ການກໍ່ສ້າງ ຫຼື ບົດລາຍງານຄວາມຄືບໜ້າ (ເດືອນ 1 – ເດືອນ 3.)

ໃນຊ່ວງປະມານເດືອນ 1 ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຈະໄດ້ກະກຽມ ບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອການກໍ່ສ້າງ ຫຼື ບົດລາຍງານ ຄວາມຄືບໜ້າ ເຊິ່ງຈະຂຶ້ນກັບ ຜົນຂອງການທົບທວນ ຈາກ WREA.

- ໃນກໍລະນີ ໂຄງການທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຍ້ອນວ່າ ບົດລາຍງານ IEE ຫຼື EIA ບໍ່ທັນແລ້ວ

ຖ້າເຈົ້າຂອງໂຄງການບໍ່ໄດ້ຮັບໃບຢັ້ງຢືນ ຍ້ອນວ່າ ບົດລາຍງານ IEE ຫຼື EIA ບໍ່ທັນແລ້ວ, ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ບໍ່ທັນສາມາດສະເໜີເພື່ອດຳເນີນການກໍ່ສ້າງໄດ້ເທື່ອ, ເຈົ້າຂອງໂຄງການຕ້ອງ ກະກຽມ ບົດລາຍງານ ຄວາມຄືບໜ້າໃນຊ່ວງກຳລັງອອກແບບ. ໃນເວລານີ້ຈະນຳໃຊ້ແບບຟອມ “ບົດລາຍງານ ຄວາມຄືບໜ້າ ໃນຊ່ວງອອກແບບ. ໃນບົດລາຍງານຄວາມຄືບໜ້າຈະບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງ ເພີ່ມເຕີມວຽກງານແລະ ຄ່າ ໃຊ້ຈ່າຍ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຕື່ມອີກ.

- ໂຄງການທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ຍ້ອນບົດລາຍງານ IEE ຫຼື EIA ແລ້ວ ແຕ່ບໍ່ທັນຄົບຖ້ວນສົມບູນ

ຖ້າເຈົ້າຂອງໂຄງການ ບໍ່ສາມາດໄດ້ຮັບໃບຢັ້ງຢືນ ຍ້ອນສຳເລັດບົດລາຍງານ IEE ຫຼື EIA ແລ້ວ ແຕ່ບໍ່ທັນຄົບຖ້ວນສົມບູນ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງຕ້ອງໄດ້ ດຳເນີນ EIA ເພີ່ມເຕີມຕື່ມອີກ ເຈົ້າຂອງໂຄງການບໍ່ສາມາດ ສະເໜີເພື່ອດຳເນີນການກໍ່ສ້າງໄດ້. ເຈົ້າຂອງໂຄງການພຽງແຕ່ຕ້ອງໄດ້ກະກຽມບົດລາຍງານຄວາມ

ຄືບໜ້າໃນຊ່ວງອອກແບບ. ໃນເວລານີ້ຈະນຳໃຊ້ແບບຟອມ “ບົດລາຍງານ ຄວາມຄືບໜ້າ ໃນຊ່ວງອອກແບບ. ຈຳເປັນຕ້ອງ ເພີ່ມເຕີມວຽກງານແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຕື່ມອີກ.

- ຍື່ນ ບົດສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້, ບົດສະເໜີໂຄງການສຳລັບການກໍ່ສ້າງ ແລະ ໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ໃຫ້ ພຜທ ຫຼື ຄຜທ (ເດືອນ 3- ເດືອນ 4)

ເຈົ້າຂອງໂຄງການຕ້ອງຍື່ນບັນດາເອກະສານດັ່ງກ່າວນີ້ ໃຫ້ ຜທ ຫຼື ພຜທ ໂດຍຂຶ້ນກັບຜົນຂອງ ການວິໄຈ ຈາກ WREA

ຕາຕະລາງ 7 ເອກະສານຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງຍື່ນກ່ອນການກໍ່ສ້າງ

ເງື່ອນໄຂ	ເອກະສານ ຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງຍື່ນ
ໂຄງການທີ່ມີໃບຢັ້ງຢືນ	<ul style="list-style-type: none"> • ຜົນການທົບທວນ ຈາກ WREA (IEE ຫຼື EIA ແມ່ນຄົບຖ້ວນ ຫຼືບໍ່) • ໃບຢັ້ງຢືນ ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ • ບົດລາຍງານ ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ ຫຼື ການອອກແບບລະອຽດ • ບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອດຳເນີນ ການກໍ່ສ້າງ • ໃບປະເມີນລາຄາຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ຂອງການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຫຼື ການທົດແທນ ຄ່າເສຍຫາຍ

(3) ໃນຊ່ວງການກໍ່ສ້າງ

- ກະກຽມບົດລາຍງານຄວາມຄືບໜ້າ (ເດືອນ1. – ເດືອນ 2.)

ຖ້າມີກິດຈະການໃດໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສິ່ງແວດລ້ອມ, ເຊັ່ນວ່າ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ, ການອະນາໄມສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກການກໍ່ສ້າງ, ການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ, ຕ້ອງໄດ້ມີການຂຽນລົງໃນ ບົດລາຍງານຄວາມຄືບໜ້າ ເພີ່ມເຕີມ, ຖ້າມີຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຄາດຄະເນໄວ້, ໃຫ້ຊອກຫາມາດຕະການແກ້ໄຂ ຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ເພີ່ມກິດຈະກຳ ແລະຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເຂົ້າໃນບົດລາຍງານຄວາມຄືບໜ້າເພີ່ມເຕີມ ແລະ ຕ້ອງມີຫຼັກຖານອ້າອີງ.

- ຍື່ນໃຫ້ ຄຜທ ຫຼື ພຜທ (ເດືອນ 2)

ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຕ້ອງຍື່ນ ບົດລາຍງານຄວາມຄືບໜ້າ ໃຫ້ ຜທ ຫຼື ພຜທ. ຖ້າກິດຈະກຳ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຄາດຫວັງໄວ້ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ເຮັດ, ການຄາດຄະເນ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ຕ້ອງມີເອກະສານອ້າອີງຮັກແນ່.

(4) ພາຍຫຼັງສຳເລັດ ການກໍ່ສ້າງ

- ກະກຽມ ບົດສະຫຼຸບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ (ເດືອນ 1. – ເດືອນ 2.)

ພາຍຫຼັງສຳເລັດການກໍ່ສ້າງ, ເຈົ້າຂອງໂຄງການຕ້ອງ ກະກຽມ ບົດສະຫຼຸບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ. ຖ້າມີກິດຈະການໃດໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສິ່ງແວດລ້ອມ, ເຊັ່ນວ່າ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ, ການອະນາມສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກການກໍ່ສ້າງ, ການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ, ຕ້ອງໄດ້ມີການຂຽນລົງໃນບົດລາຍງານຄວາມຄືບໜ້າ ເພີ່ມເຕີມ, ຖ້າມີຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຄາດຄະເນໄວ້, ໃຫ້ຊອກຫາມາດຕະການແກ້ໄຂບັນເທົາ ແລະ ເພີ່ມກິດຈະກຳ ແລະຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ເຂົ້າໃນບົດລາຍງານຄວາມຄືບໜ້າເພີ່ມເຕີມ.

- ຍື່ນໃຫ້ ຄຜທ ຫຼື ພຜທ (ເດືອນ 2)

ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຕ້ອງຍື່ນບົດສະຫຼຸບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ພາຍຫຼັງສຳເລັດໂຄງການໃຫ້ ຄຜທ ຫຼື ພຜທ. ຖ້າເຈົ້າຂອງໂຄງການກະກຽມ ແຜນການຄຸ້ມຄອງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ຈະຕ້ອງໄດ້ຕິດຄັດມາພ້ອມ.

1.2 ການດຳເນີນການວຽກງານ ຕົວຈິງຂອງ ຄຜທ ແລະ ພຜທ

(1) ສຳລັບໂຄງການ ສະເໜີເພື່ອການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້

- ຮັບເອົາ ບົດສະເໜີໂຄງການເພື່ອການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ ຈາກເຈົ້າຂອງໂຄງການ (ເດືອນ 12)

ໃນຊ່ວງເດືອນ 12 ຜທ ຫຼື ພຜທ ຈະຮັບເອົາບົດສະເໜີໂຄງການ ສຳລັບ ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ ຈາກເຈົ້າຂອງໂຄງການ. ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງກວດກາໃນລາຍລະອຽດ, ພຽງແຕ່ກວດເບິ່ງວ່າຂໍ້ມູນພື້ນຖານໄດ້ຂຽນໄວ້ຢ່າງຄົບຖ້ວນຫຼືບໍ່. ເອກະສານນີ້ຈະໄດ້ຖືກກວດກາຈາກ WREA ເພື່ອວິໄຈເຖິງຄວາມຈຳເປັນຂອງການປະເມີນຜົນກະທົບທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ. ດັ່ງນັ້ນໃນຊ່ວງທຳອິດນີ້ ວຽກງານ ແລະຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມຈະບໍ່ທັນໄດ້ຂຽນໃສ່ເທື່ອ.

- ຍື່ນບົດສະເໜີໂຄງການ ສຳລັບການສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ໃຫ້ WREA (ເດືອນ12 - ເດືອນ 1.)

ພາຍຫຼັງທີ່ກວດເບິ່ງບົດສະເໜີໂຄງການສຳລັບ ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ແລ້ວ ໃຫ້ນຳລິ້ງເອກະສານນີ້ ໄປໃຫ້ WREA ຫຼື PWREO ສຳລັບການວິໄຈ.

- ຮັບເອົາ ບົດສະເໜີໂຄງການເພື່ອສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ແລະ ຜົນການ ວິໄຈຈາກ ເຈົ້າຂອງໂຄງການ (ເດືອນ 1 - ເດືອນ 2.)

ພາຍຫຼັງການວິໄຈຈາກ WREA ຫຼື PWREO ແລ້ວ. ຜູ້ ຫຼື ພູກ ຈະຮັບເອົາ ບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ແລະ ຜົນການວິໄຈ ຈາກເຈົ້າຂອງໂຄງການ. ເອກະສານ ຕ່າງໆ ຕ້ອງຍື່ນ ຕາມຜົນຂອງການວິໄຈ. ຖ້າເອກະສານຕ່າງໆ ບໍ່ຄົບຖ້ວນ, ຜູ້ ຫຼື ພູກ ຈະຕ້ອງຖາມເອົາເອກະສານໃຫ້ຄົບຖ້ວນ ກ່ອນທີ່ຈະຮັບເອົາບົດສະເໜີໂຄງການນັ້ນ.

ຕາຕະລາງທີ 8 ເອກະສານຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງຍື່ນ ກ່ອນການສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ຂອງໂຄງການ

ຜົນການວິໄຈ	ເອກະສານຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງຍື່ນ
ບໍ່ຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ IEE ແລະ EIA	<ul style="list-style-type: none"> ● ຜົນການວິໄຈ ● ໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ● ບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້
ຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ IEE	<ul style="list-style-type: none"> ● ຜົນການວິໄຈ ● ບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ● ໃບປະເມີນລາຄາ ຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ
ຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ EIA	<ul style="list-style-type: none"> ● ຜົນການວິໄຈ ● ບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ ● ໃບປະເມີນລາຄາ ຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ

- ທົບທວນບົດສະເໜີໂຄງການເພື່ອການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້. (ເດືອນ 2-ເດືອນ 6)

ການທົບທວນຈຸດຕ່າງໆ ຕ້ອງອີງໃສ່ ຜົນຂອງການວິໄຈ ດັ່ງຕາຕະລາງລຸ່ມນີ້:

ຕາຕະລາງ 9 ບັນດາຈຸດ ທີ່ຕ້ອງມີການທົບທວນ ໃນບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອການສຶກສາ ຄວາມເປັນໄປໄດ້.

ຜົນການວິໄຈ	ບັນດາຈຸດ ທີ່ຕ້ອງມີການທົບທວນ
ບໍ່ຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ IEE ແລະ EIA	ຖ້າມີ ເງື່ອນໄຂຕ່າງໆ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມອື່ນໆ ທີ່ກຳນົດລົງໃນ ໃບຢັ້ງຢືນ ຈາກ WREA. ເງື່ອນໄຂຕ່າງໆ ດັ່ງກ່າວນັ້ນ ຕ້ອງໄດ້ຂຽນຢູ່ໃນບົດສະເໜີໂຄງການ.
ຈຳເປັນ IEE	<p>ກົດຈະກຳ IEE ໄດ້ມີຢູ່ໃນ ຕາຕະລາງເວລາ ຫຼືບໍ່?</p> <p>ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ IEE ໄດ້ລວມຢູ່ໃນ ມູນຄ່າລວມຂອງໂຄງການ ຫຼືບໍ່?</p> <p>ມີໃບປະເມີນລາຄາ ຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ IEE ທີ່ໄດ້ມາຈາກ ທີ່ບຶກສາ ທາງດ້ານສະພາບແວດລ້ອມ ຫຼືບໍ່?</p> <p>ກວດກາ ເບິ່ງວ່າ ຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ IEE ເໝາະສົມຫຼືບໍ່?</p>
ຈຳເປັນ EIA	<p>ກົດຈະກຳ EIA ໄດ້ມີຢູ່ໃນ ຕາຕະລາງເວລາ ຫຼືບໍ່?</p> <p>ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ EIA ໄດ້ລວມຢູ່ໃນ ມູນຄ່າລວມຂອງໂຄງການ ຫຼືບໍ່?</p> <p>ມີໃບປະເມີນລາຄາ ຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ EIA ທີ່ໄດ້ມາຈາກ ທີ່ບຶກສາ ທາງດ້ານສະພາບແວດລ້ອມ ຫຼືບໍ່?</p> <p>ກວດກາ ເບິ່ງວ່າ ຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ EIA ເໝາະສົມຫຼືບໍ່?</p>

- ກະກຽມ ຮ່າງແຜນການລົງທຶນຂອງລັດ ແລະ ຍື່ນຕໍ່ສະພາ ແຫ່ງຊາດ.
- ກະກຽມ ແຜນການລົງທຶນຂອງລັດ ສະບັບສຸດທ້າຍ ແລະ ແຈ້ງໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການຮັບຮູ້

(2) ໂຄງການ ທີ່ສະເໜີໃໝ່ເພື່ອການກໍ່ສ້າງ

- ຮັບເອົາ ບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອດຳເນີນການກໍ່ສ້າງ, ບົດສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້, ແລະ ໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຈາກ ເຈົ້າຂອງໂຄງການ (ເດືອນ 3 - ເດືອນ 4)

ປະມານເດືອນ 3 ເຖິງເດືອນ 4, ຄຜທ ແລະ ພຜທ ຈະຮັບເອົາບົດສະເໜີໂຄງການຈາກເຈົ້າຂອງໂຄງການ. ຜທ ແລະ ພຜທ ຈະກວດເບິ່ງວ່າບັນດາເອກະສານ ແມ່ນໄດ້ຕິດຄັດ ຄົບຖ້ວນ ຫຼືບໍ່? ຜທ ແລະ ພຜທ ຈະບໍ່ຮັບເອົາ ບົດສະເໜີໂຄງການ ຖ້າບໍ່ໄດ້ຕິດຄັດ ໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ລ້ອມ ມານຳ.

ຕາຕະລາງ 10 ເອກະສານ ຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ຄັດຕິດ

ເງື່ອນໄຂ	ເອກະສານ ຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ຄັດຕິດ
ບໍ່ຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ IEE ຫຼື EIA	ໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ບົດລາຍງານ ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ ແລະ ການອອກແບບລະອຽດ ບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອດຳເນີນການກໍ່ສ້າງ
ຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ IEE	ໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ບົດລາຍງານ IEE ບົດລາຍງານ ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ ແລະ ການອອກແບບລະອຽດ ບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອດຳເນີນການກໍ່ສ້າງ ແຜນການການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ / ໃບປະເມີນ ລາຄາຂອງ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການ ທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ.
ຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ EIA ຫຼື SIA	ໃບຢັ້ງຢືນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ບົດລາຍງານ EIA ຫຼື SIA ບົດລາຍງານ ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ ແລະ ການອອກແບບລະອຽດ ແຜນການການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ / ໃບປະເມີນ ລາຄາຂອງ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການ ທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ.

- ທົບທວນ ບົດສະເໜີໂຄງການ ເພື່ອດຳເນີນການກໍ່ສ້າງ (ເດືອນ 3- ເດືອນ 6)

ພາຍຫຼັງໄດ້ຮັບ ບົດສະເໜີໂຄງການ ຜທ ຫຼື ພຜທ ຈະທົບທວນ ບົດສະເໜີໂຄງການ. ຈຸດຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງມີການທົບທວນ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ຕາຕະລາງ 11 ບັນດາຈຸດທີ່ຕ້ອງມີການທົບທວນ

ເງື່ອນໄຂ	ຈຸດຕ່າງໆ ທີ່ຕ້ອງມີການທົບທວນ
ບໍ່ຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ IEE ຫຼື	ໃບຢັ້ງຢືນ ຍັງນຳໃຊ້ໄດ້ຫຼື ບໍ່?

EIA	
ຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ	ກິດຈະກຳ ໃນການຫຼຸດຜ່ອນ ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນມີຢູ່ໃນແຜນ ຫຼືບໍ່?
IEE	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ເຂົ້າໃນການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນໄດ້ລວມ
	ຢູ່ໃນມູນຄ່າລວມ ໂຄງການຫຼືບໍ່?
	ທີ່ປຶກສາ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ໄດ້ຮັບການຮັບຮອງ ຈາກ WREA ໄດ້ກະກຽມ
	ໃບປະເມີນລາຄາ ຫຼືບໍ່?
	ຖ້າ WREA ຕ້ອງການ ແຜນ ການຄຸ້ມຄອງ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ແມ່ນມີຢູ່ໃນ IEE
	ແລ້ວບໍ່?
ຈຳເປັນ ຕ້ອງມີ	ກິດຈະກຳ ໃນການຫຼຸດຜ່ອນ ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນມີຢູ່ໃນແຜນ ຫຼືບໍ່?
EIA ຫຼື SIA	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ເຂົ້າໃນການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນໄດ້ລວມ
	ຢູ່ໃນມູນຄ່າລວມ ໂຄງການຫຼືບໍ່?
	ທີ່ປຶກສາ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ໄດ້ຮັບການຮັບຮອງ ຈາກ WREA ໄດ້ກະກຽມ
	ໃບປະເມີນລາຄາ ຫຼືບໍ່?
	ຖ້າ WREA ຕ້ອງການ ແຜນ ການຄຸ້ມຄອງ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ແມ່ນມີຢູ່ໃນ EIA
	ແລ້ວບໍ່?

- ກະກຽມ ຮ່າງແຜນການລົງທຶນຂອງລັດ ແລະ ຍື່ນຕໍ່ສະພາ ແຫ່ງຊາດ.
- ກະກຽມ ແຜນການລົງທຶນຂອງລັດ ສະບັບສຸດທ້າຍ ແລະ ແຈ້ງໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການຮັບຮູ້

(3) ໂຄງການ ກຳລັງດຳເນີນ ການກໍ່ສ້າງ

- ຮັບເອົາ ບົດລາຍງານ ຄວາມຄືບໜ້າ ຈາກເຈົ້າຂອງໂຄງການ (ເດືອນ 3 - ເດືອນ 4)
- ທົບທວນບົດລາຍງານ ຄວາມຄືບໜ້າ (ເດືອນ 3 - ເດືອນ 6)

ຄຸເຜີຍ ແລະ ພຜຜາ ຕ້ອງທົບທວນຄືນ ບົດລາຍງານ ຄວາມຄືບໜ້າ ໃນບັນດາຈຸດຕໍ່ໄປນີ້. ຖ້າມີບັນຫາອື່ນໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ສິ່ງແວດລ້ອມ ໃຫ້ປຶກສາຫາລືກັບ WREA.

- ໄດ້ມີ ການດຳເນີນການຫຼຸດຜ່ອນ ຜົນກະທົບດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຕາມແຜນການຫຼືບໍ່

- ງົບປະມານ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ໄດ້ນຳໃຊ້ຕາມແຜນ ຫຼືບໍ່
- ຜົນກະທົບ ດ້ານລົບ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຄາດຫວັງໄວ້ ໄດ້ເກີດຂຶ້ນ ຫຼືບໍ່
- ກະກຽມ ຮ່າງແຜນການລົງທຶນຂອງລັດ ແລະ ຍື່ນຕໍ່ສະພາ ແຫ່ງຊາດ.
- ກະກຽມ ແຜນການລົງທຶນຂອງລັດ ສະບັບສຸດທ້າຍ ແລະ ແຈ້ງໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການຮັບຮູ້

(4) ການກໍ່ສ້າງ ທີ່ໄດ້ສຳເລັດແລ້ວ

- ຮັບເອົາ ບົດສະຫຼຸບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຈາກ ເຈົ້າຂອງໂຄງການ (ເດືອນ 3- ເດືອນ 4)
- ທົບທວນ ບົດສະຫຼຸບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ (ເດືອນ 3-ເດືອນ 6.)

ຄຜທ ແລະ ພຜທ ຕ້ອງທົບທວນຄືນ ບົດສະຫຼຸບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໃນບັນດາຈຸດຕໍ່ໄປນີ້.

- ໄດ້ມີ ການດຳເນີນການຫຼຸດຜ່ອນ ຜົນກະທົບດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ຕາມແຜນການຫຼືບໍ່
- ງົບປະມານ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ໄດ້ນຳໃຊ້ຕາມແຜນ ຫຼືບໍ່
- ຜົນກະທົບ ດ້ານລົບ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຄາດຫວັງໄວ້ ໄດ້ເກີດຂຶ້ນ ຫຼືບໍ່
- ກະກຽມ ຮ່າງແຜນການລົງທຶນຂອງລັດ ແລະ ຍື່ນຕໍ່ສະພາ ແຫ່ງຊາດ.
- ກະກຽມ ແຜນການລົງທຶນຂອງລັດ ສະບັບສຸດທ້າຍ ແລະ ແຈ້ງໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການຮັບຮູ້

2. ເຄື່ອງມື ໃນການວິໄຈ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ

ເພື່ອການປະເມີນແບບປຽບທຽບ. ຜທ ຫຼື ພຜທ ຕ້ອງໄດ້ປະເມີນ **ຂະໜາດຂອງ ຜົນກະທົບ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ.**

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການປະເມີນ ມີຄວາມສະດວກງ່າຍດາຍຂຶ້ນ ໂດຍການ ນຳໃຊ້ ໂປແກມ Excel ສຳລັບ ການປະເມີນດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ. ເພື່ອຈະນຳໃຊ້ ໂປແກມ Excel ດັ່ງກ່າວ ຕ້ອງໄດ້ຮູ້ຂໍ້ມູນດັ່ງລຸ່ມນີ້.

- **ຂໍ້ມູນ ຂອງຜູ້ໄດ້ຮັບ ຜົນກະທົບ (ໃນບໍລິເວນ 1 ກິໂລແມັດ ຂອງພື້ນທີ່ໂຄງການ)**

ຄວາມສຳຄັນສຳລັບຄືນ

ພື້ນທີ່ກະສິກຳ	☐ ການຜະລິດສູງ	☐ ການຜະລິດປານກາງ	☐ ການຜະລິດຕ່ຳ
ເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສ	☐ ຄວາມໜາແໜ້ນສູງ	☐ ຄວາມໜາແໜ້ນ ປານກາງ	☐ ຄວາມໜາແໜ້ນ ຕ່ຳ
ການຫາປາ	☐ ຜະລິດຕະຜົນສູງ ຫຼື ບໍ່ສູງປານໃດ	☐ ຜະລິດຕະຜົນປານກາງ	☐ ຜະລິດຕະຜົນຕ່ຳ
ທິວທັດ	☐ ເປັນຈຸດທີ່ມີຊື່ສຽງ ຫຼາຍ	☐ ເປັນຈຸດທີ່ມີຊື່ສຽງ ປານກາງ	☐ ບໍ່ມີໃຜຮູ້
ມໍລະດົກ	☐ ມີຄຸນຄ່າສູງ	☐ ມີຄຸນຄ່າປານກາງ	☐ ບໍ່ມີຄຸນຄ່າປານໃດ
ຜົນຜະລິດ ຈາກປ່າໄມ້	☐ ເປັນປະໂຫຍດສູງ	☐ ເປັນປະໂຫຍດປານກາງ	☐ ປະໂຫຍດໜ້ອຍ

ຄວາມສຳຄັນສຳລັບສັດປ່າ

ປ່າໄມ້	☐ ປ່າທຳມະຊາດ	☐ ເຄິ່ງທຳມະຊາດ	☐ ປູກເອົາ
ປ່າຊາຍເລນ	☐ ພືດພັນຢູ່ທີ່ນີ້ເກີດ ຕາມທຳມະຊາດ	☐ ເຄິ່ງທຳມະຊາດ	☐ ປູກເອົາ
ແມ່ນ້ຳ	☐ ແມ່ນ້ຳທຳມະຊາດ	☐ ເຄິ່ງທຳມະຊາດ	☐ ເຮັດເອົາ
ທົ່ງຫຍ້າ	☐ ທົ່ງຫຍ້າທຳມະຊາດ	☐ ເຄິ່ງທຳມະຊາດ	☐ ປູກເອົາ
ໜອງປາ	☐ ໜອງປາທຳມະຊາດ	☐ ເຄິ່ງທຳມະຊາດ	☐ ຊຸດເອົາ

● **ຂໍ້ມູນ ຂອງຜູ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນ ກະທົບ**

ຜົນກະທົບທາງລົບ

ການແຕ່ອອກຂອງອາຍແກັດສ	ບໍ່ມີ	ສ່ວນໜ້ອຍ	ສ່ວນໃຫຍ່	ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ	ການແກ້ໄຂ ບັນເທົາ
ຂີ້ຜຸ່ນປົວ	☐	☐	☐	☐	☐
ກິນເໝັນ	☐	☐	☐	☐	☐
ມົນລະພິດທາງສຽງ ແລະ ການສັ່ນສະເທືອນ	☐	☐	☐	☐	☐
ທໍ່ລະບາຍນ້ຳເສຍ	☐	☐	☐	☐	☐

ການແຕ່ອອກຂອງອາຍແກັດສ	ບໍ່ມີ	ສ່ວນໜ້ອຍ	ສ່ວນໃຫຍ່	ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ	ການແກ້ໄຂ ບັນເທົາ
ປ່ອຍນໍ້າເສຍ	☐	☐	☐	☐	☐
ການຕັດພືດພັນ	☐	☐	☐	☐	☐
ການຕັກ ແລະ ຖົມດິນ	☐	☐	☐	☐	☐
ເຂື່ອນ ແລະ ການປ່ຽນແປງຂອງແລວນ້ຳ	☐	☐	☐	☐	☐
ການປ່ຽນແປງຂອງນ້ຳໃນຕາຝັ່ງນ້ຳ	☐	☐	☐	☐	☐
ການປົກແຫ້ງຂອງນ້ຳ	☐	☐	☐	☐	☐
ການເຄື່ອນຜ່ານຂອງລົດໄຟ, ລົດອື່ນໆ	☐	☐	☐	☐	☐
ການສົດສານເຄມີ	☐	☐	☐	☐	☐
ການໄຕ້ໄຟກາງຄືນ	☐	☐	☐	☐	☐
ເກີດຈາກສິ່ງກໍ່ສ້າງຕ່າງໆ ທີ່ມະນຸດເຮັດຂຶ້ນ	☐	☐	☐	☐	☐

ການແຕ່ອອກຂອງອາຍແກັດສ	ບໍ່ມີ	ສ່ວນໜ້ອຍ	ສ່ວນໃຫຍ່	ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ	ການແກ້ໄຂ ບັນເທົາ
ຂີ້ຝຸ່ນປົວ	☐	☐	☐	☐	☐
ກິ່ນເໝັນ	☐	☐	☐	☐	☐
ມົນລະພິດທາງສຽງ ແລະ ການສັ່ນສະເທືອນ	☐	☐	☐	☐	☐
ຫໍ່ລະບາຍນໍ້າເສຍ	☐	☐	☐	☐	☐
ປ່ອຍນໍ້າເສຍ	☐	☐	☐	☐	☐
ການຕັດພືດພັນ	☐	☐	☐	☐	☐
ການຕັກ ແລະ ຖົມດິນ	☐	☐	☐	☐	☐
ເຂື່ອນ ແລະ ການປ່ຽນແປງຂອງແລວນ້ຳ	☐	☐	☐	☐	☐
ການປ່ຽນແປງຂອງນ້ຳໃນຕາຝັ່ງນ້ຳ	☐	☐	☐	☐	☐

ການແຕ່ອອກຂອງອາຍແກັດສ	ບໍ່ມີ	ສ່ວນໜ້ອຍ	ສ່ວນໃຫຍ່	ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ	ການແກ້ໄຂ ບັນເທົາ
ການປົກແຫ້ງຂອງນໍ້າ	☐	☐	☐	☐	☐
ການເຄື່ອນຜ່ານຂອງລົດໄຟ, ລົດອື່ນໆ	☐	☐	☐	☐	☐
ການສົດສານເຄມີ	☐	☐	☐	☐	☐
ການໄຕ້ໄຟກາງຄືນ	☐	☐	☐	☐	☐
ເກີດຈາກສິ່ງກໍ່ສ້າງຕ່າງໆ ທີ່ມະນຸດເຮັດຂຶ້ນ	☐	☐	☐	☐	☐

	ປະເດັນ ທາງດ້ານ ສິ່ງແວດລ້ອມ	ໃນໄລຍະກໍ່ສ້າງ	ໃນໄລຍະດຳເນີນການ
1	ການແຜ່ອອກຂອງອາຍແກັດສ	ການນຳໃຊ້ອຸປະກອນ ແລະ ກົນຈັກໜັກ ເຂົ້າໃນການກໍ່ສ້າງ.	ລົດຍົນ, ເຄື່ອງບິນ, ໂຮງງານ, ໂຮງກັ່ນ, ເຕົາເຜົາ, ການໃຫ້ກຳເນີດສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກຕ່າງໆ, ການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່.
2	ຂີ້ຝຸ່ນປົວ	ການລະເບີດດິນ, ການນຳໃຊ້ເຄື່ອງບົດດິນ, ດິນທີ່ເປັນຕະກອນ, ການນຳໃຊ້ພາຫະນະ ທີ່ໃຊ້ນຳມັນກາຊວນ, ການຈັດການກັບເສດຫີນ.	ບົດຫີນ, ດິນທີ່ເປັນຕະກອນ, ການຮ່ອນແຮ່, ຊາຍ ແລະ ອື່ນໆ, ການໃຊ້ນຳມັນຂອງເຄື່ອງຈັກ ແລະ ລົດຕ່າງໆ, ບ່ອນທີ່ລະເບີດເອົາຫີນ, ກອງດິນ, ການຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່ ແລະ ເຕົາເຜົາຕ່າງໆ.
3	ກິ່ນເໝັນ	ການນຳໃຊ້ສານລະເຫີຍ.	ໂຮງງານທີ່ເກັບສານລະເຫີຍ, ສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກ ວັດຖຸ, ສັດ ແລະ ໂຮງງານປຸງແຕ່ງອາຫານຕ່າງໆ
4	ມົນລະພິດທາງສຽງ ແລະ ການສັ່ນສະເທືອນ	ອຸປະກອນໜັກ, ສຽງແກ, ສຽງກະແທກ, ຊຸດ, ເຈາະ ແລະ ການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງເຄື່ອງຈັກ.	ການແລ່ນຂອງລົດ, ລົດໄຟ, ເຮືອບິນ ແລະ ການດຳເນີນງານຂອງໂຮງງານ
5	ທີ່ລະບາຍນ້ຳເສຍ	ການປ່ອຍປະໃຫ້ໄຫຼຂອງນ້ຳບໍ່ໃຕ້ດິນ, ນ້ຳທີ່ວິໃນອຸມົງໃຕ້ດິນ, ການລະເບີດດິນ ຢູ່ໃນພື້ນທີ່ທີ່ມີບ້ານເຮືອນ ແລະ ຕົ້ນໄມ້	ດູ່ນດູ່ງອ່າງນ້ຳ, ເຄື່ອນ, ໂຮງງານ, ໂຮງກັ່ນ, ພື້ນທີ່ກະສິກຳ, ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ ທາງດ້ານທີ່ໜັກ, ປ່ອຍພິດທີ່ຊ່ວຍກຳຈັດສິ່ງ ເປົ້າເປື້ອນ
6	ປ່ອຍນ້ຳເສຍ	ສິ່ງເສດເຫຼືອຕ່າງໆລວມທັງການເຄື່ອນຍ້າຍງ່າ ແລະ ຮາກໄມ້, ການທັບມ້າງອາຄານ ແລະ	ດິນທີ່ເປັນສ່ວນເກີນສາມາດເກີດມາຈາກການຂຸດດິນຂຶ້ນມາ, ແລະ ຂີ້ເຫຍື້ອ ຫຼື ສິ່ງເສດເຫຼືອທາງອຸດສະຫະກຳ ມາຈາກ

	ປະເດັນ ທາງດ້ານ ສິ່ງແວດລ້ອມ	ໃນໄລຍະກໍ່ສ້າງ	ໃນໄລຍະດຳເນີນການ
		ໂຮງແຮມ ແລະສິ່ງທີ່ເສດເຫຼືອອື່ນໆ	ຂະບວນການການຜະລິດຕ່າງໆຂອງໂຮງງານ
7	ການຕັດພືດພັນ	ການຕັດຕົ້ນໄມ້ ແລະຫຍ້າ	ການຕັດຕົ້ນໄມ້ ແລະຫຍ້າ
8	ການຕັກ ແລະ ຖົມດິນ	ການຂຸດຈົກ ເພື່ອເຮັດອຸມົງໃສ່ທໍ່, ເພື່ອເອົາຫີນ ແລະ ດິນ ການຖົມດິນ, ເຮັດເຄື່ອນ	ການຂຸດຈົກ ເພື່ອເຮັດອຸມົງໃສ່ທໍ່, ເພື່ອເອົາຫີນ ແລະ ດິນ ການຖົມດິນ, ເຮັດເຄື່ອນ.
9	ເຂື່ອນ ແລະ ການປ່ຽນແປງຂອງແລວນ້ຳ	ການປ່ຽນແປງ ຫຼື ຕັນທາງນ້ຳ ເຊັ່ນ : ເຄື່ອນ, ການປ່ອຍນ້ຳ ແລະ ທາງນ້ຳໄຫຼ	ການປ່ຽນແປງ ຫຼື ຕັນທາງນ້ຳ ເຊັ່ນ : ເຄື່ອນ, ການປ່ອຍນ້ຳ ແລະ ທາງນ້ຳໄຫຼ,
10	ການປ່ຽນແປງຂອງນ້ຳໃນຕາຝັ່ງນ້ຳ	ການຂຸດ, ການຕື່ມສີເມັນ ຫຼື ຫີນໃສ່ຕາຝັ່ງ ເພື່ອປ້ອງກັນຕາຝັ່ງເຈື່ອນ	ການຂຸດ, ການຕື່ມສີເມັນ ຫຼື ຫີນໃສ່ຕາຝັ່ງ ເພື່ອປ້ອງກັນຕາຝັ່ງເຈື່ອນ.
11	ການບົກແຫ້ງຂອງນ້ຳ	ການໂປມນ້ຳຂຶ້ນມາໃຊ້ໃນບ້ານເຮືອນ, ເພື່ອການກະສິກຳ ແລະ ອຸດສະຫະກຳ ລວມທັງການໃຊ້ນ້ຳ ເພື່ອຫົດໃນເວລາ ຂຸດເຈາະອຸມົງ.	ການໂປມນ້ຳຂຶ້ນມາໃຊ້ໃນບ້ານເຮືອນ, ເພື່ອການກະສິກຳ ແລະ ອຸດສະຫະກຳ ລວມທັງການໃຊ້ນ້ຳ ເພື່ອຫົດໃນເວລາ ຂຸດເຈາະອຸມົງກໍ່ສ້າງ.
12	ການເຄື່ອນຜ່ານຂອງລົດໄຟ, ລົດອື່ນໆ	ການເຂົ້າອອກຂອງລົດໜັກ ເພື່ອຂົນສົ່ງລົດ ແລະ ວັດຖຸຕ່າງໆ ເພື່ອຂົນສົ່ງແຮງງານ	ຄວາມຄ່ອງຕົວຂອງການຂັດຂີ່ ແລະ ລົດໄຟ.

	ປະເດັນ ທາງດ້ານ ສິ່ງແວດລ້ອມ	ໃນໄລຍະກໍ່ສ້າງ	ໃນໄລຍະດຳເນີນການ
13	ການສິດສານເຄມີ	ການສິດຢາຂ້າຫຍ້າ, ຂ້າແມງໄມ້, ຂ້າເຊື້ອລາດ, ການໃຊ້ສານ ແຄນຊຽມ ກູ່ (Calcium chloride) ເພື່ອລະລາຍຫີມມະ ແລະ ອື່ນໆ	ການສິດຢາຂ້າຫຍ້າ, ຂ້າແມງໄມ້, ຂ້າເຊື້ອລາດ, ການໃຊ້ສານ ແຄນຊຽມ ກູ່ (Calcium chloride) ເພື່ອລະລາຍຫີມມະ ແລະ ອື່ນໆ
14	ການໄຕ້ໄຟກາງຄືນ	ການໄຕ້ໄຟຂ້າງນອກ ເພື່ອໃຫ້ແສງສະຫວ່າງ ແກ່ອາຄານ ແລະ ຖະໜົນ	ການໄຕ້ໄຟຂ້າງນອກ ເພື່ອໃຫ້ແສງສະຫວ່າງ ແກ່ອາຄານ ແລະ ຖະໜົນ
15	ເກີດຈາກສິ່ງກໍ່ສ້າງຕ່າງໆ ທີ່ມະນຸດເຮັດຂຶ້ນ	ສິ່ງກໍ່ສ້າງໃຫຍ່ໆ ເຊັ່ນ : ອາຄານສູງ, ທໍ່ຄວັນ, ຫໍຄອຍເຫຼັກທີ່ສູງ ແລະ ກົງພັດລົມໃຫຍ່ໆ.	ສິ່ງກໍ່ສ້າງໃຫຍ່ໆ ເຊັ່ນ : ອາຄານສູງ, ທໍ່ຄວັນ, ຫໍຄອຍເຫຼັກທີ່ສູງ ແລະ ກົງພັດລົມໃຫຍ່ໆ

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ: ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບສັດສາວາສິ່ງ
ທີ່ຫາຍາກໃນ ສປປ ລາວ

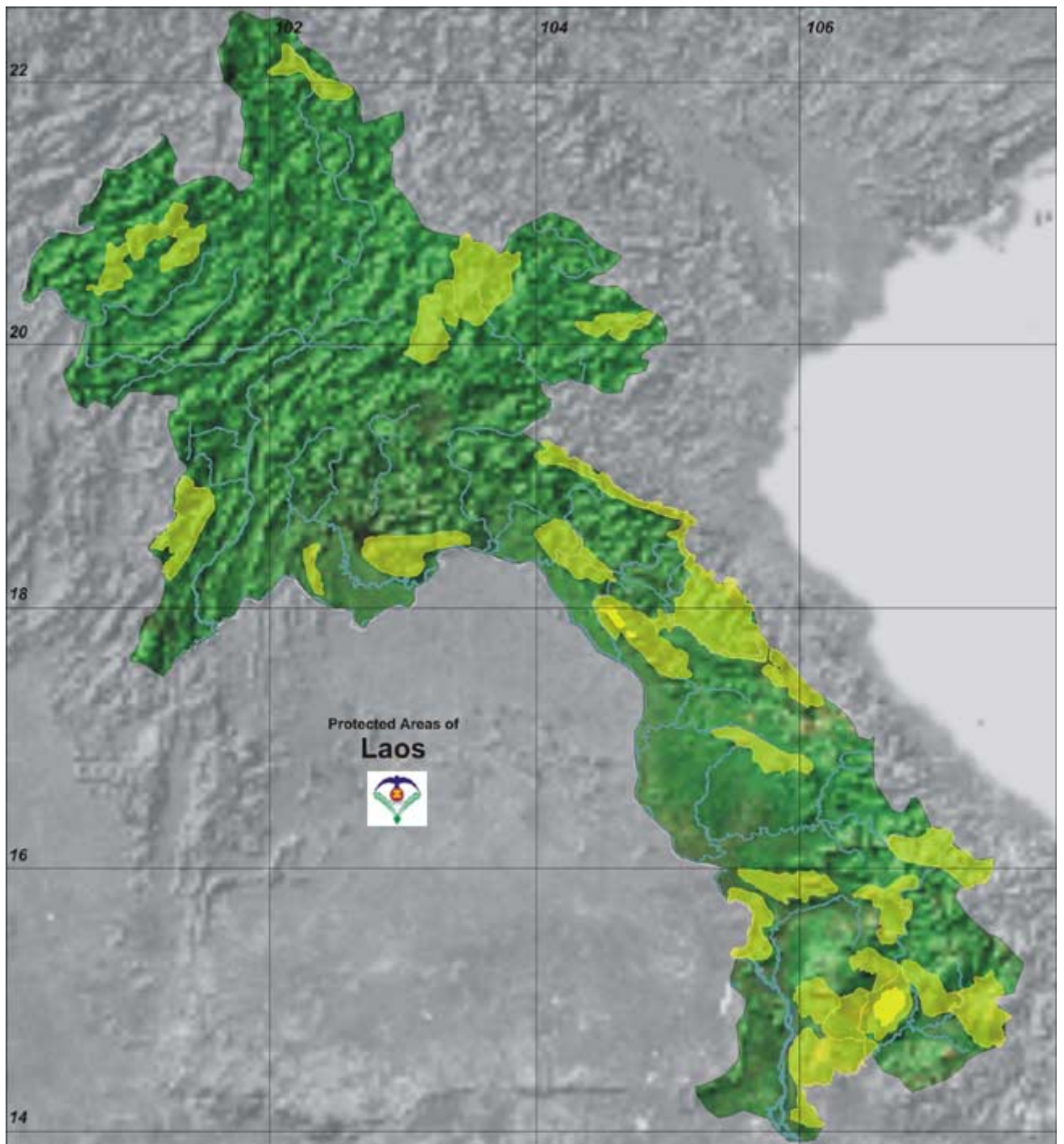
3. ຂໍ້ມູນ ທາງດ້ານຊີວະນານາພັນ ໃນ ສປປ ລາວ⁷

---

⁷ ARCBC-BIODIVERSITY INFORMATION SHARING SERVICE (BISS) (<http://arcbc.org>)

ຮູບທີ 32 ພື້ນທີ່ ປ່າສະຫງວນ ໃນ ສປປ ລາວ

Protected Area Name	IUCN Category	UN Site Code	# of HAs
Corridor NNT/HNN	VI		3310

Corridor NNT/PHP	VI		73860
Dong Ampham	VI	18872	200000
Dong Houa Sao	VI	18887	110000
Dong Phou Vieng	VI		299000
Hin Nam No	VI	71249	86228
NakaiNam Theun	VI	10130	353200
Nam Et	VI	61496	170000
Nam Ha	VI	10139	222400
Nam Kading	VI	18896	169000
Nam Pouy	VI		191200
Nam Xam	VI	61497	70000
Phou Dene Din	VI	12182	222000
Phou Hin Poun	VI		150000
Phou Khao Khoay	VI	10192	200000
Phou Loey	VI	61495	143000
Phou Phanang	VI	18869	70000
Phou Xang He	VI	18866	115006
Phou Xiengthong	VI	18893	120000
Xe Bang Nouan	VI	18877	150000
Xe Pian	VI	12176	240000
Xe Xap	VI	71261	133500

4. ສັດສາວາສິ່ງ

ນົກ ຊະນິດຕ່າງໆ

ຊື່	ຮູບ	ບ່ອນຢູ່	RDB ສະຖານະພາບ
-----	-----	---------	------------------

លេខ	ឧទាហរណ៍	ប៉ូលីណេស៊ី	RDB ស្ថានភាពរក្សា
<p><i>Gyps bengalensis</i> / White-rumped Vulture</p>			<p>Critically Endangered A1ce+2ce</p>
<p><i>Gyps indicus</i> / Long-billed Vulture</p>			<p>Critically Endangered</p>
<p><i>Gyps tenuirostris</i> / Slender-billed Vulture</p>	 <p>Asad Rahmani/BNHS</p>		<p>Critically Endangered A4ce</p>

លេខ	ឧទាហរណ៍	ប៉ូលីយ៉ូ	RDB ស្ថានភាពរក្សា
<p><i>Leptoptilos dubius</i> / Greater Adjutant</p>		 <p>Leptoptilos dubius Total range area = 127,000 km²</p> <p>Distribution</p> <ul style="list-style-type: none"> Known Projected Possible Historical <p>national boundaries subnational boundaries Slopes, rivers, canals sea ports, international airports altitudinal zones sea level</p> <p>Map created by BirdLife</p>	<p>EN A2cde, C1</p>
<p><i>Pseudibis davisoni</i> / White-shouldered Ibis</p>		 <p>Pseudibis davisoni Total range area = 28,000 km²</p> <p>Distribution</p> <ul style="list-style-type: none"> Known Projected Possible Historical <p>national boundaries subnational boundaries Slopes, rivers, canals sea ports, international airports altitudinal zones sea level</p> <p>Map created by BirdLife</p>	<p>Critically Endangered A1cd+2cd, C1+2a</p>
<p><i>Pseudibis gigantea</i> / Giant Ibis</p>	 <p><i>Pseudibis gigantea.</i> Anh: Birdlife International</p>		<p>Critically Endangered</p>

ໂທດ	ຮູບ	ບ່ອນຢູ່	RDB ສະຖານະພາບ
<i>Thaumatibis gigantea</i> / Giant Ibis			Critically Endangered C1+2b, D

ປາ ຊະນິດຕ່າງໆ

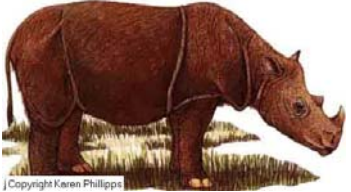
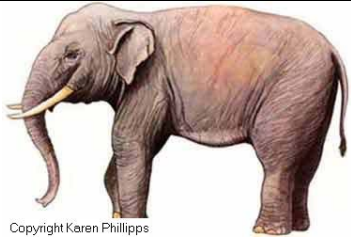

ໂທດ	ຮູບ	RDB ສະຖານະພາບ
<i>Balantiocheilos melanopterus</i> / Tricolor sharkminnow	 picture (Bamel_u1.jpg) by Reclos, G.J.	EN A1ac
<i>Botia sidhimunki</i> / Dwarf botia	 picture (Bosid_u1.jpg) by Teigler, F.	CR A1c
<i>Chela caeruleostigmata</i> / Leaping barb	 picture (Chcae_u1.jpg) by Ott, G.	CR A1c

<p><i>Dasyatis laosensis</i> / Mekong stingray</p>	 <p>(Dalao_u1.jpg) by Warren, T.</p>	<p>EN A1cde+2cde, B1+2ce</p>
---	---	----------------------------------

ສັດໃນ ຕະກູນ ມັມມອນ

ຊື່	ຮູບ	ບ່ອນຢູ່	ສຖານະ ພາບ RDB
<p><i>Ailurus fulgens</i> / Red Panda</p>			<p>Endang ered C2a</p>
<p><i>Arctogalidia trivirgata</i> / Three-striped palm civet</p>	 <p>© Warren Garst</p>		<p>Endang ered</p>
<p><i>Bos sauveli</i> / Kouprey</p>			<p>CR A2d, C1+2a, D</p>

ឌី	ឧប	ប៉ែនឡូ	ស្ថានភាព យាយ RDB
<i>Dicerorhinus sumatrensis</i> / Sumatran rhinoceros	 <small>Copyright Karen Philipps</small>		CR A1bcd, C2a
<i>Elephas maximus</i> / Asiatic Elephant	 <small>Copyright Karen Philipps</small>		EN A1cd
<i>Hylobates concolor</i> / Concolor Gibbon	 <small>Copyright (TBA)</small>		EN A1cd, C2a
<i>Hylobates hoolock</i> / Hoolock(White-browed) Gibbon			EN A1cd
<i>Hylomys suillus</i> / Lesser Gymnure			CR B1+2c
<i>Hylopetes alboniger</i> / Parti-coloured Flying Squirrel			EN A1c
<i>Martes flavigula</i> / Yellow-throated Marten			EN
<i>Panthera</i>			EN

ឧទាហរណ៍	ឈ្មោះ	ប្រភេទ	ស្ថានភាព របស់ RDB
	<i>tigris</i> / Tiger		C2a(i)
	<i>Pseudoryx nghetinhensis</i> / Saola		EN C1+2a
	<i>Pygathrix nemaus</i> / Douc langur		EN A1cd
	<i>Rhinoceros sondaicus</i> / Javan rhinoceros		CR C2a
	<i>Tapirus indicus</i> / Malay tapir		EN A2c+3c +4c
	<i>Typhlomys cinereus</i> / Chinese Pygmy Dormouse		CR

Plant list details

ឧទាហរណ៍	ឈ្មោះ	ប្រភេទ	ស្ថានភាព របស់ RDB
	<i>Anisoptera costata</i> / Mindanao Palosapis, Balingan (Sul.)		EN
	<i>Aquilaria crassna</i>		CR
	<i>Dalbergia bariensis</i>		EN
	<i>Diospyros mun</i>		CR
	<i>Dipterocarpus alatus</i> / Hairy-leafed apitong		EN
	<i>Dipterocarpus</i>		EN

ឈ្មោះ	រូប	ប៉ូនឡូ	ស្ថានភាព RDB
<i>costatus</i>			
<i>Dipterocarpus turbinatu</i>			CR
<i>Dipterocarpus turbinatus</i>			CR
<i>Hopea pierrei</i>			EN
<i>Hopea recopei</i>			EN
<i>Hopea thorelii</i>			CR
<i>Parashorea stellata</i>			CR
<i>Shorea guiso</i> / Guijo			CR
<i>Shorea henryana</i>			EN
<i>Shorea roxburghii</i>			EN
<i>Shorea thorelii</i>			CR
<i>Vatica cinerea</i>			EN

Reptile list details

ឈ្មោះ	រូប	ប៉ូនឡូ	ស្ថានភាព RDB
<i>Crocodylus siamensis</i> / Siamese Crocodile			CR A1ac
<i>Cuora galbinifrons</i> / Indochinese Box Turtle			CR A1d+2d
<i>Cuora trifasciata</i> / Chinese Three-striped Box Turtle			CR A1d+2d
<i>Hieremys annandalii</i> / Yellow-headed Temple Turtle			EN A1cd+2d
<i>Indotestudo elongata</i> / Elongated Tortoise			EN A1cd+2cd
<i>Pelochelys cantorii</i> / Cantor's Giant			EN A1cd+2cd

ឈ្មោះ	ស្រប	ប៉ុន្តែ	សមត្ថភាព RDB
Softshell Turtle			
<i>Platysternon megacephalum</i> / Big-headed Turtle			EN A1d+2d
<i>Pyxidea mouhotii</i> / Keeled Box Turtle			EN A1d+2d
<i>Sacalia quadriocellata</i> / Four-eyed Turtle			EN A1d+2d

ເອກະສານຄູ່ມືການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ
ການເງິນສຳລັບການຄຸ້ມຄອງການລົງທຶນຂອງລັດ

ບົດນຳ

ຜ່ານມາ ບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ ຫຼື ອົງການທີ່ບໍ່ຂຶ້ນກັບລັດຖະບານ ໄດ້ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນກ່ຽວກັບແຜນງານການລົງທຶນຂອງລັດ (PIP) ໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ ບໍ່ພຽງແຕ່ທາງດ້ານການເງິນ ເທົ່ານັ້ນ, ຍັງໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານເຕັກນິກອີກ. ມີຫຼາຍກໍລະນີ ເຊັ່ນວ່າ: ທີ່ປຶກສາທາງຝ່າຍຜູ້ໃຫ້ທຶນຊ່ວຍເຫຼືອ ມີບົດບາດໃນການຊີ້ນຳໂຄງການ ໂດຍການສ້າງບົດວິພາກເສດຖະກິດຕ່າງໆ (F/S), ສ້າງບົດສະເໜີໂຄງການ, ບົດລາຍງານ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການຕ່າງໆ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ເພື່ອໃຫ້ຫຼຸດພົ້ນອອກຈາກການເປັນປະເທດດ້ອຍພັດທະນາ (LDCs) ໃນປີ 2020 ເຊິ່ງໄດ້ອະທິບາຍຢ່າງຈະແຈ້ງໃນແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ, ມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໂດຍສະເພາະແມ່ນພະນັກງານຂອງລັດ ຈົ່ງເປັນເຈົ້າການໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນງານການລົງທຶນຂອງລັດ ແລະ ນຳໃຊ້ເຕັກນິກວິຊາການທີ່ແທດເໝາະເຂົ້າໃນໂຄງການດັ່ງກ່າວ. ຄວນຄັດເລືອກເອົາໂຄງການທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ຖືກຕ້ອງຕາມເປົ້າໝາຍທີ່ວາງໄວ້ໂດຍການປະເມີນປະສິດທິຜົນ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງຂອງໂຄງການ.

ການວິເຄາະທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນໃນການຄຸ້ມຄອງແຜນງານການລົງທຶນຂອງລັດ ແມ່ນສອງໃນຫຼາຍໆວິທີ ທີ່ຈຳເປັນຕໍ່ກັບການປະເມີນໂຄງການ ໂດຍອີງໃສ່ຈຸດປະສົງເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການ ແລະ ການພິຈາລະນາແຕ່ລະໂຄງການຢ່າງລະອຽດຮອບຄອບ ແລະ ສົມເຫດສົມຜົນ. ສະນັ້ນ, ຄູ່ມືດ້ານວິຊາການສະບັບນີ້ ແມ່ນສ້າງຂຶ້ນສຳລັບພະນັກງານທັງໝົດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄຸ້ມຄອງແຜນງານການລົງທຶນຂອງລັດຢູ່ຂັ້ນສູນກາງ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນເພື່ອເຮັດໃຫ້ເຂົາໃຈເຖິງເນື້ອໃນຂອງການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ ພ້ອມທັງເຮັດໃຫ້ທ່ານຮູ້ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນ ວຽກປະຈຳວັນ ທີ່ພົວພັນກັບການຄຸ້ມຄອງແຜນງານການລົງທຶນຂອງລັດ.

ອະທິບາຍຄຳສັບ ແລະ ອັກສອນຫຍໍ້

B/C	ອັດຕາສ່ວນຂອງຜົນຕອບແທນ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ
B/D	ການອອກແບບເບື້ອງຕົ້ນ
MPI	ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ
MPI/DPI	ພະນັກງານ ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ/ ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ
D/D	ການອອກແບບລະອຽດ
DPI	ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ
F/S	ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້
IRR	ອັດຕາຜົນຕອບແທນພາຍໃນ
N-SPAS	ໃບປະເມີນໂຄງການແບບກະທັດຮັດສຳລັບໂຄງການໃໝ່
NPV	ມູນຄ່າປັດຈຸບັນສຸດທິ
O/M	ການນຳໃຊ້ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາ
Ongoing-SPAS	ໃບປະເມີນໂຄງການແບບກະທັດຮັດສຳລັບໂຄງສືບຕໍ່
PIP	ແຜນງານການລົງທຶນຂອງລັດ
PO(s)	ເຈົ້າຂອງໂຄງການ
R-SPAS	ໃບປະເມີນໂຄງການແບບກະທັດຮັດສຳລັບໂຄງການເລີ່ມຄືນໃໝ່

ສາລະບານ

ບົດນຳ.....	i
ອະທິບາຍຄຳສັບ ແລະ ອັກສອນຫຍໍ້.....	ii
I. ພາກສະເໜີແນວຄວາມຄິດ.....	1
1. ແນວຄວາມຄິດພື້ນຖານກ່ຽວກັບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດແລະການເງິນ.....	1
2. ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນໃນການຄຸ້ມຄອງການລົງ ທຶນຂອງລັດ	2
II. ພາກປະຕິບັດ.....	8
1. ຂະບວນການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ໃນໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ	8
1.1 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ໃນຂັ້ນຕອນການວາງແຜນ	9
1) ການກຳນົດໂຄງການ.....	9
2) ການອອກແບບໂຄງການ.....	10
3) ແຜນການລະອຽດດ້ານເຕັກນິກ.....	11
1.2 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ໃນຂັ້ນຕອນການປະເມີນ	12
1) ການປະເມີນໂຄງການສະເໜີໃໝ່ ຢູ່ໃນ N-SPAS.....	12
2) ການປະເມີນສຳລັບໂຄງການສືບຕໍ່ ໃນ Ongoing-SPAS.....	16
3) ການປະເມີນບັນດາໂຄງການທີ່ເລີ່ມຄືນໃໝ່ໃນ R-SPAS.....	18
1.3 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ໃນການຕິດຕາມຂັ້ນຕອນການດຳເນີນງານ.....	20
1.4 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ໃນຂັ້ນຕອນການປະເມີນຜົນ	20
1.5 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ໃນຂັ້ນຕອນການນຳໃຊ້ ແລະ ບູລະນະຮັກສາ	21
III. ພາກເຕັກນິກ.....	28
1. ເຕັກນິກການວິເຄາະດ້ານການເງິນ ແລະ ເສດຖະກິດ	28
1.1 ການວິເຄາະດ້ານການເງິນ	28
1.2 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ	29
1.3 ກົດເກນພື້ນຖານການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ	32

1.4 ບາດກ້າວການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ	39
1) ການກຳນົດທາງດ້ານຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ຜົນຕອບແທນ:	39
2) ມາດຖານການລົງທຶນ:	39
3) ການຕັດສິນດ້ານເສດຖະກິດຂອງໂຄງການກັບມາດຖານການລົງທຶນ:	42
2. ບັນຊີກວດຄືນດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ	45
IV. ກໍລະນີການສຶກສາ	50
1. ກໍລະນີສົມມຸດ	50
1.1 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ	50
2. ກໍລະນີຕົວຈິງ	55
2.1 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ	56
2.2 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ (→ ອີງໃສ່ຂໍ້ 1.1)	63
ເອກະສານອ້າງອີງ	65

I. ພາກສະເໜີແນວຄວາມຄິດ

1. ແນວຄວາມຄິດພື້ນຖານກ່ຽວກັບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດແລະການເງິນ

ພາກສະເໜີ

ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ ແມ່ນການຊອກຫາ “ຜົນຕອບແທນ” (ຫຼື “ກຳໄລ” ຈາກການວິເຄາະດ້ານການເງິນ) ວ່າມີຫຼາຍກວ່າ “ມູນຄ່າການລົງທຶນ” (ຫຼື “ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ” ຈາກການວິເຄາະດ້ານການເງິນ) ຂອງໂຄງການ ຫຼືບໍ່. ການວິເຄາະດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນໄດ້ນຳໃຊ້ແນວຄວາມຄິດທີ່ຄ້າຍຄືກັນ ເຊິ່ງທັງສອງການວິເຄາະແມ່ນໄດ້ປະເມີນ ຜົນຕອບແທນ (ຫຼື ກຳໄລ) ຂອງການລົງທຶນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ໃນຕົວຈິງແລ້ວຜົນຕອບແທນຈາກການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແມ່ນແຕກຕ່າງກັນ ກັບຜົນຕອບແທນຈາກການວິເຄາະດ້ານການເງິນ.

ບົດຝຶກທີ1: ແນວຄວາມຄິດພື້ນຖານໃນການປະເມີນດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ

ສົມມຸດວ່າມີໂຄງການກໍ່ສ້າງຊົນລະປະທານ ຢູ່ແຂວງ ກ. ເຊິ່ງຖືກປະເມີນໃຫ້ນຳໃຊ້ໄດ້ 5 ປີ. ມູນຄ່າການລົງທຶນທັງໝົດແມ່ນ 10 ຕື້ ກີບ. ຫລັງຈາກຊົນລະປະທານ ກໍ່ສ້າງສຳເລັດແລ້ວ, ໂຄງການດັ່ງກ່າວມີຄວາມຕ້ອງການຄ່າບຳລຸງຮັກສາ 1 ຕື້ ກີບ ຕໍ່ປີ. ຜູ້ນຳໃຊ້ຊົນລະປະທານເສຍຄ່ານຳໃຊ້ 0.5 ຕື້ກີບຕໍ່ປີ ຄຳຖາມ: ຈາກການປະເມີນນີ້ ທ່ານ ຄິດວ່າ ໂຄງການດັ່ງກ່າວມີຄວາມເໝາະສົມບໍ່?

ກະແສເງິນສົດ

ຫົວໜ່ວຍ: ຕື້ກີບ

ປີ	ລາຍຮັບ	ລາຍຈ່າຍ	ຜົນກຳໄລສຸດທິ
0	0	10	-10.0
1	0.5	1	- 0.5
2	0.5	1	- 0.5
3	0.5	1	- 0.5
4	0.5	1	- 0.5
5	0.5	1	- 0.5
ລວມ	2.5	15	-12.5

ຄຳຕອບ: ບໍ່, ໂຄງການນີ້ ບໍ່ມີ ຄວາມຍືນຍົງ ຍ້ອນວ່າ ຜົນກຳໄລສຸດທິແມ່ນມີຄ່າລົບ, ແລະ ບໍ່ເໝາະສົມ.

ຕາຕະລາງ 1: ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງ ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ

	ການວິເຄາະດ້ານການເງິນ	ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ
ບັນຫາທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່	<ul style="list-style-type: none"> ໂຄງການຈະໃຫ້ຜົນກຳໄລແກ່ເຈົ້າຂອງໂຄງການບໍ່? 	<ul style="list-style-type: none"> ໂຄງການຈະມີຜົນສະທ້ອນຕໍ່ສັງຄົມ ຫຼື ເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດບໍ່? ໂຄງການຈະຄຸ້ມຄ່າກັບການລົງທຶນດ້ວຍງົບປະມານທີ່ມີໜ້ອຍບໍ່?

ການວິເຄາະດ້ານການເງິນ ແມ່ນການສົມທຽບລະຫວ່າງ ລາຍຮັບ ແລະ ລາຍຈ່າຍ ຂອງແຕ່ລະໂຄງການ. ການວິເຄາະດ້ານການເງິນແມ່ນນຳໃຊ້ກັບໂຄງການທີ່ສາມາດມີລາຍຮັບດ້ວຍຕົວຂອງມັນເອງ ຕົວຢ່າງ: ໂຄງການເຄື່ອນໄຫວຜ່ານຕົກ ທີ່ມີການເກັບຄ່າຈາກຜູ້ຊົມໃຊ້. ມັນຈຳເປັນຕ້ອງມີການວິເຄາະດ້ານການເງິນ ເພື່ອເບິ່ງວ່າຈຳນວນເງິນທີ່ເກັບນັ້ນ ຈະມີກຳໄລພຽງພໍສຳລັບ ການຄຸ້ມຄອງ ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ ຫຼືບໍ່. ແນວຄວາມຄິດນີ້ ແມ່ນມີຄວາມເໝາະສົມທີ່ສຸດ ສຳລັບຫົວໜ່ວຍທຸລະກິດເອກະຊົນ.

ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແມ່ນວິທີການເພື່ອພິຈາລະນາວ່າ ໂຄງການຈະປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງ ຊຸມຊົນ ແລະ ຄວນຈະໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນ ຫຼືບໍ່. ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແມ່ນການປຽບ ທຽບກັນ ລະຫວ່າງ ຜົນຕອບແທນຕໍ່ສັງຄົມ ແລະ ການລົງທຶນຂອງລັດຖະບານ ໃນແຕ່ລະໂຄງການ. ໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດສ່ວນຫຼາຍມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ເພື່ອພິຈາລະນາວ່າ ໂຄງການດັ່ງກ່າວ ມີຄວາມຄຸ້ມຄ່າໃນການລົງທຶນຫຼືບໍ່ ໂດຍໃຊ້ທຶນມີຈຳກັດ ແລະ ມີຜົນຕອບແທນຕໍ່ສັງຄົມ ຢ່າງເໝາະສົມ.

2. ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນໃນການຄຸ້ມຄອງການລົງທຶນຂອງລັດ

ພາກສະເໜີ

ກະຊວງການແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ/ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນແຂວງ ຕ້ອງໄດ້ ວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ ໃນການຄຸ້ມຄອງການລົງທຶນຂອງລັດ ເພື່ອໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າ ໂຄງການ ໄດ້ມີການວາງແຜນ ແລະ ປະຕິບັດຢ່າງຖືກຕ້ອງຕາມຂັ້ນຕອນອັນແນ່ນອນ.

- ຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ສອດຄ່ອງ ແລະ ຄົບຖ້ວນ ຈະຢັ້ງຢືນເຖິງຄວາມສອດຄ່ອງດ້ານເສດຖະກິດຂອງ ໂຄງການ
- ຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ສອດຄ່ອງ ແລະ ຄົບຖ້ວນ ຈະຢັ້ງຢືນເຖິງຄວາມຍືນຍົງທາງດ້ານການເງິນຂອງ ໂຄງການ

ອີງໃສ່ຂໍ້ມູນຂ້າງເທິງນັ້ນ

- ຖ້າຫາກວ່າຂໍ້ມູນຕົວເລກ ແລະ ມາດຖານການວິເຄາະ ບໍ່ຄົບຖ້ວນຊັດເຈນ ຮຽກຮ້ອງ ໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການຄິດໄລ່ຄືນ
- ໂຄງການໃດຈະໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາວ່າ ມັນດີກວ່າໂຄງການອື່ນ

ຄວາມສອດຄ່ອງດ້ານເສດຖະກິດຂອງໂຄງການ

ຈຸດປະສົງຕົ້ນຕໍຂອງການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແມ່ນເພື່ອຢັ້ງຢືນວ່າ ໂຄງການປະກອບສ່ວນແກ່ສະຫວັດດີການສັງຄົມຂອງປະເທດຊາດ ຫຼືບໍ່. ເພາະສະນັ້ນ ມັນກໍ່ຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດ. ໂດຍພື້ນຖານແລ້ວ, ບັນດາໂຄງການການລົງທຶນຂອງລັດໄດ້ດຳເນີນໄປ ໂດຍແນໃສ່ ເພື່ອ ປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງສັງຄົມ. ເພາະສະນັ້ນ, ໂຄງການການລົງທຶນຂອງລັດຄວນໃຫ້ມີປະສິດທິພາບທີ່ສຸດ ໃນການປະກອບສ່ວນຕໍ່ສະຫວັດດີການຂອງຊຸມຊົນ, ມີການດຳເນີນງານ ແລະ ການນຳໃຊ້ຢ່າງປະສິບຜົນສຳເລັດທີ່ສຸດ. ຄວາມສອດຄ່ອງ ແລະ ປະສິດທິພາບດ້ານເສດຖະກິດຂອງໂຄງການ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນທີ່ສຸດໂດຍສະເພາະໃນເວລາທີ່ມີຊັບພະຍາກອນຈຳກັດ. ສະນັ້ນ, ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແມ່ນເຫັນວ່າເປັນວິທີການໜຶ່ງສຳລັບການຮັບປະກັນບັນຫາເຫຼົ່ານີ້ ໃນການຄຸ້ມຄອງການລົງທຶນຂອງລັດ.

ຄວາມຍືນຍົງດ້ານການເງິນຂອງໂຄງການ

ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ຈະໃຫ້ແນວຄວາມຄິດໃນການປະເມີນ ແລະ ຄັດເລືອກໂຄງການການລົງທຶນຂອງລັດ ໃຫ້ແກ່ພະນັກງານ ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ແລະ ພະແນກແຜນ ການ ແລະ ການລົງທຶນ (ຢູ່ MPI/DPI). ຖ້າຫາກວ່າມີໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ທີ່ໃຫ້ການບໍລິການສາທາລະນະ ນະທີ່ຈຳເປັນແຕ່ມີຄວາມອ່ອນແອທາງດ້ານການເງິນ (ດັ່ງກໍລະນີທີ່ພົບເຫັນເລື້ອຍໆກັບໂຄງການການລົງທຶນຂອງລັດ), ແນວໃດກໍ່ຕາມ ໂຄງການຄວນຈະໄດ້ຮັບການສະນັບສະໜຸນ. ເພາະສະນັ້ນ, ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ/ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ໄດ້ຖືກແນະນຳ ໃຫ້ຢັ້ງຢືນ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງການເງິນ ແລະ ຄຳນຶງເຖິງບັນຫາຕ່າງໆທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຮັບທຶນຮອນຢ່າງພຽງພໍ. ອີກດ້ານໜຶ່ງ, ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ/ ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນໄດ້ພິຈາລະນາເຖິງໂຄງການຖ້າຫາກວ່າມັນມີຜົນສະທ້ອນດ້ານລົບຕໍ່ສັງຄົມ ທີ່ເກີດຈາກການດຳເນີນໂຄງການດັ່ງ ກ່າວ, ເຖິງແມ່ນວ່າ ໂຄງການຈະມີຜົນກຳໄລກໍ່ຕາມ. ການສັງເກດເບິ່ງຜົນໄດ້ຮັບ ຈາກການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດຂອງໂຄງການ, ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ/ ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ສາມາດໃຫ້ລາຍລະອຽດຂອງໂຄງການໃດໜຶ່ງ ຫຼາຍກວ່າເກົ່າ.

ການຈັດວາງໂຄງການຕາມຂະແໜງການ

ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ ໃຫ້ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບການຄັດເລືອກໂຄງການຈາກບັນດາຫຼາຍໆໂຄງການ ທີ່ມາຈາກຫຼາຍຂະແໜງການ ແລະ ມີແຜນການດຳເນີນງານທີ່ແຕກຕ່າງກັນ.

ຄຳຖາມດັ່ງລຸ່ມນີ້ ກ່ຽວຂ້ອງກັບພະນັກງານທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ຄຳນຶງເຖິງ ໃນເວລາຄຸ້ມຄອງໂຄງການລົງ ທຶນຂອງ ລັດ ອາດຈະຕ້ອງໄດ້ຕອບດ້ວຍການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ.

- ໂຄງການກະສິກຳນີ້ ຈະເປັນໂຄງການທີ່ຈະນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທີ່ມີຢູ່ຢ່າງຈຳກັດ ຢູ່ໃນແຂວງບໍ່?
- ໂຄງການຊົນລະປະທານນີ້ຈະເຮັດໃຫ້ສະຫວັດດີການຂອງສັງຄົມດີຂຶ້ນກ່ອນບັນດາໂຄງການສະ ໜອງນ້ຳ ອື່ນໆບໍ່?
- ຖະໜົນໃໝ່ຄວນຈະຖືກສ້າງຂຶ້ນຢູ່ເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ ບໍ່? ຫຼື ໂຮງຮຽນຄວນຈະຖືກສ້າງຂຶ້ນແທນ ຫຼືບໍ່?

ອັນນີ້ ຍ້ອນວ່າ: ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ/ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ບາງເທື່ອ ຈະຕ້ອງໄດ້ແກ້ໄຂບັນຫາ ເຊັ່ນວ່າ: ການຈັດສັນຊັບພະຍາກອນພາຍໃນຂະແໜງການ ພາຍໃຕ້ ແນວ ຄວາມຄິດດ້ານເສດຖະກິດ. ເພື່ອບັນລຸການວິໄຈກ່ຽວກັບ ແຜນການພັດທະນາມະຫາພາກ ແລະ ແຕ່ ລະໂຄງການການລົງທຶນຂອງລັດຢ່າງມີປະສິດທິພາບ, ມັນມີຄວາມຈຳເປັນ ໃຫ້ ກະຊວງແຜນ ການແລະ ການລົງທຶນ/ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ທີ່ຈະຕ້ອງມີແນວຄວາມຄິດທີ່ເປັນກາງ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດ ປຸງປຸງຄວາມສຳຄັນຂອງບັນດາ ໂຄງການຈາກຫຼາຍຂະແໜງການ.

ດຳລັດແລະລະບຽບການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນໃນການຄຸ້ມ ຄອງການລົງທຶນຂອງລັດ

ບັນດານິຕິກຳ ທີ່ກ່າວເຖິງການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ ໃນການຄຸ້ມຄອງການລົງ ທຶນຂອງລັດ ໄດ້ພົບເຫັນຢູ່ໃນ:

✓ **ກົດໝາຍການລົງທຶນຂອງລັດ**

ເຖິງວ່າເອກະສານດັ່ງກ່າວ ຈະບໍ່ໄດ້ລະບຸເຖິງລາຍລະອຽດກ່ຽວກັບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການ ເງິນ, ແຕ່ກໍໄດ້ພົບເຫັນແນວຄວາມຄິດພື້ນຖານຢູ່ໃນເອກະສານດັ່ງກ່າວນັ້ນ.

ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການລົງທຶນຂອງລັດ

ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການລົງທຶນຂອງລັດ ໄດ້ກ່າວກ່ຽວກັບ ບັນດາຫຼັກການທີ່ນຳໃຊ້ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວ ກັບ ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ ເຂົ້າໃນການຄຸ້ມຄອງການລົງທຶນຂອງລັດ.

<p>ມາດຕາ 25: ເງື່ອນໄຂພື້ນຖານໃນການພິຈາລະນາຮັບເອົາໂຄງການເຂົ້າໃນແຜນການລົງທຶນຂອງລັດ ໃນການພິຈາລະນາຮັບເອົາໂຄງການລົງທຶນເຂົ້າໃນແຜນການລົງທຶນຂອງລັດຕ້ອງປະຕິບັດຕາມເງື່ອນໄຂພື້ນຖານ</p>
--

ດັ່ງນີ້ :

- 1.ສອດຄ່ອງກັບແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແລະ ແຜນງົບປະມານແຫ່ງລັດ.
- 2.ມີປະສິດທິຜົນດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແລະ ຮັບປະກັນການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມແບບຍືນຍົງ.
- 3.ມີເອກະສານປະກອບຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 17 ຂອງກົດໝາຍສະບັບນີ້.
- 4.ໄດ້ຮັບການເຫັນດີຈາກອົງການ ຫລື ຫ້ອງຖິ່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນການຕົກລົງໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ໃນແຕ່ລະຂັ້ນ.
- 5.ໄດ້ຜ່ານການປະເມີນຕາມຫຼັກວິຊາການຈາກອົງການປະເມີນຜົນໃນແຕ່ລະຂັ້ນຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 26 ຂອງກົດໝາຍສະບັບນີ້.
- 6.ນອນໃນທິດທາງແຜນການລົງທຶນຂອງລັດ 5 ປີ.

ສຳລັບໂຄງການທີ່ນຳໃຊ້ທຶນກູ້ຢືມ ແລະ ຊ່ວຍເຫລືອລ້າຈາກຕ່າງປະເທດຕ້ອງມີການຍັ້ງຍືນແຫລ່ງທຶນກ່ອນຈຶ່ງສາມາດກຳນົດເອົາໂຄງການນັ້ນເຂົ້າໃນແຜນການລົງທຶນຂອງລັດ.

ຄຳເວົ້າດັ່ງກ່າວ ໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ: ມັນມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ພິຈາລະນາເຖິງປະສິດທິພາບ ດ້ານເສດຖະກິດຂອງໂຄງການໃນການວາງແຜນການລົງທຶນຂອງລັດ. ນີ້ໝາຍຄວາມວ່າ ບັນດາໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ມີຄວາມຕ້ອງການ ຄວາມສອດຄ່ອງດ້ານເສດຖະກິດ ຕໍ່ກັບການລົງທຶນ.

ມາດຕານີ້ໄດ້ກ່າວວ່າ: ໂຄງການໃດໜຶ່ງຄວນຈະມີການຄາດຄະເນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍປະຈຳວັນ, ຕົ້ນຕໍແມ່ນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການນຳໃຊ້ ແລະ ການບູລະນະຮັກສາ (ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ O/M) ເພື່ອສະເໜີຂໍອະນຸມັດ. ມັນສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ:ໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດຈະຕ້ອງຮັບປະກັນ ຄວາມຍືນຍົງດ້ານການເງິນຂອງໂຄງການ.

ມາດຕາ 17: ເອກະສານໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ

ໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ທາງດ້ານການກໍ່ສ້າງພື້ນຖານໂຄງລ່າງປະກອບດ້ວຍເອກະສານຕົ້ນຕໍດັ່ງນີ້:

1. ບົດສະເໜີໂຄງການ
2. ບົດສິດສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງໂຄງການ
3. ບົດລາຍງານການສຳຫລວດ-ອອກແບບ
4. ໃບໂອນສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ເພື່ອສາທາລະນະປະໂຫຼດ ໃນກໍລະນີທີ່ມີການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຂອງປະຊາຊົນ

ສຳລັບໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ປະເພດ I ແລະ ປະເພດ II ຕ້ອງປະກອບເອກະສານເພີ່ມຕື່ມອີກ ດັ່ງນີ້:

1. ບົດພັດທະນາໂຄງການ ຫລື ບົດວິພາກເສດຖະກິດ-ເຕັກນິກ

2. ບົດປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ-ສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ

ສຳລັບໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດໃສ່ການສົ່ງເສີມວິຊາການ ປະກອບດ້ວຍເອກະສານຕົ້ນຕໍດັ່ງນີ້:

1. ບົດສະເໜີໂຄງການ

2. ບົດສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງໂຄງການ

ເຖິງວ່າ ຈະບໍ່ມີການອະທິບາຍຢ່າງຈະແຈ້ງກ່ຽວກັບການກຳນົດ ຂະໜາດຂອງໂຄງການວ່າ ມີຄວາມໝາຍຄື ແນວໃດ (ເງິນ, ໄລຍະເວລາ, ຂອບເຂດເນື້ອທີ່ ແລະ ອື່ນໆ), ມາດຕາ 15 ເບິ່ງກົດໝາຍ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ແນວຄວາມຄິດ ທາງດ້ານຜົນປະໂຫຍດ, ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ, ແລະ ຂອບເຂດໜ້າວຽກຂອງໂຄງການ ຢ່າງໜ້ອຍຄວນຈະໄດ້ ຖືກ ກ່າວເຖິງໃນໄລຍະການວາງແຜນ ໃນການຄຸ້ມຄອງການລົງທຶນຂອງລັດ. ຄວາມສາມາດຂອງທຶນ ກໍ່ຄືກັນ ເຊັ່ນ: ຄວາມຍືນຍົງດ້ານການເງິນ ແລະ ປະສິດທິພາບໃນການລົງທຶນ ເຊັ່ນ: ຄວາມສອດຄ່ອງດ້ານ ເສດຖະ ກິດ ໃນການລົງທຶນ ໄດ້ແນະນຳໃຫ້ມີການສຶກສາໃນໄລຍະການວາງແຜນ ໃນການຄຸ້ມຄອງການລົງ ທຶນຂອງລັດ.

ດຳລັດກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ການລົງທຶນຂອງລັດ

ມາດຕາ 35 : ຂັ້ນຕອນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ

ໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ໃຫ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕາມຂັ້ນຕອນ ດັ່ງນີ້ :

1. ແຕ່ງຕັ້ງຄະນະຮັບຜິດຊອບໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ
2. ຈັດຕັ້ງປະມູນໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ
3. ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ

ໃນຂັ້ນຕອນການວາງແຜນໂຄງການ ມັນຈຳເປັນຕ້ອງມີ ປະສິດທິພາບໃນການລົງທຶນ, ເຊັ່ນ: ຄວາມສອດ ຄ່ອງດ້ານເສດຖະກິດ. ອີກອັນໜຶ່ງ, ລະບຽບການນີ້ໄດ້ຊື້ໃຫ້ເຫັນອີກວ່າ ການຄາດຄະເນ ມູນຄ່າ ຂອງໂຄງ ການ ແມ່ນປັດໃຈທີ່ສຳຄັນອັນໜຶ່ງ ໃນການກະກຽມໂຄງການ.

ສຳລັບຄວາມຕ້ອງການໃນການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້, ເຊິ່ງຄືກັນກັບ ມາດຕາ 3 ໃນດຳລັດ 58, ມາດຕາ 11 ແລະ 12 ໃນລະບຽບການ 918 ໄດ້ກ່າວເຖິງຢ່າງຈະແຈ້ງ. ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ລະບຽບການທີ່ຊື້ໃຫ້ ເຫັນ ອົງປະກອບຂອງການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້.

ມາດຕາ 12: ເນື້ອໃນຂອງການສ້າງບົດສຶກສາຄວາມສາມາດເປັນໄປໄດ້

6. ຄາດຄະເນເບື້ອງຕົ້ນ ມູນຄ່າທັງໝົດຂອງໂຄງການ, ຮູບແບບການລະດົມແຫຼ່ງທຶນ, ຄວາມ

ສາມາດໃນການເກັບກູ້ທຶນຄືນ, ການສຳລະສະສາງ, ກຳໄລ ແລະ ຄ່າສິ້ນເປືອງ (ຖ້າມີ).

7. ຄາດຄະເນເບື້ອງຕົ້ນປະສິດທິຜົນການລົງທຶນທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ, ສິ່ງແວດລ້ອມຂອງໂຄງການລົງທຶນ.

ອີງຕາມມາດຕານີ້, ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ຕ້ອງໄດ້ມີຂໍ້ມູນ 2 ປະເພດ; ປະເພດທີໜຶ່ງແມ່ນ ການຄາດປະກັນດ້ານການເງິນ (ມູນຄ່າໂຄງການທັງໝົດ, ແຫຼ່ງທຶນ, ຜົນຕອບແທນຕໍ່ການລົງທຶນ, ການໃຊ້ໜີ້ ເງິນກູ້, ຜົນກຳໄລ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ (ຖ້າກ່ຽວຂ້ອງ)), ແລະ ປະເພດອື່ນ ສຳລັບຄວາມຄ່ອງດ້ານເສດຖະກິດ (ປະສິດທິພາບໃນການລົງທຶນ). ຍ້ອນວ່າ ລະບຽບການນີ້ ໄດ້ຊີ້ແຈງວ່າ: ທຸກໆໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດຈະຕ້ອງໄດ້ດຳເນີນການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ ບໍ່ວ່າຈະເປັນໂຄງການ ຂະໜາດໃດກໍຕາມ (ປະເພດ 1, 2, ຫຼື 3), ດັ່ງນັ້ນ, ທຸກໆໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ຈະຕ້ອງໄດ້ມີການສຶກສາ ການຄາດຄະເນເບື້ອງຕົ້ນກ່ຽວກັບທັງ ບັນຫາດ້ານການເງິນ ແລະ ເສດຖະກິດ.

II. ພາກປະຕິບັດ

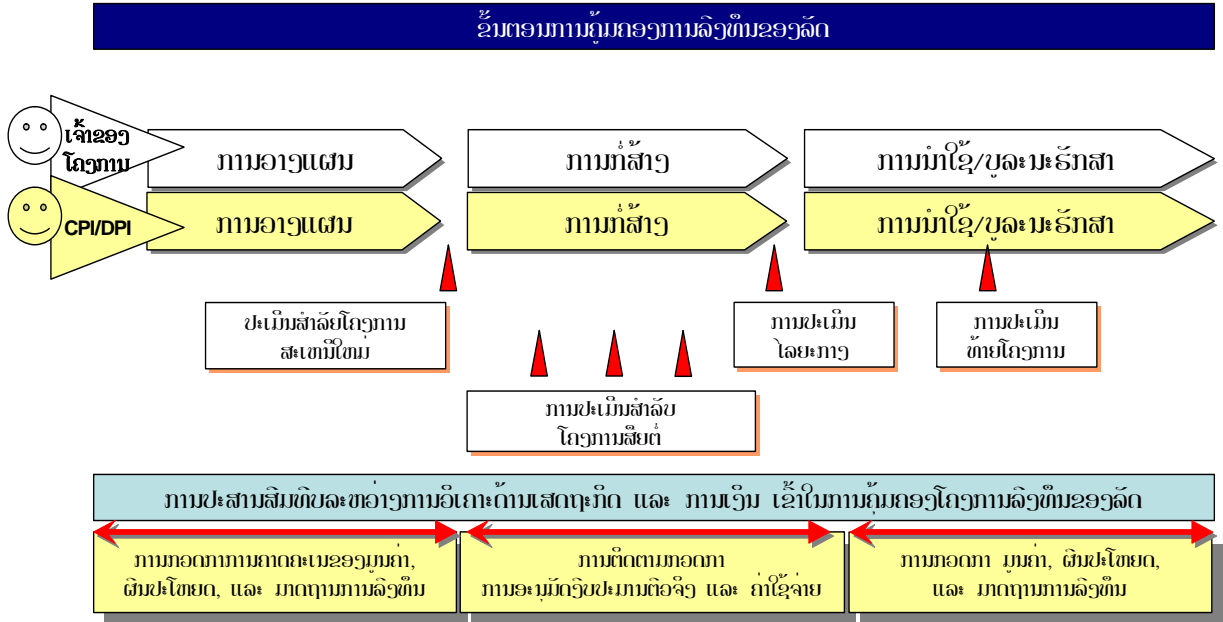
ພາກນີ້ ຈະນຳສະເໜີ ກ່ຽວກັບຂັ້ນຕອນການປະຕິບັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ໃນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ. ມັນເປັນຄວາມຈິງທີ່ວ່າ ການວາງແຜນໂຄງການທີ່ ດີ ຈະລົງຜົນໃຫ້ໂຄງການມີຜົນໄດ້ຮັບທີ່ດີກວ່າ. ຖ້າຫາກວ່າມີການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດໃນເວລາເລີ່ມ ຕົ້ນຂອງໂຄງການ ເຊິ່ງແມ່ນ **ຂັ້ນຕອນການວາງແຜນ** ການວິເຄາະດັ່ງກ່າວຈະຊ່ວຍໃຫ້ເຫັນບັນຫາດ້ານເສດຖະກິດ. ເມື່ອບັນຫາດ້ານເສດຖະກິດ ໄດ້ຮັບການວິເຄາະໃນໄລຍະການວາງແຜນຢ່າງ ລະອຽດ ໂຄງການດັ່ງກ່າວ ກໍ່ຈະໃຫ້ຜົນຕອບແທນ ໂດຍການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທີ່ມີຈຳກັດ. ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ກໍ່ຈະປະຕິບັດໄດ້ດີໃນ **ຂັ້ນຕອນການປະເມີນ**. ເມື່ອມີການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລ້ວເຮົາກໍ່ຈະສາມາດປະເມີນວ່າໂຄງການ ມີຄວາມຄຸ້ມຄ່າ ທີ່ຈະລົງທຶນ ຫຼືບໍ່ ໂດຍການນຳໃຊ້ຊັບ ພະຍາກອນທີ່ມີຈຳກັດ.

1. ຂະບວນການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດໃນໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ

ໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດທັງໝົດ ຕ້ອງຜ່ານແຕ່ລະຂັ້ນຕອນຄື: ການວາງແຜນ, ການປະເມີນ, ການຕິດຕາມກວດກາ ການດຳເນີນງານ, ການປະເມີນຜົນ ຕະຫຼອດຮອດການນຳໃຊ້ ແລະ ບູລະນະຮັກສາ. ແຕ່ລະຂັ້ນຕອນຂອງການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ ແມ່ນສຳຄັນ ແລະ ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນໄປຕາມແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ຫົວຂໍ້ນີ້ ຈະນຳໃຊ້ບັນດາ ຂັ້ນຕອນໃນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການລົງທຶນຂອງ ລັດທີ່ແນະນຳໂດຍ “ບົ່ມຄູ່ມືການຄຸ້ມຄອງໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ (ຕໍ່ໄປນີ້ຈະເອີ້ນວ່າ: “ບົ່ມຄູ່ມື”).” ບົ່ມ ຄູ່ມືສະບັບນີ້ແມ່ນແນໃສ່ພະນັກງານທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການປະເມີນໂຄງການ ແລະ ໃຫ້ຄຳແນະນຳ, ເປັນຕົ້ນແມ່ນພະນັກງານຢູ່ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ແລະ ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ (ເຊິ່ງຕໍ່ໄປເອີ້ນວ່າ MPI/DPI). ດັ່ງນັ້ນ ບັນດາລະດັບຂັ້ນຕອນທີ່ນຳໃຊ້ໃນເອກະສານຄູ່ມື ສະບັບນີ້ເຮັດໃຫ້ພະນັກງານ ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ແລະ ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ສາມາດຕິດຕາມການເຄື່ອນໄຫວຂອງໂຄງການ ແລະ ກຳນົດວ່າກິດຈະກຳໃດທີ່ຈະປະຕິບັດໄດ້ງ່າຍຂຶ້ນ. ບັນດາຂັ້ນຕອນດັ່ງກ່າວນີ້ແມ່ນການວາງແຜນ, ການປະເມີນ, ການຕິດຕາມກວດກາໃນການດຳເນີນງານ, ການປະເມີນຜົນ ແລະ ການນຳໃຊ້ ແລະ ການບູລະນະຮັກສາ.

ຮູບ 1: ຂັ້ນຕອນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ແລະ ການກ່ຽວຂ້ອງ ຂອງການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ

1.1 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດໃນຂັ້ນຕອນການວາງແຜນ

ໃນຂັ້ນຕອນການວາງແຜນນີ້, ການປະສານສົມທົບຂອງການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ ເຂົ້າໃນການສ້າງໂຄງການເຫັນວ່າມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ສຸດສໍາລັບໂຄງການເພື່ອໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າການອອກແບບໂຄງການມີຄຸນນະພາບທີ່ດີກວ່າ. ຫົວຂໍ້ນີ້ຈະອະທິບາຍວ່າກິດຈະກຳໃດທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດສໍາລັບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ, ໂດຍການນຳໃຊ້ 3 ຂັ້ນຕອນ¹ ຄື: (1) ການກຳນົດໂຄງການ, (2) ການອອກແບບໂຄງການ ແລະ (3) ແຜນການລະອຽດດ້ານເຕັກນິກ ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

1) ການກຳນົດໂຄງການ

ສິ່ງສໍາຄັນຕົ້ນຕໍໃນຂັ້ນຕອນນີ້ ແມ່ນການກຳນົດແນວຄວາມຄິດຂອງໂຄງການ ຫຼື ການກຳນົດຄວາມຈຳເປັນ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການໂຄງການ. ກິດຈະກຳທີ່ຈະປະຕິບັດໂດຍທົ່ວໄປ ແມ່ນການສຳຫຼວດຂໍ້ມູນຕົວຈິງ, ແລະ ການສຶກສາຂໍ້ມູນມີສອງທີ່ມີ. ຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບປັດໃຈດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ ຕ້ອງຖືກເກັບກຳ ໃນເວລາທີ່ມີການເກັບກຳຂໍ້ມູນ.

¹ ຄຳນິຍາມ ແລະ ຄຳອະທິບາຍລະອຽດ ຂອງແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ ໄດ້ອະທິບາຍຢູ່ໃນ ບົດທີ 3.1 ໃນປຶ້ມຄູ່ມື.

ໃນຂັ້ນຕອນນີ້ ແນວຄວາມຄິດໃນການປະເມີນດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ ຈະຖືກນຳໃຊ້ເພື່ອໃຫ້ມີ ແນວຄວາມຄິດໃນການຄາດຄະເນລາຍຈ່າຍ ທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນກັບໂຄງການທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້. ບັນຫາສະເພາະ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ຈະຕ້ອງໄດ້ອະທິບາຍຢ່າງຈະແຈ້ງໂດຍເຈົ້າຂອງໂຄງການ.

□ ຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດແມ່ນໃຜ ແລະ ມີຈຳນວນເທົ່າໃດ

ຖ້າຫາກວ່າບໍ່ຮູ້ເຖິງຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດທີ່ເປັນເປົ້າໝາຍ, ມັນເປັນການຫຍຸ້ງຍາກທີ່ຈະກຳນົດຈຸດປະ ສົງ ຂອງໂຄງການ. ໂດຍສະເພາະແມ່ນສຳລັບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນທີ່ອີງໃສ່ ການ ວິເຄາະປະສິດທິພາບໃນການລົງທຶນ, ມັນຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ກຳນົດຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ. ເພື່ອຢາກກຳນົດ ຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດໄດ້ ມັນສາມາດກຳນົດໄດ້ຈາກຜົນຂອງ ການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ.

□ ຄຸນລັກສະນະ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດ

ເຈົ້າຂອງໂຄງການຈະຕ້ອງໄດ້ອະທິບາຍລະອຽດວ່າ: ຜົນປະໂຫຍດຄືແນວໃດແດ່ ທີ່ຄາດວ່າຈະ ສ້າງ ຂຶ້ນໃນການດຳເນີນໂຄງການນີ້. ມັນສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ: ການເພີ່ມຜົນຜະລິດ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ຮັບຜົນປະ ໂຫຍດ, ການປະຫຍັດເວລາໃນການເດີນທາງ ໆລໆ. ມັນມີຄວາມສຳຄັນທີ່ຈະຄາດຄະເນອີກວ່າ ຈະ ຕ້ອງຜະລິດໃຫ້ໄດ້ຜົນກຳໄລຫຼາຍປານໃດ ໃນເວລາທີ່ດຳເນີນໂຄງການ ແລະ ຈະໃຊ້ເວລາໃນ ການຜະ ລິດດົນປານໃດ.

□ ການຄາດຄະເນມູນຄ່າໂດຍລວມ

ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຈະຕ້ອງໄດ້ຄາດຄະເນມູນຄ່າໂດຍລວມ, ຈຳນວນທຶນຮອນທີ່ຕ້ອງການລົງທຶນ ເພື່ອ ຫວັງໃຫ້ໄດ້ຮັບຜົນຕອບແທນ ຄື: ຜົນກຳໄລ. ມັນອາດຈະຕ້ອງໄດ້ຄາດຄະເນເພື່ອຊ່ວຍໃນການກຳ ນົດ ຂະໜາດຂອງໂຄງການ. ເຊັ່ນວ່າ ໂຄງການອາດມີຄວາມຕ້ອງການໃນການລົງທຶນ 1 ລ້ານ ກີບ ຫຼື 10 ລ້ານ ກີບ.

2) ການອອກແບບໂຄງການ

ຂັ້ນຕອນນີ້ ແມ່ນຂັ້ນຕອນໃນການສ້າງກອບຂອງໂຄງການ, ເຊິ່ງແມ່ນ ຈຸດປະສົງໂຄງການ, ໝາກຜົນ, ກິດ ຈະກຳທີ່ຈຳເປັນ ຫຼື ປັດໃຈນຳເຂົ້າ ເພື່ອໃຫ້ໂຄງການປະສິດຜົນສຳເລັດ ຈະຕ້ອງໄດ້ຖືກກຳ ນົດໃນຕອນ ທ້າຍ ຂອງຂັ້ນຕອນນີ້. ໂຄງການກໍ່ສ້າງໄດ້ຖືກແນະນຳ ໃຫ້ມີການດຳເນີນການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້.

ບັນຫາສະເພາະດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ ຈະຕ້ອງໄດ້ອະທິບາຍໂດຍ ເຈົ້າຂອງໂຄງການ.

□ ຂໍ້ມູນ: ຈຳນວນຕົວເລກ ແລະ ຂໍ້ມູນ ທີ່ຈຳເປັນທັງໝົດສຳລັບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນໄດ້ຖືກລາຍງານ ຫຼືບໍ່

ຄືຂໍ້ມູນພື້ນຖານ ສຳລັບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ, ມັນຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ກະກຽມຂໍ້ ມູນກ່ຽວກັບການລົງທຶນ ແລະ ຜົນກຳໄລ. ເພື່ອໃຫ້ການຄິດໄລ່ທັງສອງປະເພດມີຄວາມເໝາະສົມ, ມັນຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງກວດກາວ່າ ມັນເປັນການຄາດຄະເນທີ່ຖືກຕ້ອງ ຫຼືບໍ່ ກ່ຽວກັບໄລຍະເວລາຂອງ ໂຄງ ການ ແລະ ອາຍຸການໃຊ້ງານຂອງສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກຕ່າງໆ. ວິທີການຄິດໄລ່ທີ່ໃຊ້ ແລະ ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດທີ່ໃຊ້ ມີຄວາມເໝາະສົມ ຫຼືບໍ່.

□ ຜົນຕອບແທນ: ຜົນຕອບແທນທີ່ຈະເກີດຈາກໂຄງການ ໄດ້ລະບຸໄວ້ ຫຼື ບໍ່

ໂດຍສະເພາະ ເຈົ້າຂອງໂຄງການແມ່ນຈະໄດ້ອະທິບາຍລະອຽດວ່າ ຜົນຕອບແທນ ທີ່ຈະໄດ້ຈາກໂຄງການມີເທົ່າໃດ ແລະ ມີປະເພດໃດແດ່, ເຊິ່ງໄດ້ມີການຄາດຄະເນໂດຍລວມໆ ແລ້ວໃນຂັ້ນຕອນການກຳນົດໂຄງການ. → ເບິ່ງຄຳອະທິບາຍດ້ານເຕັກນິກ ໃນຂໍ້ 1-2 ຂອງ ບົດທີ III.

□ **ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ:** ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ຄາດຄະເນຈາກການດຳເນີນໂຄງການ ໄດ້ລະບຸໄວ້ ຫຼື ບໍ່ຄືກັບຜົນຕອບແທນ, ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຈຳເປັນຈະຕ້ອງໄດ້ຄາດຄະເນຢ່າງຖືກຕ້ອງເຊັ່ນ: ອຸປະກອນ, ຄ່າແຮງງານ, ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍອື່ນໆ. → ເບິ່ງຄຳອະທິບາຍ ດ້ານເຕັກນິກ ໃນຂໍ້ 1-2 ຂອງ ບົດ ທີ III.

□ **ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ:** ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ໄດ້ຖືກປະຕິບັດ ຫຼື ບໍ່ອີງຕາມການຄາດຄະເນຕົ້ນທຶນ ແລະ ຜົນຕອບແທນຂ້າງເທິງ, ມັນມີຄວາມສຳຄັນທີ່ຈະຄິດໄລ່ ແລະ ຕັດສິນ ມາດຖານການລົງທຶນຢ່າງເໝາະສົມ ເຊັ່ນ: ຜົນຕອບແທນຕໍ່ການລົງທຶນ (B/C), ມູນຄ່າປະຈຸບັນສຸດທິ (NPV), ແລະ ອັດຕາຜົນຕອບແທນພາຍໃນ (IRR). ວິທີການ ແລະ ທາງເລືອກອື່ນທີ່ເຮັດໃຫ້ມີຜົນປະໂຫຍດດ້ານເສດຖະກິດທີ່ດີກວ່າ ກໍ່ຄວນຈະໄດ້ຄຳນຶງເຖິງເຊັ່ນດຽວກັນ. → ເບິ່ງຄຳອະທິບາຍດ້ານເຕັກນິກ ໃນຂໍ້ 1-3 ຂອງ ບົດ ທີ III.

□ **ການວິເຄາະດ້ານການເງິນ:** ງົບປະມານການເງິນມີພຽງພໍສຳລັບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການນຳໃຊ້ ແລະ ບູລະນະຮັກສາ ຫຼື ບໍ່. ຄວາມໝາຍກໍ່ຄືກ່ອນທີ່ຈະມີການດຳເນີນງານ ເຈົ້າຂອງໂຄງການຄວນຈະຄຳນຶງເຖິງວ່າ ຈະເຮັດ ແນວໃດຈຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ງົບປະມານການເງິນມີພຽງພໍກັບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ແລະ ບູລະນະຮັກສາສິ່ງ ອຳນວຍຄວາມສະດວກອື່ນໆ. ໃນຂັ້ນຕອນນີ້, ຢ່າງໜ້ອຍ ຕ້ອງມີວິທີ ໃນການແບ່ງແຍກລະຫວ່າງປະເພດທີ່ສ້າງລາຍຮັບໄດ້ ແລະ ປະເພດທີ່ສ້າງລາຍຮັບບໍ່ໄດ້. → ເບິ່ງຄຳອະທິບາຍດ້ານເຕັກນິກໃນຂໍ້ 1-1 ຂອງ ບົດທີ III.

ອີກອັນໜຶ່ງ, ໃນກໍລະນີໂຄງການທີ່ບໍ່ສາມາດສ້າງລາຍຮັບດ້ວຍຕົວມັນເອງໄດ້, ມັນຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ຫາທາງ ທີ່ເປັນໄປໄດ້ ທີ່ຈະຈັດສັນງົບປະມານສຳລັບການນຳໃຊ້ ແລະ ບູລະນະຮັກສາ ຫຼັງຈາກທີ່ໄດ້ສຳເລັດໂຄງການແລ້ວ. ແຜນການເກັບຄ່າບໍລິການກໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ກະກຽມຢ່າງເໝາະສົມ ແລະ ບັນຈຸຢູ່ໃນ ບົດສະເໜີໂຄງການ.

ຂໍ້ມູນທັງໝົດຂ້າງເທິງ ເອີ້ນວ່າ ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນໃນເບື້ອງຕົ້ນ (ໂດຍຫຍໍ້). ຜົນໄດ້ຮັບຈາກການວິເຄາະທັງໝົດ ແມ່ນໄດ້ແນະນຳໃຫ້ມີການປະກອບໃຫ້ຄົບຖ້ວນ ຢູ່ໃນບົດສະເໜີໂຄງການ ແລະ ຍື່ນສະເໜີເຖິງ MPI/DPI ຕາມກຳນົດເວລາທີ່ເໝາະສົມ.

3) ແຜນການລະອຽດດ້ານເຕັກນິກ

ຂັ້ນຕອນນີ້ປະກອບດ້ວຍການອອກແບບດ້ານເຕັກນິກ ສຳລັບໂຄງການກໍ່ສ້າງ, ເຊັ່ນ: ການອອກແບບເບື້ອງຕົ້ນ, ຫຼື ການອອກແບບລະອຽດ (ຫຼື ການອອກແບບດ້ານວິຊາວະກຳລະອຽດ). ໃນຂັ້ນຕອນນີ້ ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນໂດຍຫຍໍ້ ແມ່ນ ຖືກແນະນຳໃຫ້ມີການອະທິບາຍ ທາງດ້ານເຕັກນິກຕື່ມອີກ.

1.2 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ໃນຂັ້ນຕອນການປະເມີນ

ຂັ້ນຕອນນີ້ແນໃສ່ການປະເມີນໂຄງການສຳລັບໂຄງການສະເໜີໃໝ່ ແລະ ໂຄງການສືບຕໍ່. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕົ້ນຕໍໃນ ການປະເມີນໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ແມ່ນດຳເນີນໂດຍ MPI/DPI. ດັ່ງເອກະສານປື້ມຄູ່ມືໄດ້ມີການແນະນຳກ່ຽວກັບ **N-SPAS** (ໃບປະເມີນໂຄງການແບບກະທັດຮັດສຳລັບໂຄງການສະເໜີໃໝ່), **R-SPAS** (ໃບປະເມີນໂຄງການແບບກະທັດຮັດສຳລັບໂຄງການຖືກໂຈະແລ້ວເລີ່ມຕົ້ນຄືນໃໝ່) ແລະ **Ongoing-SPAS** (ໃບປະເມີນໂຄງການແບບກະທັດຮັດສຳລັບໂຄງການສືບຕໍ່) ເຊິ່ງເປັນເຄື່ອງມື ໃນການປະເມີນ, ຈຸດປະເມີນທີ່ຈຳເປັນສຳລັບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນແມ່ນໄດ້ຮວມຢູ່ໃນການປະເມີນນີ້.

1) ການປະເມີນໂຄງການສະເໜີໃໝ່ ຢູ່ໃນ N-SPAS

ຜູ້ມີໜ້າທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນການປະເມີນໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ, ເປັນຕົ້ນແມ່ນ MPI/DPI, ທົບທວນຄວາມສອດຄ່ອງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງດ້ານການເງິນຂອງໂຄງການ. ໃນການວິເຄາະມັນຈະອະທິບາຍລະອຽດວ່າໂຄງການ ເໝາະສົມທີ່ຈະຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຫຼືບໍ່ ໂດຍການນຳໃຊ້ທຶນຂອງ PIP ທີ່ມີຈຳກັດດັ່ງໃນຫົວຂໍ້ການປະເມີນ “ຄວາມສອດຄ່ອງ” ແລະ ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກຕ່າງໆ ທີ່ສ້າງຂຶ້ນໂດຍໂຄງການນັ້ນມີຄວາມຍືນຍົງ ຫຼືບໍ່ ໃນມູມມອງດ້ານການເງິນ ເຊັ່ນ “ຄວາມຍືນຍົງ” ຂອງໂຄງການ.

ໜ້າທີ່ຕົ້ນຕໍຂອງພະນັກງານ MPI/DPI ໃນຂັ້ນຕອນການປະເມີນມີໜ້າທີ່ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້;

1. ຍັງຢືນວ່າ ຂໍ້ມູນຕົວເລກທັງໝົດທີ່ຈຳເປັນສຳລັບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ (ເຊັ່ນ: ຜົນຕອບ ແທນ ແລະ ມູນຄ່າການລົງທຶນ) ໄດ້ຖືກລາຍງານໂດຍເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຫຼືບໍ່.
2. ຍັງຢືນວ່າ ຂໍ້ມູນຕົວເລກຂ້າງເທິງນັ້ນ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບຈາກການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ (ຕົວຢ່າງ: ມາດຖານໃນການລົງທຶນ) ມີຢູ່ຄົບຖ້ວນ ແລະ ພຽງພໍ ຫຼື ບໍ່.
3. ຍັງຢືນວ່າ ແຜນການດ້ານການເງິນ ທີ່ຮວມເອົາທັງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ແລະ ບູລະນະຮັກສາໄດ້ຂຶ້ນແຜນໄວ້ ຫຼື ບໍ່.
4. ປະເມີນວ່າໂຄງການມີຄວາມຄຸ້ມຄ່າກັບການລົງທຶນ ຫຼືບໍ່ ໂດຍອີງໃສ່ຜົນໄດ້ຮັບຈາກການປະເມີນຂ້າງເທິງ.

ພະນັກງານ MPI/DPI ປະສົມປະສານຜົນໄດ້ຮັບຈາກການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ໃນການປະເມີນໂຄງການໂດຍນຳໃຊ້: **N-SPAS**, ເຊິ່ງແມ່ນເຄື່ອງມືໃນການປະເມີນໂຄງການທີ່ສະເໜີໃໝ່, ທີ່ປະກອບມີສາມຄຳຖາມສະເພາະ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບແນວຄວາມຄິດດ້ານເສດຖະກິດ.

ຫົວຂໍ້ການປະເມີນ	ຄໍາຖາມ
ຄວາມສອດຄ່ອງ: ຄວາມສອດຄ່ອງດ້ານເສດຖະກິດ	ຂໍ້ມູນມີຄວາມໜ້າເຊື່ອຖືບໍ່ ແລະ ວິທີການທຳນຳໃຊ້ ມີຄວາມເໝາະສົມບໍ່? B/C ຂອງໂຄງການ ຫຼາຍກວ່າ 1 ບໍ່?
ຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງປະສິດທິພາບ: ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ	ມູນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ຄາດຄະເນໄວ້ຂອງໂຄງການມີຄວາມເໝາະ ສົມຫຼືບໍ່? ໄດ້ມີການພິຈາລະນາເຖິງແຜນການອະນຸມັດເງິນຕາມງົບປະ ມານທີ່ຄາດຄະເນໄວ້ໃນປະຈຸບັນບໍ່?
ຄວາມຍືນຍົງ: ຄວາມຍືນຍົງທາງດ້ານການເງິນ	ໄດ້ມີການກຳນົດແຜນການນຳໃຊ້ ແລະ ການບູລະນະຮັກສາ ຢູ່ໃນແຜນ ການເງິນບໍ່?

ຄວາມສອດຄ່ອງ - ຄວາມສອດຄ່ອງດ້ານເສດຖະກິດ“ຄວາມສອດຄ່ອງ” ຈະສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ໂຄງການ ມີເຫດຜົນດີ ທີ່ຈະລົງທຶນເພື່ອຜົນກຳໄລຫຼືບໍ່, ແລະ ໂຄງການມີຄວາມສອດຄ່ອງກັບ ບູລິມະສິດຂອງຜູ້ຮັບຜົນ ປະໂຫຍດ, ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມ, ແລະ ນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດອື່ນໆໃນເວລາທີ່ປະເມີນ ຫຼືບໍ່. ໃນຫົວຂໍ້ການປະເມີນ ຄວາມເໝາະສົມດ້ານ ເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ, ຜົນໄດ້ຮັບຈາກຄໍາຖາມຕໍ່ໄປນີ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ໂຄງການມີຄວາມຄຸ້ມຄ່າ ກັບການລົງທຶນຫຼືບໍ່ ໃນແຕ່ເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ.

ຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນ (ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ, ຜົນຕອບແທນ ແລະ ລາຍລະອຽດໃນການລົງທຶນ) ມີຄວາມໜ້າເຊື່ອຖືບໍ່ ແລະ ວິທີການທຳນຳໃຊ້ (ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ, ການປຽບທຽບມີ-ບໍ່ມີໂຄງການ, ມູນຄ່າປະຈຸບັນ) ມີຄວາມເໝາະສົມ ບໍ່?

ເມື່ອຕ້ອງການປະເມີນວ່າໂຄງການມີຄວາມຄຸ້ມຄ່າໃນການລົງທຶນໂດຍອີງໃສ່ມາດຖານໃນການລົງທຶນເປັນ ຕົ້ນແມ່ນ B/C ຖືກຕ້ອງ, ຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນທັງໝົດແມ່ນຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ກະກຽມ ຫຼັງຈາກນັ້ນມາດຖານ ການລົງທຶນ ຄວນຈະຖືກຄິດໄລ່ຢ່າງເໝາະສົມ. ຖ້າຂາດຂັ້ນຕອນນີ້, ມັນເປັນໄປບໍ່ໄດ້ທີ່ຈະຕົ້ມຂໍ້ມູນລົງໃນ **N-SPAS**.

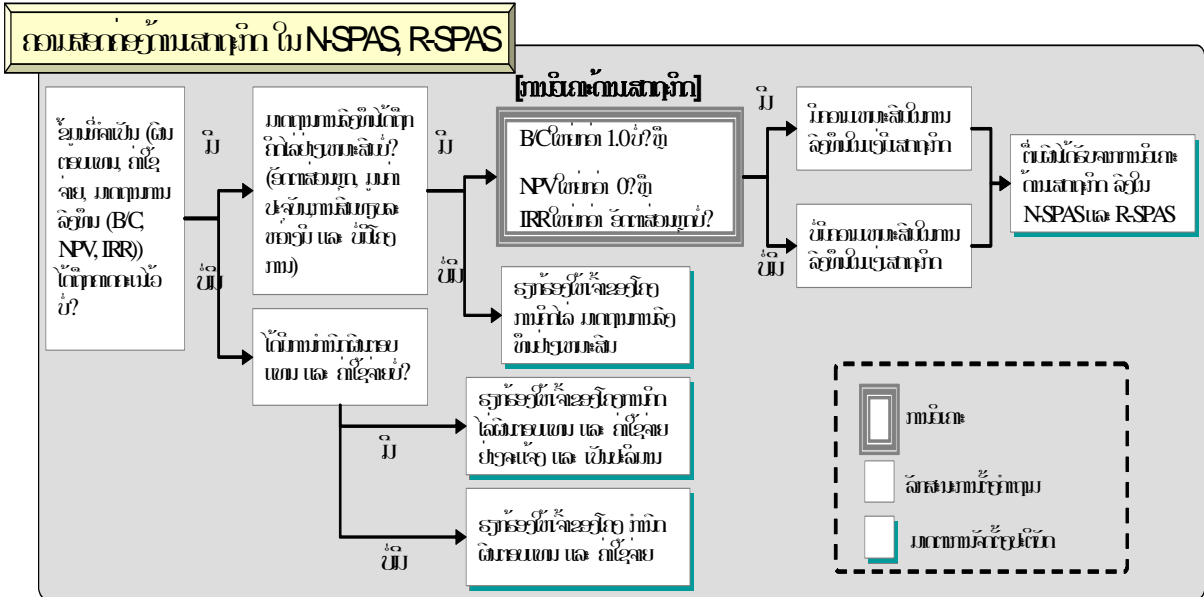
ກ່ອນອື່ນ ພະນັກງານ MPI/DPI ຕ້ອງໄດ້ກວດເບິ່ງວ່າ ບົດສະເໜີໂຄງການໄດ້ລະບຸໄວ້ຢ່າງລະອຽດ ກ່ຽວ ກັບຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນໃນການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ, ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ຜົນຕອບແທນ, ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ, ແລະ ມາດຖານການລົງທຶນ ຕ້ອງໄດ້ຖືກລາຍງານຢ່າງຊັດເຈນ. ເຮົາຄວນຈະມີການກວດ ກວ່າຂໍ້ມູນຕົວເລກໄດ້ ມີການຄິດໄລ່ຢ່າງຖືກຕ້ອງ ຫຼືບໍ່ ໂດຍການນຳໃຊ້ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ, ການປຽບທຽບ ລະຫວ່າງກໍລະນີມີ-ບໍ່ມີໂຄງການ ທຽບໃສ່ມູນຄ່າໃນປະຈຸບັນ. ຖ້າຫາກວ່າວິທີການຄິດໄລ່ທຳນຳໃຊ້ຫາກ ບໍ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ເໝາະສົມມັນຈະບໍ່ສາມາດນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການປະເມີນຄວາມສອດຄ່ອງດ້ານເສດຖະ ກິດ ຂອງໂຄງການ ເຖິງວ່າມາດ ຖານການລົງທຶນຈະມີຜົນຮັບເປັນຄ່າບວກກໍຕາມ.

B/C ຂອງໂຄງການໃຫຍ່ກວ່າ 1 ບໍ່?

ອີງໃສ່ຂໍ້ມູນທີ່ພຽງພໍ, ອັດຕາສ່ວນຜົນຕອບແທນ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ (B/C) ຄວນຈະມີການຄິດໄລ່. “B/C” ເຊິ່ງແມ່ນອັດຕາສ່ວນຜົນຕອບແທນ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ເປັນມາດຖານການລົງທຶນໜຶ່ງ ທີ່ຊື້ໃຫ້ເຫັນຄວາມ ເໝາະສົມດ້ານເສດຖະກິດ ຂອງໂຄງການ.

ຫຼັງຈາກນັ້ນ, ພະນັກງານ MPI/DPI ຈະຕ້ອງໄດ້ຕັດສິນ ອັດຕາສ່ວນຜົນຕອບແທນ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ (B/C). ຖ້າຫາກວ່າ B/C ມີຄ່າໃຫຍ່ກວ່າ 1, ມັນມີຄວາມໝາຍວ່າ ຜົນກຳໄລທີ່ຄາດຄະເນໄດ້ຈາກ ໂຄງການມີຫຼາຍ. ເພາະສະນັ້ນ B/C ຫຼາຍກວ່າ 1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນໂຄງການມີ ຄວາມເໝາະສົມ ດ້ານເສດຖະກິດທີ່ຈະລົງທຶນ. ໃນກໍລະນີທີ່ B/C ນ້ອຍກວ່າ 1, ໂຄງການບໍ່ສາມາດມີກຳໄລພຽງພໍ ເມື່ອທຽບ ກັບມູນຄ່າທີ່ລົງທຶນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຄວນຄຳນຶງວ່າໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ ແມ່ນແນໃສ່ ເພື່ອຍົກສູງ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ, ເຊິ່ງບາງເທື່ອມີຄວາມຕ້ອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໂດຍບໍ່ມີການຄຳນຶງເຖິງ ຄວາມ ເໝາະສົມດ້ານເສດຖະກິດຂອງມັນ. ພະນັກງານ MPI/DPI ຕ້ອງແນະນຳໃຫ້ອີງໃສ່ມາດ ຖານການລົງທຶນ ເຊິ່ງເປັນມູມ ມອງໜຶ່ງໃນການຕັດສິນຄວາມສອດຄ່ອງໃນການດຳເນີນໂຄງການ. → ເບິ່ງຄຳອະທິບາຍດ້ານເຕັກນິກໃນ ຂໍ້ 3) ໃນ ຂໍ້ 1-4 ຂອງ ບົດທີ III.

ຮູບ 2: ບັນດາຂັ້ນຕອນໃນການກວດກາຄວາມສອດຄ່ອງໃນ N-SPAS

ຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານປະສິດທິພາບ - ການຄາດຄະເນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ

“ຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານປະສິດທິພາບ” ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ບັດໃຈນຳເຂົ້າຂອງໂຄງການ ທີ່ຈະນຳມາ ປຸງເປັນໝາກຜົນຢ່າງມີປະສິດທິພາບ ຫຼືບໍ່. “ການຄາດຄະເນມູນຄ່າ” ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າໂຄງການ ມີຄວາມຕ້ອງການຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການດຳເນີນງານຫຼາຍປານໃດ ແລະ ງົບປະມານທີ່ຕ້ອງການສຳລັບ ຄ່າໃຊ້

ຈ່າຍມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ ຫຼືບໍ່. ຂໍ້ມູນດ້ານການເງິນນີ້ ເຮັດໃຫ້ສາມາດຄັດເລືອກໂຄງການ ທີ່ມີປະສິດທິພາບກວ່າ.

(1) ການຄາດຄະເນມູນຄ່າຂອງໂຄງການ ມີຄວາມເໝາະສົມ ແລະ ໜ້າເຊື່ອຖືບໍ່?

ນີ້ແມ່ນຄຳຖາມ, ມັນຈະຖືກຖາມວ່າ ມູນຄ່າໄດ້ຖືກຄາດຄະເນຢ່າງເໝາະສົມ ຫຼື ບໍ່. ມັນໝາຍ ຄວາມ ວ່າຈະຕ້ອງໄດ້ຍັງຍືນຄວາມໜ້າເຊື່ອຖື ແລະ ຄວາມເໝາະສົມຂອງຂໍ້ມູນພື້ນຖານທັງໝົດ ເປັນຕົ້ນແມ່ນການຄາດຄະເນກ່ຽວກັບ : 1) ໄລຍະເວລາຂອງໂຄງການ, 2) ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ, ແລະ 3) ວິທີການຄິດໄລ່ທີ່ນຳໃຊ້ເຂົ້າ ໃນການຄາດຄະເນມູນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ.

(2) ແຜນການຊຳລະເງິນໄດ້ຖືກພິຈາລະນາໃນສະພາບປະຈຸບັນ ຫຼື ບໍ່?

ຄຳຖາມນີ້ຈະຊີ້ແຈງໃຫ້ເຫັນວ່າມູນຄ່າທັງໝົດ ແລະ ແຜນການຊຳລະເງິນໃນງົບປະມານທີ່ໄດ້ຄາດຄະເນໄວ້ ຫຼື ຍື່ນຂໍໄດ້ຖືກແກ້ໄຂຫຼືບໍ່ ພາຍໃຕ້ຄວາມສາມາດຂອງຊັບພະຍາກອນມະນຸດໃນປະຈຸບັນ ຂອງລັດຖະບານຂັ້ນສູນກາງ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນ. ຖ້າຫາກວ່າ ມີການຄາດຄະເນງົບປະມານສູງເກີນກວ່າຄວາມສາມາດຕົວຈິງຂອງ ລັດຖະບານຂັ້ນສູນກາງ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນ, ໂຄງການມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ທີ່ ຈະເລີ່ມດຳເນີນງານ ແລະ ສຳເລັດຜົນໄດ້ ຍ້ອນວ່າລັດມີງົບປະມານຈຳກັດ. ສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າການວາງແຜນການດັ່ງກ່າວ ແມ່ນ ບໍ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຫຼື ການຄັດເລືອກໂຄງການທີ່ເປັນໄປບໍ່ໄດ້ທາງດ້ານການເງິນ, ພະນັກງານMPI/DPI ຈະຖືວ່າເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ບັນຫາດັ່ງກ່າວ. ເພາະສະນັ້ນ, ພະນັກງານMPI/DPI ຕ້ອງແນະນຳໃຫ້ຄັດເລືອກເອົາໂຄງ ການທີ່ເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານການເງິນ ຫຼື ຊື່ຊ່ອງທາງ ໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ສ້າງແຜນດັ່ງກ່າວ ຢ່າງເຂັ້ງຄັດ.

ຄວາມຍືນຍົງ – ຄວາມຍືນຍົງດ້ານການເງິນ

“ຄວາມຍືນຍົງ” ສະແດງໃຫ້ພວກເຮົາເຫັນວ່າ: ໝາກຜົນ ແລະ ຜົນກະທົບທາງກົງຂອງໂຄງການ ມີເທົ່າໃດ ແລະ/ຫຼື ດົນປານໃດ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກທີ່ສ້າງຂຶ້ນ, ກຸ່ມທີ່ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ, ແລະ ທຸກສິ່ງທີ່ສ້າງຂຶ້ນໂດຍໂຄງການ ສາມາດມີຄວາມຍືນຍົງດ້ວຍຕົວຂອງມັນເອງ ຫຼັງຈາກໂຄງການໄດ້ສຳເລັດລົງແລ້ວ. ໂດຍສະເພາະ “ຄວາມຍືນຍົງດ້ານການເງິນ” ກວດກາວ່າ ງົບປະມານດ້ານການເງິນໄດ້ກວມເອົາຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນເວລານຳໃຊ້ ແລະ ບູລະນະຮັກສາສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ ເຊິ່ງຄິດ ວ່າເຈົ້າຂອງໂຄງ ການຈະເປັນຜູ້ສ້າງຂຶ້ນກ່ອນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.

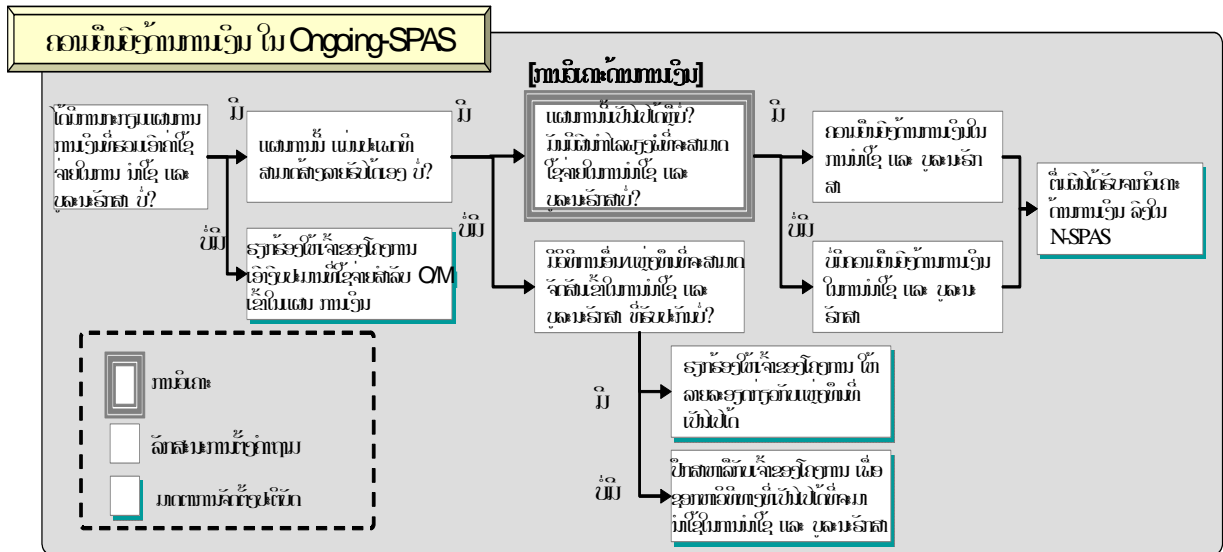
ມີແຜນການນຳໃຊ້ ແລະ ບູລະນະຮັກສາໃດແດ່ ທີ່ໄດ້ລະບຸລະອຽດກ່ຽວກັບແຜນການການເງິນ ບໍ່?

ໃນຄຳຖາມນີ້, ທຳອິດ ມັນມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງກວດກາວ່າ ມີແຜນການນຳໃຊ້ ແລະ ບູລະນະຮັກ ສາ ທີ່ປະກອບມີແຜນການເງິນພ້ອມ ຫຼືບໍ່. ແຜນການເງິນດັ່ງກ່າວ ຄວນຈະອະທິບາຍຢ່າງຈະແຈ້ງ ວ່າແຜນການເງິນໄດ້ຮວມເອົາຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການນຳໃຊ້ ແລະ ບູລະນະຮັກສາຄືແນວໃດ. ຖ້າຫາກວ່າ ມີແຕ່ບໍ່ໄດ້ອະທິບາຍ ຫຼືຄິດໄລ່ຢ່າງຈະແຈ້ງ, ພະນັກງານMPI/DPI ຈະຕ້ອງໄດ້ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງ

ການກະກຽມ ລາຍລະອຽດກ່ຽວກັບແຜນການການເງິນ ທີ່ຮວມເອົາຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ໃນການນຳໃຊ້ ແລະ ບູລະນະຮັກສາສິ່ງອຳ ນວຍຄວາມສະດວກຕ່າງໆ.

ຫຼັງຈາກນັ້ນ, ຖ້າຫາກພົບເຫັນວ່າແຜນການການເງິນໄດ້ມີຢູ່ໃນ ແຜນການນຳໃຊ້ ແລະ ບູລະນະຮັກສາ, ຢ່າງໜ້ອຍDPI ມີຄວາມຈຳເປັນຈະຕ້ອງແບ່ງແຍກວິທີການລະຫວ່າງ ປະເພດທີ່ສາມາດສ້າງລາຍ ຮັບ ແລະ ບໍ່ສ້າງລາຍຮັບດ້ວຍໂຄງການເອງໄດ້ ເຊິ່ງຈະໄດ້ຊອກຫາແຫຼ່ງທຶນອື່ນ ຍົກເວັ້ນລະບົບທີ່ສາມາດສ້າງລາຍ ຮັບດ້ວຍຕົນເອງໄດ້. ຖ້າຫາກວ່າ ກໍລະນີທີ່ສ້າງລາຍຮັບ ດ້ວຍ ຕົນເອງໄດ້ຖືກນຳ ໃຊ້ ໃນໄລ ຍະ ການ ນຳໃຊ້ ແລະ ການບູລະນະຮັກສາ, ພະນັກງານMPI/DPI ມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງ ກວດກາວ່າມັນ ເປັນ ໄປ ໄດ້ ຫຼືບໍ່. ໃນກໍລະນີ ໂຄງການທີ່ບໍ່ສາມາດສ້າງລາຍຮັບດ້ວຍຕົນເອງໄດ້, ມັນຄວນມີວິທີການເພື່ອທີ່ຈະຫາ ທາງຊອກຫາ ແລະ ຈັດສັນງົບປະມານ ສຳລັບການນຳໃຊ້ ແລະ ບູລະນະຮັກສາ ຫຼັງຈາກໂຄງການ ໄດ້ສຳເລັດແລ້ວ.

ຮູບ 3: ຂັ້ນຕອນໃນການກວດກາຄວາມຍືນຍົງດ້ານການເງິນໃນ N-SPAS

2) ການປະເມີນສຳລັບໂຄງການສືບຕໍ່ ໃນ Ongoing-SPAS

ໂຄງການສືບຕໍ່ ສ່ວນໃຫຍ່ປະກອບມີ 2 ປະເພດ; ປະເພດທີ 1 ແມ່ນ ໂຄງການທີ່ປະສົບຜົນສຳເລັດ, ແລະ ປະເພດທີ 2 ແມ່ນໂຄງການທີ່ໄດ້ຖືກໂຈະ ການດຳເນີນງານໃນ ຊ່ວງໄລຍະໃດໜຶ່ງ². ທັງສອງກໍລະນີນີ້ຕ້ອງ ອະທິບາຍກ່ຽວກັບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕົວຈິງ, ແຕ່ວ່າໂຄງການທີ່ກຳລັງດຳເນີນໄປນັ້ນຈະຖືກປະເມີນຄືກັບໂຄງການ ກຳລັງສືບຕໍ່.

² ສຳລັບມາດຖານລະອຽດທີ່ຈະຕັດສິນສະຖານະພາບຂອງໂຄງການວ່າ “ສືບຕໍ່” ຫຼື “ຢຸດເຊົາ” ອີງໃສ່ຄູ່ມືໂຄງການ.

ດັ່ງ ໃບປະເມີນສຳລັບ Ongoing-SPAS, ມັນບໍ່ມີລາຍລະອຽດໃນການປະເມີນທີ່ຈະຕ້ອງສອບຖາມ ກ່ຽວກັບຜົນໄດ້ຮັບ ຈາກການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດໂດຍກົງເປັນຕົ້ນແມ່ນມາດຖານການປະເມີນ ເຊັ່ນວ່າ B/C ຍ້ອນວ່າ ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ຄວນຈະຖືກດຳເນີນໄປໃນໄລຍະວາງແຜນ ແລະ ການປະເມີນ ຫຼັງຈາກສຳເລັດໂຄງການ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ການໃຊ້ຈ່າຍຕົວຈິງ ແລະ ການອະນຸມັດເງິນງົບປະມານ ຕ້ອງແມ່ນ MPI /DPI ເປັນຜູ້ກວດ.

ລາຍລະອຽດການປະເມີນຜົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ		ຄຳຖາມ
ປະສິດທິພາບ	ມູນຄ່າ	ມູນຄ່າໂຄງການທັງໝົດໄດ້ມີການປ່ຽນແປງໄປຈາກແຜນເດີມບໍ່? ຖ້າມີການປ່ຽນແປງ, ມີຈຳນວນເທົ່າໃດ, ແລະ ຍ້ອນສາຍເຫດຫຍັງ?

ປະສິດທິພາບ – ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ

ມູນຄ່າໂຄງການທັງໝົດໄດ້ມີການປ່ຽນແປງໄປຈາກແຜນເດີມບໍ່? ຖ້າມີການປ່ຽນແປງ, ມີຈຳນວນເທົ່າໃດ, ແລະ ຍ້ອນສາຍເຫດຫຍັງ?

ເຖິງວ່າ ບໍ່ມີແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດໂດຍກົງ ສຳລັບໂຄງການສືບຕໍ່, ພະນັກງານ MPI/DPI ຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງຕິດຕາມການບັນທຶກມູນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເພາະມູນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕົວຈິງອາດຕິດລົບຍ້ອນຜົນກະທົບຈາກໄພເງິນເຟີ້ ອັດຕາແລກປ່ຽນເງິນຕາ ແລະ ປັດໃຈພາຍນອກອື່ນໆ. ໃນການແກ້ ໄຂບັນຫາກ່ຽວກັບ ການປ່ຽນແປງທີ່ບໍ່ຄາດຄິດຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍແລ້ວ ຍັງມີຜົນໄດ້ຮັບອື່ນໆອີກຈາກການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ, ພະນັກງານMPI/DPI ຄວນອີງຕາມສະພາບຄວາມເປັນຈິງຕາມການໃຊ້ຈ່າຍ ໂດຍ ຄຳນຶງເຖິງເວລາ ແລະ ຄວາມຖືກຕ້ອງເທົ່າທີ່ເປັນໄປໄດ້.

ຫຼັງຈາກນັ້ນ, ພະນັກງານMPI ແລະ DPI ຕ້ອງມີຖາມຄຳຖາມດັ່ງລຸ່ມນີ້.

- ❑ **ມູນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕົວຈິງ:** ມູນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕົວຈິງໃນລະຫວ່າງການດຳເນີນໂຄງການໄດ້ຖືກລາຍງານຢ່າງເໝາະສົມບໍ່? ຖ້າບໍ່, MPI/DPI ໄດ້ແນະນຳໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການລາຍງານຕື່ມ? ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຄືກັບແຜນການທີ່ວາງໄວ້ ຫຼືບໍ່? ຖ້າບໍ່, ມີຈຳນວນເທົ່າໃດ ແລະ ມີເຫດຜົນຫຍັງຈຶ່ງຕ້ອງມີການປ່ຽນແປງ?
- ❑ **ມູນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຈຳເປັນທີ່ຄາດຄະເນ:** ມູນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ຈຳເປັນທີ່ຍັງເຫຼືອຂອງໂຄງການທີ່ຄາດຄະເນໄວ້ ມີການປ່ຽນແປງໄປຈາກແຜນເດີມບໍ່? ຖ້າມີ, ມີຈຳນວນເທົ່າໃດ, ແລະ ຍ້ອນສາຍເຫດຫຍັງ?
- ❑ **ມູນຄ່າທັງໝົດທີ່ຄາດຄະເນ:** ມູນຄ່າທັງໝົດ ໄດ້ຖືກຄິດໄລ່ຄືນບໍ່ ຖ້າຫາກວ່າມູນຄ່າດັ່ງກ່າວມີການປ່ຽນແປງຫຼາຍ? ຖ້າວ່າໂຄງການກຳລັງດຳເນີນໄປດັ່ງໃນປະຈຸບັນນີ້ ມູນຄ່າທັງໝົດຈະມີການປ່ຽນແປງໄປຈາກແຜນເດີມບໍ່? ຖ້າມີ, ມີຈຳນວນເທົ່າໃດ ແລະ ຍ້ອນສາຍເຫດຫຍັງ?

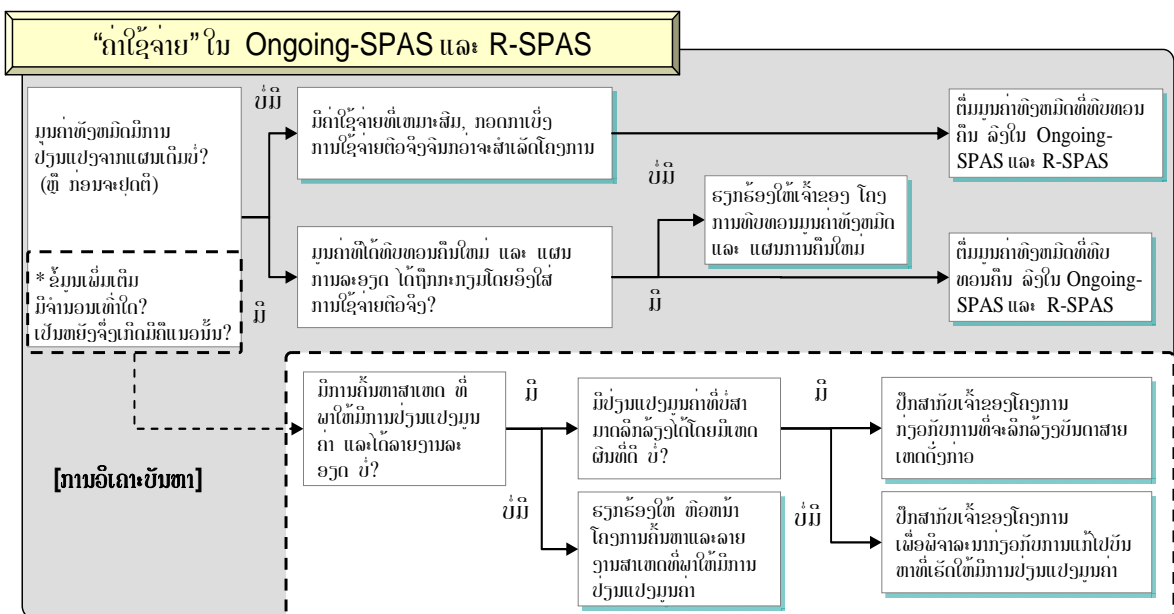

→ Ongoing-SPAS, “ປະສິດທິພາບ”

- ❑ ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ: ມາດຖານການປະເມີນໄດ້ຖືກທົບທວນຄືນ ໂດຍອີງໃສ່ການປ່ຽນແປງມູນຄ່າໂຄງການ ບໍ່? ຖ້າມີ, ມີຈຳນວນເທົ່າໃດ?
- ❑ ການນຳໃຊ້ຕົວຈິງໃນອານາຄົດ: ມູນຄ່າໂຄງການທີ່ໄດ້ປັບປຸງໃໝ່ ໄດ້ສະແດງອອກຢູ່ໃນແຜນການງົບປະມານທຶນສະເໜີສະພາແຫ່ງຊາດໃນສົກປີຕໍ່ໜ້າ? ມູນຄ່າໂຄງການ ແລະ ມາດຖານການລົງທຶນທີ່ໄດ້ທົບທວນຄືນ ໄດ້ທົບທວນການອອກແບບໂຄງການໃນສົກປີຕໍ່ໜ້າບໍ່?

ຜົນໄດ້ຮັບຈາກການປະເມີນກ່ຽວກັບມູນຄ່າໂຄງການທັງໝົດ, ການທົບທວນຄືນມາດຖານການລົງທຶນ ແລະ ໄດ້ແນະນຳໃຫ້ເອົາຂໍ້ມູນເຂົ້າໃນແບບຟອມ Ongoing-SPAS.

ຮູບ 4: ຂັ້ນຕອນໃນການກວດກາມູນຄ່າລວມໂຄງການໃນ Ongoing-SPAS

3) ການປະເມີນບັນດາໂຄງການທີ່ເລີ່ມຄືນໃໝ່ໃນ R-SPAS

R-SPAS ຖືກນຳໃຊ້ໃນເວລາໂຄງການທີ່ໄດ້ໂຈະໃນໄລຍະເວລາໃດໜຶ່ງ ແຕ່ຕ້ອງໄດ້ມີການທົບທວນສະພາບຂອງມັນຄືນ ຖ້າຫາກວ່າໂຄງການຍັງມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະທຳການສືບຕໍ່ດຳເນີນງານຄືນໃໝ່. ຫົວຂໍ້ການປະເມີນທີ່ສອດຄ່ອງກັບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ ມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້.

ລາຍລະອຽດການປະເມີນຜົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ		ຄຳຖາມ
ຄວາມສອດຄ່ອງ	ຄວາມສອດຄ່ອງດ້ານເສດຖະກິດ	ຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນມີຄວາມໜ້າເຊື່ອຖື ແລະ ວິທີການທີ່ນຳໃຊ້ເໝາະສົມພຽງພໍບໍ່?
		ອັດຕາສ່ວນ B/C ຫຼາຍກວ່າ 1 ບໍ່?
ປະສິດທິພາບ	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ	ມູນຄ່າລວມໂຄງການມີການປ່ຽນແປງຈາກ

		ມູນຄ່າໃນແຜນເດີມບໍ່?
--	--	---------------------

ຄວາມສອດຄ່ອງ: ຄວາມສອດຄ່ອງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ

ຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນ ເຊັ່ນ: ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ, ຜົນຕອບແທນ, ແລະ ມາດຖານການລົງທຶນ ມີຄວາມໜ້າເຊື່ອຖື ແລະ ວິທີການທີ່ນຳໃຊ້ ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ, ການສົມທຽບ ມີ-ບໍ່ມີ ໂຄງການ ແລະ ມູນຄ່າປະຈຸບັນມີຄວາມ ເໝາະສົມບໍ່?

ດັ່ງທີ່ໄດ້ອະທິບາຍໃນ N-SPAS, ຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນທັງໝົດຄວນຈະໄດ້ຖືກກະກຽມ ຄືກັບທີ່ຜ່ານມາ, MPI/DPI ຈະຕ້ອງໄດ້ກວດເບິ່ງວ່າຕົວເລກ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບຈາກການຄາດຄະເນຄືນໃໝ່ມີຄວາມພຽງພໍ ຊັດເຈນ ແລະ ໜ້າເຊື່ອຖື ຫຼືບໍ່.

B/C ມີຄ່າຫຼາຍກວ່າ 1?

ມັນມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ກວດເບິ່ງ ຄວາມເໝາະສົມດ້ານເສດຖະກິດ ເພື່ອຢັ້ງຢືນວ່າໂຄງການຍັງມີ ຄວາມສອດຄ່ອງ ທີ່ຈະລົງທຶນ. ໃນການພິຈາລະນາກ່ຽວກັບມາດຖານການລົງທຶນ, B/C ແລະ ອື່ນໆ, ເຈົ້າຂອງໂຄງການຈະຕ້ອງໄດ້ນຳໃຊ້ມູນຄ່າທັງໝົດ ທີ່ໄດ້ທົບທວນຄືນໃໝ່ ໂດຍໄດ້ອີງໃສ່ມູນຄ່າຕົວຈິງ. ຈາກນັ້ນ MPI/DPI ຄວນຈະກວດເບິ່ງ ມາດຖານການລົງທຶນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ B/C. ຖ້າຫາກວ່າ B/C ຫາກມີຄ່າໃຫຍ່ກວ່າ 1 ເຖິງວ່າໂຄງການຈະຢຸດເຊົາກໍຕາມ, ໃນແງ່ເສດຖະກິດແລ້ວໂຄງການດັ່ງກ່າວ ຍັງມີ ຄວາມສອດຄ່ອງໃນການລົງທຶນຢູ່.

ປະສິດທິພາບ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ

ມູນຄ່າທັງໝົດໄດ້ມີການປ່ຽນແປງໄປຈາກແຜນເດີມ ບໍ່? ຖ້າມີ, ມີຈຳນວນເທົ່າໃດ, ແລະ ຍ້ອນສາຍເຫດ ຫຍັງ?

ດັ່ງທີ່ໄດ້ອະທິບາຍໃນຫົວຂໍ້ Ongoing-SPAS, MPI/DPI ມີຄວາມຈຳເປັນ ທີ່ຈະກວດກາບົດບັນທຶກ ຕົວຈິງໃນການອະທິບາຍຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ກ່ອນທີ່ຈະມີການໂຈະໂຄງການ. ອີກອັນໜຶ່ງ, ເຫດຜົນ ແລະ ຈຳນວນມູນຄ່າທີ່ມີການປ່ຽນແປງ ຄວນຈະມີການອະທິບາຍຢ່າງຈະແຈ້ງ. ຂໍ້ມູນເຫຼົ່ານີ້ຈະເປັນສາ ເຫດ ທີ່ເຮັດໃຫ້ມີການພິຈາລະນາຄືນວ່າ ໂຄງການຈະສາມາດສືບຕໍ່ຄືນໃໝ່ ຫຼືບໍ່. ຫຼັງຈາກນັ້ນ, ຕ້ອງການ ໃຫ້ ມີການຄາດຄະເນວ່າ ຈະມີມູນຄ່າເທົ່າໃດ ຖ້າຫາກວ່າໂຄງການໄດ້ເລີ່ມຄືນໃໝ່ ໂດຍອີງໃສ່ສະພາບ ຕົວຈິງ, ແຕ່ມັນກໍ່ຍາກທີ່ໂຄງການສາມາດເລີ່ມຕົ້ນຄືນໃໝ່ໄດ້. ໃນກໍລະນີນີ້, MPI/DPI ຄວນແນະນຳໃຫ້ PO ລາຍງານກ່ຽວກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວ.

1.3 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ໃນການຕິດຕາມຂັ້ນຕອນການດຳເນີນງານ

ໂດຍພື້ນຖານແລ້ວ, ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ແລະ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຮັບຜິດຊອບໂດຍກົງກ່ຽວກັບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການດຳເນີນຂອງໂຄງການ. ເພາະສະນັ້ນ, MPI/DPI ຕ້ອງຕິດຕາມການໃຊ້ຈ່າຍງົບປະມານທີ່ໄດ້ອະນຸມັດໄປນັ້ນຕາມແຜນຢ່າງເໝາະສົມ ຫຼືບໍ່. ນອກຈາກນັ້ນ MPI/DPI ຄວນໃຫ້ຄຳແນະນຳ ຫຼື ຊ່ວຍເຫຼືອສິ່ງທີ່ຈຳເປັນເພື່ອເຮັດໃຫ້ໂຄງການດຳເນີນໄປຢ່າງສະດວກ.

ບົດບັນທຶກການໃຊ້ຈ່າຍຂອງໂຄງການ ຕ້ອງກວດເບິ່ງຢູ່ໃນ ບົດລາຍງານຄວາມຄືບໜ້າ ທີ່ສ້າງຂຶ້ນ ໂດຍເຈົ້າຂອງໂຄງການ. ໃນເວລາຕິດຕາມ MPI/DPI ສາມາດຖາມຄຳຖາມດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ການໃຊ້ຈ່າຍງົບປະມານ: ການໃຊ້ຈ່າຍງົບປະມານ ໄດ້ຕິດຕາມກວດກາບໍ່? ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ໄດ້ລາຍງານການປ່ຽນແປງ ໄລຍະເວລາການໃຊ້ຈ່າຍງົບປະມານ ຢູ່ໃນ ບົດລາຍງານການຕິດຕາມກວດກາ ຢ່າງຖືກຕ້ອງເໝາະສົມບໍ່?
- ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ: ບົດບັນທຶກການໃຊ້ຈ່າຍ ໄດ້ຕິດຕາມກວດກາບໍ່? ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ໄດ້ລາຍງານການປ່ຽນແປງຄ່າໃຊ້ ຈ່າຍຕົວຈິງ ແລະ ການຄາດຄະເນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕໍ່ MPI/DPI ຢູ່ໃນ ບົດລາຍງານການຕິດຕາມກວດກາ ບໍ່?

1.4 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ໃນຂັ້ນຕອນການປະເມີນຜົນ

ດັ່ງທີ່ອະທິບາຍແຈ້ງໃນເອກະສານຄູ່ມື, ຂັ້ນຕອນການປະເມີນຜົນມີສອງໜ້າວຽກໃຫຍ່ຄື: ການປະເມີນຜົນໄລຍະກາງ ແລະ ການປະເມີນຜົນທ້າຍໂຄງການ (Terminal Evaluation and Post-Evaluation).

ການປະເມີນຜົນໄລຍະກາງ (Terminal Evaluation) ແມ່ນໄດ້ຖືກດຳເນີນໄປຫຼັງຈາກສຳເລັດວຽກງານກໍ່ສ້າງຂອງໂຄງການ. ຈຸດປະສົງຫຼັກໃນການປະເມີນຜົນ ແມ່ນເພື່ອກວດກາວ່າໂຄງການໄດ້ບັນລຸຈຸດປະສົງຫຼືບໍ່. ອົງການທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການປະເມີນຜົນແມ່ນ MPI/DPI. ໃນແນວຄວາມຄິດການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ, MPI/DPI ສາມາດຖາມຄຳຖາມດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້.

- ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ: ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງໂຄງການໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ດັ່ງທີ່ໄດ້ວາງແຜນໄວ້ບໍ່?
- ຜົນຕອບແທນ: ຜົນຕອບແທນຂອງໂຄງການຄາດວ່າຈະຜະລິດໄດ້ຕາມແຜນ ໂດຍການນຳໃຊ້ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ?
- ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ: ການຄິດໄລ່ມາດຖານການລົງທຶນໄດ້ອີງໃສ່ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕົວຈິງ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດທີ່ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້?

ການປະເມີນຜົນທ້າຍໂຄງການ (Post-Evaluation) ໄດ້ຖືກດຳເນີນໄປຫຼັງຈາກໂຄງການໄດ້ສຳເລັດຜົນແລ້ວ (ການກໍ່ສ້າງໄດ້ສຳເລັດ) ເປັນເວລາ 3 ປີ, 5 ປີ, ຫຼື ຫຼາຍກວ່ານັ້ນ: ເຊິ່ງແມ່ນໄລຍະການນຳໃຊ້.

ມັນມີຈຸດປະສົງເພື່ອກວດກາວ່າ ຜົນກະທົບທີ່ຄາດຄະເນໄວ້ລ່ວງໜ້າ ທີ່ເກີດຈາກການນຳໃຊ້ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກທີ່ໂຄງການໄດ້ສ້າງຂຶ້ນນັ້ນ ຖືກຕາມແຜນ ຫຼືບໍ່? ອົງການທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການປະເມີນຜົນນີ້ແມ່ນ MPI ຫຼື DPI. ໃນແນວຄວາມຄິດການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ, MPI/DPI ສາມາດຕັ້ງຄຳຖາມດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້.

- ❑ **ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ:** ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງໂຄງການໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ຕາມແຜນວາງໄວ້ບໍ່?
- ❑ **ຜົນຕອບແທນ:** ຜົນຕອບແທນຂອງໂຄງການໄດ້ສ້າງຂຶ້ນ ເປັນໄປຕາມແຜນທີ່ວາງໄວ້ບໍ່? ຖ້າມີຄວາມແຕກຕ່າງ, ຜົນປະໂຫຍດຕົວຈິງມີເທົ່າໃດ ແລະ ຍ້ອນສາເຫດຫຍັງມັນຈຶ່ງມີການປ່ຽນແປງໄປຈາກເດີມ?
- ❑ **ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ:** ມາດຖານການລົງທຶນໄດ້ອົງໃສ່ ມູນຄ່າຕົວຈິງ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດທີ່ໄດ້ຄິດໄລ່ຄືນບໍ່? ມາດຖານການລົງທຶນທີ່ຄິດໄລ່ຄືນນັ້ນ(NPV, B/C) ມີຫຼາຍກວ່າ 1 ບໍ່?

ຖ້າຫາກວ່າ ການລົງທຶນຕົວຈິງ ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ຜົນໄດ້ຮັບມີຄ່າບວກ ເຊັ່ນ B/C ມີຄ່າໃຫຍ່ກວ່າ 1, ໃນແງ່ເສດຖະກິດແລ້ວຍັງຍືນວ່າ ໂຄງການມີຄວາມຄຸ້ມຄ່າໃນການລົງທຶນ. ຫວັງວ່າການຄາດຄະເນມາດຖານການລົງທຶນທີ່ກຳນົດໃນເບື້ອງຕົ້ນ ຕົວຢ່າງ: B/C =1.2, ຖືກກັບມາດຖານການລົງທຶນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຖ້າຫາກວ່າຈຳນວນຕົວຈິງຫາກແຕກຕ່າງຈາກແຜນເດີມ ຈະຕ້ອງໄດ້ຊອກຫາເຫດຜົນທີ່ພາໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງໃນຂັ້ນຕອນການປະເມີນຜົນນີ້.

ອີງຕາມການປະເມີນຜົນເຫຼົ່ານີ້, ຄວນຈະມີການຖອດຖອນບົດຮຽນຈາກການດຳເນີນງານ ແລະ ໃຫ້ຄຳແນະນຳໃນແງ່ເສດຖະກິດ ແລະ ນຳໄປໝູນໃຊ້ໃນການວາງແຜນໂຄງການອື່ນ.

1.5 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ໃນຂັ້ນຕອນການນຳໃຊ້ ແລະ ບູລະນະຮັກສາ

ເຖິງວ່າ ໄດ້ມີການປະເມີນຜົນຫຼັງຈາກສຳເລັດຜົນ ໃນໄລຍະການນຳໃຊ້ກໍຕາມ, ຍັງມີຫຼາຍໆບັນຫາ ທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ ຕິດຕາມກວດກາຢ່າງລະມັດລະວັງ ແລະ ສຳໜ້າສະເໝີ ຢູ່ໃນຂັ້ນຕອນ ການນຳໃຊ້ ແລະ ບູລະນະຮັກສາ. ມັນມີຄວາມສຳຄັນບໍ່ພຽງແຕ່ສຳລັບ ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຫຼື ເຈົ້າຂອງສິ່ງອຳນວຍ ຄວາມສະດວກແຕ່ MPI/ DPI ຈະຕ້ອງໄດ້ໃຫ້ຄຳແນະນຳ ເພື່ອໃຫ້ເກີດມີຜົນປະໂຫຍດດັ່ງທີ່ໄດ້ວາງແຜນໄວ້ ໃຫ້ປະສິບຜົນສຳເລັດ. ຖ້າຫາກວ່າ ຜົນປະໂຫຍດທີ່ໄດ້ຮັບຕົວຈິງ ໜ້ອຍກວ່າທີ່ຄາດຄິດໄວ້, ພະນັກງານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຄວນຊອກຫາສາຍເຫດຍ້ອນຫຍັງຈຶ່ງບໍ່ໄດ້ຕາມທີ່ຄາດຫວັງໄວ້ ແລະ ພະຍາຍາມແກ້ໄຂເທົ່າທີ່ເປັນໄປໄດ້. ຢາກເຮັດໄດ້ຄືແນວນັ້ນ MPI/ DPI ຕ້ອງໄດ້ແນະນຳ, ສັງເກດ ແລະ ຕິດຕາມເບິ່ງສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກທີ່ໄດ້ມອບໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຫຼື ກຸ່ມຜູ້ຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້. ເພື່ອໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າໂຄງການໄດ້ໃຫ້ປະໂຫຍດ, ການນຳໃຊ້ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກຂອງໂຄງການ ຄວນມີການຄຳປະກັນດ້ານການເງິນ.

ອົງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, MPI/DPI ສາມາດຕັ້ງຄຳຖາມດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ ເພື່ອກວດເບິ່ງສະພາບຄວາມເປັນຈິງຕາມ ຫັດສະນະການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ.

- ❑ ຜົນຕອບແທນ: ຜົນຕອບແທນຂອງໂຄງການເປັນໄປຕາມແຜນທີ່ວາງໄວ້ບໍ່?
- ❑ ສຳລັບໂຄງການທີ່ສາມາດສ້າງລາຍຮັບດ້ວຍຕົນເອງໄດ້: ຄ່າບໍລິການນຳໃຊ້ ແມ່ນໄດ້ຖືກເກັບ ຢ່າງ ເໝາະສົມບໍ່? ເງິນທີ່ໄດ້ຈາກການເກັບຄ່າບໍລິການ ໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ໃນການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ແລະ ບູ ລະນະຮັກສາ ຢ່າງເໝາະສົມບໍ່?
- ❑ ສະເພາະໂຄງການທີ່ບໍ່ສາມາດສ້າງລາຍຮັບດ້ວຍຕົນເອງໄດ້: ມີແຫຼ່ງທຶນອື່ນທີ່ຮັບປະກັນມານຳໃຊ້ ເຂົ້າໃນການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ແລະ ບູລະນະຮັກສາ ບໍ່?

ຕາຕະລາງລຸ່ມນີ້ ໄດ້ສັງລວມເອົາອົງການທີ່ຮັບຜິດຊອບ ແລະ ມາດຕະການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ໝາກ ຜົນທີ່ໄດ້ຮັບຈາກແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ ຂອງການຄຸ້ມຄອງໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ. ເພື່ອເປັນການອ້າງອິງ, ໄດ້ມີ ການຍົກໃຫ້ເຫັນບັນດາຂັ້ນຕອນທີ່ມີໃນເອກະສານຄູ່ມື.

ເອກະສານຄູ່ມືສຳລັບ

ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ

ຕາຕະລາງ 2: ບັນດາໜ້າວຽກຂອງອົງການທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນແຕ່ລະຂັ້ນຂອງການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ລົງທຶນຂອງລັດ

ລະດັບຂັ້ນ ³		ຄວາມຮັບຜິດຊອບ		ການດຳເນີນງານ ແລະ ໝາກຜົນ
	ຂັ້ນຕອນ		ເອກະສານ	
ການວາງແຜນ				
	ການກຳນົດໂຄງການ	PO	ເອກະສານແນວຄວາມຄິດຂອງໂຄງການ	<ul style="list-style-type: none"> ກຳນົດຜົນປະໂຫຍດວ່າມີຫຍັງແດ່ ແລະ ມີຈຳນວນ ເທົ່າໃດ ຄວນຈະຜະລິດ ເພື່ອເພີ່ມສະຫວັດດີການໃຫ້ຜູ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກໂຄງການ ຄາດຄະເນມູນຄ່າທີ່ຈຳເປັນເພື່ອໃຫ້ບັນລຸຕາມທີ່ຄາດຫວັງໄວ້
	ການອອກແບບໂຄງການ	ເຈົ້າຂອງໂຄງການ	ການ ສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ (ຈຳເປັນຕ້ອງມີບົດສະເໜີໂຄງການລວມທັງການອອກແບບພື້ນຖານ ແລະ ການອອກແບບລະອຽດ	<ul style="list-style-type: none"> ກະກຽມຂໍ້ມູນຕົວເລກທີ່ຈຳເປັນທັງໝົດ ແລະ ຂໍ້ມູນ ສຳລັບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ → ກຳນົດ 1) ໄລຍະເວລາໂຄງການ ແລະ ອາຍຸການໃຊ້ງານຂອງສິ່ງກໍ່ສ້າງ, 2) ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດທຶນນຳໃຊ້, ແລະ 3) ວິທີການຄິດໄລ່ທີ່ໄດ້ນຳໃຊ້ ຄາດຄະເນ ຜົນຕອບແທນ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ເປັນປະລິມານ ແລະ ຖືກຕ້ອງ ນຳໃຊ້ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ຢ່າງເໝາະສົມຄື: ຄິດໄລ່ ມາດຖານການລົງທຶນ B/C, NPV ແລະ IRR ກຳນົດວ່າ ໂຄງການຈະມີທິດທາງທີ່ນຳໃຊ້ເງິນເພື່ອ ການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາຄືແນວໃດ ເຊັ່ນ: ສ້າງລາຍຮັບດ້ວຍໂຄງການເອງ/ບໍ່ສ້າງລາຍຮັບດ້ວຍໂຄງການເອງ ລາຍງານຜົນໄດ້ຮັບຈາກການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ ໃຫ້ MPI ແລະ DPI ໃນບົດສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ ແລະ ບົດສະເໜີໂຄງການ

³ ທຸກລະດັບຂັ້ນທັງໝົດທີ່ກ່າວເຖິງໃນຂໍ້ນີ້ ແມ່ນອີງໃສ່ “ຄູ່ມືການຄຸ້ມຄອງໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ”

ເອກະສານຄຸ້ມຄອງສຳລັບ

ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ

	ການອອກແບບດ້ານເຕັກນິກລະອຽດ	PO	ການອອກແບບພື້ນຖານ ແລະ ການອອກແບບລະອຽດ ຂອງບົດສະເໜີໂຄງການ	<ul style="list-style-type: none"> ອະທິບາຍລະອຽດກ່ຽວກັບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດໃນເວລາອອກແບບໂຄງການ. ສັງລວມເອົາໝົດທຸກການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ໃສ່ໃນ <u>ບົດສະເໜີໂຄງການ</u> ແລະ ລິ້ງໃຫ້ MPI/DPI.
ການປະເມີນ				
	ສຳລັບໂຄງການສະເໜີໃໝ່	MPI/DPI	N-SPAS	<ul style="list-style-type: none"> ຍັງຢືນວ່າ ຂໍ້ມູນຕົວເລກ ແລະ ຂໍ້ມູນສຳລັບ ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ ເຊັ່ນ: ມູນຄ່າໂຄງການ, ຜົນປະໂຫຍດ, ໄລຍະເວລາ ແລະ ວິທີການຄິດໄລ່ຂອງໂຄງການໄດ້ຖືກລາຍງານຢ່າງເໝາະສົມ ຫຼືບໍ່. ຍັງຢືນວ່າ ຂໍ້ມູນທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ ມີພຽງພໍ ແລະ ໜ້າເຊື່ອຖື ຫຼືບໍ່ ຍັງຢືນວ່າ ຂໍ້ມູນຕົວເລກ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບຈາກການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ມາດຖານການລົງທຶນ ເຊັ່ນ: B/C, NPV ແລະ IRR ໜ້າເຊື່ອຖື ແລະ ພຽງພໍ ຫຼືບໍ່. ຍັງຢືນວ່າ ແຜນການການເງິນທີ່ຮວມເອົາຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາໄດ້ຖືກພິຈາລະນາ ຢ່າງເໝາະສົມ ຫຼືບໍ່. ຖ້າຫາກວ່າ ຂໍ້ມູນໃດໜຶ່ງບໍ່ໄດ້ລາຍງານ ຫຼື ຂໍ້ມູນຕົວເລກ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບຈາກການວິເຄາະຍັງມີຂໍ້ຂ້ອງໃຈ ແນະນຳຄືນໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການລາຍງານຕື່ມອີກ. ປະເມີນວ່າ ໂຄງການຄຸ້ມຄ່າກັບການລົງທຶນ ຫຼືບໍ່ ເມື່ອອີງໃສ່ຜົນຈາກການວິເຄາະ. ສັງລວມຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຮັບທັງໝົດຈາກການວິເຄາະ ໃສ່ໃນ <u>N-SPAS</u> ໃຫ້ຄຳແນະນຳ ຖ້າຈຳເປັນ

ເອກະສານຄູ່ມືສຳລັບ

ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ

	ສຳລັບໂຄງການສືບຕໍ່	MPI/ DPI	Ongoing -SPAS	<ul style="list-style-type: none"> • ຖ້າຫາກມີການປ່ຽນແປງໄປຈາກແຜນເດີມຕ້ອງຍັງຍືນມູນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕົວຈິງຂອງໂຄງການໃນໄລຍະເວລາທີ່ຍັງເຫຼືອ • ແນະນຳໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການລາຍງານຕື່ມຖ້າຫາກ ຂາດຂໍ້ມູນ ຫຼື ຂໍ້ມູນຕົວເລກ ແລະ ຜົນຈາກການວິເຄາະທີ່ຍັງບໍ່ທັນຈະແຈ້ງ. • ລວບລວມຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໂຄງການທັງໝົດ ເພື່ອທົບທວນໂຄງການ ໃນປີຕໍ່ໄປ. • ລວບລວມງົບປະມານຂອງໂຄງການທີ່ຍັງເຫຼືອເພື່ອສະເໜີຕໍ່ສະພາແຫ່ງຊາດ. • ສັງລວມຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດທີ່ໄດ້ຈາກການວິເຄາະໃສ່ໃນ <u>Ongoing-SPAS</u>
	ສຳລັບໂຄງການ (ໂຈະ) ແລ້ວເລີ່ມຕົ້ນຄືນໃໝ່	MPI/ DPI	R-SPAS	<ul style="list-style-type: none"> • ຍັງຍືນມູນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕົວຈິງກ່ອນໂຈະໂຄງການ. • ກວດກາເບິ່ງວ່າ ມູນຄ່າໂຄງການຕົວຈິງໄດ້ມີການປ່ຽນແປງໄປຈາກແຜນເດີມ ຫຼືບໍ່. ຖ້າມີການປ່ຽນແປງ, ມີຈຳນວນເທົ່າໃດ ແລະ ຍ້ອນສາເຫດຫຍັງ. • ຖ້າຫາກຂາດຂໍ້ມູນໃດໜຶ່ງ ພາຍຫຼັງການວິເຄາະຍັງບໍ່ທັນຈະແຈ້ງ ແນະນຳໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການລາຍງານຕື່ມ . • ທົບທວນຄືນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດ ໂດຍອີງໃສ່ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕົວຈິງທີ່ໄດ້ປະເມີນຄືນຂ້າງເທິງນັ້ນ. • ກວດຄືນຜົນໄດ້ຮັບຈາກການທົບທວນ ມາດຖານການລົງທຶນ ເຊັ່ນ: B/C. • ປະເມີນມູນຄ່າທີ່ຈຳເປັນພາຍຫຼັງທີ່ໂຄງການຖືກຄາດຄະເນຈະໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຄືນ ວ່າມີຈຳນວນເທົ່າໃດ. • ສັງລວມຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ໄດ້ປະເມີນຄືນທັງໝົດ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບຈາກການວິເຄາະ ດ້ານເສດຖະກິດ ໃສ່ໃນ <u>R-SPAS</u>

ເອກະສານຄູ່ມືສຳລັບ

ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ

ການນຳໃຊ້				
	ການກວດກາ ຕິດຕາມການ ຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້	PO MPI/ DPI	ບົດລາຍງານການ ຕິດຕາມກວດກາ	<ul style="list-style-type: none"> (PO) ຕິດຕາມການອະນຸມັດງົບປະມານ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕົວຈິງ. (PO) ຕິດຕາມບົດບັນທຶກການໃຊ້ຈ່າຍງົບປະມານ ຖືກຕ້ອງເໝາະສົມບໍ່. (PO) ລາຍງານ ໃຫ້ MPI/DPI ກ່ຽວກັບການປ່ຽນແປງ ມູນຄ່າທຸກໆອັນ ແລະ ການຄາດຄະເນຂອງໂຄງການ. (MPI/DPI) ໃຫ້ຄຳແນະນຳເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຖ້າວ່າການໃຊ້ຈ່າຍຕົວຈິງມີການປ່ຽນແປງ.
ການປະເມີນຜົນ				
	ການປະເມີນ ຜົນກາງໄລຍະ	MPI/ DPI	ບົດລາຍງານ ການປະເມີນຜົນ	<ul style="list-style-type: none"> ກວດເບິ່ງວ່າຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງໂຄງການໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ຕາມແຜນວາງໄວ້ ຫຼືບໍ່. ກວດເບິ່ງວ່າ ຜົນປະໂຫຍດຂອງໂຄງການ ໄດ້ເກີດຂຶ້ນຕາມແຜນວາງໄວ້ ຫຼືບໍ່. ກວດເບິ່ງມາດຖານການລົງທຶນຄືນທີ່ໄດ້ຄິດໄລ່ ໂດຍອີງໃສ່ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕົວຈິງ ແລະ ຜົນຕອບແທນທີ່ເປັນໄປໄດ້. ໃຫ້ຄຳແນະນຳໃນແງ່ເສດຖະກິດຈາກປະສົບການດ້ານການລົງທຶນຂອງລັດ ຖ້າຫາກມີຄວາມຈຳເປັນ.
	ການປະເມີນ ຜົນທ້າຍໂຄງ ການ		ບົດລາຍງານ ການປະເມີນຜົນ	<ul style="list-style-type: none"> ກວດເບິ່ງວ່າ ຜົນປະໂຫຍດຂອງໂຄງການ ໄດ້ເກີດຂຶ້ນຕາມແຜນວາງໄວ້ ຫຼືບໍ່. ກວດເບິ່ງມາດຖານການລົງທຶນຄືນທີ່ໄດ້ຄິດໄລ່ ໂດຍອີງໃສ່ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕົວຈິງ ແລະ ຜົນຕອບແທນທີ່ເປັນໄປໄດ້. ໃຫ້ຄຳແນະນຳໃນແງ່ເສດຖະກິດຈາກປະສົບການດ້ານການລົງທຶນຂອງລັດ ຖ້າຫາກມີຄວາມຈຳເປັນ.

<p>ການນຳໃຊ້ ແລະ ສ້ອມແປງ ບູລະນະຮັກສາ</p>		
	<p>PO, ອົງການທີ່ເປັນເຈົ້າຂອງສິ່ງກໍ່ສ້າງ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ຕິດຕາມກວດເບິ່ງວ່າ ຜົນປະໂຫຍດຂອງໂຄງການ ໄດ້ເກີດຂຶ້ນຕາມແຜນວາງໄວ້ ຫຼືບໍ່. • (ໃນກໍລະນີ ໂຄງການສາມາດສ້າງລາຍຮັບໄດ້) ກວດເບິ່ງວ່າ ການເກັບຄ່າບໍລິການມີຄວາມເໝາະສົມບໍ່ ແລະ ເງິນທີ່ໄດ້ດັ່ງກ່າວໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ໃນການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາຢ່າງເໝາະສົມ ຫຼືບໍ່. • (ໃນກໍລະນີ ໂຄງການບໍ່ສາມາດສ້າງລາຍຮັບໄດ້) ກວດເບິ່ງວ່າ ແຫຼ່ງທຶນທີ່ຈະມານຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາ ມີຄວາມຮັບປະກັນ ຫຼືບໍ່.

III. ພາກເຕັກນິກ

---

1. ເຕັກນິກການວິເຄາະດ້ານການເງິນ ແລະ ເສດຖະກິດ

ພາກນີ້ແມ່ນຈະອະທິບາຍກ່ຽວກັບພື້ນຖານທາງດ້ານເຕັກນິກ. ລາຍລະອຽດເບິ່ງເອກະສານອ້າງອີງຕິດຄັດກ່ຽວກັບການວິເຄາະ ດ້ານການເງິນ ແລະ ເສດຖະກິດ (ພາກພື້ນຖານ, ພາກລະດັບສູງ ແລະ ກໍລະນີສຶກສາ). ເຈົ້າຂອງໂຄງການສາມາດໃຊ້ເອກະສານເຫຼົ່ານີ້ໄດ້.

1.1 ການວິເຄາະດ້ານການເງິນ⁴

ການວິເຄາະດ້ານການເງິນ ແມ່ນການສົມທຽບລະຫວ່າງ ລາຍຮັບ ແລະ ລາຍຈ່າຍ ເຊິ່ງເຮັດຂຶ້ນໂດຍໜ່ວຍງານທີ່ຮັບຜິດຊອບດ້ານເສດຖະກິດຕາມແຕ່ລະໂຄງການໂດຍນຳໃຊ້ກະແສລາຍຮັບ ແລະ ອັດຕາຜົນຕອບແທນດ້ານການເງິນ. ອົງການຈັດຕັ້ງຈະເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບ ການວິເຄາະຄວາມເປັນໄປໄດ້ທາງດ້ານການເງິນ ເພື່ອກຳນົດໂຄງການວ່າ ມີຜົນປະໂຫຍດພຽງພໍ ຫຼືບໍ່ ໃນການລົງທຶນ, ເພື່ອຈ່າຍແທນຄືນການລົງທຶນ ແລະ ບອກຜົນປະໂຫຍດທີ່ຈະໄດ້ຮັບໃນທາງບວກ ຕໍ່ສະພາບການເງິນຂອງອົງການຈັດຕັ້ງກ່າວ.

ການເງິນຂອງໂຄງການໃດໜຶ່ງແມ່ນສຳຄັນຫຼາຍຕໍ່ຄວາມຍືນຍົງຂອງໂຄງການດັ່ງກ່າວ. ມັນມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງຮູ້ວ່າໂຄງການໄດ້ຮັບເງິນແນວໃດ? ໃຜເປັນຜູ້ໃຫ້ທຶນ ແລະ ມີເງື່ອນໄຂແນວໃດ? ມີທຶນພຽງພໍສຳລັບໂຄງການບໍ່? ການຈັດສັນງົບປະມານສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ກັບການກະຈາຍຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆ ຂອງໂຄງການແນວໃດ? ຢູ່ໃນນີ້, ບັນຊີກະແສເງິນສົດ (ອີງໃສ່ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 1) ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນ ເພາະວ່າມັນປຽບເໝືອນຜົນປະໂຫຍດທັງໝົດ ຂອງໂຄງການ. ໂດຍສະເພາະຖ້າໂຄງການແມ່ນແຜນການເພື່ອການຄວບຄຸມເງິນ, ໃນກໍລະນີໂຄງການມີການສ້າງລາຍໄດ້ ຄວນຍັງຢືນວ່າ ລາຍໄດ້ທັງໝົດຕ້ອງພຽງພໍກັບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາ O/M⁵ ຂອງໂຄງການເອງ.

---

⁴ ໂດຍທົ່ວໄປການວິເຄາະດ້ານການເງິນແມ່ນມີຫຼັກການຄ້າຍຄືກັນກັບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ. ດັ່ງນັ້ນ ເພື່ອກະທັດຮັດ, ການວິເຄາະດ້ານການເງິນແມ່ນການສົມທຽບລະຫວ່າງ ລາຍຮັບ ແລະ ລາຍຈ່າຍ.

⁵ ການວິເຄາະດ້ານການເງິນ, ກະແສເງິນສົດແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນ ຊຶ່ງຈະໄດ້ອະທິບາຍໃນຂໍ້ 1-3.

ຕົວຢ່າງ : ການວິເຄາະດ້ານການເງິນ

ສົມມຸດວ່າ ໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດໄດ້ສໍາເລັດການຕິດຕັ້ງເຄື່ອງຊົນລະປະທານ ໂດຍນໍາໃຊ້ທຶນພາຍໃນຂອງລັດເອງ. ເຄື່ອງກໍ່ສ້າງນີ້ຕ້ອງການທຶນຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້ ແລະ ບໍາລຸງຮັກສາ ແມ່ນ 3 ລ້ານກີບຕໍ່ປີ. ຕາມແຜນການໄດ້ວາງໄວ້, ການເກັບຄ່ານໍາໃຊ້ຊົນລະປະທານຈາກຜູ້ຊົມໃຊ້ແມ່ນ 5000 ກີບ/ເຮັກຕ້າ. ສົມມຸດວ່າ ເນື້ອທີ່ນໍາໃຊ້ຊົນລະປະທານທັງໝົດ 200 ເຮັກຕ້າ.

ຄໍາຖາມ: ອີງໃສ່ການປະເມີນນີ້, ການເງິນຂອງໂຄງການແມ່ນຍືນຍົງບໍ່?

ຄໍາຕອບ: ການເງິນນີ້ແມ່ນບໍ່ຍືນຍົງ ເພາະການເກັບຄ່ານໍາໃຊ້ຈາກຜູ້ນໍາໃຊ້ນໍາ ແມ່ນບໍ່ພຽງພໍກັບຕົ້ນທຶນ O/M ຂອງໂຄງການ. ໃນປີໜຶ່ງ, ໂຄງການຕ້ອງການ 3 ລ້ານກີບເພື່ອທຶນຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້ ແລະ ບໍາລຸງຮັກສາ. ລວມເງິນເກັບຄ່ານໍາໃຊ້ທັງໝົດແມ່ນ (5000ກີບ X 200 ເຮັກຕາ = 1 ລ້ານກີບ)

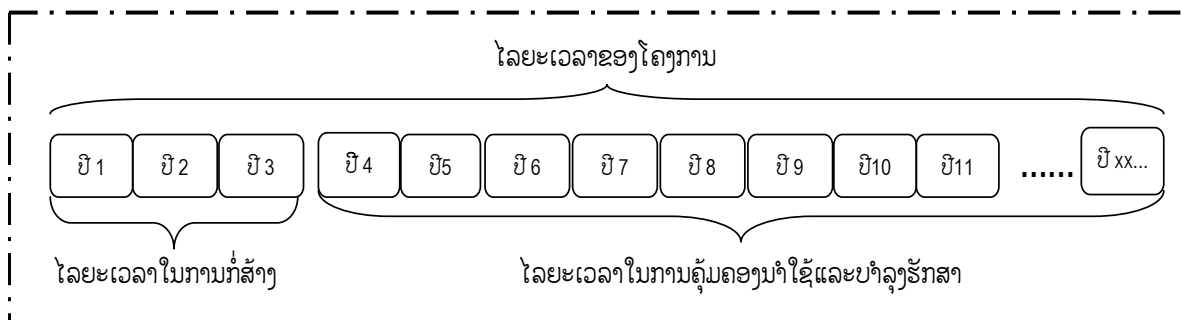
$$\text{ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ} = 3 \text{ ລ້ານກີບ (O/M ທຶນ)} > 1 \text{ ລ້ານກີບ (ເກັບຄ່ານໍາໃຊ້)} = \text{ຜົນຕອບແທນ}$$

ດັ່ງນັ້ນ, ປັດສະຈາກການສະໜັບສະໜູນແຫຼ່ງເງິນຈາກບ່ອນອື່ນ, ເຄື່ອງຕິດຕັ້ງນີ້ບໍ່ສາມາດນໍາໃຊ້ໄດ້

1.2 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ

ໄລຍະເວລາຂອງໂຄງການ: ໄລຍະເວລາຂອງໂຄງການ ບໍ່ພຽງແຕ່ແມ່ນໄລຍະເວລາຂອງການກໍ່ສ້າງສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກຕ່າງໆເທົ່ານັ້ນ. ມັນຍັງກວມເອົາໄລຍະເວລາ ຂອງການນໍາໃຊ້ສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ອຸປະກອນຕ່າງໆ ຫລັງຈາກການຕິດຕັ້ງສົມບູນແລ້ວ, ຍ້ອນວ່າຜົນປະໂຫຍດອັນແທ້ຈິງຈະບໍ່ສາມາດມີໄດ້ ຈົນກວ່າອຸປະກອນ ແລະ ບັນດາສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກຕ່າງໆ ເລີ່ມເຮັດວຽກຢ່າງມີປະສິດທິພາບ. ໃນເວລາດຽວກັນທ່ານເອງກໍບໍ່ສາມາດປະເມີນຜົນກໍາໄລອັນແທ້ຈິງຂອງໂຄງການທັງໝົດ ໄດ້ ຖ້າບໍ່ມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆ. ສະນັ້ນ, ທ່ານບໍ່ຄວນລິມໄລຍະເວລາຂອງການຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້ ແລະ ບໍາລຸງຮັກສາຫລັງຈາກເຮັດສໍາເລັດການກໍ່ສ້າງທັງໝົດ.

ຮູບທີ່ 6: ໄລຍະເວລາຂອງໂຄງການ.

ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການລົງທຶນມີ 2 ຊະນິດ; 1) ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ໃນການກະກຽມ & ການກໍ່ສ້າງ 2) ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້ ແລະ ບໍາລຸງຮັກສາ (ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍບໍລິຫານປົກກະຕິ)

1) ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ໃນການກະກຽມ & ການກໍ່ສ້າງ: ກ່ອນອື່ນໝົດ ແມ່ນມີຄວາມຈໍາເປັນທີ່ຈະຕ້ອງຄິດໄລ່ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດ ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ. ຖ້າສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກ ຂອງການກໍ່ສ້າງໃຊ້ເວລາ 3 ປີ, ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດ ໃນໄລຍະ 3 ປີເອີ້ນວ່າ “ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການລົງທຶນ” ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ລາຍລະ ອງດຸລຸ່ມນີ້ ຕ້ອງຖືກປະເມີນມູນຄ່າເຊັ່ນ:

- ✓ ສຶກສາເຖິງຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງໂຄງການ, ການອອກແບບຂັ້ນພື້ນຖານ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການອອກແບບລະອຽດ
- ✓ ອຸປະກອນຕ່າງໆ
- ✓ ວັດຖຸຕ່າງໆທີ່ໃຊ້ໃນການກໍ່ສ້າງ
- ✓ ຄ່າແຮງງານ.
- ✓ ຄ່າບໍລິການທີ່ປຶກສາ.
- ✓ ເສຍຄ່າຕາດິນ.
- ✓ ອື່ນໆ (ຄ່າເຄື່ອນຍ້າຍຕ່າງໆ).

2) ລາຍຈ່າຍໃນການຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້ ແລະ ບໍາລຸງຮັກສາ: ແມ່ນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້ ແລະ ບໍາລຸງຮັກສາ. ຫຼັງຈາກການກໍ່ສ້າງ ຄວນມີປະເມີນລາຄາ ສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກ ຫຼື ອຸປະກອນຕ່າງໆເພື່ອການນໍາໃຊ້ທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເກີດຜົນຕອບແທນ. ສະນັ້ນ, ການຄິດໄລ່ຕົ້ນທຶນຂອງສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ອຸປະກອນທີ່ໃຊ້ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຈຶ່ງມີຄວາມສໍາຄັນໃນໄລຍະການຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້ ຂອງໂຄງການ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວ ເອີ້ນວ່າ “ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍບໍລິຫານປົກກະຕິ” ຫຼື “ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້ ແລະ ບໍາລຸງຮັກສາ”. ບາງລາຍການໄດ້ລວມລາຍລະອຽດດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ✓ ລາຍຈ່າຍໃນການຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້ ແລະ ບໍາລຸງຮັກສາ
- ✓ ການສະໜອງວັດຖຸຕ່າງໆ.
- ✓ ຄ່ານໍ້າມັນ.
- ✓ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສາລະນຸປະໂພກເຊັ່ນ: ຄ່າໄຟຟ້າ, ນໍ້າປະປາ, ໂທລະສັບ
- ✓ ຄ່າແຮງງານ.
- ✓ ຄ່າຝຶກອົບຮົມ.
- ✓ ຄ່າບໍາລຸງຮັກສາ.
- ✓ ອື່ນໆເຊັ່ນ: (ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆ, ຄ່າພະນັກງານບໍລິຫານ ແລະ ອື່ນໆ).

ຕົວຢ່າງ : ການຄິດໄລ່ຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ

ສົມມຸດວ່າ ມີລະບົບຊົນລະປະທານໃໝ່. ຫຼັງຈາກກໍ່ສ້າງສໍາເລັດ ມີອາຍຸນໍາໃຊ້ໄດ້ 20 ປີ. ລາຍຈ່າຍບໍລິຫານປົກກະຕິໃນທຸກປີ ແມ່ນ 1 ຕື້ກີບ. ເພື່ອເຮັດໃຫ້ລະບົບດໍາເນີນໄປໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ.

ຄໍາຖາມ: ມູນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດໃນການບໍລິຫານລະບົບຊົນລະປະທານນີ້ແມ່ນເທົ່າໃດ ?

ຄໍາຕອບ: ແມ່ນ 20 ຕື້ກີບ (1 ຕື້ກີບ x 20 ປີ = 20 ຕື້ກີບ).

ຜົນຕອບແທນ: ຜົນປະໂຫຍດທີ່ໄດ້ຮັບຈາກໂຄງການແມ່ນມີຄວາມຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ຄິດໄລ່. ກ່ອນຈະຄິດໄລ່ຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ກໍານົດລາຍລະອຽດດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ✓ ຂອບເຂດກຸ່ມເປົ້າໝາຍທີ່ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ.
- ✓ ຂົງເຂດທີ່ຄາດວ່າຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ.
- ✓ ຈໍານວນຂອງຄົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ

ຫຼັງຈາກນັ້ນກໍຄິດໄລ່ຜົນປະໂຫຍດດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ✓ ຫຼຸດຜ່ອນໄລຍະເວລາ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງໂຄງການນີ້.
- ✓ ເພີ່ມຈໍານວນສິນຄ້າ ແລະ ການບໍລິການ ທີ່ໂຄງການສາມາດຜະລິດໄດ້.

ດັ່ງລຸ່ມນີ້ ມີພຽງຜົນໄດ້ຮັບໂດຍກົງເຊິ່ງເກີດຈາກສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກ ຫຼື ອຸປະກອນຕ່າງໆຂອງໂຄງການ. ແຕ່ບໍ່ລວມເອົາຜົນກະທົບທາງອ້ອມຍ້ອນວ່າການປະເມີນຜົນພົບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວຜົນປະໂຫຍດຈະບໍ່ເກີດໃນເວລາຂອງການກໍ່ສ້າງຂອງໂຄງການ.

ຕົວຢ່າງ : ການຄິດໄລ່ຂອງຜົນຕອບແທນ.

ສົມມຸດວ່າ ມີໂຄງການຊົນລະປະທານຢູ່ແຂວງ ຄ. (ມີ 30 ຄົວເຮືອນ) ໄດ້ກໍ່ສ້າງສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກຂຶ້ນໃໝ່ ໂດຍການນໍາໃຊ້ນໍ້າຈາກຊົນລະປະທານເຂົ້າໃສ່ນໍ້າຂອງກຸ່ມເປົ້າໝາຍ, ເຮັດໃຫ້ປະລິມານຂອງເຂົ້າ ທີ່ປູກໃນລະດູແລ້ງເພີ່ມຂຶ້ນ ສະເລ່ຍແລ້ວ ຄອບຄົວໜຶ່ງ ສາມາດຂາຍໄດ້ 1,000,000 ກີບຕໍ່ປີ. ນອກຈາກນັ້ນ, ໂຄງການຊົນລະປະທານຍັງຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດໂດຍສະເພາະແມ່ນຄົວເຮືອນສາມາດປະຢັດຄ່າເດີນທາງໄດ້ 5000 ກີບຕໍ່ມື້ ໃນລະດູແລ້ງ ຊຶ່ງບາງຄົວເຮືອນເຄີຍໃຊ້ນໍ້າຈາກບໍ່ນໍ້າສ້າງທີ່ຢູ່ຫ່າງໄກທຸກມື້. ລະດູແລ້ງປີນີ້ ມີ 100 ມື້.

ຄໍາຖາມ: ຕາມຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວ. ຜົນຕອບແທນໂດຍກົງຂອງໂຄງການນີ້ ມີມູນຄ່າເທົ່າໃດ?

ຄໍາຕອບ: 3,015,000,000 ກີບ = ((1,000,000 ກີບ x 30) + (5,000 ກີບ x 30)) x 100

ຄິດໄລ່ຈາກ: [(ມູນຄ່າຂອງເຂົ້າທີ່ຂາຍໄດ້ x ຈໍານວນຂອງຜູ້ທີ່ຮັບຜົນປະໂຫຍດ) + (ມູນຄ່າທີ່ປະຢັດໄດ້ຈາກການເດີນທາງ x ຈໍານວນຂອງຜູ້ທີ່ຮັບຜົນປະໂຫຍດ)] x ຈໍານວນມື້ຂອງລະດູແລ້ງ.

1.3 ກົດເກນພື້ນຖານການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ

ເພື່ອການປະເມີນເຖິງມູນຄ່າຕົ້ນທຶນ ແລະ ຜົນກຳໄລ, ມັນມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໃຊ້ພື້ນຖານຂອງມາດຖານການລົງທຶນ: 1) ການສົມທຽບ ກໍລະນີ ມີ ຫຼື ບໍ່ມີ ໂຄງການ, 2) ກະແສເງິນສົດ, 3) ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ ແລະ ເວລາທີ່ເໝາະສົມ ແລະ 4) ມູນຄ່າໃນປັດຈຸບັນ.

ການສົມທຽບ ກໍລະນີ ມີ ຫຼື ບໍ່ມີ ໂຄງການ: ຫຼັກການຂອງການວິເຄາະດ້ານການເງິນ ແລະ ເສດຖະກິດ ແມ່ນ ຫຼັກການສົມທຽບ “ມີ ຫຼື ບໍ່ມີ” ໂຄງການ (With, without Comparison). ບາງຄຳຖາມພື້ນຖານທີ່ພົວພັນກັບ ຄວາມເປັນຈິງເຊັ່ນວ່າ: 1) ໂລກຈະເປັນແນວໃດ? ຖ້າບໍ່ມີໂຄງການ ແລະ ຖ້າມີໂຄງການເດໂລກຈະເປັນແນວໃດ? ຜົນກະທົບຂອງໂຄງການຕໍ່ກຸ່ມຄົນຕ່າງໆທີ່ຢູ່ໃນສັງຄົມແມ່ນຫຍັງ? ເຊິ່ງຈະເຫັນຜົນກະທົບໄດ້ກໍຕໍ່ເມື່ອໂຄງການຖືກສົມທຽບກັບທາງເລືອກໃໝ່ຄື “ກໍລະນີ-ບໍ່ມີໂຄງການ”. ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງຜົນປະໂຫຍດທີ່ໄດ້ຮັບເມື່ອ “ມີໂຄງການ” ແລະ “ບໍ່ມີໂຄງການ” ເອີ້ນວ່າ “ຜົນປະໂຫຍດເພີ່ມ” ຂອງໂຄງການ. ທັງສອງກໍລະນີນີ້ ຕ້ອງຖືກປະເມີນໄວ້ໃນກະແສເງິນສົດ.

ຜົນປະໂຫຍດກຳໄລສຸດທິແມ່ນໄດ້ມາຈາກ ການເອົາຜົນກຳໄລສຸດທິຂອງກໍລະນີທີ່ “ມີໂຄງການ” ມາລົບກັບຜົນກຳໄລສຸດທິຂອງກໍລະນີ “ບໍ່ມີໂຄງການ”. ເບິ່ງຕົວຢ່າງລຸ່ມນີ້;

ຕົວຢ່າງ : ການສົມທຽບກໍລະນີ ມີ ຫຼື ບໍ່ມີ ໂຄງການ

ສົມມຸດວ່າ ມີໂຄງການຊົນລະປະທານ ໃນໄລຍະ 5 ປີ ຢູ່ແຂວງ ຄ. ໃນເວລາທີ່ບໍ່ມີໂຄງການ, ປະຊາຊົນສາມາດປູກເຂົ້າຂາຍໄດ້ 5 ລ້ານກີບ ຕໍ່ປີ, ພາຍຫຼັງ ທີ່ມີໂຄງການ ປະຊາຊົນປູກເຂົ້າຂາຍໄດ້ 10 ລ້ານກີບ ຕໍ່ປີ. ຕົ້ນທຶນການກໍ່ສ້າງໂຄງການແມ່ນ 10 ລ້ານກີບ. ແຕ່ລະປີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ບໍລິການແມ່ນ 2 ລ້ານກີບ.

ຄຳຖາມ: ຈາກຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວ, ຜົນກຳໄລທັງໝົດຂອງໂຄງການໄລຍະ 5 ປີນີ້ ແມ່ນເທົ່າໃດ ? ຍອມຮັບຂໍ້ສະເໜີຂອງໂຄງການນີ້ບໍ່?

ຫົວໜ່ວຍ: ລ້ານກີບ

	ຕອນ ບໍ່ມີ ໂຄງການ		ຕອນ ມີ ໂຄງການ	
ປີ	ຜົນຕອບແທນ B	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ B	ຜົນຕອບແທນ A	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ A
0	0	--		10
1	5	--	10	2
2	5	--	10	2
3	5	--	10	2
4	5	--	10	2
5	5	--	10	2
ລວມ	25	0	50	20

ຄຳຕອບ: ຜົນຕອບແທນທັງໝົດຂອງໂຄງການຊົນລະປະທານໄລຍະ 5 ປີນີ້ ແມ່ນ 5 ລ້ານ ກີບ.

ສູດ : (ຜົນຕອບແທນ A - ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ A) - (ຜົນຕອບແທນ B) = (50 - 20) - (25) = 5 ລ້ານກີບ .
ສະນັ້ນ, ໂຄງການນີ້ ອາດຖືກຍອມຮັບໄດ້.

ກະແສເງິນສົດ: ການວິເຄາະດ້ານການເງິນ ຂອງໂຄງການໃດໜຶ່ງແມ່ນອີງໃສ່ “ການວິເຄາະກະແສເງິນສົດ”. ທຸກໆໄລຍະ ຂອງອາຍຸການໃຊ້ງານຂອງໂຄງການ ນັກວິເຄາະດ້ານການເງິນສາມາດຄິດໄລ່ຈຳນວນເງິນທີ່ໄດ້ມາຈາກ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ ເປັນຕົ້ນແມ່ນຜົນຕອບແທນຕ່າງໆ ແລະ ເງິນທີ່ຫຼັກຈາກຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆ. ກະແສເງິນສົດສຸດທິແມ່ນມີຜົນຕໍ່ບົດບັນທຶກການເງິນຂອງໂຄງການ, ເພາະວ່າການປະເມີນການເງິນຂອງໂຄງການແມ່ນອີງໃສ່ກະແສເງິນສົດ ເຊິ່ງບາງລາຍການກໍ່ບໍ່ໄດ້ປາກົດຢູ່ບົດສະຫຼຸບຂອງຜົນກຳໄລ ຫຼື ຂາດທຶນ ເຊັ່ນ: ຄ່າຫຼ້ຍຫຼັງ (Depreciation⁷). ກະແສເງິນສົດແມ່ນຈຳນວນເງິນທີ່ຮັບເຂົ້າມາ ຫຼື ໃຊ້ຈ່າຍອອກໄປ ຢູ່ໃນໄລຍະເວລາໃດໜຶ່ງ (ໃນປັດຈຸບັນ ຫຼື ອະນາຄົດ).

⁷ ຄ່າຫຼ້ຍຫຼັງ: ການບັນທຶກຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນມູນຄ່າຂອງຊັບສິນຄົງທີ່ໄລຍະຍາວນານ. ຍ້ອນວ່າມັນບໍ່ໄດ້ໃຊ້ຈ່າຍເງິນສົດ, ມັນເພີ່ມກະແສເງິນສົດທີ່ບໍ່ມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເພື່ອການຫຼຸດຜ່ອນເງິນທີ່ຫາມາໄດ້ຈາກການລາຍງານ. ອີງໃສ່ຂໍ້ 4.2

ຕົວຢ່າງ : ກະແສເງິນສົດ

ສົມມຸດວ່າ ມີໂຄງການກໍ່ສ້າງຊົນລະປະທານຢູ່ແຂວງ ກ. ໂຄງການນີ້ ຖືກຄາດໝາຍໃຫ້ນຳໃຊ້ໄດ້ 10 ປີ. ມູນຄ່າຕົ້ນທຶນທັງໝົດແມ່ນ 10 ຕື້ກີບ. ຫຼັງຈາກຕິດຕັ້ງອຸປະກອນໃຫ້ແກ່ຊົນລະປະທານສຳເລັດແລ້ວແຕ່ລະປີຍັງຈຳເປັນຕ້ອງນຳໃຊ້ 1 ຕື້ກີບ ເພື່ອບຳລຸງຮັກສາລະບົບຊົນລະປະທານດັ່ງກ່າວ. ຄ່າບໍລິການທີ່ເກັບຈາກຜູ້ນຳໃຊ້ຊົນລະປະທານແມ່ນ 0.5 ຕື້ກີບ ຕໍ່ປີ.

ຄຳຖາມ: ຈາກການປະເມີນດັ່ງກ່າວ, ລາຍຮັບຂອງໂຄງການ ແມ່ນຫຼາຍກວ່າ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດບໍ່? ຈາກຜົນທີ່ໄດ້ຮັບ, ຈະຕັດສິນໃຈແນວໃດ ຍອມຮັບ ຫຼື ຍົກເລີກໂຄງການດັ່ງກ່າວນີ້ ?

ຫົວໜ່ວຍ: ຕື້ກີບ

ປີ	ຜົນຕອບແທນ	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ	ຜົນຕອບແທນສຸດທິ
0	0	10	- 10
1	0.5	1	- 0.5
2	0.5	1	- 0.5
3	0.5	1	- 0.5
4	0.5	1	- 0.5
5	0.5	1	- 0.5
6	0.5	1	- 0.5
7	0.5	1	- 0.5
8	0.5	1	- 0.5
9	0.5	1	- 0.5
10	0.5	1	- 0.5
ລວມ	5	20	- 15

ຄຳຕອບ: ຜົນຕອບແທນຈາກໂຄງການນີ້ແມ່ນຕໍ່າກວ່າຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຊຶ່ງໝາຍຄວາມວ່າຖານະການເງິນແມ່ນບໍ່ເໝາະສົມ ສະນັ້ນຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຍົກເລີກໂຄງການນີ້.

ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ: ທາງດ້ານການເງິນແລ້ວ, ການຕັດສິນໃຈເລືອກເອົາໂຄງການໃດໜຶ່ງ ແມ່ນຂຶ້ນກັບຜົນຕອບແທນຫຼາຍກວ່າຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດ. ຖ້າຜົນຕອບແທນທັງໝົດ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍປາກົດຂຶ້ນໃນປີດຽວກັນ, ການຕັດສິນໃຈອາດງ່າຍ ຍ້ອນວ່າສາມາດສົມທຽບຜົນຕອບແທນກັບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໄດ້. ແຕ່ວ່າຕາມປົກກະຕິແລ້ວຜົນຕອບແທນ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆ ມັກປາກົດຂຶ້ນຢູ່ເວລາທີ່ແຕກຕ່າງກັນເຊັ່ນມັກມີລາຍຈ່າຍຫຼາຍກວ່າຜົນຕອບແທນໃນຊ່ວງໄລຍະເວລາທຳອິດຂອງໂຄງການ. ບັນຫາດັ່ງກ່າວນີ້ເກີດຂຶ້ນທັງຢູ່ໃນການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການວິເຄາະດ້ານການເງິນ. ວິທີທີ່ໃຊ້ໃນການສົມທຽບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ຜົນຕອບແທນທີ່ປາກົດຂຶ້ນຢູ່ແຕ່ລະປີທີ່ຕ່າງກັນ ແມ່ນເປັນວິທີດຽວກັນສຳລັບການວິເຄາະທັງສອງແບບ. ວິທີດັ່ງກ່າວເອີ້ນວ່າ: “ການຫຼຸດມູນຄ່າລົງ”

ຖ້າເປັນແນວນັ້ນແທ້, ທ່ານຈະເລືອກເຮັດແນວໃດ ລະຫວ່າງລົງທຶນ ຫຼື ຝາກເງິນ? ເຖິງວ່າຈະບໍ່ມີວິກິດການທາງດ້ານການເງິນຢູ່ໃນໂລກ, ການຝາກເງິນເຂົ້າໃນທະນາຄານ ພ້ອມດອກເບ້ຍ 3% ແມ່ນທາງເລືອກທີ່ດີທີ່ສຸດສໍາລັບທຶນຮອນຂອງທ່ານ. ການຫຼຸດມູນຄ່າລົງເປັນວິທີສໍາຄັນ ເຊິ່ງຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາສາມາດສົມທຽບມູນຄ່າຂອງເງິນຢູ່ໃນໄລຍະເວລາທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ເງິນ 1 ໂດລາ ທີ່ໄດ້ມື້ນີ້ມີຄ່າຫຼາຍກວ່າເງິນ 1 ໂດລາ ທີ່ຈະໄດ້ມື້ອື່ນ ເພາະວ່າເງິນ 1 ໂດລາ ທີ່ໄດ້ໃນມື້ນີ້ ຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາເພີ່ມການບໍລິໂພກຂອງພວກເຮົາໃນມື້ນີ້ໄດ້, ແຕ່ 1 ໂດລາເງິນທີ່ຈະໄດ້ໃນອະນາຄົດ ພຽງແຕ່ສາມາດເພີ່ມການບໍລິໂພກໃນອະນາຄົດເທົ່ານັ້ນ. ນີ້ຄືເຫດຜົນທີ່ພວກເຮົາເຫັນວ່າການເລື່ອນການບໍລິໂພກເຮັດໃຫ້ 1 ໂດລາໃນມື້ອື່ນ ມີຄ່າໜ້ອຍກວ່າມື້ນີ້, ເຖິງວ່າເງິນທີ່ໄດ້ມື້ອື່ນຈະມີກໍາລັງຊື້ສູງກວ່າເງິນ ທີ່ໄດ້ມື້ນີ້ກໍຕາມ. ມູນຄ່າຂອງເງິນທີ່ຫຼຸດລົງຕະຫຼອດເວລາ ບໍ່ໄດ້ກ່ຽວຂ້ອງກັບເງິນເຟີ້, ພຽງແຕ່ເລື່ອນການບໍລິໂພກອອກໄປຕື່ມເທົ່ານັ້ນ. ວິທີຂອງການຄິດວ່າ ລາຍຮັບໃນປັດຈຸບັນ ມີຄ່າຫຼາຍກວ່າລາຍຮັບໃນອະນາຄົດນີ້ ເອີ້ນວ່າ “ໄລຍະເວລາທີ່ຕ້ອງການ”. ໄລຍະເວລາທີ່ຕ້ອງການນີ້ ໝາຍເຖິງຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈະມີລາຍຮັບໃນມື້ນີ້ ຫຼາຍກວ່າລາຍຮັບທີ່ຈະໄດ້ໃນອະນາຄົດ. ນັກເສດຖະສາດໄດ້ສົມມຸດວ່າ ທຸກໆຄົນຢາກມີໄລຍະເວລາທີ່ຕ້ອງການນີ້ ເພາະຊີວິດຂອງພວກເຮົາມັນສັ້ນ.

ຕາມທິດສະດີ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ອັດຕາສ່ວນຕົ້ນທຶນຄ່າເສຍໂອກາດຂອງທຶນ, ມັກຮຽກຮ້ອງໃຫ້ທ້ອນ ໂຮມ ແລະ ສົມທຽບບັນດາໂຄງການພັດທະນາຕ່າງໆທີ່ມີຢູ່ໃນປະເທດ. ແຕ່ວ່າການເຮັດແບບນີ້ອາດເປັນ ໄປບໍ່ໄດ້, ອັດຕາສ່ວນຂອງການຫຼຸດມູນຄ່າລົງ ແມ່ນຕິດພັນກັບແນວຄິດ “ຕົ້ນທຶນຄ່າເສຍໂອກາດຂອງທຶນ (opportunity cost capital)”. ຕົ້ນທຶນຄ່າເສຍໂອກາດ ແມ່ນທຶນທີ່ຂັດກັບຄວາມເປັນຈິງ ເຊັ່ນວ່າທ່ານຈະໄດ້ຜົນຕອບແທນຫຼາຍປານໃດ ຖ້າທ່ານເລືອກລົງທຶນກັບໂຄງການອື່ນ. ສ່ວນຫຼາຍຈະແມ່ນ 10-12%.

ກໍລະນີຂອງໂຄງການຊ່ວຍເຫຼືອ, ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ພວກເຮົາມັກນໍາໃຊ້ອັດຕາດອກເບ້ຍ ຂອງທະນາຄານແຫ່ງຊາດ ຫຼື ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດມູນຄ່າ ຂອງອົງການສາກົນ ທີ່ໃຊ້ກັບໂຄງການພັດທະນາຂອງເຈົ້າຂອງເອງ ເຊັ່ນວ່າ 10 - 12%. ອົງການໃຫຍ່ໆຄື: ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ (ADB) ແລະ ທະນາຄານໂລກ (WB) ມັກໃຊ້ 12% ເປັນອັດຕາສ່ວນຫຼຸດມູນຄ່າ. ອັດຕານີ້ອາດໃຊ້ກັບ ສປປ ລາວ ເຊັ່ນກັນ. ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດມູນຄ່າ ແມ່ນ ສໍາຄັນຕໍ່ການວິເຄາະອົງປະກອບການລົງທຶນ. 10-12% ການຄຳນວນແມ່ນ ຂຶ້ນກັບອົງການຕ່າງໆ, ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດໄດ້ກຳນົດຢ່າງຈະແຈ້ງໃນແຕ່ລະປະເທດ ດັ່ງສະແດງໃນຕາຕະລາງລຸ່ມນີ້. ພື້ນຖານອັດຕາສ່ວນຫຼຸດຂອງປະເທດຍີ່ປຸ່ນແມ່ນໄດ້ຖືກຄິດໄລ່ຕາມອັດຕາເບີເຊັນ ຂອງຕະຫຼາດ ແລະອັດຕາເບີເຊັນພັນທະບັດຂອງຊາດ. ຄືກັບຂອງສະຫະລັດອາເມລິກາແມ່ນອີງໃສ່ອັດຕາເບີເຊັນພັນທະບັດ ຂອງກະຊວງການເງິນທີ່ໄດ້ຮັບຮອງເອົາ.

ປະເທດ	ຍີ່ປຸ່ນ	ອັງກິດ ⁶	ອາເມລິກາ ⁷	ເຢຍລະມັນ ⁸	ສະວິດເດັນ
ອັດຕາສ່ວນພູດສຳລັບພາຍໃນການລົງທຶນຂອງລັດ	4%	3.5%	3% ຫຼື 7%	3%	4%

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ລາຍການສົມທຽບການວິເຄາະດ້ານຜົນຕອບແທນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງການລົງທຶນ, ຫ້ອງການວ່າການຂອງລັດຖະບານຂອງຍີ່ປຸ່ນ.

ອີກດ້ານໜຶ່ງ, ໃນກໍລະນີຂອງການລົງທຶນລັດ ໃນ ສປປ ລາວ. ຫຼາຍການຄຳນວນແມ່ນຢູ່ໃນລະຫວ່າງ 7% ເຖິງ 15% ແມ່ນກະທັ້ງຢູ່ໃນໂຄງການດຽວກັນແຕ່ໃຊ້ອັດຕາສ່ວນພູດແຕກຕ່າງກັນເຊັ່ນ ໂຄງການຊົນລະປະທານ. ໜ້າເສຍດາຍ, ບໍ່ມີການອະທິບາຍເຖິງພື້ນຖານທີ່ຂຽນໄວ້ໃນເອກະສານກ່ຽວການ ນຳໃຊ້ຂອງການຄຳນວນອັດຕາສ່ວນພູດ. ມາດຖານທີ່ເປັນເອກະພາບຂອງອັດຕາສ່ວນພູດສຳລັບພາຍໃນໂຄງການການລົງທຶນລັດ ໃນ ສປປ ລາວ ຍັງບໍ່ທັນພົບເຫັນເທື່ອເພາະຍ້ອນຂາດ ແຄນຕົວຢ່າງຫຼ້າສຸດ: ຕາຕະລາງລຸ່ມນີ້ແມ່ນສະແດງເປັນຕົວຢ່າງ;

ອັດຕາສ່ວນພູດໃນໂຄງການຊົນລະປະທານ	ກໍລະນີໂຄງການເຊຊາລາລອງ (F/S)	ກໍລະນີໂຄງການເຊຊາລາລອງ (ການກວດກາ)	ກໍລະນີໂຄງການຢູ່ແຂວງອຸດົມໄຊ (F/S)
ຕົວຢ່າງ	10%-12% ໃນປີ 1999	7% ໃນປີ 2004	15% ໃນປີ 2004
ບ່ອນອີງພື້ນຖານ	ບໍ່ໄດ້ກ່າວເຖິງ	ອີງໃສ່ພື້ນຖານອັດຕາດອກເບ້ຍຂອງການກູ້ຢືມຈາກທະນາຄານສິ່ງເສີມກະສິກຳສຳລັບການຜະລິດກະສິກຳ.	ບໍ່ໄດ້ກ່າວເຖິງ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ເອກະສານກ່ຽວຂ້ອງຕ່າງໆຂອງແຕ່ລະໂຄງການ

⁶ ຕົວເລກອ້າງອີງຈາກ ປຶ້ມຂຽວ: ການຕີລາຄາ ແລະ ການປະເມີນຜົນໃນລັດຖະບານສູນກາງ, ຫ້ອງການວ່າການ, ອັງກິດ, 2003

⁷ ຕົວເລກອ້າງອີງຈາກປຶ້ມ ເຊີກຸລາ A-94 ສະບັບປັບປຸງໃໝ່, ຫ້ອງການງົບປະມານແລະການຄຸ້ມຄອງ, ອາເມລິກາ, 1992

⁸ ຕົວເລກອ້າງອີງຈາກປຶ້ມ ການປະເມີນເສດຖະກິດມະຫາພາກຂອງການລົງທຶນໂຄງລ່າງການຂົນສົ່ງ, ບົດແນະນຳການປະເມີນກ່ຽວກັບ ເພັດເດີລານ ແທຣນສະປອດ ອິນເວສເມັນທ໌, ລັດຖະມົນຕີກະຊວງຂົນສົ່ງ, 1992

ດັ່ງນັ້ນ, ຕາມການນຳໃຊ້ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ, MPI/ DPI ຕ້ອງເບິ່ງພື້ນຖານ ເຫດຜົນໃດ POs ຈຶ່ງເອົາຕົວ ເລກ ດັ່ງກ່າວເຂົ້າໃນການສຶກສາດ້ານເຕັກນິກນີ້. ພ້ອມທັງລະບຸວ່າອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ ແມ່ນຖືກຕັດສິນ ໂດຍອີງໃສ່ ລັດຖະບານ ແລະ ໄດ້ຕົກລົງໃຫ້ກຳນົດໃນການສຶກສາການລົງທຶນຂອງລັດ.

ມູນຄ່າໃນປັດຈຸບັນ: ເມື່ອທ່ານຄຸ້ນເຄີຍກັບແນວຄິດຂອງການຫຼຸດຜ່ອນມູນຄ່າລົງແລ້ວ, ກໍ່ມີຄວາມຈຳເປັນ ທີ່ຈະຕ້ອງຮູ້ຈັກກັບ ແນວຄິດຂອງມູນຄ່າໃນປັດຈຸບັນ ໂດຍນຳໃຊ້ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດມູນຄ່າ. ມູນຄ່າໃນປັດຈຸບັນ ໝາຍຄວາມວ່າ 100 ກີບ ໃນມື້ນີ້ຕ່າງຈາກ 100 ກີບຂອງອີກ 10 ປີຕໍ່ໜ້າ. ໃນການວິເຄາະເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ, ທ່ານຕ້ອງປຸງຜົນຕອບແທນ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ເກີດຈາກໂຄງການໃຫ້ກາຍມາເປັນ ມູນຄ່າໃນ ປັດຈຸບັນ.

ຕົວຢ່າງ : ມູນຄ່າໃນປັດຈຸບັນ

ສົມມຸດວ່າ ທ່ານຝາກເງິນຢູ່ທະນາຄານ, ທ່ານຈະໄດ້ຮັບດອກເບ້ຍເປັນຈຳນວນທີ່ແນ່ນອນໃນອະນາຄົດ. ທ່ານຝາກ 100 ກີບ ດ້ວຍອັດຕາດອກເບ້ຍ 10% ຕໍ່ປີ, ທ່ານຈະໄດ້ຮັບເງິນທັງໝົດ 110 ຫຼັງຈາກໜຶ່ງປີ (ຍ້ອນວ່າ $100 \times 1.1 = 110$) ແລະ ຫຼັງຈາກ 10 ປີຈະໄດ້ 259.4 ກີບ. ຄິດໄລ່ຈາກ:

$$(100 \times 1.1 \times 1.1 \times 1.1 \times 1.1 \times 1.1 \times 1.1 \times 1.1 \times 1.1 \times 1.1 \times 1.1) = 100(1+0.1)^{10} = 259.4 \text{ ກີບ}$$

ຫຼື ອີກຄວາມໝາຍໜຶ່ງ, 100 ກີບ ທີ່ຈະໄດ້ຫຼັງຈາກປີໜຶ່ງມີຄ່າຢູ່ 90.9 ກີບຂອງມູນຄ່າໃນມື້ນີ້ (ຍ້ອນວ່າ $100/1.1 = 90.9$). ເຊັ່ນດຽວກັນກັບ 100 ກີບທີ່ຈະໄດ້ໃນອີກ 10 ປີຂ້າງໜ້າມີມູນຄ່າທຽບ 38.6 ກີບ ຂອງມູນຄ່າໃນມື້ນີ້. ຄິດໄລ່ຈາກ:

$$[100/(1.1 \times 1.1 \times 1.1 \times 1.1 \times 1.1 \times 1.1 \times 1.1 \times 1.1 \times 1.1 \times 1.1)] = 100/(1.1)^{10} = 38.6 \text{ ກີບ}$$

ຕົວຢ່າງນີ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າລາຍຮັບທີ່ໄດ້ໃນອະນາຄົດ ມີມູນຄ່າຕໍ່ກວ່າລາຍຮັບທີ່ໄດ້ໃນປັດຈຸບັນ. ຍ້ອນວ່າລາຍຮັບທີ່ທ່ານໄດ້ມື້ນີ້ແມ່ນ ໄດ້ຮັບເປັນດອກເບ້ຍ ແລະ ມີມູນຄ່າເພີ່ມຂຶ້ນໄດ້. ສະນັ້ນ, ຕ້ອງ ປຸງຄ່າ ໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ຜົນຕອບແທນທີ່ປະເມີນໄວ້ໃຫ້ມາເປັນມູນຄ່າໃນປັດຈຸບັນ. ອັດຕາດອກເບ້ຍໃຊ້ ໃນຕົວຢ່າງນີ້ເອີ້ນວ່າ ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ (r), ຊຶ່ງມີສູດຄິດໄລ່ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ສູດຄິດໄລ່ຫາມູນຄ່າປັດຈຸບັນຄື:

$$PV = \frac{FV}{(1+r)^t}$$

$$\text{ມູນຄ່າໃນປະຈຸບັນ} = (\text{ມູນຄ່າໃນອານາຄົດ}) / (1 + \text{ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ})^t$$

PV : ແມ່ນມູນຄ່າໃນປັດຈຸບັນ . r : ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ ຫຼື ອັດຕາດອກເບ້ຍ

FV : ມູນຄ່າໃນອະນາຄົດ . t ຫຼື a = ເວລາ (ປີ)

ກະລຸນາເບິ່ງກະແສເງິນສົດສອງແບບລຸ່ມນີ້, ຈາກນັ້ນໃຫ້ ສົມທຽບມູນຄ່າໃນອະນາຄົດ ແລະ ມູນຄ່າໃນປັດຈຸບັນ ດ້ວຍອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ 10% ແລະ 15%

(ຫົວໜ່ວຍ: ກີບ)

ປີ	ຜົນຕອບແທນ (ມູນຄ່າໃນອາ ນາຄົດ)	ອັດຕາສ່ວນ ຫຼຸດ @10%	ຜົນຕອບແທນ ໄດ້ຫຼຸດລົງ (ມູນຄ່າໃນ ປັດຈຸບັນ)	ຜົນຕອບແທນ (ມູນຄ່າໃນອາ ນາຄົດ)	ອັດຕາສ່ວນ ຫຼຸດ @ 15%	ຜົນຕອບແທນ ໄດ້ຫຼຸດລົງ (ມູນຄ່າໃນ ປັດຈຸບັນ)
0	100	100/(1.1)	90.9	100	100/(1.5)	87.0
1	100	100/(1.1) ²	82.6	100	100/(1.5) ²	75.6
2	100	100/(1.1) ³	75.1	100	100/(1.5) ³	65.8
3	100	100/(1.1) ⁴	68.3	100	100/(1.5) ⁴	57.2
4	100	100/(1.1) ⁵	62.1	100	100/(1.5) ⁵	49.7
5	100	100/(1.1) ⁶	56.4	100	100/(1.5) ⁶	43.2
6	100	100/(1.1) ⁷	51.3	100	100/(1.5) ⁷	37.6
7	100	100/(1.1) ⁸	46.7	100	100/(1.5) ⁸	32.7
8	100	100/(1.1) ⁹	42.4	100	100/(1.5) ⁹	28.4
9	100	100/(1.1) ¹⁰	38.6	100	100/(1.5) ¹⁰	24.9
10	1,000	--	614.4	1,000	--	501.9
ໂວມ	100	100/(1.1)	90.9	100	100/(1.5)	87.0

ສັງເກດ: ເຫັນວ່າຖ້າອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ (ຫຼື ດອກເບ້ຍ) ເພີ່ມຂຶ້ນ, ຕົວຫານກໍຈະໃຫຍ່ຂຶ້ນ ແລະ ເລກສ່ວນທັງໝົດກໍຈະນ້ອຍລົງ. ສະນັ້ນ, ເມື່ອອັດຕາສ່ວນຫຼຸດເພີ່ມຂຶ້ນ ມູນຄ່າໃນປັດຈຸບັນກໍຈະຫຼຸດລົງ. ເມື່ອອັດຕາສ່ວນຫຼຸດມີຄ່າຫຼຸດລົງ ມູນຄ່າໃນປັດຈຸບັນກໍຈະເພີ່ມຂຶ້ນ.

ໃນເມື່ອການວິເຄາະດັ່ງກ່າວສໍາເລັດ ນັກວິເຄາະຈໍາເປັນຕ້ອງປັບກະແສທາງດ້ານການເງິນ ແລະ ລາຄາເພື່ອສະແດງໃຫ້ເຫັນຜົນຕອບແທນສຸດທິທີ່ມີຕໍ່ສັງຄົມ. ນັກວິເຄາະຕ້ອງແນ່ໃຈວ່າການຄິດໄລ່ທາງດ້ານເສດຖະກິດທີ່ຖືກຕ້ອງນັ້ນ ຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ແຍກເງິນອຸດໜູນ ແລະ ອາກອນທັງໝົດອອກຈາກການປັບກະແສທາງດ້ານການເງິນ ແລະ ພິຈາລະນາຜົນກະທົບພາຍນອກຂອງໂຄງການດ້ວຍ, ໂດຍສະເພາະຜົນກະທົບພາຍນອກທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ. ເພື່ອທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ໂຄງການມີຖານະການເງິນທີ່ຍືນຍົງນັ້ນ ມັນມີຄວາມຈໍາເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ຄໍານຶ່ງເຖິງວ່າຜູ້ໃດ ເປັນຜູ້ຈ່າຍ ແລະ ຜູ້ໃດໄດ້ຮັບປະໂຫຍດ ຈາກຜົນຕອບແທນ ແລະ ຕົ້ນທຶນ (ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ) ພາຍນອກ.

1.4 ບາດກ້າວການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ

1) ການກຳນົດທາງດ້ານຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ຜົນຕອບແທນ:

ຫຼັງຈາກໄຈ້ແຍກສະຖານະການທີ່ “ມີ ແລະ ບໍ່ມີໂຄງການ” ແລ້ວ, ໄດ້ເລືອກເອົາໂຄງການ ທີ່ດີທີ່ສຸດ ແລະ ຍົກເລີກໂຄງການທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ ນັກວິເຄາະສືບຕໍ່ກະກຽມການປະເມີນ (ຄາດຄະເນ) ທາງດ້ານຕົ້ນທຶນ ແລະ ຜົນຕອບແທນຂອງໂຄງການ. ເພື່ອຄວາມຈະແຈ້ງທາງດ້ານຕົ້ນທຶນ ແລະ ຜົນຕອບ ແທນ. ແນວຄິດພື້ນຖານຂອງການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດໄດ້ອະທິບາຍຢູ່ຂ້າງເທິງ ຄື: 1) ການສົມທຽບຕອນ ມີ ຫຼື ບໍ່ມີ ໂຄງການ, 2) ກະແສເງິນສົດ, 3) ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ ແລະ 4) ມູນຄ່າໃນປັດຈຸບັນ ຈຳເປັນຕ້ອງໃຊ້ .

2) ມາດຖານການລົງທຶນ:

ມາດຖານ ເປັນຕົວຕັດສິນວ່າ ທ່ານຄວນລົງທຶນ ກັບໂຄງການ ຫຼື ບໍ່, ເຊິ່ງໂຄງການຄວນມີ:

- 1) ໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດຫຼາຍກວ່າຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເຂົ້າໃນການລົງທຶນ.
- 2) ໃຫ້ຜົນຕອບແທນສູງສຸດທຽບໃສ່ໂຄງການອື່ນໆ. ໃນການທົດສອບ 2 ບັນຫານີ້, ທ່ານຄວນວິເຄາະໂຄງການໂດຍນຳໃຊ້ 3 ມາດຖານຂອງການລົງທຶນ ເຊັ່ນ:

- ມູນຄ່າປັດຈຸບັນສຸດທິ (Net Present Value; NPV): ປະເມີນມູນຄ່າຕົວຈິງຂອງໂຄງການ
- ອັດຕາສ່ວນຂອງຜົນຕອບແທນ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ (Benefit and Cost Ratio, (B/C)) : ປະເມີນຜົນຕອບແທນສຸດທິຂອງການລົງທຶນ (ຕໍ່ 1 ຫົວໜ່ວຍ)
- ອັດຕາຜົນຕອບແທນພາຍໃນ [Internal Rate of Return (IRR)] : ສະແດງເຖິງອັດຕາຜົນຕອບແທນເຊັ່ນອັດຕາດອກເບ້ຍ.

ໃນການລົງທຶນ ອັດຕາສ່ວນຂອງຜົນຕອບແທນ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ຕ້ອງຖືກກວດກາ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ອັດຕາຜົນຕອບແທນພາຍໃນຂອງໂຄງການ.

ມູນຄ່າປັດຈຸບັນສຸດທິ (NPV): ແມ່ນຈຳນວນທີ່ປຸງແປງຂອງຜົນຕອບແທນສຸດທິ ທີ່ໄດ້ຈາກອາຍຸການໃຊ້ງານຂອງໂຄງການ. ອີງໃສ່ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງ ຜົນຕອບແທນທັງໝົດ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດໃນປັດຈຸບັນ, ໂຄງການດັ່ງກ່າວສາມາດຕັດສິນປະສິດຕິຜົນທາງດ້ານການເງິນຂອງໂຄງການເອງໄດ້. ເຊິ່ງມີສູດຄິດໄລ່ດັ່ງລຸ່ມ ນີ້:

$$NPV = C_0 + I_0 + \frac{I_1}{1+r} + \frac{I_2}{(1+r)^2} + \dots + \frac{I_n}{(1+r)^n}$$

$I_0, I_1, I_0, \dots, I_n$ ແມ່ນຜົນຕອບແທນສຸດທິໃນແຕ່ລະປີ, ເລກຫ້ອຍແມ່ນຕົວເລກຂອງປີເຊິ່ງເລີ່ມຈາກ ປີທີ 0 ຫາ ປີທີ n, ໂດຍທີ່ r ແມ່ນອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ, n ແມ່ນປີທີ່ມີການລົງທຶນ, NPV ແມ່ນມູນຄ່າປະຈຸບັນສຸດທິ ແລະ C_0 ແມ່ນລາຍຈ່າຍປີທີ 0.

ໃນການຕັດສິນໃຈຄັດເລືອກ: ຖ້າຫາກ NPV ໃຫຍ່ກວ່າ 0, ($NPV > 0$) ໂຄງການດັ່ງກ່າວແມ່ນຍອມຮັບໄດ້. ສິ່ງສຳຄັນຕ້ອງຈຳໄວ້ວ່າ ຈຳນວນ NPV ບໍ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງກັບມູນຄ່າທີ່ແນ່ນອນຂອງໂຄງການໃນບັນດາໂຄງການຕ່າງໆ.

ຕົວຢ່າງ : ມູນຄ່າປັດຈຸບັນສຸດທິ

ລາຍຮັບແມ່ນນອນຢູ່ໃນ 10 ປີ ໃນເບື້ອງຕົ້ນ, ສົມມຸດວ່າ ທ່ານລົງທຶນໄປ 900 ກີບ ເພື່ອກໍ່ສ້າງລະບົບຊົນລະປະທານໃນປີທຳອິດ ແລະ ທ່ານຄາດໄວ້ວ່າຈະໄດ້ຮັບຜົນຕອບແທນ 100 ກີບຕໍ່ປີ ຕະຫຼອດໄລຍະ 10 ປີ, ໃຫ້ສົມທຽບຜົນຕອບແທນ ແລະ ຈຳນວນຂອງການລົງທຶນທັງໝົດ. ທ່ານສາມາດຄິດໄລ່ລາຍຮັບທັງໝົດ ໂດຍໃຊ້ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ ($r = 10\%$) ໃນປັດຈຸບັນ. ເຊິ່ງສາມາດຄິດໄລ່ໄດ້ຈາກຜົນລວມຂອງຜົນຕອບແທນ ມູນຄ່າປະຈຸບັນສຸດທິ ໃນແຕ່ລະປີ ລົບໃຫ້ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດໃນເບື້ອງຕົ້ນ, ຈາກຕົວເລກໃນຕາຕະລາງຈະໄດ້ NPV ຄື: - 285.6 ກີບ ເປັນມູນຄ່າທັງໝົດ.

$$NPV = (90.9+82.6+75.1+68.3+62.1+56.4+51.3+46.7+42.4+38.6) -900 = - 285.6$$

ຫົວໜ່ວຍ: ກີບ

ປີ	ຜົນຕອບແທນ (ມູນຄ່າໃນອານາຄົດ)	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ (ມູນຄ່າໃນອານາຄົດ)	ສູດຄິດໄລ່ ດ້ວຍອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ $r=10\%$	ມູນຄ່າປັດຈຸບັນຂອງຜົນຕອບແທນສຸດທິ
0	0	900	-	900
1	100	0	$100/(1.1)$	0
2	100	0	$100/(1.1)^2$	0
3	100	0	$100/(1.1)^3$	0
4	100	0	$100/(1.1)^4$	0
5	100	0	$100/(1.1)^5$	0
6	100	0	$100/(1.1)^6$	0
7	100	0	$100/(1.1)^7$	0
8	100	0	$100/(1.1)^8$	0
9	100	0	$100/(1.1)^9$	0
10	100	0	$100/(1.1)^{10}$	0
ລວມ	1,000	900	ມູນຄ່າໃນປັດຈຸບັນສຸດທິ = - 285.6	

* ໃນກໍລະນີຂອງອັດຕາສ່ວນຫຼຸດແມ່ນ 10% , ເງິນລົງທຶນແມ່ນ 900 ກີບ ໃນປີທຳອິດ (ປີທີ 0)

ອັດຕາສ່ວນຂອງຜົນຕອບແທນ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ (B/C) : ແມ່ນສະແດງເຖິງຜົນຕອບແທນຕໍ່ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງໂຄງການ. ອັດຕາສ່ວນຂອງຜົນຕອບແທນ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍນີ້ (Cost Benefit Ratio) ຊັບອກຈຳນວນຜົນຕອບແທນ ຕໍ່ໜຶ່ງຫົວໜ່ວຍ ຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ໃນການປະຕິບັດໂຄງການ. ສູດຄິດໄລ່ມີດັ່ງນີ້:

$$B / C = \sum_{t=1}^n \frac{Bt}{(1+i)^t} \bigg/ \sum_{t=1}^n \frac{Ct}{(1+i)^t}$$

ໃນການຕັດສິນໃຈຄັດເລືອກ: ຖ້າ B/C ແມ່ນໃຫຍ່ກ່ວາ 1 ຕາມທິດສະດີແລ້ວແມ່ນໂຄງການເໝາະສົມ.

ອັດຕາຜົນຕອບແທນພາຍໃນ (IRR) : ຖ້າພວກເຮົາມີທາງເລືອກອື່ນໆໃນການລົງທຶນຈະເປັນແນວໃດ? ພວກເຮົາຈະສົມທຽບແນວໃດ? ພວກເຮົາຈະຕັດສິນເອົາອັດຕາສ່ວນຫຼຸດມູນຄ່າແນວໃດ? ວິທີໜຶ່ງຂອງການສົມທຽບການລົງທຶນຕ່າງໆ ແມ່ນໃຫ້ຄິດໄລ່ອັດຕາຜົນຕອບແທນພາຍໃນ (IRR) ຂອງແຕ່ລະໂຄງການ. ອັດຕາຜົນຕອບແທນພາຍໃນຂອງໂຄງການ ແມ່ນອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ມູນຄ່າໃນປັດຈຸບັນຂອງລາຍຮັບ ແມ່ນສູນ. ນອກຈາກນັ້ນເຮົາຍັງສາມາດໃຊ້ສູດຄິດໄລ່ມີດັ່ງນີ້:

$$\sum_{t=1}^{t=n} \frac{(Bt - Ct)}{(1+i)^t} = 0$$

ນອກຈາກນັ້ນເຮົາຍັງສາມາດໃຊ້ສູດຄິດໄລ່ IRR ມີດັ່ງນີ້.

$$r_1 + (r_2 - r_1) \times \frac{NPV(r_1)}{[NPV(r_1) - NPV(r_2)]}$$

r ແມ່ນອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ. ກ່ອນຈະຄິດໄລ່ IRR, ທ່ານຄວນຄາດເນໃຫ້ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດທັງ 2 ຢ່າງນີ້ໃກ້ຄຽງກັບ NPV = 0

ເພື່ອການຕັດສິນໃຈຄັດເລືອກ: ຖ້າຫາກ IRR ຂອງໂຄງການນ້ອຍກວ່າອັດຕາດອກເບ້ຍຂອງໂຄງການອື່ນ (ເຊັ່ນອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ), ທ່ານກໍ່ບໍ່ຄວນລົງທຶນໃສ່ກັບໂຄງການດັ່ງກ່າວນີ້ ເພາະວ່າມັນມີການລົງທຶນທາງອື່ນທີ່ໃຫ້ຜົນຕອບແທນສູງກວ່າ.

ຕົວຢ່າງ : ການຄິດໄລ່ອັດຕາຜົນຕອບແທນພາຍໃນ IRR

ສົມມຸດວ່າ ໂຄງການ ກ. ສາມາດໃຫ້ 37.4 NPV ຢູ່ໃນອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ 12% ແລະ -10.1 NPV

ຢູ່ໃນອັດຕາສ່ວນຫຼຸດມູນຄ່າ 14% . ມາຮອດນີ້ທ່ານຮູ້ວ່າ IRR ທີ່ແນ່ນອນຂອງໂຄງການນີ້ ຄວນຢູ່ລະຫວ່າງສອງອັດຕາສ່ວນຫຼຸດມູນຄ່າດັ່ງກ່າວ ເພາະວ່າ IRR ໝາຍເຖິງ NPV ມີຄ່າເທົ່າ 0 . IRR ຂອງໂຄງການນີ້ມີຄ່າເທົ່າໃດ?

ຄໍາຖາມ: IRR ຂອງໂຄງການນີ້ມີຄ່າ ເທົ່າໃດ?   ⇨   **ຄໍາຕອບ: 13.6%**

$$12\% + (14\% - 12\%) * (37.4 / (37.4 + 10.1)) = 13.6\%$$

ການຄິດໄລ່ເບິ່ງຄ້າຍຄືຈະສັບສິນແຕ່ສາມາດໃຊ້ໂປແກມເອັກເຊວ (Excel) ຢູ່ໃນເຄື່ອງຄອມພິວເຕີ້ຄິດໄລ່ IRR⁹ ໄດ້ຢ່າງງ່າຍດາຍ.

ຕົວຢ່າງ : ການຕັດສິນໃຈຂອງ IRR

ສົມມຸດວ່າ ແຜນການລົງທຶນທີ່ແນ່ນອນໃດໜຶ່ງສະແດງໃຫ້ຮູ້ວ່າ IRR ຂອງມັນແມ່ນ 15% . ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ຢູ່ ສປປ ລາວ ເພິ່ນມັກໃຊ້ ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ 12%.

ຄໍາຖາມ: ສົມທຽບ 2 ອັດຕານີ້, ທ່ານຈະຕັດສິນໂຄງການແນວໃດ? ເລືອກເອົາ ຫຼື ຍົກເລີກ?

ຄໍາຕອບ: ແມ່ນໂຄງການເໝາະສົມ, ຍ້ອນວ່າ IRR ແມ່ນໃຫຍ່ກ່ວາອັດຕາສ່ວນຫຼຸດໃນ ສປປ ລາວ

3) ການຕັດສິນດ້ານເສດຖະກິດຂອງໂຄງການກັບມາດຖານການລົງທຶນ:

ພວກເຮົາມີສາມມາດຖານການລົງທຶນ, ຄື, NPV, B/C, ແລະ IRR. ມັນແມ່ນຕົວຊີ້ວັດຊຶ່ງສາມມາດ ຖານການລົງທຶນເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນຖືກໃຊ້ພ້ອມກັນໃນເວລາປະເມີນຜົນການຄັດເລືອກໂຄງການ. ມູນຄ່າປັດຈຸ ບັນສຸທິ (NPV) ບອກພວກເຮົາກ່ຽວກັບຂະໜາດໂຄງການ, ອັດຕາຜົນຕອບ ແທນ ຕໍ່ຕົ້ນທຶນ (CBR) ແລະ ອັດຕາຜົນຕອບແທນພາຍໃນ (IRR) ສະແດງອັດຕາຜົນຕອບແທນຂອງໂຄງການ. ແຕ່ວ່າສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ຍາກຫຼາຍທີ່ ຈະພົບວ່າທັງ 3 ມາດຖານແມ່ນໄດ້ຄິດໄລ່ຖືກຕ້ອງໃນເອກະສານ ໂຄງການການລົງທຶນຂອງລັດ ທີ່ໃຊ້ທຶນ ພາຍໃນ ຢູ່ ສປປ ລາວ. ນີ້ອາດຈະເປັນເພາະວ່າ ມັນມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກສຳລັບຫຼາຍໂຄງການເພື່ອສະແດງເອກະສານ ແລະ ຂໍ້ມູນການອອກແບບ ດ້ານເຕັກນິກທີ່ແທ້ຈິງຂອງໂຄງການເອງ ໃນການຄິດໄລ່ມາດຖານເຫຼົ່ານີ້.

ການປະເມີນໂຄງການໂດຍການໃຊ້ມາດຖານທັງໝົດພ້ອມກັນຈະໃຫ້ຜົນຮັບຫຼາຍກ່ວາຕະຫຼອດຮອດການຕັດສິນໃຈລົງທຶນ. ແຕ່ວ່າ, ມັນຕ້ອງກວດກາລະອຽດຄັກແນ່ ຢ່າງນ້ອຍແມ່ນອັດຕາຜົນຕອບແທນ ຕໍ່ຕົ້ນທຶນ (B/C) ໃນການປະເມີນໂຄງການ. ເຫດຜົນເປັນຫຍັງ B/C ມາກ່ອນໝູ່ຂອງຈຳນວນສາມມາດຖານ ຍ້ອນວ່າ

⁹ ວິທີຄິດໄລ່ IRR ໃນ Excel ແມ່ນຈະໄດ້ປະຕິບັດຕົວຈິງໃນຕອນຕົກອົບຮົມ.

ແນວຄວາມຄິດຂອງ B/C ຄືຜົນຕອບແທນຂອງໂຄງການຕ້ອງໃຫຍ່ກວ່າຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງໂຄງການ, ແມ່ນຄວາມເຂົ້າໃຈງ່າຍໆຂອງແຕ່ລະຄົນ. ດັ່ງນັ້ນ, B/C ຊີ້ບອກຜົນຕອບແທນຈາກການໃຊ້ຈ່າຍຂອງໂຄງການ ໃນຈຳນວນເງິນທີ່ແນ່ນອນ. ມາດຖານນີ້ແມ່ນໃຊ້ເພື່ອປຽບທຽບຕອນຄັດເລືອກຫຼາຍໂຄງການພ້ອມກັນ. ໃນກໍລະນີແຫຼ່ງງົບປະມານມີຈຳກັດ, ໂຄງການປະສິດທິພາບ ຄື: ໂຄງການ ມີອັດຕາຜົນຕອບແທນຕໍ່ຕົ້ນທຶນ ສູງ B/C ຄວນຈະຖືກເລືອກ.

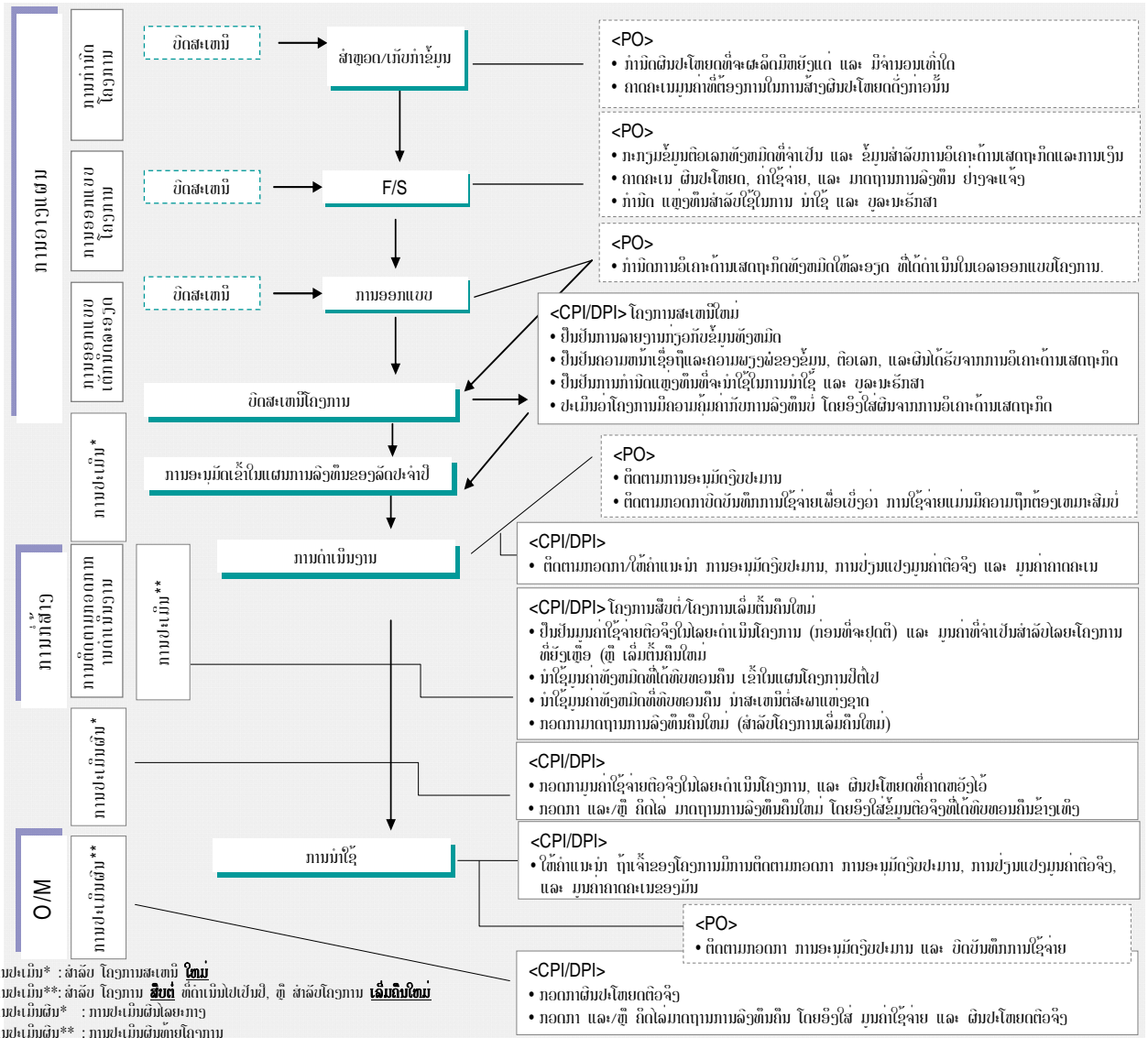
ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ອັດຕາຜົນຕອບແທນພາຍໃນ (IRR) ກາຍມາເປັນສິ່ງທຳມະດາລະຫວ່າງອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ ເພາະວ່າການຄິດໄລ່ກວດກາກະແສເງິນສົດ ງ່າຍກວ່າການນຳໃຊ້ມູນຄ່າປັດຈຸບັນສຸທິ (NPV) ແລະ ອັດຕາຜົນຕອບແທນຕໍ່ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ (CBR) ຊຶ່ງຕ້ອງການອັດຕາສ່ວນຫຼຸດເພື່ອເພີ່ມກະແສເງິນສົດ. ສ່ວນການນຳໃຊ້ແມ່ນຂຶ້ນກັບລັກສະນະຂອງໂຄງການ. NPV ບອກຂະໜາດຄວາມຕ້ອງການຜົນຕອບແທນທີ່ແທ້ຈິງຕະຫຼອດໄລຍະເວລາໂຄງການ. IRR ແມ່ນເໝາະສົມສຳລັບໂຄງການທີ່ແນ່ນອນຊຶ່ງຈຳນວນເງິນເລີ່ມຕົ້ນລົງທຶນໃໝ່ແມ່ນຫຼວງຫຼາຍ ແຕ່ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍການການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາ (O/M) ແມ່ນໜ້ອຍ.

ຕາຕະລາງ 7: ມາດຕະຖານ 3 ຢ່າງຂອງການລົງທຶນ

NPV	CB Ratio	IRR	ການຕັດສິນໃຈ
NPV>0	CB Ratio>1	IRR>r	ໂຄງການທີ່ເໝາະສົມ
NPV<0	CB Ratio<1	IRR<r	ໂຄງການບໍ່ເໝາະສົມ
NPV=0	CB Ratio=1	IRR=r	ຕັດສິນບໍ່ໄດ້

*r = ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ

ຮູບ : ກະແສຂອງການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ PIP ແລະ ກິດຈະກຳຂອງການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ

ການປະເມີນ* : ສຳລັບ ໂຄງການສະເໜີ ໃໝ່
 ການປະເມີນ** : ສຳລັບ ໂຄງການ ສືບຕໍ່ ທີ່ດຳເນີນໄປເປັນປີ, ຫຼື ສຳລັບໂຄງການ ເລີ່ມຕົ້ນໃໝ່
 ການປະເມີນຜົນ* : ການປະເມີນຜົນໄລຍະກາງ
 ການປະເມີນຜົນ** : ການປະເມີນຜົນທາຍໂຄງການ

2. ບັນຊີກວດຄືນດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ

ການວິເຄາະດ້ານ ເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ ແມ່ນຕ້ອງກຳນົດຢູ່ໃນຂັ້ນຕອນແຜນການ ໃນເວລາໂຄງການ ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຫຼື ໄດ້ດຳເນີນງານ ແລະ ຖືກປະເມີນ. ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ ແມ່ນສຳຄັນທີ່ສຸດໃນການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ຕະຫຼອດຮອດທາງດ້ານສັງຄົມ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມ. ຕາຕະລາງລຸ່ມນີ້ ແມ່ນສະຫຼຸບຫຍໍ້ຈຸດສຳຄັນຂອງການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ ເພື່ອເອົາເຂົ້າໃສ່ໃນການພິຈາລະນາ ຢູ່ແຕ່ຂັ້ນຕອນຕາມລຳດັບ.

ວຽກງານໃນແຕ່ລະຂັ້ນຕອນແຜນການ ບໍ່ແມ່ນເອກະສານຊີ້ແຈງໜ້າວຽກລະອຽດ ສຳລັບພະນັກງານ MPI ແລະ DPI ແຕ່ວ່າແມ່ນຂອງ PO. ເຫດຜົນເປັນຫຍັງພວກເຂົາຈຶ່ງລະບຸໃນຄູ່ມືນີ້ແມ່ນເພື່ອບອກໃຫ້ MPI ແລະ DPI ຮູ້ກ່ຽວກັບເອກະສານທັງໝົດ ແລະ ຂໍ້ມູນການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ ຊຶ່ງກະກຽມໂດຍ PO ແລະ ລາຍງານເຖິງ MPI/DPI. ຖ້າບໍ່ມີການລາຍງານ PO ແມ່ນຈະເຮັດຫຍັງແດ່ ໃນແຕ່ລະຂັ້ນຕອນຂອງແຜນການ, MPI/DPI ບໍ່ສາມາດປະເມີນ ແລະ ແນະນຳຄວາມລະອຽດໃຫ້ PO.

ແຜນການ	
ການກຳນົດໂຄງການ	
☐ ມັນເປັນການຍາກທີ່ຈະຄາດຄະເນຜົນຕອບແທນໃຫ້ໄດ້ຕາມແຜນການ? <ul style="list-style-type: none"> • ເປົ້າໝາຍຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດແມ່ນໃຜ ແລະ ຫຼາຍປານໃດ → ເພື່ອເປົ້າໝາຍຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ, ຕ້ອງອ້າງອີງເຖິງຜົນໄດ້ຮັບຂອງການວິເຄາະດ້ານສັງຄົມ • ລັກສະນະ ແລະ ຂະໜາດຂອງຜົນຕອບແທນ (ຕົວຢ່າງ: ຄາດຄະເນຜົນຕອບແທນຂະນິດໃດ? ຜົນລະບູກເພີ່ມຂຶ້ນ? ປະຢັດເວລາ? ຈະໃຫ້ໝາກຜົນຕອບແທນປານໃດ/ຈະຮັກສາຜົນຕອບແທນໄວ້ໄດ້ດົນປານໃດ?) 	PO
☐ ການຄາດຄະເນການກຳນົດຜົນຕອບແທນຕໍ່ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ຈຳເປັນ ເພື່ອໝາກຜົນຂອງໂຄງການເປັນການຍາກ ຫຼື ບໍ່? <ul style="list-style-type: none"> • ການປະເມີນຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍແມ່ນຫຍັງຍາກ (ຕົວຢ່າງ: ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຈະຫຼາຍປານໃດເຊັ່ນວ່າການກະຕວງ) 	
ການອອກແບບໂຄງການ	
☐ ຮູບແບບຄວາມຈຳເປັນທັງໝົດ ແລະ ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບການວິເຄາະດ້ານການເງິນ ແລະ ເສດຖະກິດ ແມ່ນຕ້ອງລາຍງານ <ul style="list-style-type: none"> • ໄລຍະເວລາໂຄງການ ແລະ ອາຍຸການໃຊ້ງານຂອງສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກແມ່ນກຳນົດພຽງພໍບໍ່? • ການນຳໃຊ້ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດເພື່ອການຄິດໄລ່ສຳລັບໂຄງການແມ່ນເໝາະສົມແລ້ວບໍ່? • ການຮັບຮອງວິທີການຄິດໄລ່ ເພື່ອການວິເຄາະ ແມ່ນເໝາະສົມແລ້ວບໍ່? 	PO
☐ ຜົນຕອບແທນ: ຕ້ອງລະບຸການຄາດຄະເນຜົນຕອບແທນໂດຍໂຄງການເອງ <ul style="list-style-type: none"> • ລາຍຮັບຈາກການຄາດຄະເນຜົນຕອບແທນໂດຍໂຄງການເອງ 	

<ul style="list-style-type: none"> • ຄາດຫວັງຜົນຕອບແທນຊະນິດໃດ? (ຕົວຢ່າງ: ຜົນລະບູກເພີ່ມຂຶ້ນ? ປະຢັດເວລາ?) • ຈະໃຫ້ຜົນຕອບແທນຫຼາຍປານໃດ? • ຈະຮັກສາຜົນຕອບແທນໄວ້ໄດ້ດົນປານໃດ? <p>☐ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ: ຕ້ອງລະບຸຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໂຄງການ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ຄາດຄະເນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍແມ່ນຊະນິດແນວໃດ? ລະບຸແຕ່ລະຫົວຂໍ້ ຕົວຢ່າງ: ວັດຖຸອຸປະກອນ? ຄ່າແຮງງານ? ອື່ນໆ? • ຕ້ອງການຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ແຕ່ລະລາຍການ ແລະ ມູນຄ່າລວມ ຫຼາຍປານໃດ? <p>☐ ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ: ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດແມ່ນຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ມາດຖານການລົງທຶນ ອັດຕາຜົນຕອບແທນຕໍ່ຕົ້ນທຶນ (B/C) ມູນຄ່າໃນປັດຈະບັນສຸດທິ (NVP) ແລະ ອັດຕາຜົນຕອບແທນພາຍໃນ (IRR) ຕ້ອງຄິດໄລ່ຖືກ ຈິງຮັບຮອງເອົາ? • ອາດມີທາງເລືອກອື່ນ ເພື່ອຄາດຄະເນຜົນຕອບແທນທາງດ້ານເສດຖະກິດ? <p>☐ ການວິເຄາະດ້ານການເງິນ: ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາ (O/M) ຕ້ອງກຳນົດໃນບົດສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ ແລະ ອອກແບບດ້ານເຕັກນິກ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ຈະໃຊ້ງົບປະມານລັດ ຫຼື ທຶນຊ່ວຍເຫຼືອໃນການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາເຊັ່ນ: ບໍ່ມີ ການສ້າງລາຍໄດ້ ຫຼື ມີການສ້າງລາຍໄດ້ດ້ວຍໂຄງການເອງ? • ໃນກໍລະນີຂອງໂຄງການບໍ່ມີການສ້າງລາຍໄດ້, ຫຼັງຈາກໂຄງການໄດ້ກໍ່ສ້າງສຳເລັດແລ້ວ, ເປັນໄປໄດ້ບໍ່ ມີງົບປະມານແບ່ງໃຫ້ ເພື່ອການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາ (OM)? ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນບົດສະເໜີໂຄງການບໍ່? • ໃນກໍລະນີຂອງໂຄງການສ້າງລາຍໄດ້, ແຜນການໄດ້ກະກຽມການເກັບຄ່າທຳນຽມ ບໍ່? <p>☐ ທັງໝົດໃນ <u>ບົດສະເໜີໂຄງການ</u> ໄດ້ວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດຮອບດ້ານ ແລະ ໄດ້ສິ່ງໃຫ້ MPI/DPI ຕາມເວລາກຳນົດບໍ່?</p>	
ແຜນການເຕັກນິກລະອຽດ	
<p>*ຖ້າບໍ່ຈຳເປັນກະກຽມແຜນການເຕັກນິກລະອຽດ, ໃຫ້ຂ້າມຂັ້ນຕອນນີ້.</p> <p>☐ ຂໍ້ມູນໃນການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ (F/S) ທັງໝົດຢູ່ຂ້າງເທິງ ຫຼື ການອອກແບບດ້ານເຕັກນິກ ໄດ້ລະບຸລະອຽດ ຫຼືບໍ່?</p>	PO
ການປະເມີນ	
ການປະເມີນສຳລັບການສະເໜີໂຄງການໃໝ່ໃນ N-SPAS	
<p>☐ ຂໍ້ມູນ: ບັນດາຂໍ້ມູນ ແລະ ຕົວເລກທີ່ຈຳເປັນທັງໝົດໃນບົດລາຍງານການວິເຄາະດ້ານການເງິນ ແລະ ເສດຖະກິດແມ່ນຊັດເຈນ ໃນ <u>ບົດສະເໜີໂຄງການ</u> ແລະ <u>ການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ (F/S)</u></p> <p>☐ ຂໍ້ມູນຢູ່ຂ້າງເທິງ ທັງໝົດພຽງພໍ ແລະ ເຊື່ອຖືໄດ້ບໍ່</p> <ul style="list-style-type: none"> • ໄລຍະເວລາໂຄງການ ແລະ ອາຍຸການໃຊ້ງານຂອງສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ • ການນຳໃຊ້ວິທີການຄິດໄລ່ ເພື່ອການວິເຄາະ • ການນຳໃຊ້ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ ເພື່ອການວິເຄາະ 	MPI/ DPI

<ul style="list-style-type: none"> • ການຄາດຄະເນໝາກຜົນຂອງຜົນຕອບແທນໂດຍໂຄງການເອງ • ການຄາດຄະເນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ເກີດຈາກໂຄງການ → N-SPAS “ຄວາມເປັນໄປໄດ້ດ້ານປະສິດທິພາບ” (1) ❑ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງງົບປະມານ: ການພິຈາລະນາເບີກຈ່າຍງົບປະມານພາຍໄຕ້ແຜນງົບປະມານໃນປະຈຸບັນບໍ່? → N-SPAS “ຄວາມເປັນໄປໄດ້ດ້ານປະສິດທິພາບ” (2) ❑ ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ: ຄວາມສອດຄ່ອງທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງໂຄງການ <ul style="list-style-type: none"> • ມາດຖານການລົງທຶນ (B/C, NPV ແລະ IRR) ຕ້ອງໄດ້ຄິດໄລ່? • ຂໍ້ມູນທັງໝົດພຽງພໍ ແລະ ເຊື່ອຖືໄດ້? • ຄວາມສອດຄ່ອງທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງໂຄງການແມ່ນແນວໃດ? <ul style="list-style-type: none"> ✓ B/C ແມ່ນໃຫຍ່ກວ່າ 1? → N-SPAS “ສອດຄ່ອງ” ✓ NPV ແມ່ນໃຫຍ່ກວ່າ 0 ✓ IRR ແມ່ນໃຫຍ່ກວ່າອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ? ❑ ການວິເຄາະດ້ານການເງິນ: ໂຄງການມີຄວາມຍືນຍົງທາງດ້ານການເງິນ? <ul style="list-style-type: none"> • ມີແຜນການ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາບໍ່, ຕ້ອງກຳນົດຈະແຈ້ງ → N-SPAS “ຄວາມຍືນຍົງດ້ານການເງິນ” ❑ ສັງລວມຂອງຜົນໄດ້ຮັບຈາກການວິເຄາະທາງດ້ານເສດຖະກິດ ເຂົ້າໃນ N-SPAS? 	
--	--

ການປະເມີນ

ການປະເມີນສຳລັບໂຄງການ¹⁰ ກຳລັງສືບຕໍ່ ໃນ Ongoing-SPAS

<ul style="list-style-type: none"> ❑ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ: <ul style="list-style-type: none"> • ຢູ່ໃນບົດລາຍງານໄດ້ລາຍງານຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕົວຈິງຂອງໂຄງການ? ຖ້າບໍ່, MPI/DPI ຕ້ອງຖາມ POs ໃຫ້ລາຍງານຕື່ມ? • ແມ່ນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕົວຈິງຄືໃນແຜນເດີມ? ຖ້າບໍ່, ຫຼາຍປານໃດ ແລະ ເຫດຜົນເປັນຫຍັງຈຶ່ງປ່ຽນ? • ແມ່ນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ຍັງເຫຼືອຈາກການຄາດຄະເນຂອງໂຄງການ ເຊິ່ງປ່ຽນຈາກແຜນການເດີມ? ຖ້າປ່ຽນ, ຫຼາຍປານໃດ ແລະ ເຫດຜົນເປັນຫຍັງ? • ຖ້າມີການປ່ຽນແປງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍລວມ ໄດ້ຄິດໄລ່ຄືນບໍ່? ຖ້າໄລ່ຄິດຄືນ, ຫຼາຍປານໃດ ແລະ ເຫດຜົນເປັນຫຍັງ? → Ongoing-SPAS “ປະສິດທິພາບ” ❑ ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ: <ul style="list-style-type: none"> • ໄດ້ທົບທວນມາດຖານການລົງທຶນໂດຍອີງໃສ່ການປ່ຽນແປງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍລວມ? ຖ້າເຊັ່ນນັ້ນ, ຫຼາຍປານໃດ? ❑ ການນຳໃຊ້ໃນອານາຄົດ: 	MPI/ DPI
---	-------------

¹⁰ ບໍ່ລະບຸຄ່າຖາມເພື່ອການກວດສອບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດໃນ Ongoing-SPAS

<ul style="list-style-type: none"> • ແມ່ນການແກ້ໄຂຄ່າໃຊ້ຈ່າຍລວມ ເພື່ອການທົບທວນຄືນໂຄງການໃນປີຕໍ່ໄປ? • ແມ່ນການປ່ຽນແປງ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍລວມ ແລະ ມາດຖານການລົງທຶນ ໃນການກະກຽມເຂົ້າແຜນການງົບປະມານ ເພື່ອນຳສະເໜີສະພາແຫ່ງຊາດ? 	
ການປະເມີນສຳລັບໂຄງການຖືກໂຈະ ໃນ R-SPAS	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ: ໂຄງການມີຄວາມສອດຄ່ອງດ້ານເສດຖະກິດ <ul style="list-style-type: none"> • ອີງໃສ່ການແກ້ໄຂຄືນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍລວມ, ໂຄງການໄດ້ຄິດໄລ່ຄືນອັດຕາຜົນຕອບແທນຕໍ່ຕົ້ນທຶນ (B/C) ບໍ່? B/C ແມ່ນໃຫຍ່ກ່ວາ 1? → R-SPAS “ສອດຄ່ອງ” ☐ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ: <ul style="list-style-type: none"> • ກ່ອນການໂຈະໂຄງການ ໄດ້ເຮັດບົດລາຍງານການໃຊ້ຈ່າຍຕົວຈິງ? ຖ້າບໍ່, MPI/DPI ຕ້ອງຖາມ POs ໃຫ້ລາຍງານຕື່ມ ? • ໄດ້ໃຊ້ຈ່າຍຕົວຈິງກ່ອນການໂຈະໂຄງການຕາມແຜນການ? ຖ້າບໍ່, ຫຼາຍປານໃດ ແລະ ເຫດຜົນເປັນຫຍັງ? → R-SPAS “ປະສິດຕິພາບ” (1) • ມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ຈຳເປັນຕື່ມອີກບໍ່ ຫຼັງຈາກທີ່ຄາດຄະເນວ່າໂຄງການຈະເລີ່ມຄືນ? ຖ້າບໍ່, MPI/DPI ຕ້ອງຖາມ POs ໃຫ້ລາຍງານຕື່ມ? → R-SPAS “ປະສິດຕິພາບ” (2) 	MPI/ DPI
ການຕິດຕາມໃນຂັ້ນຕອນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງງົບປະມານ: <ul style="list-style-type: none"> • PO ໄດ້ຕິດຕາມການໃຊ້ຈ່າຍງົບປະມານຂອງໂຄງການ ປົກກະຕິບໍ່? • <u>ບົດລາຍງານການຕິດຕາມກວດກາການໃຊ້ຈ່າຍງົບປະມານ</u> ຂອງ PO ມີຫຍັງແຕ່ປ່ຽນແປງບໍ່? ☐ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ: <ul style="list-style-type: none"> • PO ໄດ້ຕິດຕາມກວດກາ, ບັນທຶກຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ໄດ້ລາຍງານ ປົກກະຕິບໍ່? • ໃນບົດລາຍງານການຕິດຕາມກວດກາ ຈາກ PO ກ່ຽວກັບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ມີການປ່ຽນແປງໄດ້ລາຍງານການຄາດຄະເນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ເຖິງ MPI/DPI ບໍ່? 	PO MPI/ DPI
ການປະເມີນຜົນ	
ການປະເມີນຜົນໄລຍະກາງ	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ: ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງໂຄງການໄປຕາມແຜນການບໍ່? ☐ ຜົນຕອບແທນ: ຜົນຕອບແທນຂອງໂຄງການໄປຕາມແຜນບໍ່ ລວມທັງການນຳໃຊ້ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກຕ່າງໆ? ☐ ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ: ການຄິດໄລ່ມາດຖານການລົງທຶນໂດຍອີງໃສ່ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ຜົນຕອບແທນເປັນແນວໃດ? 	PO MPI/ DPI
ການປະເມີນຜົນໄລຍະທ້າຍ	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ: ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງໂຄງການໄປຕາມແຜນບໍ່? → ຄືກັນກັບການປະເມີນຜົນໃນ 	PO MPI/

<p>ໄລຍະກາງ</p> <p>☐ ຜົນຕອບແທນ: ຜົນຕອບແທນໄດ້ໃຫ້ໝາກຜົນຄືກັບແຜນການບໍ່? ຖ້າແຕກຕ່າງ, ຫຼາຍປານໃດ ແລະ ເປັນຫຍັງ?</p> <p>☐ ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ: ການຄິດໄລ່ມາດຖານການລົງທຶນໂດຍອີງໃສ່ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ຜົນຕອບແທນເປັນແນວໃດ?</p>	DPI
ການຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້ນໍາໃຊ້ ແລະ ບໍາລຸງຮັກສາ	
<p>☐ ຜົນຕອບແທນ: ຜົນຕອບແທນຂອງໂຄງການດໍາເນີນໄປຕາມແຜນ ບໍ່?</p> <p>☐ ຄວາມຍືນຍົງດ້ານການເງິນ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ກໍລະນີຂອງໂຄງການສ້າງລາຍໄດ້: ການເກັບຄ່າທຳນຽມຂອງຜູ້ຊົມໃຊ້ຖືກຕ້ອງບໍ່? ລາຍໄດ້ຈາກການເກັບ ແມ່ນນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນການຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້ ແລະ ບໍາລຸງຮັກສາໂຄງການ ບໍ່? • ກໍລະນີໂຄງການບໍ່ມີການສ້າງລາຍໄດ້: ມີແຫຼ່ງທຶນອື່ນໆເພື່ອໃຊ້ຈ່າຍການຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້ ແລະ ບໍາລຸງຮັກສາ O/M ບໍ່ ? 	PO ເຈົ້າຂອງສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກ

IV. ກໍລະນີການສຶກສາ

1. ກໍລະນີສົມມຸດ

ນີ້ແມ່ນກໍລະນີການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ¹¹ ຂອງໂຄງການຊົນລະປະທານ. ໃນໂຄງການຊົນລະປະທານ ພວກເຮົາຈະເຫັນຜົນຜະລິດເພີ່ມຂຶ້ນ ເຊັ່ນ: ຜັກ, ພືດ, ຫຼື ໝາກໄມ້ ແມ່ນຜົນຕອບແທນຂອງໂຄງການ.

- ຂໍ້ມູນຕ້ອງການ
  - ເນື້ອທີ່ຊົນລະປະທານ: 15,000 ເຮັກຕ້າ
  - ໄລຍະການກໍ່ສ້າງ: 5 ປີ
  - ອາຍຸການຂອງໂຄງການ: 15 ປີ ຫຼັງຈາກກໍ່ສ້າງສໍາເລັດ
  - ລວມມູນຄ່າການໃຊ້ຈ່າຍຂອງໂຄງການ: 250 ລ້ານກີບ
  - ການເກັບຄ່າທຳນຽມຜູ້ນຳໃຊ້: ບໍ່. ບໍ່ເກັບຄ່າທຳນຽມຂອງຜູ້ຊົມໃຊ້

1.1 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ

- ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໂຄງການ

	ຫົວຂໍ້	ປີ 1	ປີ 2	ປີ 3	ປີ 4	ປີ 5	ລວມ
1	ການກະກຽມ	0	3,104	2,240	1,240	614	7,198
2	ການກໍ່ສ້າງ	0	41,415	53,337	23,241	15,221	133,214
3	ວັດຖຸ	0	5,303	2,520	1,755	0	9,578
4	ເຄື່ອງໃຊ້	0	28,580	28,570	0	0	57,150
5	ການຄອບຄອງທີ່ດິນ	2,878	1,149	1,149	582	0	5,758
6	ບໍລິຫານການກໍ່ສ້າງ	0	3,956	1,763	1,762	1,175	8,656
7	ຄ່າບໍລິຫານອື່ນໆ	130	1,110	1,477	1,164	1,056	4,937
8	ເງິນແຮ	300	8,462	9,105	2,974	1,807	22,648
	ລວມ	3,308	93,079	100,161	32,718	19,873	249,139

¹¹ ເພື່ອຄວາມສະດວກໃນກໍລະນີສຶກສານີ້ ການວິເຄາະທັງໝົດແມ່ນສະແດງໃນລາຄາການເງິນ, ຊຶ່ງຕ້ອງການກໍລະນີປ່ຽນແປງເພື່ອລາຄາເສດຖະກິດ.

- ມູນຄ່າການຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້ ແລະ ບໍາລຸງຮັກສາ

ລາຍການ	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນ O/M
1) ຄອງເໝືອງ	1,420
2) ສະຖານີສູບນໍ້າ	
– ໄຟຟ້າ	2,790
– ອຸປະກອນຕ່າງໆ	500
3) ທາງແຄມຄອງ	600
4) ອື່ນໆ	700
ລວມ	6,010

- ມູນຄ່າການຜະລິດ

- 1) ການສົມທຽບກໍລະນີ ມີໂຄງການ ແລະ ກໍລະນີ ບໍ່ມີໂຄງການ

ຫົວໜ່ວຍ: ພັນກີບ

ລາຍການ	ກໍລະນີ ບໍ່ມີໂຄງການ				ກໍລະນີ ມີໂຄງການ			
	ປູກເຂົ້າໃນ ລະດູຝົນ	ປູກເຂົ້າໃນ ລະດູແລ້ງ	ຊົນລະປະ ທານຂະ ໜາດນ້ອຍ	ພືດ ຕ່າງໆ	ປູກເຂົ້າໃນ ລະດູຝົນ	ປູກເຂົ້າໃນ ລະດູແລ້ງ	ຊົນລະປະ ທານຂະ ໜາດນ້ອຍ	ພືດ ຕ່າງໆ
1) ຄ່າແຮງງານ	438	438	438	213	750	750	0	0
2) ແນວພັນ	50	50	50	18	58	58	0	0
3) ປຸຍ	351	339	0	0	507	555	0	0
4) ສານເຄມີ	95	95	0	0	232	232	0	0
5) ຢາຂ້າຫຍ້າ	59	48	0	0	70	70	0	0
6) ອື່ນໆ	20	20	10	10	30	30	0	0
ລວມ	1013	990	498	241	1647	1,695	0	0

● ຜົນຕອບແທນຂອງໂຄງການ

1) ກໍລະນີ ບໍ່ມີ ໂຄງການ

ຫົວໜ່ວຍ: 1,000 ກີບ

ລາຍການ	ຫົວໜ່ວຍ	ປູກເຂົ້າໃນ ລະດູຝົນ	ປູກເຂົ້າໃນ ລະດູແລ້ງ	ຊົນລະປະທານ ຂະໜາດນ້ອຍ	ພືດ ຕ່າງໆ	ລວມ
1) ພືດ	ໂຕນ/ຮຕ	1.8	2	1.3	0.5	--
2) ລາຄາຫົວໜ່ວຍ	ກີບ/ໂຕນ	1,000	1,000	1,000	600	--
3) ລາຍຮັບເບື້ອງຕົ້ນ (1x2)	ກີບ/ຮຕ	1,800	2,000	1,300	300	--
4) ຕົ້ນທຶນການຜະລິດ	ກີບ/ຮຕ	1,013	990	498	241	--
5) ຜົນຕອບແທນສຸດທິ (3-4)	ກີບ/ຮຕ	787	1,010	802	59	--
6) ເນື້ອທີ່ເກັບກ່ຽວ	ຮຕ	2,000	2,000	10,000	1,000	15,000
7) ຜົນຕອບແທນສຸດທິທັງ ໝົດ (5x6)	1,000 ກີບ	1,574	2,020	8,020	59	11,673

ໃນກໍລະນີ ທີ່ບໍ່ມີ ເຄື່ອງອຸປະກອນຂອງລະບົບຊົນລະປະທານໃໝ່, ປະຊາຊົນຈະສືບຕໍ່ໃຊ້ລະບົບຊົນລະປະທານເກົ່າຂະໜາດນ້ອຍ ສຳລັບພືດພັນຂອງເຂົາເຈົ້າ

2) ກໍລະນີ ມີ ໂຄງການ

ຫົວໜ່ວຍ: 1,000 ກີບ

ລາຍການ	ຫົວໜ່ວຍ	ປູກເຂົ້າໃນ ລະດູຝົນ	ປູກເຂົ້າໃນ ລະດູແລ້ງ	ຊົນລະປະທານ ຂະໜາດນ້ອຍ	ພືດ ຕ່າງໆ	ລວມ
1) ພືດ	ໂຕນ/ຮຕ	4	4.5	0	0	--
2) ລາຄາຫົວໜ່ວຍ	ກີບ/ໂຕນ	1,000	1,000	0	0	--
3) ລາຍຮັບເບື້ອງຕົ້ນ(1x2)	ກີບ/ຮຕ	4,000	4,500	0	0	--
4) ຕົ້ນທຶນການຜະລິດ	ກີບ/ຮຕ	1,647	1,695	0	0	--
5) ຜົນຕອບແທນສຸດທິ 3)-4)	ກີບ/ຮຕ	2,353	2,805	0	0	--
6) ເນື້ອທີ່ເກັບກ່ຽວ	ຮຕ	15,000	1,5000	0	0	30,000
7) ຜົນຕອບແທນສຸດທິທັງ ໝົດ 5)x6)	1000 ກີບ	35,295	42,075	0	0	77,370

ໃນໂຄງການນີ້ ມີອຸປະກອນຂອງລະບົບຊົນລະປະທານໃໝ່ເຂົ້າມາ. ດັ່ງນັ້ນ, ເນື້ອທີ່ເຮັດຊົນລະປະທານ ເກົ່າຂະໜາດນ້ອຍ ຈະຖືກທົດແທນດ້ວຍໂຄງການໃໝ່. ໂດຍອີງໃສ່ເງື່ອນໄຂຂອງການລົງທຶນປະຊາຊົນມີ ແຕ່ປູກເຂົ້າດຽວຢ່າງດຽວ ໝາຍວ່າບໍ່ໃຫ້ປູກພືດຊະນິດອື່ນ.

3) ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຜົນຕອບແທນສຸດທິ ທີ່ຈະໄດ້ຮັບຕອນມີໂຄງການດັ່ງກ່າວແມ່ນເທົ່າກັບ:
(ຜົນຕອບແທນທັງໝົດ ໃນກໍລະນີທີ່ມີໂຄງການ) – (ຜົນຕອບແທນທັງໝົດ ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ມີໂຄງການ)

$$= (77,370 \times 1,000) - (11,673 \times 1,000) = \underline{65,697 \times 1,000} = \underline{65,679,000 \text{ ກີບ}}$$

● ກະແສເງິນສົດ

ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍລຸ່ມນີ້ສະແດງກະແສເງິນສົດ. ສົມມຸດວ່າ ການເພີ່ມຂອງລາຍໄດ້ແມ່ນ 20% ໃນປີທີ 1; 40% ໃນປີທີ 2; 60% ໃນປີທີ 3; 80% ໃນປີທີ 4; ແລະ 100% ໃນປີທີ 5 ໃນກໍລະນີນີ້. ສົມມຸດວ່າ ທຸກໆ 10 ປີ, ອຸປະກອນເຄື່ອງໃຊ້ຕ້ອງຖືກປ່ຽນໃໝ່.

ທ້າຍ 3) = 1) + 2)

ປີ	1) ການກໍ່ສ້າງ	2) ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ OM	3) ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ລວມ	4) ມູນຄ່າປະຈຸບັນ ຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ	5) ຜົນຕອບ ແທນລວມ	6) ມູນຄ່າປະຈຸບັນ ຂອງຜົນຕອບແທນ	7) ຜົນຕອບແທນສຸດທິ	8) ມູນຄ່າປັດຈຸບັນຂອງຜົນຕອບ ແທນສຸດທິ
1	3,308	0	3,308	3,308	0	0	0	-3,308
2	93,079	0	93,079	83,106	0	0	0	-83,106
3	100,161	0	100,161	79,848	0	0	0	-79,848
4	32,718	0	32,718	23,288	0	0	0	-23,288
5	19,873	0	19,873	12,630	0	0	0	-12,630
6	0	6,010	6,010	3,410	13,139*1)	7,455	7,129	4,045
7	0	6,010	6,010	3,045	26,278	13,314	20,269	10,269
8	0	6,010	6,010	2,719	39,417	17,831	33,408	15,112
9	0	6,010	6,010	2,427	52,558	21,227	46,548	18,800
10	0	6,010	6,010	2,167	65,697	23,691	59,687	21,524
11	0	6,010	6,010	1,935	65,697	21,153	59,687	19,218
12	0	6,010	6,010	1,728	65,697	18,886	59,687	17,159
13	0	6,010	6,010	1,543	65,697	16,863	59,687	15,320
14	0	6,010	6,010	1,377	65,697	15,056	59,687	13,679
15	0	26,010**	26,010	5,322	65,697	13,443	39,687	8,121
16	0	6,010	6,010	1,098	65,697	12,003	59,687	10,905
17	0	6,010	6,010	980	65,697	10,717	59,687	9,736
18	0	6,010	6,010	875	65,697	9,568	59,687	8,693
19	0	6,010	6,010	782	65,697	8,543	59,687	7,762
20	0	6,010	6,010	698	65,697	7,628	59,687	6,930
	249,139	110,150	359,289	232,286	854,061	217,378	494,772	-14,908

ອັດຕາສ່ວນຫຼຸດ (r): 12%

- NPV = -14,908 < 0
- ອັດຕາສ່ວນ B/C = (ມູນຄ່າໃນປັດຈຸບັນຂອງຜົນຕອບແທນ) / (ມູນຄ່າໃນປັດຈຸບັນຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ)
= (217,378) / (232,286) = 0.93 < 1
- IRR = 11.1% < 12% = r

ໂດຍອີງໃສ່ເງື່ອນໄຂການລົງທຶນດັ່ງລຸ່ມນີ້:

NPV	B/C Ratio	IRR	ການຕັດສິນ
NPV > 0	B/C > 1	> r	ໂຄງການເໝາະສົມ
NPV < 0	B/C < 1	< r	ໂຄງການບໍ່ເໝາະສົມ
NPV = 0	B/C = 1	= r	ຕັດສິນໃຈບໍ່ໄດ້

● **ສະຫຼຸບ**

ກໍລະນີນີ້ສະແດງວ່າໂຄງການບໍ່ເໝາະສົມ ຍ້ອນອີງໃສ່ ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດຂອງບົດສະເໝີໂຄງການນີ້. ພວກເຮົາສາມາດຕັດສິນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ຂອງການກໍ່ສ້າງແມ່ນໄດ້ໃຫຍ່ໂພດ ຈາກການຄາດຄະເນຜົນຕອບແທນຂອງໂຄງການເອງ ແລະ ມັນບໍ່ແມ່ນການນຳໃຊ້ທີ່ມີປະສິດພາບ ຂອງຊັບພະຍາກອນທີ່ມີຈຳກັດຂອງປະເທດຊາດ.

2. ກໍລະນີຕົວຈິງ

ເປົ້າໝາຍຫຼັກຂອງໂຄງການນີ້ ແມ່ນການເພີ່ມຜົນຜະລິດກະສິກຳໃຫ້ມີຜົນຜະລິດພຽງພໍ ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງກຸ່ມຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ. ໂດຍສະເພາະຮອດ 2000 ເຮັກຕ້າ ໃນລະດູແລ້ງ. ສົມມຸດວ່າການຜະລິດແມ່ນຮອດ 3 ໂຕນ/ເຮັກຕ້າ ໃນລະດູຝົນ ແລະ ຮອດ 4 ໂຕນ/ເຮັກຕ້າ ໃນລະດູແລ້ງ.

● **ຂໍ້ມູນພື້ນຖານ**

- ເນື້ອທີ່ຊົນລະປະທານ: 2000 ha (ເນື້ອທີ່ກະສິກຳທີ່ມີຢູ່ 1275 ha)
- ໄລຍະການກໍ່ສ້າງ: 8 ປີ (ແຜນການເດີມ)
- ອາຍຸການໂຄງການ: ກຳນົດບໍ່ຈະແຈ້ງ, ແຕ່ວ່າເປັນໄປໄດ້ 12 ປີ ຫຼັງຈາກສຳເລັດການກໍ່ສ້າງ
- ລວມຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໂຄງການ: 161, 132, 275, 905 ກີບ (161 ພັນລ້ານກີບ)
- ການເກັບຄ່າທຳນຽມຜູ້ໃຊ້ນ້ຳ: ບໍ່ໄດ້ກຳນົດຈະແຈ້ງ. ສົມມຸດເກັບ 125000 ກີບ/ເຮັກຕ້າ.

2.1 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ

- ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໂຄງການ

ສົມມຸດວ່າ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໂຄງການໄດ້ຖືກກຳນົດເປັນຫົວຂໍ້ ແລະ ໄດ້ຄິດໄລ່ໃຫ້ທຸກໆປີ, ໃນຕົວຈິງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຈຳເປັນອາດແຕກຕ່າງແຕ່ລະຫົວຂໍ້ ແລະ ແຕ່ລະປີ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ໃນກໍລະນີນີ້, ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໄດ້ກຳນົດລວມເປັນຫົວຂໍ້ ແຕ່ບໍ່ແມ່ນເປັນປີໃດ. ຖ້າບໍ່ກຳນົດຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເປັນແຕ່ລະຫົວຂໍ້ ລວມທັງເປັນແຕ່ລະປີ, ມັນແມ່ນຫຍຸ້ງຍາກໃຫ້ MPI/DPI ທີ່ຈະຕັດສິນວ່າ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍແທ້ຈິງໄດ້ຖືກປະເມີນແນວໃດ.

ຫົວຂໍ້	ລວມ
ທ່ຽວນຳຂີ້ນ	67,182,009,963
ທ່ຽວນຳ	10,265,303,096
ທ່ຽວນຳເຂົ້າຂອງທ່ຽວນຳຂີ້ນ	1,757,505,247
ເຮືອນຄຸ້ມຄອງສະຖານີ	500,000,000
ເຄື່ອງວັດແທກ	40,337,970
ການກໍ່ສ້າງຄອງນໍ້າໄຫລ	4,911,106,220
ທາງສຳລັບການກໍ່ສ້າງ	2,499,006,171
ຄອງແມ່ ແລະ ຄອງຊອຍ	41,731,610,083
ການກໍ່ສ້າງຄອງຍາວຄົນ	15,725,904,774
ການຂົນສົ່ງຂອງເຄື່ອງຈັກໝັກ	117,600,000
ປະກັນໄພຂອງການກໍ່ສ້າງ 0.7% ຂອງມູນຄ່າລວມຢູ່ເທິງ	1,013,112,685
ລວມ	145,743,496,209
ຄ່າບໍລິຫານ 3%	4,372,304,886
ເງິນແຮ (ກໍລະນີ) ສຳລັບການກໍ່ສ້າງ 5%	7,287,174,810
ການບຸກເບີກສະໜາມ ແລະ ຍົກຍ້າຍຊາວບ້ານ	2,278,500,000
ການຕິດຕັ້ງສາຍໄຟຟ້າໃຫ້ໂຄງການ	1,450,800,000
ລວມຍອດ	161,132,275,905

- ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໂຄງການແຕ່ລະປີ

ຫົວໜ່ວຍ: ລ້ານກີບ

ປີ 1	ປີ 2	ປີ 3	ປີ 4	ປີ 5	ປີ 6	ປີ 7	ປີ 8	ລວມ
8,002.46	7,313.22	10,346.14	5,000	35,080	40,000	35,000	20,390.46	161,132.280

- ຄ່າຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາ O/M

O/M ແມ່ນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍນຳໃຊ້ສະເພາະສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກດ້ານການຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ແລະ ບຳລຸງ ຮັກ

ສາ. ມັນຕ້ອງກຳນົດແຕ່ລະຂໍ້ເຊັ່ນ “ການຄຸ້ມຄອງເໝືອງ” ຫຼື “ການບຳລຸງຮັກສາສະຖານີຈັກສູບນ້ຳ”. ດັ່ງນັ້ນ, ໃນກໍລະນີນີ້, ມັນບໍ່ໄດ້ກຳນົດແຕ່ລະຫົວຂໍ້ລະອຽດຈະແຈ້ງ. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ຫຼັງຈາກປີທີ 9, ມັນແມ່ນບໍ່ໄດ້ປະເມີນຄ່າຄຸ້ມຄອງນ້ຳໃຊ້ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາ ຕະຫຼອດຮອດການສົມມຸດ ການນຳໃຊ້ງານເພື່ອສືບຕໍ່. ສະນັ້ນ, ເພື່ອສະດວກ, ຈຳນວນຄ່າ OM ຂອງປີທີ່ຍັງເຫຼືອ ແມ່ນຕັ້ງໄວ້ຄືກັບ ປີທີ 9.

ຫົວໜ່ວຍ: ລ້ານກີບ

ປີ1	ປີ2	ປີ3	ປີ4	ປີ5	ປີ6	ປີ7	ປີ8	ປີ9- ປີ20	ລວມ
120.04	109.7	155.19	75	526.2	600	305.86	680	400	11,496.99

● ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍການຜະລິດ

ເພື່ອຄິດໄລ່ຜົນຕອບແທນສຸດທິຂອງໂຄງການ, ຕົ້ນທຶນທີ່ຕ້ອງການເພື່ອການຜະລິດ ແລະ ຜົນຕອບແທນແມ່ນຖືກປະເມີນດ້ວຍວິທີການສົມທຽບ “ມີ-ບໍ່ມີ ໂຄງການ”. (→ ເບິ່ງພາກ 3, ຂໍ້ 1-3 ວິທີພື້ນຖານຂອງການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ.)

ໃນໂຄງການມີສອງກໍລະນີໄດ້ສົມທຽບກັນຄື: ກໍລະນີຈ້າງກຳມະກອນ ແລະ ກໍລະນີກຳມະກອນຂອງໂຄງການເອງ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ຕາມປົກກະຕິ ແລ້ວໃຜກໍ່ເຮັດວຽກເພື່ອການຜະລິດ. ໃນສອງກໍລະນີນີ້ເຮົາໄດ້ຄິດໄລ່ເຂົ້າໃນຕົ້ນທຶນການຜະລິດ.

ສະນັ້ນ, ມັນບໍ່ໄດ້ກຳນົດໃນບົດລາຍງານ ການກວດກາກ່ຽວກັບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງກໍລະນີ ບໍ່ມີໂຄງການ ໃນສອງລະດູ ຄື: ລະດູແລ້ງ ແລະ ລະດູຝົນ. ຖ້າມັນບໍ່ແມ່ນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສຳລັບກໍລະນີ “ບໍ່ມີໂຄງການ”. ມັນບໍ່ສາມາດ ປຽບທຽບກັບ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍກໍລະນີ “ມີໂຄງການ” ດ້ວຍເຫດນີ້, ຢູ່ນີ້ເພື່ອຄວາມສະດວກ, ຈຳນວນຄືກັນ ກໍລະນີ “ມີໂຄງການ” ໃນລະດູຝົນ ແມ່ນໄດ້ຕັ້ງຄືກັບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍກໍລະນີ “ບໍ່ມີໂຄງການ”. ແຕ່ວ່າຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນລະດູແລ້ງແມ່ນບໍ່ມີຍ້ອນວ່າ ບໍ່ມີກິດຈະກຳການຜະລິດເລີຍ.

➢ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍການຜະລິດກໍລະນີມີໂຄງການຕໍ່ເຮັກຕ້າ (A)

ຫົວໜ່ວຍ: ກີບ

ຕໍ່ເຮັກຕ້າ ຫົວຂໍ້	ຈຳນວນ	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ (ກີບ)	ມີ - ໂຄງການ	
			ລະດູຝົນ	ລະດູແລ້ງ
ແນວພັນ	60 kg	2400	144000	144000
ການກະກຽມດິນເພື່ອຫວ່ານກ້າ (ວຽກແຮງງານ)	600 m2	50	30000	30000
ແຮງງານແປງໜານຫວ່ານກ້າ	60 kg	150	9000	9000
ປຸຍ	5 kg	1660	8300	8300
ການກະກຽມດິນ	1 ha	480000	480000	480000
ການລຶກກ້າ	1800 ມັດ	100	180000	180000
ການຂົນສົ່ງກ້າ	1 ha	50000	50000	50000
ການປັກດຳ	25 ມື້	15000	375000	375000

ການໃສ່ປຸຍເຂົ້າໄລຍະເລີ່ມຕົ້ນ	100 kg	1660	166000	166000
ການໃສ່ປຸຍເຂົ້າໄລຍະເຕີບໃຫຍ່	25 kg	1660	41500	41500
ການໃສ່ປຸຍເຂົ້າໄລຍະສຸດທ້າຍ	25 kg	1660	41500	41500
ການເສຍຫຍ້າ	1 ha	50000	50000	50000
ແຮງງານສຳລັບເກັບກຸ່ວ	25 ມື້	15000	375000	375000
ແຮງງານສຳລັບມັດແລະກອງເຂົ້າ	8 ມື້	15000	120000	120000
ການຟ້າດເຂົ້າແລະຂົນໄປເກັບມ້ຽນ	50 ເປົາ	5000	250000	250000
ຄ່ານຳຊົນລະປະທານ	1 ha	0.8* 125000**	*8000	**125000
ລວມຍ່ອຍ	-	-	2328300	2445300
ລວມຍອດ				4773600

➤ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍການຜະລິດກໍລະນີ ບໍ່ມີໂຄງການ ຕໍ່ເຮັກຕ້າ (B)

ຫົວໜ່ວຍ: ກີບ

ຕໍ່ເຮັກຕ້າ ຫົວຂໍ້	ຈຳນວນ	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ (ກີບ)	ບໍ່ມີ - ໂຄງການ (B)	
			ລະດູຝົນ	ລະດູແລ້ງ
ແນວພັນ	60 kg	2400	144000	0
ການກະກຽມດິນເພື່ອຫວ່ານກ້າ (ວຽກແຮງງານ)	600 m ²	50	30000	0
ແຮງງານແປງໜານຫວ່ານກ້າ	60 kg	150	9000	0
ປຸຍ	5 kg	1660	8300	0
ການກະກຽມດິນ	1 ha	480000	480000	0
ການລົກກ້າ	1800 ມັດ	100	180000	0
ການຂົນສົ່ງກ້າ	1 ha	50000	50000	0
ການປັກດຳ	25 ມື້	15000	375000	0
ການໃສ່ປຸຍໄລຍະເລີ່ມຕົ້ນ	100 kg	1660	166000	0
ການໃສ່ປຸຍໄລຍະເຕີບໃຫຍ່	25 kg	1660	41500	0
ການໃສ່ປຸຍໄລຍະສຸດທ້າຍ	25 kg	1660	41500	0
ການເສັຍຫຍ້າ	1 ha	50000	50000	0
ແຮງງານສຳລັບເກັບກຸ່ວ	25 ມື້	15000	375000	0
ແຮງງານສຳລັບມັດແລະກອງເຂົ້າ	8 ມື້	15000	120000	0
ການຟ້າດເຂົ້າແລະຂົນໄປເກັບມ້ຽນ	50 ເປົາ	5000	250000	0
ຄ່ານຳຊົນລະປະທານ	--	--	0	0
ລວມຍ່ອຍ	-	-	2320300	0
ລວມຍອດ				2320300

● ຜົນຕອບແທນໂຄງການ

ກໍລະນີໂຄງການນີ້, ແມ່ນບໍ່ໄດ້ກຳນົດຈະແຈ້ງວ່າລາຍໄດ້ຈາກຜົນຜະລິດເຂົ້າເພີ່ມຂຶ້ນເທົ່າໃດ ມີແຕ່ບອກຈຳນວນເງິນລວມສຳລັບສອງລະດູ ຄື: ລະດູແລ້ງ ແລະ ລະດູຝົນ ຕໍ່ເຮັກຕ້າ.

➤ ຜົນຕອບແທນການຜະລິດ ມີໂຄງການຕໍ່ເຮັກຕ້າ (C)

ຜົນຕອບແທນການຜະລິດ ມີໂຄງການຕໍ່ເຮັກຕ້າ (C)		ການຜະລິດ (ໂຕນ/ha)	ລາຄາ (ກີບ / ton)	ລວມ
1)	ລາຍໄດ້ພືດໃນລະດູແລ້ງ	4 ໂຕນ/ ha	1000000 ກີບ	4000000 ກີບ
2)	ລາຍໄດ້ພືດໃນລະດູຝົນ	3 ໂຕນ/ ha	1000000 ກີບ	3000000 ກີບ
ລວມ				7000000 ກີບ

➤ ຜົນຕອບແທນການຜະລິດບໍ່ມີໂຄງການ ຕໍ່ເຮັກ (D)

ຍ້ອນບໍ່ມີການກຳນົດລາຍໄດ້ຫຼາຍປານໃດຈາກການຜະລິດເຂົ້າຂອງກໍລະນີ ບໍ່ມີ ໂຄງການນີ້, ສົມມຸດວ່າຈຳນວນລາຍໄດ້ຄືກັນໃນລະດູຝົນຂອງກໍລະນີ ມີ ໂຄງການ ແມ່ນຜົນຕອບແທນການຜະລິດຂອງກໍລະນີ ບໍ່ມີໂຄງການ. ຄືລະດູແລ້ງ, ສົມມຸດວ່າການຜະລິດແມ່ນ 0 ຍ້ອນວ່າບໍ່ມີກິດຈະກຳການຜະລິດເລີຍ

ຜົນຕອບແທນການຜະລິດບໍ່ມີໂຄງການ ຕໍ່ເຮັກ (D)		ການຜະລິດ (ໂຕນ/ha)	ລາຄາ (ກີບ / ton)	ລວມ
1)	ລາຍໄດ້ພືດໃນລະດູແລ້ງ	0 ໂຕນ/ ha	0 ກີບ	0 ກີບ
2)	ລາຍໄດ້ພືດໃນລະດູຝົນ	3 ໂຕນ/ ha	1000000 ກີບ	3000000 ກີບ
ລວມ				3000000 ກີບ

● ຜົນຕອບແທນສຸດທິໂຄງການ

ການຄິດໄລ່ແມ່ນ (ຜົນຕອບແທນລວມຕອນ ມີໂຄງການ)-(ຜົນຕອບແທນລວມຕອນ ບໍ່ມີໂຄງການ)

= (ຜົນຕອບແທນການຜະລິດມີໂຄງການ (A) – ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍການຜະລິດມີ (C)) – (ຜົນຕອບແທນການຜະລິດບໍ່ມີໂຄງການ (B) – ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍການຜະລິດບໍ່ມີໂຄງການ (D))

= (7,000,000-4,773,600)-(3,000,000-2,320,300)= 1,546,700 ກີບ.

ນີ້ແມ່ນຜົນຕອບແທນສຸດທິ ຕໍ່ເຮັກຕ້າ ຕໍ່ປີ ຂອງໂຄງການ.

● ກະແສເງິນສົດ

ຫົວໜ່ວຍ: ລ້ານກີບ

	1)	2)	3)=1)+2)	4)=3)*16)	5)	6)	7)	8)=6)-7)	9)	10)	11)=9)-10)	12)8)-11)	13)=12)*16	14)=12)-3)	15)=14*16)	16)
	ກໍລະນີມີໂຄງການ						ກໍລະນີບໍ່ມີໂຄງການ									
ປີ	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ການກໍ່ສ້າງ	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ O/M	ລວມຄ່າ ໃຊ້ຈ່າຍ	ມູນຄ່າໃນ ປັດຈຸບັນ 7%	ເນື້ອທີ່ຊົມ ລະປະທານ (ha)	ຜົນຕອບ ແທນການ ຜະລິດ	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ການຜະລິດ	ຜົນຕອບແທນ ລວມມີໂຄງ ການ	ຜົນຕອບ ແທນການ ຜະລິດ	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ການຜະລິດ	ຜົນຕອບ ແທນລວມ ບໍ່ມີໂຄງການ	ຜົນຕອບ ແທນລວມ	ມູນຄ່າໃນ ປັດຈຸບັນ 7%	ຜົນຕອບ ແທນສຸທິ	ມູນຄ່າໃນ ປັດຈຸບັນ 7%	ອັດຕາ ສ່ວນ ຫຼຸດ 7%
1	8,002	120	8,123	8,123	1,257	8,799	6,000	2,799	3,771	2,917	854	1,944	1,944	-6,178	-6,178	1.00
2	7,313	110	7,423	6,937	1,257	8,799	6,000	2,799	3,771	2,917	854	1,944	1,817	-5,479	-5,120	0.93
3	10,346	155	10,501	9,172	1,257	8,799	6,000	2,799	3,771	2,917	854	1,944	1,698	-8,557	-7,474	0.87
4	5,000	75	5,075	4,143	1,257	8,799	6,000	2,799	3,771	2,917	854	1,944	1,587	-3,131	-2,556	0.82
5	35,080	526	35,606	27,164	1,257	8,799	6,000	2,799	3,771	2,917	854	1,944	1,483	-33,662	-25,681	0.76
6	40,000	600	40,600	28,947	1,257	8,799	6,000	2,799	3,771	2,917	854	1,944	1,386	-38,656	-27,561	0.71
7	35,000	525	35,525	23,672	1,257	8,799	6,000	2,799	3,771	2,917	854	1,944	1,296	-33,581	-22,376	0.67
8	20,390	306	20,696	12,889	1,460	10,220	6,969	3,251	4,380	3,388	992	2,258	1,406	-18,438	-11,482	0.62
9		680	680	396	1,800	12,600	8,592	4,008	5,400	4,177	1,223	2,784	1,620	2,104	1,225	0.58
10		400	400	218	2,000	14,000	9,547	4,453	6,000	4,641	1,359	3,093	1,683	2,693	1,465	0.54
11		400	400	203	2,000	14,000	9,547	4,453	6,000	4,641	1,359	3,093	1,573	2,693	1,369	0.51
12		400	400	190	2,000	14,000	9,547	4,453	6,000	4,641	1,359	3,093	1,470	2,693	1,280	0.48
13		400	400	178	2,000	14,000	9,547	4,453	6,000	4,641	1,359	3,093	1,374	2,693	1,196	0.44
14		400	400	166	2,000	14,000	9,547	4,453	6,000	4,641	1,359	3,093	1,284	2,693	1,118	0.41
15		400	400	155	2,000	14,000	9,547	4,453	6,000	4,641	1,359	3,093	1,200	2,693	1,045	0.39
16		400	400	145	2,000	14,000	9,547	4,453	6,000	4,641	1,359	3,093	1,121	2,693	976	0.36
17		400	400	135	2,000	14,000	9,547	4,453	6,000	4,641	1,359	3,093	1,048	2,693	912	0.34
18		400	400	127	2,000	14,000	9,547	4,453	6,000	4,641	1,359	3,093	979	2,693	853	0.32
19		400	400	118	2,000	14,000	9,547	4,453	6,000	4,641	1,359	3,093	915	2,693	797	0.30
20		400	400	111	2,000	14,000	9,547	4,453	6,000	4,641	1,359	3,093	855	2,693	745	0.28
	161,132	7,497	168,629	123,188	NA	238,413	162,584	75,829	102,177	79,027	23,150	52,679	27,738	(115,950)	(95,449)	NA

ສະແດງມູນຄ່າໃນປະຈຸບັນຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍລວມ, ມູນຄ່າໃນປັດຈຸບັນຂອງຜົນຕອບແທນລວມ, ແລະ ມູນຄ່າໃນປັດຈຸບັນຂອງຜົນຕອບແທນສຸທິຂອງໂຄງການຕາມລຳດັບຈາກຊ້າຍ

ອີງໃສ່ບົດລາຍງານ, ສົມມຸດວ່າເນື້ອທີ່ຊົນລະປະທານຈະໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກແຜນເດີມ 1257 ເຮັກຕ້າ ເປັນ 2000 ເຮັກຕ້າ. ເພື່ອຄວາມສະດວກ ໄດ້ນຳໃຊ້ອັດຕາສ່ວນໜູດ 7% ໂດຍອີງໃສ່ອັດຕາດອກເບ້ຍຂອງການ ກູ້ຢືມຈາກທະນາຄານສົ່ງເສີມກະສິກຳ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ມັນບໍ່ໄດ້ກຳນົດຈະແຈ້ງ ຕາມການປະເມີນເນື້ອ ທີ່ນຳຊົນລະປະທານໃນແຜນການ ວ່າສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກນີ້ໄດ້ສະໜອງນ້ຳໃຫ້ເນື້ອທີ່ທັງໝົດໃນ ລະດູຝົນ ແລະ ລະດູແລ້ງ ແຕ່ປີທີ 1. (ແຕ່ ປີທີ 1 ເຖິງ ປີທີ 7 ແມ່ນ 1257 ເຮັກຕ້າ, ປີທີ 8 ແມ່ນ 1460 ເຮັກຕ້າ, ປີທີ 9 ແມ່ນ 1800 ເຮັກຕ້າ ແລະ ສຳລັບປີທີ່ຍັງເຫຼືອແມ່ນ 2000 ເຮັກຕ້າ).

ອີງໃສ່ກະແສເງິນສົດນີ້, B/C, NPV ແລະ IRR ແມ່ນຈະຕ້ອງຄິດໄລ່ (ເບິ່ງພາກ 3 ຂອງຂໍ້ເຕັກນິກ).

● ການວິເຄາະດ້ວຍມາດຖານການລົງທຶນ

- NPV = - 95449 < 0
- ອັດຕາ B/C = (PV ຂອງຜົນຕອບແທນ)/(PV ຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ) = (27,738)/((123,186)) = 0.225 < 1

NPV	ອັດຕາ B/C	IRR	ການຕັດສິນໃຈ
NPV > 0	B/C > 1	> r	ໂຄງການທີ່ເໝາະສົມ
NPV < 0	B/C < 1	< r	ໂຄງການບໍ່ເໝາະສົມ
NPV = 0	B/C = 1	= r	ຕັດສິນໃຈບໍ່ໄດ້

● ສະຫຼຸບ

ອີງໃສ່ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດຂອງບົດສະເໜີໂຄງການນີ້, ກໍລະນີນີ້ ສະແດງວ່າໂຄງການບໍ່ເໝາະສົມ ດ້ານເສດຖະກິດ. ພວກເຮົາສາມາດຕັດສິນໃຈວ່າ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງການກໍ່ສ້າງ ແມ່ນໃຫຍ່ໂພດຈາກການ ຄາດຄະເນຜົນຕອບແທນຂອງມັນເອງ, ແລະ ມັນບໍ່ແມ່ນການນຳໃຊ້ປະສິດທິພາບ ຂອງແຫຼ່ງຊັບພະຍາ ກອນທີ່ມີຈຳກັດຂອງປະເທດຊາດ. ຖ້າໂຄງການນີ້ແມ່ນຖືກກຳນົດ ຕາມຄວາມຈຳເປັນຂອງ ສປປ ລາວ ເພື່ອການຄາດຫວັງແນວອື່ນໆ, ເຖິງແມ່ນວ່າມັນແມ່ນຄວາມສຳຄັນສຳລັບ MPI / DPI ຕ້ອງປຶກສາຫາລື ກັບ POs ກ່ຽວກັບແຜນການໂຄງການເພື່ອການອອກແບບທີ່ດີ ເພື່ອຄວາມເໝາະສົມຂອງງົບປະມານລັດ ທີ່ມີຢູ່.

2.2 ການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດ (→ ອີງໃສ່ຂໍ້ 1.1)¹²

ໃນກໍລະທີ່ໂຄງການມີແຜນການຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ O/M ຂອງໂຄງການເອງ ໂດຍວິທີສ້າງລາຍໄດ້, ເປັນໄປໄດ້ແຜນການຕ້ອງຖືກກວດກາດ້ານການເງິນກ່ອນຈະມີການມອບຮັບ. ໃນກໍລະນີຕົວຈິງນີ້, ມັນບໍ່ໄດ້ກຳນົດຈະແຈ້ງວ່າ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງການຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້ແມ່ນມາຈາກການເກັບຄ່າທຳນຽມຈາກຜູ້ໃຊ້ນໍ້າ ຫຼື ບໍ່, ຄື: ມີການສ້າງລາຍໄດ້ ຫຼື ບໍ່ມີການສ້າງລາຍໄດ້. ໃນການປະຕິບັດ, ສົມມຸດວ່າຄ່າໃຊ້ຈ່າຍການຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາ ຂອງສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກຂອງໂຄງການ ແມ່ນໄດ້ມາຈາກການເກັບຄ່າທຳນຽມຂອງຜູ້ໃຊ້ນໍ້າ. ຄ່າທຳນຽມໃຊ້ນໍ້າຊົນລະປະທານແມ່ນ 125000 ກີບ/ເຮັກຕ້າ

ປີ	ເນື້ອທີ່ຊົນລະປະທານ	ຄ່ານໍ້າຕໍ່ເຮັກຕ້າ	ລວມຄ່າເກັບນໍ້າ (ລາຍໄດ້)	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ O/M (ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ)	+ ຫຼື -?
1	1,257 ha	125,000	157 ລ້ານກີບ	120 ລ້ານກີບ	+
2		125,000	157 ລ້ານກີບ	110 ລ້ານກີບ	+
3		125,000	157 ລ້ານກີບ	155 ລ້ານກີບ	+
4		125,000	157 ລ້ານກີບ	75 ລ້ານກີບ	+
5		125,000	157 ລ້ານກີບ	526 ລ້ານກີບ	-
6		125,000	157 ລ້ານກີບ	600 ລ້ານກີບ	-
7		125,000	157 ລ້ານກີບ	525 ລ້ານກີບ	-
8	1460 ha	125,000	183 ລ້ານກີບ	306 ລ້ານກີບ	-
9	1800 ha	125,000	225 ລ້ານກີບ	680 ລ້ານກີບ	-
10~	2000 ha	125,000	250 ລ້ານກີບ	400 ລ້ານກີບ	-

*ພື້ນຖານການຄິດໄລ່ຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ (OM) ແມ່ນບໍ່ໄດ້ກຳນົດໃນເອກະສານ.

● ສະຫຼຸບ

ສົມມຸດວ່າການເກັບຄ່ານໍ້າຊົນລະປະທານແມ່ນຈະຖືກຕ້ອງຕາມແຜນການ, ບໍ່ຊັກຊ້າ ຫຼື ບໍ່ມີຜູ້ໃຊ້ນໍ້າພິ. ປີທີ 4, ເຫັນວ່າລາຍໄດ້ຫຼາຍກ່ວາລາຍຈ່າຍ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ຫຼັງຈາກປີທີ 5, ງົບດຸນແມ່ນຕິດລົບ. ໝາຍຄວາມວ່າສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກບໍ່ສາມາດນໍາໃຊ້ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາ. ຖ້າບໍ່ມີແຫຼ່ງເງິນສະໜັບສະໜູນຈາກບ່ອນອື່ນ, ໃນທີ່ສຸດສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກກໍຈະຢຸດເຮັດວຽກ. ສະນັ້ນ ຕາມການແນະນໍາ ຄວນພິຈາລະນາປະເມີນຄືນ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ(OM) ທີ່ຈຳເປັນລົງ ຫຼື ອາດມີແນວຄິດອື່ນກ່ຽວກັບການພິຈາລະນາຄືນ ຂອງການເກັບຄ່າທຳນຽມ ຈາກຜູ້ນໍາໃຊ້ນໍ້າຊົນລະປະທານ ເພື່ອຄວາມພຽງພໍ ຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ

12 ເພື່ອຄວາມສະດວກ, ຈຳນວນຕົວເລກດັ່ງກ່າວບໍ່ໄດ້ລວມເອົາມູນຄ່າປະຈຸບັນ, ອັດຕາປ່ຽນແປງ, ເງິນເຟີ້, ແລະ ບັດໃຈອື່ນໆ.

ການຄຸ້ມຄອງນໍ້າໃຊ້ ແລະ ບໍາລຸງຮັກສາ.

ເອກະສານອ້າງອີງ

[ເອກະສານພາສາອັງກິດ]

- ADB , “ ບົດແນະນຳສຳລັບບົດວິເຄາະ ເສດຖະກິດຂອງໂຄງການ “, 1997
- ADB, “ຄູ່ມືສຳລັບການວິເຄາະດ້ານເສດຖະກິດຂອງໂຄງການນໍ້າປະປາ”, 1999,
- (http://www.adb.org/Documents/Handbooks/Water_Supply_Projects/default.asp)
- ADB , “ ບົດແນະນຳໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດ & ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ “, 2002
- ADB , “ ຫຼັກສູດການແນະນຳກ່ຽວກັບການວິເຄາະເສດຖະກິດ ຂອງໂຄງການການລົງທຶນ” 2003
- ADB, “ການຄຸ້ມຄອງການເງິນ ແລະການວິເຄາະຂອງໂຄງການ”, 2005,
(<http://www.adb.org/Documents/Guidelines/Financial/default.asp>)
- Berg ແລະ Katakura, “ ຜູ້ໄດ້ ແລະ ຜູ້ສູນເສຍປະໂຫຍດຈາກໂຄງການນໍ້າປະປາຢູ່ປະເທດອາເຈັນຕິນາ ຂອບການວິເຄາະເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ”, 1999
- Jenkins ແລະ Harberger, ຄູ່ມືການຕັດສິນໃຈກ່ຽວກັບຕົ້ນທຶນ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຈາກການລົງທຶນ, ການປະເມີນ ແລະ ຄຸ້ມຄອງໂຄງການການລົງທຶນ, ສະຖາບັນພັດທະນາຂອງ Harvard, Cambridge, Mass, 1991
- ຮອງຫົວໜ້າຫ້ອງການຖະແຫຼງຂ່າວ “ ຄູ່ມືວິເຄາະຕົ້ນທຶນ-ຜົນປະໂຫຍດສຳລັບໂຄງການ NIHIT “ 1998
- OPR, “ ປຶ້ມຄູ່ມືການວິເຄາະເສດຖະກິດ ຂອງການລົງທຶນ “ 1996
- ທະນາຄານໂລກ “ ຄູ່ມືຄຸ້ມຄອງລາຍຈ່າຍຂອງລັດ “ 1998
- ໂຄງການ Australia ແລະ Lao PDR “ ຄູ່ມືຫຼັກສູດ: ການວິເຄາະໂຄງການ “ ພາກ II 1995
- Perkins ແລະ Frances “ ການວິເຄາະຕົ້ນທຶນ - ຜົນປະໂຫຍດ: ທິດສະດີ ແລະ ການປະຕິບັດພື້ນຖານ “ Memillan Education Australia 1994
- ຟິລິບປິນ “ ການສຶກສາພື້ນຖານ: ໂຄງການສຶກສາຂັ້ນປະຖົມໄລຍະສາມ “ 1996
- Psacharopoulos “ ຜົນກຳໄລຈາກການລົງທຶນເຂົ້າໃນການສຶກສາ: ທິດສະດີ ແລະ ວິທີປະຕິບັດ “ ນະໂຍບາຍ ພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ແລະ ການດຳເນີນງານທະນາຄານໂລກ 1995
- UNIDO “ ຄູ່ມືແນະນຳການປະເມີນຜົນຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ: ການວິເຄາະຕົ້ນທຶນ - ຜົນປະໂຫຍດຂອງສັງຄົມ ໃນປະເທດກຳລັງພັດທະນາ” ເອກະສານສະຫະປະຊາຊາດ 1978

- Yoshikawa “ ການປະເມີນໂຄງການ : ລາຄາເງິນ ແລະ ຂໍ້ຈຳກັດຂອງປະເທດ “ IDCJ , ໂຕກຽວ, ຍີ່ປຸ່ນ 1985.

【Japanese】

JICA, 開発調査における経済評価手法研究、2004

吉川、プロジェクト評価の財務分析、IDCJ、1990